

PROVINCIE FLEVOLAND

Jaarstukken 2024

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Voor u liggen de Jaarstukken 2024, bestaande uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening. In deze jaarstukken leggen wij verantwoording af over het uitgevoerde beleid en de realisatie van vooraf gestelde doelen. Wij gaan in op wat we bereikt hebben (doelen en resultaten), wat wij daarvoor gedaan hebben en wat dat heeft gekost. De basis hiervoor wordt gevormd door de Programmabegroting 2024 (na wijziging). Dit betekent dat de opzet van de Jaarstukken 2024 aansluit op de Programmabegroting 2024, welke is vastgesteld in de nieuwe bestuursperiode en op het nieuwe "Coalitieakkoord 2023-2027, Toekomst voor het nieuwe land".

De jaarstukken zijn ingericht conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV). Vanaf boekjaar 2023 dient het college te verantwoorden over de rechtmatigheid. Voorheen was de rechtmatigheidscontrole onderdeel van de jaarlijkse accountantscontrole. De accountant gaf bij de jaarstukken een controleverklaring omtrent zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Vanaf de Jaarstukken 2023 maakt de rechtmatigheidsverantwoording van het collegeonderdeel uit van de jaarstukken.

Deze jaarstukken beginnen met een bestuurlijke samenvatting (deel I). In deel II hebben wij onze verantwoording over de programmaonderdelen opgenomen. Deel III bestaat uit de door het BBV voorgeschreven paragrafen en deel IV bevat de Jaarrekening 2024.

Wij verwachten dat u met deze jaarstukken goed inzicht krijgt in de gerealiseerde doelen in 2024. Een digitale webversie is te raadplegen via <https://flevoland.jaarverslag-2024.nl>.
Gedeputeerde Staten van Flevoland,

De secretaris,

de voorzitter,

Origineel getekend door
D.J. Tijl

Origineel getekend door
A.J. Gerritsen

Inhoudsopgave

I Samenvatting	6
I. Algemeen.....	7
II. Jaarresultaat 2024.....	8
III. Weerstandsvermogen.....	8
IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten	9
V. Leeswijzer.....	10
VI. Transitieopgaven	13
II Programmaverantwoording	19
1 Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling.....	20
1.0 Inleiding.....	21
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap.....	26
1.2 Totale lasten en baten	30
2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	31
2.0 Inleiding	32
2.1 Landbouw & Visserij.....	38
2.2 Natuur	42
2.3 Water	49
2.4 Totale lasten en baten.....	51
3 Bloeiende economie.....	52
3.0 Inleiding	53
3.1 Economische ontwikkeling	57
3.2 Gebiedsopgaven.....	63
3.3 Totale lasten en baten.....	67
4 Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	68
4.0 Inleiding	69
4.1 Recreatie, toerisme en sport.....	72
4.2 Cultuur en erfgoed.....	75
4.3 Vitale samenleving	79
4.4 Totale lasten en baten	81
5 Toekomstbestendige energie en klimaat.....	82
5.0 Inleiding	83
5.1 Regionale energiestrategie.....	87
5.2 Milieu.....	93
5.3 Klimaatakkoord	96
5.4 Totale lasten en baten.....	97
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur.....	98
6.0 Inleiding	99
6.1 Openbaar vervoer	102
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	106
6.3 Infrastructuur.....	112

6.4 Totale lasten en baten	115
7 Eigentijds bestuur	116
7.0 Inleiding.....	117
7.1 Bestuur	122
7.2 Provinciale Staten	129
7.3 Totale lasten en baten	132
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	133
8.0 Inleiding	134
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	136
8.2 Bedrijfsvoering	139
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting.....	142
8.4 Totale lasten en baten	143
9 Reserves	144
9.0 Inleiding	145
9.1 Reserves	146
9.2 Totale lasten en baten.....	150
III Paragrafen	151
1 Lokale heffingen	152
1.1 Beleid ten aanzien van heffingen.....	152
1.2 Kwijtscheldingsbeleid	153
1.3 Overzicht tarieven	153
1.4 Lokale lastendruk.....	153
1.5 Opbrengst van de lokale heffingen	154
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	156
2.1 Algemeen.....	156
2.2 Risicobeleid en risicomangement.....	156
2.3 Risicoprofiel	157
2.4 Weerstandsvermogen	159
2.5 Toelichting op de risico's	160
2.6 Niet financiële risico's	171
2.7 Financiële kengetallen BBV	173
3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	175
3.1 Algemeen.....	175
3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud	175
3.3 Middelen.....	178
4 Financiering.....	180
4.1 Algemeen.....	180
4.2 Ontwikkelingen.....	180
4.3 Performance en uitzettingen	180
4.4 Risicobeheer	182
4.5 Rentenschema.....	184

5 Bedrijfsvoering.....	185
5.1 Algemeen.....	185
5.2 Sturing en beheersing.....	186
5.3 Onderdelen bedrijfsvoering.....	187
5.4 Interne beheersing en rechtmatigheid	190
6 Verbonden partijen	194
6.1 Algemeen.....	194
6.2 Overzicht verbonden partijen.....	195
7 Grondbeleid	208
8 Openbaarheidsparagraaf Woo	209
IV Jaarrekening.....	210
Bijlagen	251
1. Toelichting reserves en voorzieningen.....	252
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden.....	270
3. Specificatie van incidentele lasten en baten	273
4. Single information Single audit (SiSa).....	279
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	296
6. Lijst met afkortingen.....	297

I Samenvatting

I. Algemeen

Niets is zeker, maar dat maakt ook alles mogelijk

In veel opzichten was 2024 een bewogen jaar, zeker op het (geo-)politieke vlak. Tegelijkertijd werd het geduld van de provincie, van aanpakkers en doeners die Flevoland is, soms danig op de proef gesteld. Na de Tweede Kamerverkiezingen van november 2023 duurde het maanden voor er 'witte rook' kwam uit Den Haag. De vier coalitiepartijen PVV, VVD, NSC en BBB presenteerden met Dick Schoof een verrassende – en partijloze – minister-president. Het nieuwe kabinet betekende tevens een wisseling in ons eigen college. Chris Jansen (PVV) verruilde Flevoland voor Den Haag om staatssecretaris van openbaar vervoer en milieu te worden. Toon van Dijk nam in de zomer van 2024 het gedeputeerdenstokje van Jansen over.

Het aantreden van het kabinet Schoof betekende nieuwe kansen en uitdagingen voor Flevoland. Om maar met de kansen te beginnen. De opening van Lelystad Airport voor vakantieverkeer kreeg na jarenlange tegenwind opeens de wind in de zeilen nadat minister Barry Madlener zich openlijk uitsprak als voorstander. Het college heeft zich afgelopen jaar, mede in opdracht van Provinciale Staten nadrukkelijk ingezet voor Lelystad Airport en blijft dit doen in de verwachting dat het kabinet in 2025 een positief besluit neemt.

Tevens hebben we in 2024, onder aanvoering van de commissaris van de Koning intensief ons politieke en bestuurlijke netwerk versterkt en verbreed. Het verschieten van kleur van de Haagse politiek, afgelopen jaar gevolgd door een nieuw parlement en Europese Commissie in Brussel, biedt immers nieuwe kansen om de Flevolandse belangen stevig voor het voetlicht te brengen. Die mogelijkheden laten we geen moment onbenut. In het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport zijn voor Flevoland afgelopen jaar belangrijke afspraken gemaakt met het Rijk over onder meer de woningbouw op Pampus, de IJmeerverbinding en snelle verbreding van de A6 tussen Almere Oostvaarders en Lelystad.

Het nieuwe kabinet heeft ons als provincie echter ook voor de nodige uitdagingen geplaatst. Bijvoorbeeld door een streep te zetten door het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het bijbehorende Transitiefonds van 20 miljard te schrappen en tegelijkertijd te stellen dat 'de doelen blijven staan'. Ons motto is 'we kijken naar wat wel kan' en dat is dus precies wat we doen. We blijven werken aan een landelijk gebied waar het goed wonen, werken, recreëren en voedsel produceren is.

Provinciale Staten hebben vorig jaar enkele belangrijke besluiten kunnen nemen over bijvoorbeeld het Economisch Programma, lijnen 3 en 4 (resp. toekomstbestendig bedrijfsleven en ruimtelijk-economische ontwikkeling), de Cultuurnota en niet te vergeten het Participatiebeleid. Ook hielden zowel Gedeputeerde als Provinciale Staten vorig jaar stevig de vinger aan de pols bij het busvervoer in Flevoland. De openbaar vervoerconcessie, die sinds 8 december 2023 in handen is van EBS, kende een nogal tumultueuze start met veel uitval van ritten en een klachtenregen van gedupeerde reizigers als gevolg. Een groot deel van 2024 heeft de vervoerder de dienstregeling versoberd uitgevoerd om orde op zaken te stellen en voldoende personeel te kunnen werven en opleiden. Sinds december 2024 is de dienstregeling in Flevoland zoals vanaf het begin was beoogd.

Netcongestie bleek ook in 2024 een hardnekkig fenomeen, maar ook hier kijken we naar wat wel kan en wat wij als provincie kunnen betekenen. In juli konden we voor het eerst de regeling Subsidie oplossingen netcongestie voor bedrijven en organisaties openstellen. Later in het jaar hebben we de regeling verruimd om ook agrarische bedrijven in aanmerking te laten komen voor subsidie als zij een oplossing hebben voor het volle stroomnet.

Als provincie kunnen we op sommige fronten echt een verschil maken, maar in veel gevallen zijn we daarvoor (mede) afhankelijk van andere partijen. Bijvoorbeeld als het gaat om het ontvangen van financiële impulsen voor de toekomst van de visserijsector op Urk (ruim € 7 mln. voor het Visserij Ontwikkelplan) of een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk van ruim € 19 mln. voor natuurherstel. Maar ook als we wachten op middelen en maatregelen van het Rijk om het stikstofdossier in het algemeen en de PAS in het bijzonder vlot te trekken. Tot onze spijt zit er maar heel weinig beweging in het taaie stikstofdossier. Dat ligt niet alleen aan het Rijk, maar komt ook door verschillende juridische uitspraken die de vergunningverlening er niet gemakkelijk op maken. In 2024 is de onzekerheid er al met al niet minder op geworden.

Maar laten we enigszins optimistisch afsluiten. De Landbouw Cafés die we in de zomer van 2024 hielden in aanloop naar de 'Visie op landbouw' waren een groter succes dan we hadden durven hopen. De opkomst was

hoog, maar belangrijker nog was dat aanwezigen met elkaar in gesprek gingen. Echt in gesprek. Schijnbaar onoverbrugbare verschillen, bleken vaak helemaal niet zo groot. Gewoon omdat er mét in plaats van over elkaar gesproken werd.

Laten we dat vasthouden. De samenleving is voortdurend in beweging en niets is zeker, maar als we met elkaar blijven praten kan zelfs het schier onmogelijke mogelijk worden.

II. Jaarresultaat 2024

In het jaar 2024 is een positief resultaat gerealiseerd van afgerond € 10,6 mln. Dit resultaat, en het verschil ten opzichte van de begroting 2024 na wijziging, wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voortgang van een aantal projecten en programma's uiteindelijk lager was dan verwacht, de bedrijfsvoeringslasten beperkt konden worden gehouden en doordat de baten, met name de provinciefondsuitkering, hoger zijn uitgevallen dan was voorzien. De verschillen zijn nader gespecificeerd en toegelicht bij de desbetreffende programma's.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	227.311	239.707	261.482	227.404	34.078
Baten	-248.341	-232.751	-274.261	-272.372	-1.890
Saldo van lasten en baten	-21.029	6.956	-12.780	-44.967	32.188
Stortingen in reserves	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
Onttrekkingen aan reserves	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
Saldo van reservemutaties	7.954	-6.956	12.780	34.376	-21.596
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-13.075	0	0	-10.592	10.592

x € 1.000

III. Weerstandsvermogen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft een overzicht van de belangrijkste risico's van de provincie. Het risicoprofiel van de provincie is ten opzichte van de voorlaatste versie van de paragraaf (zoals opgenomen in de Programmabegroting 2025) nagenoeg gelijk gebleven met € 12,9 mln. De weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Programmabegroting 2025 licht toegenomen van € 23,5 mln. naar € 24,6 mln. De dekkingsgraad (weerstandsratio) neemt per saldo toe naar 1,9. Deze bevindt zich binnen de bandbreedte (van 1,1 tot 2,0), zoals is vastgelegd in de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten

De samenstelling van het college (inclusief bijbehorende portefeuille) is als volgt:

Naam	Portefeuille
Dhr. A.J. (Arjen) Gerritsen <i>Commissaris van de Koning</i>	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en lid van de Kring van commissarissen van de Koning met in portefeuille: Rijkstaken, Burgemeesterszaken, Aangelegenheden Koninklijk Huis, Koninklijke onderscheidingen en predicaten, Integriteit, Bemiddelingsverzoeken, Bezwaar en beroep, Openbare orde en veiligheid, Ondernijning, Veiligheid/Crisisbeheersing, Veiligheidsregio Flevoland, Coördinatie interbestuurlijk toezicht (IBT), Archiefinspectie, Lobby & Communicatie, P&O (inclusief Bestuurlijke adviescommissie werkgeverszaken), Participatie en Portefeuillehouder Bestuurlijke Contact Groep 'Samen maken we Flevoland' en Bestuur MRA.
Dhr. J. (Jan) de Reus	Gedeputeerde met in portefeuille: Ruimtelijke Ordening (Inpassing nieuwe ontwikkelingen / coördinatie Rol in de Ruimte, Wonen, Landschap en Verhaal van Flevoland (landschapsvisie)), Omgevingsvisie (Omgevingswet, Ruimte voor initiatief en Opgavegericht werken), Mobiliteit en OV (Openbaar vervoer, inclusief spoor, Verkeersveiligheid, IJsseldelta Zuid, Smart mobility en Mobiliteits & Infrastructuur Test Centrum (MITC)), Infrastructuur, Fonds Verstedelijking Almere (Programmaliijn 5: Vernieuwend Wonen) en IPO Bestuurlijke adviescommissies: Ruimte en Leefomgeving en Infrastructuur en Bereikbaarheid. 1e loco commissaris van de Koning.
Dhr. J. (Jan) Klopman	Gedeputeerde met in portefeuille: Landbouw (Agrofood en Landbouw meerdere smaken), Visserij, Maritieme strategie (Flevokust haven, Kornwerderzand en Conference of Peripheral Maritime Regions), Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG), Coördinerend portefeuillehouder Stikstof, Vitaal Platteland (Fonds vitaal Platteland), Lelystad Airport incl. OMALA, ICT en digitale zaken (waaronder digitalisering), Europa (Comité van de Regio's, vertegenwoordiger EU-netwerken en Huis Nederlandse Provincies), Het Flevolands Archief en IPO Bestuurlijke adviescommissie Landelijk Gebied (Hulpstructuur NPLG). 2e loco commissaris van de Koning.
Dhr. A.J.A. (Toon) van Dijk	Gedeputeerde met in portefeuille: Economie (Ruimtelijk-economisch beleid, Topsectoren en mkb, Werklocaties, Horizon, Lelystad Airport Businesspark, OMALA, EFRO en Interreg), Human Capital Agenda (Hoger onderwijs), Almere 2.0 (RRAAM, Schaalprong Almere, Handelingsperspectief Almere), Fonds Verstedelijking Almere (Coördinerend portefeuillehouder, Programmaliijn 1: Hart van de Stad, Programmaliijn 2: Leer- en werkomgeving, Programmaliijn 3: Circulaire economie en energie), Lelystad Next level, Algemene Vergadering Metropoolregio Amsterdam, Coördinatie regio Zwolle, Coördinatie regio EHPZ, Facilitaire zaken en Inkoop en aanbesteding en IPO Bestuurlijke adviescommissie Economie & Cultuur. 3e loco commissaris van de Koning.
Dhr. H.J. (Harold) Hofstra	Gedeputeerde met in portefeuille: Natuur (Nationaal Park Nieuw Land, Natuurbeheer (inclusief Natura 2000), Natuurontwikkeling Oostvaardersoever, Afronding Nieuwe Natuur) Gemeenschappelijk landbouwbeleid en Plattelandsontwikkeling (POP3), Milieu (Vergunningsverlening, toezicht en handhaving (inclusief regelgeving/toezicht experiment kringlooplandbouw) en Omgevingsdienst), Financiën (Financieel toezicht gemeenten, Deelnemingen en Rijksvastgoedbedrijf (RVB)), Sport, Recreatie, Toerisme & gebiedspromotie (Verhaal van Flevoland (gebiedspromotie)), Coördinatie duurzaamheid, Energietransitie (Energiebesparing, Warmtetransitie, Windenergie en Zonne-energie (inclusief op land)), Energie Expertisecentrum Flevoland (EEF), Fonds Verstedelijking Almere (Programmaliijn 4: Cultuur, toerisme en sport en Programmaliijn 6: Groen en waterrijke identiteit), IPO bestuurlijke adviescommissies: Klimaat & Energie, Landelijk Gebied, Financiën en Openbaar Bestuur. 4e loco commissaris van de Koning.

Naam	Portefeuille
Dhr. J.N. (Sjaak) Simonse	Gedeputeerde met in portefeuille: Bodem & Water (Drinkwaterbescherming, Kaderrichtlijn Water, Kaderstelling Waterschap, Markermeer-IJmeer en Bestuurlijk platform IJsselmeergebied, Actieplan bodem en water en IBT Waterschap Zuiderzeeland), Vitale samenleving (Gezondheid en zorg en Fonds Krachtige samenleving), Kwaliteit openbaar bestuur (Bestuurlijke zaken, Bestuur Interprovinciaal Overleg (IPO)), Klimaat (Coördinatie klimaatakkoord en Klimaat adaptatie Flevoland (KAF)), Afvalzorg, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland en Cultuur en erfgoed (Musea, Landschapskunst en Verhaal van Flevoland (cultuur)) en IPO bestuurlijke adviescommissies: Ruimte en Leefomgeving, Klimaat & Energie, Financiën en Openbaar Bestuur en Regionale Economie & Cultuur. 5e loco commissaris van de Koning.
Dhr. D.J. (Hans) Tijl	Provinciesecretaris/algemeen directeur

Gedeputeerde Staten van Flevoland verrichten naast hun bestuurlijke functie een aantal nevenfuncties. Zie voor een volledig overzicht: www.flevoland.nl

V. Leeswijzer

Doelstelling jaarstukken

De jaarstukken zijn een belangrijk instrument voor Provinciale Staten (hierna PS). Hierin leggen Gedeputeerde Staten (hierna GS) verantwoording af over gerealiseerde doelstellingen, uitgevoerde activiteiten en de (rechtmatige) inzet van de financiële middelen die provincie Flevoland ter beschikking stonden. De jaarstukken zijn daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van PS.

Plaats jaarstukken in de planning & controlcyclus

In de Programmabegroting 2024 is vastgelegd wat provincie Flevoland wilde bereiken, wat daarvoor zou worden gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar werden gesteld. De programmabegroting is door PS vastgesteld. Een en ander is in financiële zin verder uitgewerkt in de productenraming, die door GS is vastgesteld.

Tussentijds zijn plannen bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan integraal als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via nota's (waaronder de zomernota en de perspectiefnota), maar ook separaat op basis van tussentijds door PS en GS genomen besluiten. Indien deze bijstelling financiële consequenties kent dan wordt met dat besluit eveneens een begrotingswijziging door PS vastgesteld (of in mandaat door GS, conform de financiële verordening).

In de Jaarstukken 2024 wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de Programmabegroting 2024, en eventueel bijgesteld bij de zomernota, of separate voorstellen. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en er wordt verantwoording afgelegd over daarvoor uitgevoerde activiteiten en de inzet van financiële middelen. Dit document dient ter ondersteuning van de controlerende rol van PS.

Structuur jaarstukken

Vanaf de Programmabegroting 2024 is het Coalitieakkoord 2023-2027 'Toekomst voor het nieuwe land; Van, voor en door Flevoland' van de nieuwe bestuursperiode toegepast. De structuur en inhoud van de begroting werd aangepast om zo goed als mogelijk bij dit coalitieakkoord aan te sluiten. Zowel de indeling van de programma's en programmaonderdelen als de indicatoren, doelen en activiteiten zijn hierop bijgesteld. De Jaarstukken 2024 kennen een verantwoording volgens deze programmastructuur (met negen programma's). Deze opzet voldoet daarmee aan het BBV. Dat stelt dat de jaarstukken een gelijke indeling moet kennen als de begroting.

De structuur van de jaarstukken wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke voorschriften.

Wettelijke voorschriften: het BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat voorschriften voor de jaarstukken.

Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- de programmaverantwoording, waarin per beleidsprogramma een verantwoording wordt gegeven over de beoogde doelen en maatschappelijke effecten, en de wijze waarop getracht is deze te verwezenlijken;
- de paragrafen, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven een verantwoording over de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: 'Lokale heffingen', 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', 'Onderhoud kapitaalgoederen', 'Financiering', 'Bedrijfsvoering', 'Verbonden partijen', 'Grondbeleid' en de 'Openbaarheidsparagraaf Woo'. Daarnaast kan besloten worden om additionele paragrafen op te nemen, hier is (vooralsnog) geen gebruik van gemaakt;
- een jaarrekening die opgebouwd is uit een jaarrekening op hoofdlijnen, een overzicht van baten en lasten, dat alle baten en lasten van de in de programmaverantwoording opgenomen activiteiten bevat, een balans met toelichting en, vanaf boekjaar 2023, de rechtmatigheidsverantwoording van het college. De jaarrekening vormt de basis voor de controle op het getrouwe beeld door de accountant;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde lasten en baten per taakveld en de specificatie van incidentele lasten en baten.

Niet-wettelijke vormeisen

Ieder hoofdstuk uit de programmaverantwoording begint met een korte introductie op het hoofdstuk, een beschrijving van de met het programma beoogde effect, een overzicht van de indicatoren (eigen indicatoren alsmede verplichte BBV-indicatoren) en de doelenboom. Per programmaonderdeel worden vervolgens de doelen, doelrealisatie en de daarbij uitgevoerde activiteiten beschreven. Waar van toepassing is dit aangevuld met een duiding van de strategische risico's en beheersmaatregelen die realisatie van dit doel in de weg kunnen staan. Tot slot volgt een overzicht van de aangewende middelen en een verklaring bij het verschil tussen de rekening en de begroting na wijziging. Met deze werkwijze sluiten we aan bij het voorschrift van het BBV om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 W-vragen ('Wat hebben we bereikt', 'Wat hebben we daarvoor gedaan', 'Wat heeft het gekost').

Nieuw en gewijzigd in 2024

- In de eerste helft van 2023 is het Coalitieakkoord 2023-2027 opgesteld. De Programmabegroting 2024 was het eerste boekwerk in de nieuwe bestuursperiode. De structuur en inhoud (waaronder de doelen en resultaten) van deze jaarstukken sluiten zo goed als mogelijk hierbij aan.
- De kwaliteit en relevantie van de huidige doelen en indicatoren worden regelmatig ter discussie gesteld. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 hebben PS in een motie GS opgedragen te werken met SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) geformuleerde doelen in de programmabegroting. Daarnaast is gevraagd om logische indicatoren te verbinden aan de SMART geformuleerde doelen. Zo kunnen PS volgen of en in welke mate de doelen zijn behaald. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2025 is een eerste invulling gegeven aan deze motie. Evenals de Programmabegroting 2025 zijn deze jaarstukken concernbreed en daarmee integraler dan voorheen voorbereid. Het raamwerk van doelen (doelenboom met de doelen van de Programmabegroting 2024) is daarvoor als basis gebruikt. Deze nieuwe aanpak biedt de mogelijkheid aan te sluiten bij doelen en indicatoren van de 'Monitor Brede Welvaart' die voor Flevoland in ontwikkeling is. De indicatoren zijn raadpleegbaar op de website van 'Feitelijk Flevoland'. In de voorliggende jaarstukken is, evenals bij de Programmabegroting 2025, per programma is een link naar dit dashboard toegevoegd: <https://feitelijkflevoland.nl/dashboard/dashboard/programmabegroting>. In deze jaarstukken is daar verder invulling aan gegeven. De 'Beleidsindicatoren BBV' zijn overigens verplicht voorgeschreven en zijn daarom niet aangepast.
- Zoals in de Perspectiefnota 2025-2028 is beschreven hebben we, evenals bij de Programmabegroting 2025, (per programmaonderdeel) de relevante transitieopgaven als rode draad opgenomen. Daarmee wordt inzicht geboden in de inzet die over de volle breedte op deze grote vraagstukken wordt gepleegd.
- Vanaf de Jaarstukken 2022 is volgens het BBV voorgeschreven om de Openbaarheidsparagraaf Woo op te nemen in de jaarstukken. In de Jaarstukken 2023 waren het algemene beleid en uitgangspunten ten aanzien van de Woo separaat opgenomen als onderdeel van de paragraaf Bedrijfsvoering. In deze jaarstukken is de Woo integraal opgenomen in de 'Openbaarheidsparagraaf Woo' in het onderdeel 'III Paragrafen'.
- Onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen' in onderdeel 4 van deze jaarstukken is een overzicht inzake de meerjarige materiële subsidies opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Daarnaast is een verwijzing

opgenomen naar het subsidieregister, waarin de verstrekte subsidies over de periode 2017 tot en met 2023 zijn te raadplegen.

Autorisatie

PS hebben een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet is opgenomen dat PS de begroting (inclusief programmabegroting, paragrafen en financiële begroting) vaststellen. Het financiële autorisatieniveau van de programmabegroting ligt per programmaonderdeel op het totaal van lasten en baten. Dit houdt in dat GS per programmaonderdeel niet meer mogen besteden dan het voor dat onderdeel geraamde totaal van de lasten (begroting na wijziging). Dit bedrag kan – meestal op grond van een voorstel van GS - via begrotingswijziging door PS worden gewijzigd. In deze jaarstukken verantwoorden wij in hoeverre wij in 2024 binnen de geautoriseerde bedragen zijn gebleven.

Mandaatverlening

Door eerdere besluitvorming van PS zijn er uitzonderingen ontstaan op de algemene lijn zoals hiervoor beschreven. Deze uitzonderingen hebben betrekking op gedelegeerde reserves, gedelegeerde oormerken in de 'Brede Bestemmingsreserve' en stelpost 'Nieuw beleid' en gemandateerde begrotingswijzigingen.

1. Gedelegeerde reserves

De provincie beschikt over een aantal reserves. Het beleid ten aanzien van de vorming en besteding van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' (PS van 13 november 2019). Het besteden van de middelen binnen deze reserves is voorbehouden aan PS. Dit houdt in dat eerst een voorstel aan PS dient te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen ten laste van reserves mogen worden aangegaan. Daarnaast is besloten de beslissingsbevoegdheid tot besteding en het aangaan van verplichtingen voor de uitvoeringsreserves en de egaliseringsreserves bij GS neer te leggen om de doelmatigheid en slagvaardigheid van de provincie te vergroten. De besteding van deze reserves vindt plaats in overeenstemming met de doelstellingen die PS daarvoor hebben vastgelegd. De hiermee verband houdende gemandateerde begrotingswijzigingen worden via de reguliere procedure ter kennisneming aan PS aangeboden.

2. Specifieke mandaten / delegaten

Naast het algemeen mandaat, zoals hierboven beschreven is er een aantal specifieke mandaten / delegaten door PS aan het college verleend, te weten enkele oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid', die gemandateerd zijn aan het college. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018 - op 8 november 2017 - hebben PS mandaat verleend aan GS om specifieke begrotingswijzigingen vast te stellen die nodig zijn om projecten in uitvoering te nemen uit de Perspectiefnota 2017-2021. Daartoe zijn in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid' bedragen geoormerkt. Aanvullend zijn bij de Najaarsnota 2020 en de Perspectiefnota 2022-2025 ook dergelijke besluiten genomen.

3. Gemandateerde begrotingswijzigingen

PS hebben – via de ' Financiële verordening provincie Flevoland 2024' – het college gemandateerd om de onderstaande begrotingswijzigingen door te voeren. Dit heeft tot doel om het aantal begrotingsmutaties dat in de loop van een begrotingsjaar via een begrotingswijziging ter vaststelling aan PS wordt voorgelegd, te beperken. In veel gevallen gaat het om technische (detail)wijzigingen of wijzigingen waarbij de provincie geen beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Het gaat daarbij om de volgende typen wijzigingen:

- doorgeven bijdragen van derden met een specifiek bestedingsdoel;
- reeds genomen Statenbesluiten;
- gedelegeerde onttrekkingen aan reserves (zie hierboven);
- begrotingsvoordelen uit lagere uitgaven en/of hogere inkomsten.

Om PS volledig op de hoogte te stellen van de gemandateerde begrotingswijzigingen van GS, stellen wij haar van de gemandateerde wijzigingen in kennis (via de besluitenlijst). Door middel van een kwartaalrapportage (vanuit GS) heeft PS per kwartaal inzicht in deze begrotingswijzigingen.

Verklaring resultaat per programmaonderdeel

Bij de toelichting op de middelen geven wij conform de vereisten in het BBV – indien van toepassing - een verklaring bij het verschil tussen de gerealiseerde baten & lasten en de begroting na wijziging. Conform de bestendige gedragslijn zijn alle verschillen groter dan € 100.000 van een verklaring voorzien. Ter verhoging van de informatiewaarde hebben wij hieraan toegevoegd of de afwijking effect heeft op een reserve of op het

rekeningsaldo. Door afronding in duizendtallen kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in en tussen de verschillende tabellen.

VI. Transitieopgaven

In dit hoofdstuk gaan we in op de vier grote transitie-opgaven: 'Wonen', 'Landelijk gebied', 'Energie' en 'Digitalisering'. Deze opgaven komen voort uit Europese en nationale afspraken en vormen het langjarige kader voor onze reguliere beleidstaken. Zoals is vastgesteld in nationaal en internationaal, beleid dienen alle bestuurslagen bij te dragen aan het realiseren van de doelen die voortvloeien uit de transitieopgaven. Daarbij is ruimte voor een eigen provinciale inkleuring en verbinding van regionale belangen. Het kenmerk van de transitieopgaven is dat er geen meerjarige routekaart is, die ons bij het einddoel brengt. Want dat bepalen Provinciale Staten (PS) samen met de Flevolandse inwoners, ondernemers en overheden en is aan verandering onderhevig.

Ons vertrekpunt zijn de Flevolandse inwoners. We maken nu keuzes voor het Flevoland van de toekomst. Een Flevoland waarin de doelen zijn gerealiseerd. De vraag is dan ook: hoe ziet het Flevoland van de toekomst eruit? Vanuit dat perspectief moeten we de keuzes maken voor de instrumenten die komende jaren moeten worden ingezet.

De rol van de provincie is het bewaken en stimuleren van een evenwichtige ontwikkeling van drie pijlers van de Strategische Agenda Flevoland en de brede welvaart. Die rol geeft richting aan de regionale belangen, wat terug te zien is de opgaven.

Elke opgave heeft elementen van welzijn, welvaart en de leefomgeving. Die elementen hangen nauw met elkaar samen. Zij vormen als het ware de rode draden door alle opgaven. Je kunt de transitieopgaven niet los van elkaar zien en zult ze ook in samenhang moeten oppakken. De omstandigheden kunnen veranderen, waardoor nieuwe kansen ontstaan of juist belemmeringen optreden. In de sterk samenhangende opgaven trekken we op met andere overheden en belanghebbenden.

Figuur 1 - Transitieopgaven en SAF

De relatie van de programmaonderdelen met de transitieopgaven is te zien door een pictogram, zoals hierna per opgave is gebruikt. Voor enkele programmaonderdelen gaat het om de instandhouding van de organisatie, wat ondersteunend is aan de opgaven en niet specifiek aan één daarvan is toe te rekenen.

Wonen

Landelijk gebied

Energie

Digitalisering

Instandhouding organisatie

Wonen

We bouwen niet alleen woningen. We bouwen een samenleving; een plek waar je woont, werkt, scholen en andere voorzieningen bij de hand hebt. Het liefst een mooie (natuurlijke) omgeving voor iedereen. Dit kunnen we niet alleen, daarom doen we dat samen met onze zes gemeenten.

In de integrale opgave 'Wonen' onderscheiden we drie lagen:

- we versnellen het bouwtempo en bouwen voldoende woningen voor alle aandachtsgroepen;
- we bouwen niet alleen woningen; we bouwen aan een vitale samenleving;
- we moeten gaandeweg leren om anders te bouwen: circulair, biobased, toekomstbestendig en industrieel. Met een eigen Flevolandse bouwindustrie.

In maart 2024 hebben we een Plan van Aanpak vastgesteld, waarin concreet staat wat we de komende jaren (per laag) gaan doen. Twee keer per jaar zullen we daarover aan PS een voortgangsrapportage sturen.

In de eerste laag is de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting belangrijk. Die wet is inmiddels bij de Tweede Kamer ingediend. Naast de huidige 'wortel' van goede gesprekken, krijgen we straks ook 'de stok' om in te grijpen als we concluderen dat gemeenten hun taak niet goed oppakken. We moeten dit in 2025 uitwerken in een 'Volkshuisvestingsprogramma'. Samen met de Flevolandse gemeenten organiseren we versnellingstafels, om uitvoering te geven aan de twee Flevolandse woondeals. Daarmee creëren we een gezamenlijk beeld van de versnelling van het bouwtempo en de status. Een belangrijk aspect daarbij is de bereikbaarheid van Flevoland. De groei van Flevoland en de groei in provincies om ons heen, vraagt om aanvullende (onder andere infrastructurele) maatregelen om Flevoland bereikbaar te houden.

In de tweede laag is de ontwikkeling van een monitor belangrijk, omdat we daarmee zichtbaar maken hoe we er voorstaan als het gaat om het bouwen aan een vitale samenleving. Dit omvat ook onderwerpen zoals 'wonen met zorg', 'betaalbaar wonen' en 'wonen voor arbeidsmigranten'.

In de derde laag hebben we een Nationaal Kenniscentrum Biobased Bouwen opgericht, gevestigd in Almere en werken we via een Nationaal Groeifonds project en binnen de Regiodeal Nieuw Land aan een Innovatiehub bouwen. Dit gaat zowel om de ontwikkeling van nieuwe opleidingen in de gehele onderwijskolom als via living labs om al doende te leren.

Landelijk gebied

Een toekomstbestendig landelijk gebied is van belang voor ons allemaal. Als provincie staan we voor de belangen van onze inwoners die hier wonen en werken én voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft als landbouw- en natuurgebied van wereldklasse.

Niet alles kan meer overal en de vraag naar ruimte voor verschillende ontwikkelingen is groot. De oplossingen voor de vraagstukken in het landelijk gebied zijn complex en moeten waar mogelijk integraal worden opgepakt. We kunnen dit niet alleen. Er is intensieve samenwerking en kennisuitwisseling nodig.

Landbouw en natuur in balans

Eerder is het concept-ontwerp 'Flevolands Programma landelijk Gebied' vastgesteld. Hierin staat onze integrale ambitie voor het landelijk gebied om te komen tot een toekomstbestendig Flevolands landelijk gebied waar het goed wonen, werken, recreëren en voedsel produceren is. Vanuit die ambitie willen we invulling geven aan de opgaven en doelen op het gebied van onder meer natuur, stikstof, water, bodem en klimaat. Ook in Flevoland zien we namelijk dat het intensieve gebruik van land en water een weerslag heeft op de kwaliteit van de natuur, de bodem en het water en daarmee de toekomst van de landbouw. De verandering van het klimaat speelt daarbij ook een rol. De 'Visie op landbouw' die momenteel wordt geschreven vult de ambitie aan op het onderdeel landbouw.

Een aanpak waarin gebiedspartners zich kunnen herkennen

Samenwerking met de partijen in het veld is essentieel om tot uitvoering te kunnen komen. Hiervoor is bundeling nodig van kennis, kunde en energie (uitvoeringskracht) van agrariërs, ondernemers, organisaties, inwoners en overheden. Zowel op het gebied van land- en watergebruik, natuur en recreatie als ondernemerschap en welzijn.

Samen zoeken we naar integrale oplossingen om de ambitie voor het landelijk gebied te realiseren.

Energie

De energietransitie vraagt om ingrijpende aanpassingen aan het energiesysteem en energiegebruik. Dit stelt ons, samen met onze gebiedspartners, de komende decennia voor technische, ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken. Niet alleen om de klimaatdoelen te halen, maar ook om ervoor te zorgen dat bestaande en nieuwe woon- en werkgebieden verzekerd zijn van de benodigde energie.

Leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie voor bewoners en bedrijven zijn daarbij belangrijk. Naast knelpunten die opgelost moeten worden, zoals de huidige netcongestie, zijn er ook volop kansen voor innovatie en het versterken van een goed vestigingsklimaat in Flevoland voor bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstituten op het gebied van bijvoorbeeld de waterstof- en circulaire economie. Het gaat de komende jaren dus om meer dan alleen windmolens en zonnepanelen.

Flevoland staat voor een toekomstbestendig energiesysteem, waarin samenwerking centraal staat op het gebied van opwek, opslag en het energienetwerk.

Hierbij hebben we aandacht voor de economische kansen, de ruimtelijke impact van de energietransitie en de mensen die hiervoor nodig zijn. We werken mee aan een slim en robuust energienetwerk en we stimuleren de waterstofeconomie. Hiermee creëren we een veerkrachtig energiesysteem en verminderen we de druk op het elektriciteitsnet.

Deze aanpak zorgt voor nieuwe kansen en maakt dat Flevoland en haar inwoners zich kunnen blijven ontwikkelen.

De komende jaren legt netcongestie grote druk op de ontwikkelmogelijkheden van woningen, bedrijven en verduurzaming. Samen met de netbeheerders, medeoverheden en het bedrijfsleven zoeken we naar onorthodoxe (innovatieve) oplossingen om de negatieve gevolgen van netcongestie te minimaliseren. Daarnaast zetten we in op het stimuleren van de waterstofeconomie. Het verkrijgen van een aansluiting op de landelijke waterstof-backbone is een belangrijk onderdeel om mee te kunnen doen in de waterstoftransitie. Om de energietransitie vorm te kunnen geven zijn goed geschoolde mensen nodig. We zetten in op het versterken van het (hoger) technisch onderwijsaanbod, om het benodigde personeel in de regio op te kunnen leiden.

Digitalisering

Een overheid die slagvaardiger, effectiever en transparanter wil zijn, kan niet zonder digitalisering. Digitalisering is randvoorwaardelijk voor onze maatschappelijke opgaven, onze provinciale organisatie en onze wettelijke taken.

We moeten als provincie in de volle breedte de mogelijkheden en uitdagingen van digitale innovatie, bijvoorbeeld Artificial Intelligence, aanpakken om efficiënter te werken en de arbeidsmarktkrapte het hoofd te bieden. Digitalisering is essentieel voor het versterken van onze regionale economie, het creëren van nieuwe banen en het stimuleren van de gewenste innovatie. Door breed, intern en extern, te investeren in digitale infrastructuur en vaardigheden, kunnen we Flevoland positioneren als een aantrekkelijke regio voor bedrijven in de technologie- en informatiesector.

Provincies staan aan de lat om nationale uitdagingen en ambities te vertalen naar ruimtelijke voorstellen die aansluiten bij de regionale ruimtelijke en politieke context. De inzet van digitale technologie is hierbij essentieel. We kunnen geen 100.000 woningen bouwen zonder robotisering en digitalisering. Digitalisering is ook van grote invloed op onze provinciale organisatie en onze wettelijke taken. Inwoners en ondernemers verwachten van de overheid dezelfde digitale dienstverlening als van commerciële organisaties. Het aanvragen en verstrekken van vergunningen en subsidies kan sneller en makkelijker door de technologische ontwikkelingen. We zullen steeds meer een digitale organisatie worden, van documentgedreven naar datagedreven. Hierdoor kunnen afwegingen beter gemaakt worden. Ook wordt besluitvorming transparant, toegankelijk en uitlegbaar. We zullen dan wel de volledige potentie van digitale technologie moeten gaan benutten.

Het inzetten van de digitale transitie voor onze opgaven, onze digitale economie en de digitalisering van de provinciale organisatie maakt van de digitale transitie een meervoudige opgave en raakt alle opgaven, beleidsterreinen en onze wettelijke taken en hiermee de hele provinciale organisatie. Dit vraagt om een aanpak die de brug slaat naar het tastbaar en toepasbaar maken van digitalisering. Een aanpak die tegelijkertijd een fundament legt voor de digitalisering van het bedrijfsleven. Flevoland heeft vooral klein mkb en uit ervaring weten we dat veranderingen en innovatie in het kleine mkb niet vanzelf gaan. Dat geldt ook voor digitalisering van het mkb. Naast aandacht voor digitale technieken is ook het opleiden van de beroepsbevolking belangrijk voor de digitalisering en verduurzaming van de economie. Zodat de banen van de toekomst, die per definitie digitale componenten hebben, ook kunnen worden ingevuld. Dit is in lijn met de ambities van de Strategische Agenda Flevoland en het Economisch Beleid van de provincie.

In 2024 is begonnen met het ontwikkelen van een plan van aanpak, waarbij eerst input van buitenaf (bedrijven, onderwijsinstellingen, gemeenten, etc.) is opgehaald om te bepalen waar de behoefte en uitdagingen liggen. Op basis van die input is een eerst strategische paraplu ontwikkeld en zijn een viertal thema's geïdentificeerd: 1) Digitalisering mkb; 2) Digitaal vaardig personeel; 3) Digitale infrastructuur; 4) Digitale ecosystemen. Vanuit die thema's wordt momenteel een plan van aanpak opgesteld. Voor digitaal vaardig personeel heeft dat reeds geleid tot een regionale HCA ICT agenda. Voor digitalisering mkb wordt gewerkt aan een digitaliseringsprogramma bij Horizon. Voor digitale ecosystemen werken we aan een hightech agenda Flevoland. Voor digitale infrastructuur werken we in MRA verband samen en is een onderzoek uitgevoerd door Stratix naar de kansen en het belang van een goede digitale infrastructuur.

II Programmaverantwoording

1. Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling

1.0 Inleiding

Wonen, werken, leren, maar ook recreatie, landbouw en natuur. We willen het allemaal, maar feit is dat niet alles overal kan. Meervoudig grondgebruik is een belangrijk uitgangspunt. En we stellen de Brede Welvaart voorop. Zoals in het Coalitieakkoord staat: we streven naar maximale bloei, niet naar maximale groei.

Om deze vraagstukken van de toekomst verder te brengen is de provincie gestart om samen met partners de toekomstige opgaven ruimtelijk te vertalen in plannen. Zo is er gestart met het opstellen van een nieuwe Omgevingsvisie en het verder uitwerken van de Omgevingswet.

Omgevingsvisie

Er speelt een aantal grote ruimtelijke opgaven in de provincie. Het gaat dan om opgaven in stedelijk en landelijk gebied, zoals wonen, werken, mobiliteit, landbouw, energie, natuur, water, klimaat, brede welvaart/welzijn. Al deze opgaven leggen een ruimtelijk beslag op het gebied. Dit zet de ruimtelijke kwaliteit onder druk. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is er een nieuw stelsel dat bijdraagt aan de zorg voor de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie is hierin een belangrijk instrument voor het vastleggen van ambities en beleidsdoelen voor de lange termijn. In 2024 is door Provinciale Staten (PS) de startnotitie voor de nieuwe Omgevingsvisie vastgesteld, en zijn door GS de te hanteren sturingsprincipes vastgelegd. Hierop zijn er vier scenario's ontwikkeld en in een beeldvormende ronde met PS besproken. Deze scenario's geven aan hoe Flevoland zich zou kunnen ontwikkelen als je de gekozen denkrichtingen in extremis door zou zetten. Op basis van deze scenario's is een eerste participatieronde gehouden met maatschappelijke partijen en inwoners in een open gesprek met goede reacties en richtingen. We staan als innovatieve provincie open voor nieuwe mogelijkheden, richtingen en experimenten.

In 2024 is het contact geïntensiveerd met de Rijksoverheid en onze medeoverheden, in aanloop naar het uitkomen van de Nationale Omgevingsvisie de 'Nota Ruimte'. In 2025 maken we ook de provinciale Omgevingsvisie 'Flevoland, Blik op de toekomst'. Er zit samenhang tussen de door ons op te stellen Omgevingsvisie en de inbreng en onze inbreng in de 'Nota Ruimte' van het Rijk. De besproken scenario's vormen zowel een basis voor de ruimtelijke puzzel en de inhoud van de Omgevingsvisie. Hierbij sluiten we de ogen niet voor de betekenis die Flevoland heeft voor het oplossen van nationale opgaven.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We hebben dit in 2023 en de jaren ervoor zo goed als mogelijk voorbereid door onder andere het technisch omzetten van instrumenten naar de Omgevingswet ('Omgevingsprogramma Flevoland' en 'Omgevingsverordening Flevoland'), het vaststellen van de nieuwe Omgevingsverordening provincie Flevoland en het maken van werkafspraken met medeoverheden in het Platform Omgevingswet Flevoland. We werken opgavegericht, hetgeen inhoudt dat we de opgaven centraal stellen en niet de afzonderlijke beleidsvelden. Daarmee geven we ook inhoud aan de intentie van de Omgevingswet, die de basis vormt voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Het uitgangspunt hierbij is het bewaken van de balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, met het oog op een duurzame ontwikkeling.

In 2024 zijn een aantal resultaten tot stand gekomen die bijdragen aan een goede uitvoering van de wet. We noemen hier de vaststelling van de startnotitie voor de voorbereiding van de nieuwe Omgevingsvisie waarin ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn worden vastgesteld (april 2024), de vaststelling van het participatiebeleid (mei 2024), het vaststellen van de Samenwerkingsafspraken GS – PS Omgevingswet (september 2024) en de herziening van de Omgevingsverordening provincie Flevoland (december 2024). In maart 2024 is het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer 'Samenwerking in Flevoland onder de nieuwe Omgevingswet' vastgesteld waarin aanbevelingen worden gedaan voor de benodigde integrale afweging en besluitvorming voor omgevingsvergunningen.

Voor een goede samenwerking binnen de provincie wordt er afgestemd met Flevolandse ketenpartijen. Dit gebeurt in het 'Platform Omgevingswet Flevoland'. Dit is in 2024 verder versterkt met ambtelijke werkafspraken voor de uitvoering (onder andere advisering in de keten) en het toevoegen van een structureel managementoverleg om praktijkervaringen met elkaar te delen en waar nodig knelpunten te adresseren en op te lossen.

Nota Ruimte en samenwerking in de Strategische Agenda Rijk-Regio

Er lopen verschillende, met elkaar samenhangende ruimtelijke trajecten in en met de provincie. Dit zijn deels trajecten die vanuit de Rijksoverheid komen met bijvoorbeeld het opstellen van de 'Nota Ruimte', maar ook door gekozen samenwerkingen tussen Rijk en regio.

Het Rijksprogramma 'Nationale Omgevingsvisie Extra' (NOVEX), en met de komst van het huidige kabinet hernoemd tot 'Nota Ruimte', heeft twee hoofdpijlers: regie per provincie (via 'Ruimtelijk Arrangement' en de 'Strategische Agenda Rijk-Regio Flevoland') en de gebiedsgerichte regie in NOVEX-gebieden.

Onder de hoofdpijler regie per provincie is in 2023 het 'Ruimtelijk Voorstel' opgesteld en is in het najaar van 2024 samen met het Rijk gestart met het opstellen van het 'Ruimtelijk Arrangement'. Het ruimtelijk arrangement maakt inhoudelijk onderdeel uit van de door het Rijk op te stellen 'Nota Ruimte'.

In het kader van de 'Strategische Agenda Rijk-Regio' en de bijbehorende uitvoeringsagenda zijn en blijven we als gezamenlijke Flevolandse overheden voortdurend in gesprek met elkaar en met het Rijk. Gezamenlijk werken we aan vitale steden en dorpen, goed wonen in een gezonde leefomgeving en voorzieningen voor een dynamische samenleving.

NOVEX-gebieden

De NOVEX-gebieden zijn gebieden met meervoudige nationale opgaven in het fysieke domein. In Flevoland liggen de volgende NOVEX-gebieden (deels): Lelylijn, Schiphol, MRA en regio Zwolle. Centraal staat de gezamenlijke (Rijk-regio) aanpak van deze gebieden, zodat besluitvorming omtrent samenhangende ruimtelijke keuzes en de uitvoering van maatregelen versneld kan worden, ten behoeve van ruimtelijke kwaliteit. Het Rijk treedt op als actieve partner in de gebieden door capaciteit en middelen in te zetten om tot die strategieën te komen. Ook doet het Rijk actief mee bij de uitwerking naar een gezamenlijk gedragen programmering (RIA) en bestuurlijke afspraken.

In 2024 is verder uitvoering gegeven aan het Ontwikkelperspectief (ook wel (het eerder door PS) vastgestelde Verstedelijkingsconcept genoemd) NOVEX MRA. Gedurende het jaar zijn onderzoeken uitgevoerd om voor de drie hoofdopgaven uit het Ontwikkelperspectief – dit zijn 'Meerkernige ontwikkeling', 'Groenblauw netwerk in en om de stad' en 'Energienetwerk' – de benodigde maatregelen in beeld te brengen. Deze maatregelen worden opgenomen in de Uitvoeringsagenda NOVEX MRA. Het opstellen hiervan is in het laatste kwartaal van 2024 gestart, in samenwerking met de MRA-partners.

Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling

Het Rijk, decentrale overheden, corporaties en marktpartijen gaan elkaar meer dan ooit nodig hebben om de woningbouwopgave vorm te geven en de regie op de volkshuisvesting te versterken. Met de huidige Woondeals hebben we ons tot en met 2030 geconformeerd aan de bouw van bijna 40.000 nieuwe huizen. In 2024 zijn de Versnellingsstafels goed op stoom gekomen. Daar bespreken alle betrokken partijen hoe knelpunten kunnen worden opgelost. Als we de lijn van 4.000 woningen per jaar tot en met 2050 doortrekken, dan zal het aantal inwoners in nog geen dertig jaar toenemen van zo'n 450.000 nu tot 650.000 - 700.000. Dat is een groei met >50%. Ter vergelijking: als Zuid-Holland dit aantal woningen bouwt, betekent dat een groei van 5%. Dat betekent dat er juist in Flevoland meer moet gebeuren dan alleen de bouw van woningen: we werken vooral aan een vitale samenleving, met alle aspecten van brede welvaart. Om het gesprek daarover mogelijk te maken, hebben we in 2024 de eerste Flevolandse monitor Brede Welvaart gemaakt. Eind 2024 hebben we een inwonerspeiling uitgezet, om een beter beeld te krijgen van hoe onze inwoners dit ervaren. Om in balans te blijven, moeten we vooral kijken naar de driehoek woningbouw/arbeidsplaatsen/mobiliteit. Daarover hebben we in 2024 een bereikbaarheidsonderzoek opgesteld. Maar we moeten daarnaast ook werken aan klimaat en energie, natuur en stikstof en voorzieningen; alle aspecten van brede welvaart. Tegelijkertijd kunnen we niet meer blijven bouwen zoals we al decennia gewend zijn. Nieuwe biobased en herbruikbare materialen worden gaandeweg de norm. Ook de grote bouwbedrijven hebben het afgelopen jaar het doel omarmd dat in 2030 30% van de nieuwbouw als biobased kwalificeert. En als dat eenmaal is opgenomen in de seriematige bouw (steeds meer uit de fabriek), dan is het ook niet meer duurder dan traditionele bouw, zo geven deze bedrijven aan. We werken binnen het consortium van het Nationaal Groeifonds project 'Toekomstbestendige Leefomgeving' – eerst voor stro en daarna vlas – aan de creatie van een korte keten 'Van Polder tot Pand'. In 2024 zijn we gestart met teelt van verschillende vezelgewassen op een perceel van het Rijksvastgoedbedrijf, vooral om te leren wat goed werkt in de Flevolandse klei. De prioritaire economische clusters worden gekoppeld aan campusontwikkeling en scholing. Investeren met het Rijk in goed onderwijs, van basis tot en met universitair, zowel kwalitatief als kwantitatief heeft hierbij prioriteit, zodat achterstanden in

opleidingsaanbod van instellingen en achterstanden in opleidingsniveau van inwoners verdwijnen. Het gaat hierbij niet alleen om hogere opleidingsniveaus, maar ook om voortijdig schoolverlaten. In 2024 is Techniek Opleidingen Flevoland (TOF) in Lelystad gestart. We benutten de Regiodeal Nieuw Land om doorlopende leerlijnen te ontwikkelen waar we onder andere de bouwvakkers en installatietechnici van de toekomst opleiden. Bij brede welvaart hoort ook een zorginfrastructuur die op orde is. We vragen hier voortdurend aandacht voor bij de verschillende overheden en andere instanties, zodat voor alle Flevolandse goede en volwaardige zorg beschikbaar is. Er vinden investeringen plaats in een groene leefomgeving zodat het nog prettiger wonen wordt in Flevoland.

Het doorbouwen in de huidige marktomstandigheden is een grote uitdaging, waarbij de rol van de provincie met de aankomende Wet versterking regie volkshuisvesting steeds belangrijker wordt. De versnelling van het bouwtempo tot aan oplevering zit er wel aan te komen, maar zal pas vanaf 2026 zichtbaar worden. Op de Woonstop eind 2024 is afgesproken dat we in de eerste helft van 2025 de horizon van de Woondeals verlengen van 2030 naar 2035.

Deze integrale benadering (we bouwen niet alleen woningen, maar we bouwen aan vitale samenlevingen) vormt eigenlijk al een aantal jaren de basis voor de gebiedsprogramma's 'Almere 2.0' en 'Lelystad Next Level'. En ook in gesprekken met de andere gemeenten en het waterschap wordt de integrale benadering herkend. Deze gesprekken worden vanuit de integrale opgave 'Woningbouw & Brede Welvaart' aangestuurd, zodat de provincie een voor partners herkenbare werkwijze heeft. We hebben in april 2024 een plan van aanpak via een mededeling aan PS aangeboden. Daarnaast maken we twee keer per jaar een voortgangsrapportage, waarvan de eerste in juli 2024 aan PS is gestuurd en de tweede in januari 2025. De belangrijkste ontwikkeling in de integrale opgave is dat we sinds de zomer van 2024 het bouwen aan een vitale samenleving veel nadrukkelijker als het belangrijkste onderdeel in de integrale opgave hebben gepositioneerd. In oktober 2024 hebben we de eerste Flevolandse monitor Brede Welvaart openbaar gemaakt. Dit wordt een hulpmiddel om het gesprek aan te gaan (met ons bestuur, met onze partners) over hoe we er in Flevoland voor staan en waar we interventies zouden willen plegen. Hierin is Flever een belangrijke partner. Het identificeren van wenselijke interventies is ook belangrijk omdat de rijksoverheid vanuit de gedachte van 'Elke regio telt' wil gaan koersen op meerjarige gezamenlijke investeringsprogramma's per regio. Daarbij is het belangrijk dat wij ons verhaal (ook voor de strategische agenda Flevoland) op orde hebben en ook daarbij kan de monitor Brede Welvaart belangrijk zijn. In het laatste kwartaal van 2024 hebben we in aanvulling op de monitor een inwonerpeiling gedaan. De resultaten daarvan worden nu geanalyseerd en worden betrokken bij de tweede monitor en bij het Plan van Aanpak Brede Welvaart dat in Q2 2025 wordt aangeboden.

Stedelijke ontwikkeling

In het programma 'Almere 2.0' brengen de provincie, de gemeente en het Rijk de Almeerse voorzieningen en leefomgeving tot een hoogwaardig niveau. Almere is een bloeiende stad vol potentie. Vanuit het Fonds Verstedelijking Almere, gefinancierd door de gemeente, het Rijk en de provincie, worden projecten voor Almere 2.0 mogelijk gemaakt die een meerwaarde hebben voor zowel de stad als de regio. Het fonds biedt financiële middelen en expertise om schaastrapprojecten te realiseren op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt, cultuur en ecologie. Door de ontwikkeling van Almere te steunen dragen wij niet alleen bij aan de ontwikkeling van de stad Almere, maar aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven. Daar willen we gezamenlijke overheden op blijven inzetten. In 2024 is het 'Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking 2025' vormgegeven en is de routing tot vaststelling voorbereid.

Met 'Lelystad Next Level' (LNL) zetten het Rijk, de provincie en gemeente Lelystad zich in voor de verdere groei van Lelystad naar 120.000 inwoners. Maar wel een groei in balans, in kwaliteit en met aandacht voor de bestaande stad en haar inwoners. In 2024 heeft de gemeente Lelystad een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld, op basis waarvan momenteel de samenwerking met het Rijk en de provincie wordt uitgewerkt. De komende jaren zetten we binnen dit programma in op zeven opgaven: 'natuur', 'wonen', 'economie', 'bereikbaarheid', 'onderwijs', 'voorzieningen' en 'stedelijke vernieuwing'. We focussen op vier gebieden: stadshart, Zuiderhage, Lelystad Oost en de kustontwikkeling.

Afstemming Transitie Landelijk Gebied

De provincie werkt via een gebiedsgerichte aanpak aan een toekomstbestendige landbouw en herstel van biodiversiteit in het landelijk gebied. Dit doen we vanuit de belangen van de mensen die wonen en werken in Flevoland én vanuit de (internationale) betekenis die Flevoland heeft als landbouw- en natuurgebied van wereldklasse. Deze aanpak heeft in het derde kwartaal verdere invulling gekregen in meerdere gebieden

binnen de provincie, waaronder de oostrand van de Noordoostpolder. Dit gebeurt vanuit vastgesteld beleid en vastgestelde doelen op het gebied van onder meer natuur, stikstof, water, bodem, klimaat en leefbaarheid. De provincie heeft in het derde kwartaal een deel van de aangevraagde middelen voor de maatregelpakketten toegekend gekregen van het Rijk. Deze komen bij de middelen die al eerder in het kader van de versnellingsmaatregelen waren toegekend en bij bestaande middelen vanuit onder meer het 'Programma Natuur'. De toekomst van de landbouw neemt een belangrijke plaats in binnen het landelijk gebied. Om die reden is in 2024 geschreven aan een visie op landbouw.

Het Kabinet heeft in het derde kwartaal in het Regeerprogramma besloten het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' en het 'Transitiefonds' te stoppen. Daarmee vervalt het verzoek van het Rijk om in het derde kwartaal van 2024 een ontwerp-FPLG in te dienen en vervalt de mogelijkheid om een beroep te doen op de middelen in het Transitiefonds. Dit belet de provincie niet om door te werken aan de toekomst van het landelijk gebied, zij het met minder middelen dan gevraagd in het conceptontwerp-FPLG. Het Kabinet heeft wel nieuwe middelen in het Regeerprogramma en de Rijksbegroting opgenomen (voor agrarisch natuurbeheer en innovatie in de landbouw), waarop de provincie een beroep zal doen.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen hebben ook hun weerslag in het landelijk gebied. Ons perspectief is een toekomstbestendig leefbaar en gezond landelijk gebied waar mensen goed kunnen wonen, werken en voedsel produceren. Met als hoofddoelen het realiseren van een toekomstbestendige landbouw en herstel van de biodiversiteit.

Landbouw en wonen zijn de pijlers waarop Flevoland ooit is gebouwd. Het is ons als innovatieprovincie op het lijf geschreven om die fundamenten uit het verleden verder door te ontwikkelen naar de toekomst. Waar een deel van Flevoland ooit is ontworpen voor de voedselvoorziening van Nederland, dienen nieuwe kansen en mogelijkheden zich aan. We denken bijvoorbeeld dat de bouwsector een belangrijke nieuwe afzetmarkt kan worden voor onze agrariërs. Als provincie willen we kijken hoe we dit zogenaamde bio-based bouwen verder kunnen aanjagen.

Vanuit de opgave 'Wonen' en vanuit de opgave 'Landelijk gebied' hebben we ingezet op het ondersteunen van lokale (gemeentelijke) initiatieven voor functieherbestemming als deze bijdragen aan de leefbaarheid van het landelijk gebied.

Maatschappelijk effect

Een duurzame verdere ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied met versterking van het gevarieerde aanbod van de woon-, werk- en leefomgeving met aandacht en zorg voor iedere doelgroep. Dit gebeurt in samenwerking met partners uit de regio.

Effect van ons beleid

Ruimtelijk-economische ontwikkelingen zijn zorgvuldig ingepast met oog voor de ruimtelijke (en landschappelijke) kwaliteiten van onze provincie.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren met betrekking tot het programma 1 'Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling' wordt verwezen naar '[Dashboard - Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling - Flevoland](#)'

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
1. Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	<p>1.1.1 We investeren blijvend in de constructieve samenwerking met gemeenten en waterschap, en nemen vanuit onze (gezamenlijke) doelen ook actief deel aan samenwerkingsverbanden buiten de provinciegrenzen zoals MRA, Regio Zwolle en EHPZ</p> <p>1.1.2 We richten ons instrumentarium en onze manier van werken in, passend bij de intentie van de Omgevingswet</p> <p>1.1.3 We leveren onze bijdrage aan de landelijke woningbouwopgaven, waarbij we niet alleen focussen op aantallen woningen, maar werken aan een evenwichtige volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling In Flevoland</p> <p>1.1.4 We werken met gemeenten en Rijk aan evenwichtige stedelijke ontwikkeling van zowel Lelystad en Almere, die bijdraagt aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven. De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie en cofinanciering van de IJmeerverbinding</p>

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'

Doel (2023-2027)

- 1.1.1 We investeren blijvend in de constructieve samenwerking met gemeenten en waterschap, en nemen vanuit onze (gezamenlijke) doelen ook actief deel aan samenwerkingsverbanden buiten de provinciegrenzen zoals MRA, Regio Zwolle en EHPZ.

Doelrealisatie

We hebben constructief samengewerkt in Samen maken we Flevoland, MRA, Regio Zwolle, EHPZ en het IJsselmeergebied.

Resultaten 2024

- We zijn betrokken bij alle versnellingsstafels (lokaal, regionaal, bovenregionaal en landelijk en anticiperen daarbij op onze nieuwe wettelijke taken vanuit de aankomende Wet versterking regie volkshuisvesting.
- We hebben subsidiebeschikkingen afgegeven voor de flexibele schil regeling. Middels deze regeling kunnen gemeenten extra kennis en mankracht inhuren om te ondersteunen bij de versnelling van het bouwtempo. Gemeenten Almere, Lelystad en Dronten maken hier gebruik van. Vanaf 2026 wordt deze specifieke regeling vervangen door een Realisatiestimulans, waarbij gemeenten rechtstreeks een bedrag krijgen per in het jaar daarvoor opgeleverde woning.
- Er is gestart met een monitor voor woningbouwprojecten ('Woningmakers'). Deze monitor geeft actueel inzicht in de publiek-private bouwplannen voor de toekomst. Deze monitoring wordt vanaf 1 juli 2025 verplicht. Wij lopen daar dus al op vooruit.
- De Flevolandse woonmonitor is online gezet en is dus hiermee voor iedereen toegankelijk en te gebruiken. (Dashboard - Wonen - Flevoland). We blijven de monitor continu verbeteren en aanvullen.
- In oktober 2024 is de Monitor Brede Welvaart in Flevoland opengesteld op www.feitelijkflevoland.nl. De Monitor Brede Welvaart in Flevoland geeft een beeld van hoe het met de provincie, gemeenten en haar inwoners gaat.
- Het onderzoek van Goudappel Coffeng naar de bereikbaarheid van Flevoland bij het toevoegen van 100.000 woningen is gereed. Met dit onderzoek wordt zichtbaar dat er een samenhang is tussen de driehoek woningbouw/inwonersgroei - ontwikkeling werkgelegenheid - bereikbaarheid die belangrijk is voor de Brede Welvaart.
- In oktober vond de eerste groene bouwvergadering plaats. Doel van de bijeenkomst was om met alle Flevolandse gemeenten en de provincie een gezamenlijk beeld te creëren rond stedelijke vergroening. Daarnaast werden bouwplannen uit de Woondeals gekoppeld aan de bossenstrategie.
- We hebben een extern bureau opdracht gegeven om de actuele en toekomstige woningbehoefte binnen Flevoland in kaart te brengen. Dit vormt ook input voor het provinciale volkshuisvestingsprogramma dat na invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting verplicht wordt.
- We hebben met externe deskundigheid een symposium over wooncoöperaties voorbereid, dat in Q1 2025 zal plaatsvinden.
- We nemen actief deel in het Nationaal Groeifonds project 'Toekomstbestendige Leefomgeving' en zijn medeverantwoordelijk voor werkpakket 2: Van Land tot Pand (vlas en stro) en werkpakket 8: Living Lab Almere Pampus.
- In 2024 is het Nationaal Kenniscentrum Biobased Bouwen (NKBB) opgericht en het heeft zich in het Natural Pavilion in Almere gevestigd. Het kenniscentrum stelt zich tot doel om biobased bouwen tot de norm te maken. Het centrum biedt (praktijk)kennis om biobased bouw op te schalen onder doelgroepen door de kennisbehoefte in kaart te hebben, nieuwe vragen voor gericht onderzoek te presenteren en kennis over biobased bouw (digitaal) te documenteren en te actualiseren.
- Het Convenant Toekomstbestendig Bouwen is in oktober 2024 geactualiseerd naar versie 2.0, gelanceerd op een nationaal congres. Het convenant helpt bij het integreren van duurzaamheidsambities in de woningbouwopgave.
- In 2024 hebben we een Aanjaagteam gecreëerd dat Flevolandse partners ondersteunt in toekomstbestendig bouwen. C-creators coördineren het innemen en uitzetten van kennisvragen.

- Binnen Flevoland is met 'Samen maken we Flevoland' verder gebouwd aan de samenwerking met de Flevolandse gemeenten en het waterschap. In dit netwerk blijven we investeren. In mei 2024 is de Governance SAF vastgesteld. Deze is in samenwerking met het Rijk opgesteld.
- In het tweede deel van 2024 is het proces gestart van de actualisatie van de SAF Uitvoeringsagenda 2026/2027. De gezamenlijke Flevolandse overheden zijn met elkaar en met het Rijk in gesprek over het actualiseren van bestaande uitvoeringsafspraken en om nieuwe afspraken toe te voegen. Gezamenlijk werken we aan vitale steden en dorpen, goed wonen in een gezonde leefomgeving en voorzieningen voor een dynamische samenleving.
- In 2024 is er door PS de startnotitie voor de nieuwe Omgevingsvisie vastgesteld, en zijn door GS de te hanteren sturingsprincipes hierop vastgelegd. Vervolgens zijn er vier scenario's gepresenteerd. Op basis van deze scenario's is een eerste participatieronde gehouden met maatschappelijke partijen en met inwoners.
- Governance Rijk – Regio Strategische Agenda Flevoland is opgesteld en vastgesteld.
- Opstart van het actualiseren van de Uitvoeringsagenda SAF in nauwe samenwerking met onze medeoverheden en het Rijk. Waarbij groei gaat bijdragen aan kwaliteit en het versterken van de betrokkenheid van maatschappelijke partners.
- Op basis van de SAF en het 'Ruimtelijk Voorstel' vanuit Flevoland in het kader van het programma 'Novex' is gestart een 'Ruimtelijk Arrangement' met het Rijk op te stellen. Hierbij gebruiken wij een regionaal afgestemde 'Regionale Investeringsagenda' op basis waarvan met het Rijk verdere afspraken gemaakt worden over benodigde investeringen of regelruimte ten behoeve van de door Rijk en regio gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.
- In 2024 is gestart met het opstellen van een Ruimtelijk Arrangement in overleg met het Rijk. We zorgen hiermee voor een goede inbedding van Flevolandse belangen bij de 'Nota Ruimte' die het Rijk in 2025 gaat opstellen.
- We geven integraal en met onze gebiedspartners uitvoering aan het programma 'Landschap van de Toekomst', als onderdeel van andere beleidsvelden/trajecten.
- We geven samen met de betrokken medeoverheden uitvoering aan het Regioarrangement EHPZ.

Doel (2023-2027)

- 1.1.2 We richten ons instrumentarium en onze manier van werken in, passend bij de intentie van de Omgevingswet.

Doelrealisatie

In 2024 is verder gewerkt aan het inrichten van het instrumentarium en werkwijze voor het werken conform de Omgevingswet.

Resultaten 2024

- De startnotitie voor de voorbereiding van de nieuwe Omgevingsvisie is vastgesteld. Conform de startnotitie werken we tegelijkertijd ook aan de voorbereiding van de inrichting van het gehele beleidshuis (de combinatie van Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma's en de Omgevingsverordening) voor de sturing op de fysieke leefomgeving in Flevoland. Met het vaststellen van de startnotitie is de uitwerking van de ruimtelijke puzzel opgenomen in het proces van de Omgevingsvisie.
- Er zijn Samenwerkingsafspraken tussen GS en PS voor de Omgevingswet vastgesteld. Na de inwerkingtreding van de wet is er een aantal bevoegdheden verschoven van PS naar GS (bijvoorbeeld Omgevingsprogramma). De samenwerkingsafspraken geven invulling aan hoe PS betrokken dan wel geïnformeerd wordt bij besluiten die GS nemen.
- De Omgevingsverordening provincie Flevoland is herzien en is er een tweetal delegatiebesluiten genomen (provinciale omgevingsverordening Flevoland resp. geluidproductieplafonds Flevoland). Met de wijzigingsverordening en de delegatiebesluiten is gezorgd dat de provinciale regelgeving voor de fysieke leefomgeving actueel is en blijft.
- In het 'Platform Omgevingswet Flevoland' zijn ambtelijke werkafspraken gemaakt voor de uitvoering (onder andere advisering in de keten) en is een structureel managementoverleg toegevoegd om praktijkervaringen met elkaar te delen en waar nodig knelpunten te adresseren en op te lossen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De Omgevingswet is nu een jaar in werking en nog in ontwikkeling. Door de verschillende overlegstructuren zowel intern als extern blijven we op de hoogte van signalen en ontwikkelingen met betrekking tot het werken met de wet.

Doel (2023-2027)

- 1.1.3 We leveren onze bijdrage aan de landelijke woningbouwopgaven, waarbij we niet alleen focussen op aantallen woningen, maar werken aan een evenwichtige volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling in Flevoland.

Doelrealisatie

Zoals in de tweede voortgangsrapportage is toegelicht, die in januari 2025 aan PS is gestuurd, zijn alle in het Plan van Aanpak opgenomen 19 acties conform planning uitgevoerd. We moeten alleen constateren dat de beoogde versnelling van het bouwtempo nog niet wordt gehaald. Dit is naar verwachting pas vanaf 2026 het geval.

Resultaten 2024

- We sturen op basis van de afgesloten Woondeals op de afspraken om versneld voldoende en voldoende betaalbare woningen te bouwen in Flevoland. We hebben de bouwmonitor verbeterd.
- We ondersteunen de gemeenten met inzet van flexibele schil middelen en inbreng van kennis en maken met hen keuzes met welke (financiële) ondersteuning de versnelling van het bouwtempo gestimuleerd wordt.
- We hebben een eerste Flevolandse monitor Brede Welvaart gepubliceerd en op basis daarvan hebben we een inwonerspeiling uitgevoerd.
- We hebben partners geactiveerd om projectideeën in te dienen voor de Regiodeal Nieuw Land, pijler Innovatiehub Bouwen.
- We hebben geholpen om een Nationaal Kenniscentrum Biobased Bouwen op te richten, dat in Almere (Natural Pavilion) gevestigd is.
- We zijn gestart met de voorbereiding van een regionaal actieplan Wonen, Welzijn, Zorg. Dit biedt tevens een kader voor de lokale en regionale woonzorgvisies die met de wet versterking regie volkshuisvesting verplicht worden. We geven uitvoering aan de monitoring en de uitvoering van projecten als 'Arbeidsmigranten' en 'Woonwensen 55plussers'. Speciale aandacht hierbij gaat uit naar het onderzoek Wonen en Zorg, waarbij levensloopbestendig wonen voorop staat.
- We bevorderen via aanjaagteams kennis in de regio door extra inzet op de specifieke thema's 'biobased bouwen/houtbouw' en 'wonen & zorg' en we helpen gemeenten en woningcorporaties bij de vertaling van ambities in concrete projecten.

Doel (2023-2027)

- 1.1.4 We werken met gemeenten en Rijk aan evenwichtige stedelijke ontwikkeling van zowel Lelystad en Almere, die bijdraagt aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven. De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie en cofinanciering van de IJmeerverbinding.

Doelrealisatie

In 2024 is het 'Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2024' uitgevoerd. Daarnaast is het 'Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2025-2029' vormgegeven.

Resultaten 2024

- In 2024 is het 'Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking 2025' vormgegeven en is de routing tot vaststelling voorbereid.
- Het 'Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2024' is uitgevoerd.
- Het 'Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2025' is vastgesteld.

Middelen

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	9.951	11.001	13.603	12.244	1.359
Baten	-1.394	-832	-2.125	-2.137	12
Saldo	8.557	10.169	11.478	10.107	1.371

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Actualisatie omgevingsvisie en het omgevingsprogramma	257	132	125
2. Programma Novex	300	300	0
3. Landmeetkundig werk, GIS ontwikkeling en innovatie, ontwikkeling data-analyse en monitoring	315	0	315
4. Lelystad Next level	124	0	124
5. Flevoland bouwt aan Nederland	127	108	19
6. Omgevingswet	140	0	140
Overige kleine verschillen Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	96	-45	141
Totaal lasten	1.359	495	864
Baten			
Overige kleine verschillen Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	12	0	12
Totaal baten	12	0	12

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Actualisatie omgevingsvisie en het omgevingsprogramma

In 2024 is gestart met de nieuwe omgevingsvisie. Er is gekozen voor een proces dat vooral bemenst is met eigen mensen. Inhuur van externe adviseurs is vooral gericht op het organiseren van de participatie en het opstellen van een Omgevingseffectrapportage. In de loop van 2024 werd duidelijk dat door de wisseling van het kabinet ook de 'Nota Ruimte' werd doorgeschoven naar 2025. Gelet op de gewenste afstemming tussen de 'Nota Ruimte' en de provinciale Omgevingsvisie is ervoor gekozen ook voor de Omgevingsvisie meer tijd te nemen. De middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve'. Van het bedrag dat in de programmabegroting staat (€ 0,51 mln.) is ongeveer de helft besteed (Sturingsvraagstukken Omgevingsvisie Flevoland, 1e ronde participatie, start MER-traject, advisering ontwikkeling omgevingsvisie).

2. Programma Novex

In de decembercirculaire 2023 heeft de provincie een decentralisatieuitkering van € 0,3 mln. ontvangen voor de verdere uitwerking van het programma 'Novex' (Nationale Omgevingsvisie Extra) op provinciaal niveau. Bij het bestemmen van het rekeningresultaat 2023 hebben PS besloten om deze middelen door te schuiven naar 2024. In het tweede halfjaar hebben er geen bestedingen plaatsgevonden ten laste van dit budget voor ruimtelijke voorstellen en ruimtelijke arrangementen. De middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve', oormerk 'Omgevingsvisie'.

3. Landmeetkundig werk, GIS-ontwikkeling en innovatie, ontwikkeling data-analyse en monitoring

De onderbesteding in de jaarrekening heeft meerdere oorzaken. Ten eerste is er een verschuiving in de verantwoording van kosten voor landmeetkundig werk en GIS-ontwikkeling binnen de organisatie, waardoor deze uitgaven niet volledig zichtbaar zijn binnen de oorspronkelijke begrotingsposten. Daarnaast was voor de inwonerspeiling het begrote bedrag gebaseerd op een 1-jarig traject, terwijl het budget eigenlijk bedoeld was voor een periode van drie jaar, wat een verschil van € 0,11 mln. verklaart. Tot slot zijn enkele geplande activiteiten doorgeschoven naar 2025 of niet uitgevoerd, onder andere door veranderende prioriteiten en personele of technische knelpunten. Hierdoor is een deel van het budget niet benut.

4. Lelystad Next Level

Afspraken met de gemeente Lelystad over een gezamenlijke inzet van procesgeld voor 'Lelystad Next Level' zijn in 2024 niet tot stand gekomen. Voor 2025 wordt dit wel verwacht.

5. Flevoland bouwt aan Nederland

In 2024 is het niet nodig geweest het toegekende bedrag vanuit het amendement 'Investeren in de Flevolandse bouwopgave' volledig in te zetten. Deze middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve'.

6. Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. We zijn nog volop aan het leren over wat er nodig is om volgens de wet qua instrumenten en uitvoeringsprincipes te gaan werken. We hebben bijvoorbeeld verdere ervaring opgedaan met het werken met omgevingstafels, het initiatievenoverleg en de samenwerking met onze ketenpartners om het formele aanvraagproces te versnellen.

Veel van de uitvoering heeft plaatsgevonden met interne capaciteit. Niet alle geplande activiteiten hebben in 2024 geleid tot uitgaven. Voor de beperkte herziening van de Omgevingsverordening provincie Flevoland was oorspronkelijk inhuur voorzien.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	2.160	-261	1.899
1.1.2 Almere 2.0	6.848	-24	6.824
1.1.3 Lelystad Next Level	45	0	45
1.1.4 Flevoland bouwt aan Nederland	3.191	-1.852	1.339
Totaal	12.244	-2.137	10.107

x € 1.000

1.2 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Lasten	9.951	11.001	13.603	12.244	1.359
	Baten	-1.394	-832	-2.125	-2.137	12
	Saldo	8.557	10.169	11.478	10.107	1.371
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	9.951	11.001	13.603	12.244	1.359
	Baten	-1.394	-832	-2.125	-2.137	12
	Saldo	8.557	10.169	11.478	10.107	1.371

x € 1.000

2. Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans

2.0 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de sociaal-economische ontwikkeling van het landelijke gebied en de toename van de natuur- en recreatieve waarden, waarbij de internationale natuurwaarden zijn beschermd.

Perspectief Landelijk Gebied: 'Flevolands Programma Landelijk Gebied'

De samenleving staat voor een aantal grote maatschappelijk uitdagingen, waaronder de toekomst van het landelijk gebied. We werken in het landelijk gebied bottom-up en gebiedsgericht, waarbij we samen met de samenleving zoeken naar integrale oplossingen op basis van vrijwilligheid. Als overheid willen we samen met de samenleving antwoorden voor de uitdagingen vinden.

In 2023 is een conceptontwerp-versie van het 'Flevolands Programma Landelijk Gebied' (FPLG) opgesteld om perspectief te kunnen bieden voor het landelijk gebied met inbreng van de samenleving en medeoverheden. Halverwege 2024 heeft het Rijk het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG) stopgezet en de Wet op het Transitiefonds ingetrokken, wat consequenties heeft voor het FPLG. Een definitieve versie van het FPLG komt er niet, maar in plaats daarvan werken we aan een Ambitiedocument landelijk gebied Flevoland. De opgaven in het landelijk gebied blijven staan. Onze ambitie is en blijft een toekomstbestendig, leefbaar en gezond landelijk gebied waar mensen goed kunnen wonen, werken, recreëren en voedsel produceren met als twee hoofddoelen een toekomstbestendige landbouw en herstel van biodiversiteit.

Inzet op doelen op gebied van water, natuur, stikstof, bodem en klimaat

Ook in Flevoland zien we dat onder meer intensief land- en watergebruik en de verandering van het klimaat weerslag hebben op de kwaliteit van de natuur, de bodem, ons drinkwater en de lucht die wij inademen. We werken als provincie dan ook aan een toekomstbestendige landbouw en herstel van biodiversiteit. Tegelijk staan we als provincie ook voor de belangen van de mensen die hier wonen en werken én voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft als landbouw- en natuurgebied van wereldklasse. De balans die hiervoor nodig is, vraagt om intensieve samenwerking en kennisuitwisseling tussen alle gebiedspartners, inclusief onszelf. De oplossingen voor de vraagstukken zijn complex. De provincie spant zich in om de (wettelijke) doelen op het gebied van water, natuur, stikstof en klimaat in het landelijk gebied te realiseren. Deze doelen zijn opgenomen in het Ambitiedocument. De 'Visie op landbouw' die in 2024 is geschreven vult de ambitie aan op het onderdeel landbouw.

Kennis, kunde, creativiteit én uitvoeringskracht van de samenleving

De provincie heeft zelf geen natuurterreinen, geen landbouwgrond, geen erven, geen tochten en niet of nauwelijks grond in eigendom. Daarnaast maakt de provincie geen omgevingsplannen en ligt een flink deel van de vergunningverlening niet bij de provincie. Juist daarom continueren we de gebiedsgerichte samenwerking waarin zowel de provinciale als gebiedsambities samenkomen. Ook in 2024 is veel geïnvesteerd in onze gebiedsprocessen door onze gebiedspartners en onszelf. De gebiedsgerichte samenwerking heeft niet alleen geleid tot meer (integrale) samenwerking, onderling begrip en uitwisseling van kennis, maar ook tot het uitvoeren van concrete projecten. In deze Flevolandse aanpak hebben de kennis, kunde, creativiteit én uitvoeringskracht van maatschappelijke organisaties, (agrarische) ondernemers, inwoners en medeoverheden een belangrijke plaats.

Stopzetten van ontwerp-NPLG en Transitiefonds in 2024

Met het stopzetten van het ontwerp-NPLG en het Transitiefonds zijn ook de rijksmiddelen vervallen waarop de provincie met het conceptontwerp-FPLG een beroep heeft gedaan. Wel heeft de provincie in 2024 van het Rijk een bedrag van € 13,3 mln. gekregen voor de uitvoering van twee maatregelpakketten onder de noemer 'toekomstbestendige landbouw' en 'herstel van biodiversiteit door groenblauwe dooradering'. Deze middelen worden in de aankomende jaren in een aantal projecten benut om aanvullende stappen te zetten voor het realiseren van de doelen in het landelijk gebied. Deze rijksmiddelen zijn een aanvulling op andere middelen die voor het landelijk gebied beschikbaar zijn (gekomen), zoals vanuit het 'Programma Natuur', het 'GLB' en vanzelfsprekend de middelen op de eigen provinciale begroting voor water, natuur, stikstof en klimaat.

Blijvende aandacht voor rijksgronden

Ook in 2024 hebben we bij het Rijk aandacht gevraagd voor de grote grondpositie van het Rijk in Flevoland en de hoge waarde van de landbouwgronden. Grond speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen, in de gebiedsprocessen en bij het uitvoeren van maatregelen. In 2024 hebben we diverse gesprekken gevoerd met Rijksvastgoedbedrijf om verdere samenwerking bij onze opgaven verder vorm te geven.

Opgavegericht en integraal werken

Om onze ambities en doelen in het landelijk gebied te realiseren werkten we ook in 2024 aan integrale oplossingen. De toekomst van de Flevolandse landbouw, de natuur- en stikstofopgave, de urgentie om anders

om te gaan met ons bodem- en watersysteem en de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren vragen om een integrale aanpak.

We stemmen de openstellingen van de interventies GLB af voor een gebiedsgerichte aanpak. De doelen van de transitie van het landelijk gebied raken de Lokale Ontwikkel Strategie (LOS) van de GLB-interventie LEADER, de zes gemeenten en de provincie werken, ondersteund door Flever, aan de uitvoering van deze LOS.

Met de partners en de samenleving hebben we de gebiedsgerichte aanpak vormgegeven om zo samen te komen tot (regionale) integrale uitwerkingen en uitvoeringsmaatregelen ten behoeve van het toekomstbestendige landelijk gebied in Flevoland. De ervaringen en aanbevelingen uit de evaluatie van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn hierbij betrokken. Het (nog vast te stellen) participatiebeleid en uitdaagrecht zijn daarbij uitgangspunt.

Platform Food Forum

Het pand Food Forum heet nu Proeflokaal en is nu onderdeel geworden van de provinciale organisatie als dependance waar vergaderd kan worden en evenementen kunnen worden georganiseerd.

Visserij

Net als de landbouw zit de visserij in de genen van Flevoland. Ooit was Flevoland immers zee. In de loop van die lange historie heeft de visserij de nodige veranderingen ondergaan en diverse klappen geïncasseerd. Zowel landelijk als regionaal staat de visserij onder druk. Wij willen deze bedrijfstak voor Flevoland behouden, in balans met de natuur. Dat de Flevolandse visserij een duurzame toekomst heeft en dat ze (inter-)nationaal leidend blijft.

Natuur en herstel biodiversiteit

In onze provinciale verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke indeling van Flevoland, zoeken we naar harmonie tussen wonen, werken, landbouw en natuur. Voor ons is de natuur niet het sluitstuk. Integendeel. Bij nieuwe ontwikkelingen wegen we de belangen van de natuur af tegen andere belangen, op zoek naar een balans tussen ecologie en economie. Onder invloed van (klimaat)veranderingen staat de natuur onder druk. Perioden van extreme droogte worden afgewisseld met tijden van wateroverlast. Dat zijn factoren waar we in ons natuurbeleid rekening mee moeten en zullen houden. Versterken van de biodiversiteit is een van de hoofddoelen van voor het landelijk gebied. We werken aan maatregelen die bijdragen aan:

- herstellen en versterken van de biodiversiteit in het landelijk gebied;
- versterken van de biodiversiteit in bestaande natuurgebieden.

Nationaal Park Nieuw Land

Provincie Flevoland werkt samen met de partners van Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) - op basis van het 'Handvest NPNL' - aan het behoud van het park en de verdere ontwikkeling tot een uniek gebied, dat zich kenmerkt als vogelparadijs van internationale betekenis en dat ook als zodanig kan worden beleefd. Voor de ontwikkeling van NPNL wordt de 'Ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land' (2019) als inspiratiedocument en richtinggevend perspectief gebruikt.

De acht partners werken in verschillende projecten, rollen en samenstellingen samen, waarbij in het Handvest is bepaald dat de focus ligt op de volgende drie opgaven:

- versterken en verbinden van natuur: de natuurwaarde is de drager van het nationaal park;
- vergroten en versterken van natuurbeleving: mensen zijn van harte welkom en voelen zich welkom op die plaatsen waar de natuur dat dragen kan;
- verbinden van natuur en samenleving: versterken van de betrokkenheid van de samenleving bij en realiseren van draagvlak voor de natuur. Het park zit in het hart van mensen.

De provincie zet stevig in op het bekender en herkenbaar maken van het park en de natuurbestemmingen daarbinnen en heeft op dit vlak vaak een initiërende of regisserende rol binnen het samenwerkingsverband. Vanuit deze rol initieert de provincie onder meer publiekscampagnes die de (potentiële) bezoekers informeren over wat er jaarrond in het park te zien en te beleven is en hoe de natuur in het park zich ontwikkelt. Dat draagt bij aan het verbinden van de natuur met de samenleving.

De provincie draagt bij aan het versterken van de natuurbeleving door in te zetten op de bereikbaarheid en vindbaarheid van (de bestemmingen binnen) het park en door te participeren in initiatieven van partnerorganisaties die gericht zijn op het versterken van de natuurbeleving. Bij het versterken en verbinden van de natuur ligt het initiatief primair bij de gebiedseigenaren en heeft de provincie (die geen gebieden binnen NPNL bezit) veelal een faciliterende rol door inzet van capaciteit en/of middelen. Een belangrijke uitzondering hierop is het project 'Oostvaardersoevers', dat integraal deel uitmaakt van de ontwikkeling van NPNL. Flevoland is samen met Rijkswaterstaat initiatiefnemer van Oostvaardersoevers.

Nieuwe Natuur

De projecten van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn allemaal in uitvoering of inmiddels succesvol afgerond en in beheer genomen. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de initiatiefnemers, conform de afspraken die zijn vastgelegd in de realisatieovereenkomsten. De initiatiefnemers hebben aangegeven dat de uitvoering binnen de gestelde kaders kan plaatsvinden, wat het mogelijk maakte de programmasturing af te ronden.

Het 'Programma Nieuwe Natuur' en de bijbehorende projecten dragen direct bij aan de versterking van de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in heel Flevoland. De geleerde lessen uit het programma zijn bovendien verwerkt in de aanpak van de opgave 'Landelijk Gebied'.

Markermeer-IJmeer

Binnen het programma 'Markermeer-IJmeer' werken we aan de verbetering van de natuur- en waterkwaliteit in samenhang met ruimtelijk-economische ontwikkeling zoals de verdere ontwikkeling van Almere en Lelystad, recreatie en de IJmeerverbinding. In het kader van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) verkennen we hoe deze samenhang vorm kan krijgen. In 2024 zijn de werkzaamheden van het programma Markermeer-IJmeer geïntegreerd in de werkzaamheden voor Nationaal Park Nieuw Land en voor het IJsselmeergebied. Er is daarmee geen zelfstandig programma meer.

Stikstof

Stikstof en de PAS problematiek zorgen voor grote onzekerheid bij onze boeren en ondernemers. Bij het Rijk ligt een grote verantwoordelijkheid om de stikstofopgave op te lossen. Het beleid van het nieuwe Kabinet Schoof, het feit dat Flevoland zelf geen stikstofgevoelige natura 2000-gebieden heeft waardoor we afhankelijk zijn van buurprovincies en enkele recente gerechtelijke uitspraken maken het stikstofdossier nog complexer. Dit heeft sterke invloed gehad op de voortgang in het dossier. We hebben ons binnen onze mogelijkheden ingezet om zelf maar ook in samenwerking met omliggende provincies oplossingen te zoeken. Wat betreft het provinciale stikstofbeleid zijn de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) en de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) het uitgangspunt geweest.

Water

Waar water er altijd in overvloed was, komen de grenzen van onze waterhuishouding in zicht. Door veranderingen in het klimaat en bodemdaling wordt het steeds moeilijker om de hoeveelheid en kwaliteit van het water te beheersen. Hoe snel die grenzen worden bereikt, hangt af van de keuzes die we nu maken. Daarom willen we bij de keuzes voor de inrichting van ons gebied terdege rekening houden met de effecten op de Flevolandse waterhuishouding op langere termijn. Het uitgangspunt daarbij is dat de draagkracht van ons bodem- en watersysteem medebepalend is voor de ruimtelijke ontwikkeling.

Waterberging, droogte, kwaliteit van (grond)water en drinkwatervoorziening en -bescherming waren in 2024 de belangrijke thema's waar de provincie samen met onze gebiedspartners aan heeft gewerkt provincie Flevoland. De provincie stelt de kaders waarbinnen Waterschap Zuiderzeeland zijn werk doet. We hebben, in samenwerking met het waterschap onder andere een start gemaakt met maatregelen die provincie Flevoland beter voorbereiden op extreme weerpieken. Daarnaast is er samen met Vitens, gemeenten Urk en Noordoostpolder en waterschap Zuiderzeeland een gebiedsproces gestart om de beperkingen op het gebied van drink- en proceswater in Noordelijk Flevoland aan te pakken en te komen tot een toekomstbestendig watersysteem.

Het watersysteem is een belangrijke basis voor onze ambities voor het landelijk gebied: toekomstbestendige landbouw en herstel van de biodiversiteit. De ambitie en doelen zijn nader beschreven in het Ambitiedocument Landelijk gebied. In de 'Visie op landbouw' zijn op hoofdlijnen vanuit de landbouwsector nadere kaders beschreven. Beiden worden begin 2025 gepresenteerd.

Bodem en landbouw

Bodemdaling, klimaatverandering en intensief grondgebruik leiden samen tot achteruitgang in de kwaliteit van het bodem- en watersysteem en de biodiversiteit in het landelijk gebied. Integraal werken aan bodem en water is een belangrijke basis voor water, klimaat, biodiversiteit en een toekomstbestendige landbouw. Daarbij is het van belang om recht te doen aan de specifieke eigenschappen van de Flevolandse bodems. Deze thema's hebben een plek gekregen in het Ambitiedocument Landelijk Gebied en de Visie op de Landbouw die beiden begin 2025 zullen worden gepresenteerd.

Samen met boeren en het waterschap zijn we verdergegaan met de pilots in het kader van de bodemdaling.

Maatschappelijk effect

Onze ambitie is een toekomstbestendig, leefbaar en gezond landelijk gebied waar mensen goed kunnen wonen, werken, recreëren en voedsel produceren.

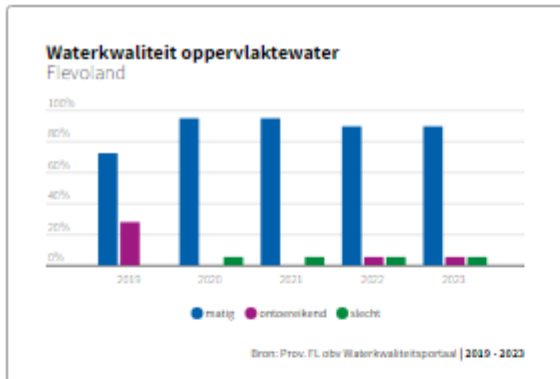
Effect van ons beleid

De sociaal-economische ontwikkeling van het landelijk gebied is verbeterd, de natuurwaarden en recreatieve waarden zijn toegenomen. De internationale natuurwaarden zijn voldoende beschermd. Het robuuste, veilige en schone (drink-)watersysteem is behouden.

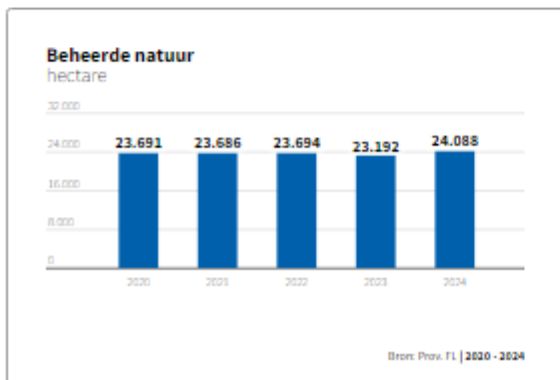
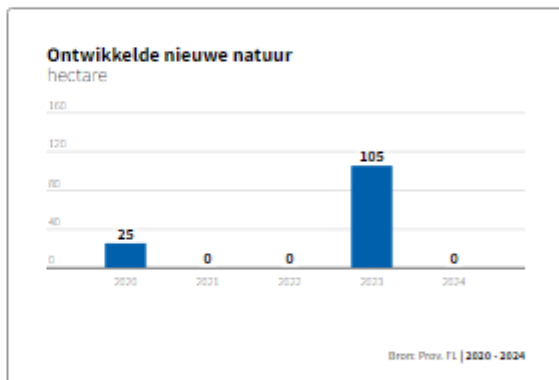
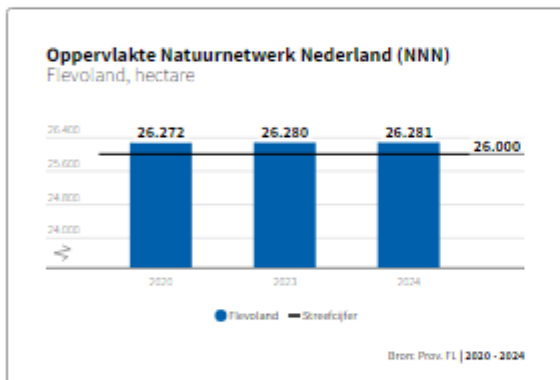
Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 2 'Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Landbouw, visserij, water en natuur in balans - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het verplicht om in 2027 een goede toestand van de oppervlaktewateren te hebben bereikt. De waterkwaliteit wordt beoordeeld via het 'one out, all out' principe. Hierdoor voldoet momenteel 0% van de waterlichamen aan een goede kwaliteit. Vanwege de van nature aanwezige verhoogde gehalten van een aantal stoffen (bijvoorbeeld ammonium) in het grondwater is met de huidige systematiek een score van 'matig' de hoogst haalbare score voor oppervlaktewateren in Flevoland.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
2. Landbouw, visserij, water en natuur in balans	2.1 Landbouw & visserij	2.1.1 De provincie zet in op een toekomstbestendige en innovatieve landbouw
		2.1.2 Met behulp van 'Proeftuinen' en 'Kennisnetwerken innovaties' is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en gaan zo ook voedselverspilling tegen
		2.1.3 De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik
		2.1.4 Voedselinnovaties op basis van Flevolandse producten zijn ongoing en bekend bij verschillende groepen en dragen bij aan een toekomstbestendige landbouw
		2.1.5 De Urker IJsselmeervisserij is geherstructureerd, in samenhang met de herstructurering van de overige IJsselmeervisserij op schubvis, waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan
	2.2 Natuur	2.2.1 De projecten van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn allemaal in uitvoering of inmiddels succesvol afgerond en in beheer genomen. Ze dragen bij aan het verbinden van stad en landelijk gebied, de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk en aan biodiversiteit van het landelijk gebied en daarmee ook aan een toekomstbestendige landbouw
		2.2.2 In samenwerking met de acht partners (Flevo-Landschap, Staatsbosbeheer, Gemeenten Almere en Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Natuurmonumenten, Provincie Flevoland en Rijkswaterstaat) van Nationaal Park Nieuw Land (NP NL) wordt uitvoering gegeven aan projecten die bijdragen aan de realisatie en beleefbaarheid van een vogelparadijs van internationale waarde in 2040
		2.2.3 Positieve besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoevers
		2.2.4 In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen
		2.2.5 De financieringsmogelijkheden van het Plattelandsontwikkeling Programma (POP) en het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) zijn optimaal benut als instrument om de agrarische sector te stimuleren, de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren en de lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland te versterken
		2.2.6 De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		<p>natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. We anticiperen met ons natuurbeleid op de veranderingen in het klimaat. De activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de Wet Natuurbescherming</p> <ul style="list-style-type: none"> · De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme
	2.3 Water	<p>2.3.1 Het watersysteem is beter toekomstbestendig en draagt bij aan de doelen van het FPLG: Toekomstbestendige landbouw en het herstel van de biodiversiteit. We zetten daarbij in op het versterken van het bodem- en watersysteem</p>

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek geeft uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving op het gebied van natuur en water. Zij draagt daarmee bij aan het doel om de natuurwaarden en een robuust watersysteem te behouden.

De provincie is aandeelhouder van Vitens. Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie.

2.1 Landbouw & Visserij

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Landelijk gebied'

Doel (2023-2027)

2.1.1 De provincie zet in op een toekomstbestendige en innovatieve landbouw.

Doelrealisatie

In 2024 is in lijn met het coalitieakkoord gestart met het afronden van 'Landbouw Meerdere Smaken' (LMS). Een aantal LMS-projecten is, evenals een aantal projecten uit het 'Actieplan Bodem en Water', afgerond en enkele projecten zijn voorbereid om te kunnen worden afgerond in 2025.

Met de sector is veel aandacht besteed aan het opstellen van een 'Visie op landbouw', waarbij verder ingezet wordt op een toekomstbestendige en innovatieve landbouw.

Resultaten 2024

- We hebben gewerkt aan een 'Visie op landbouw' voor de volle breedte van de sector, waarbij we aansluiten bij de ambities en doelen uit het 'Ambitiedocument Landelijk gebied'.
- Vanuit het 'Actieplan Bodem en Water' en 'Landbouw Meerdere Smaken' is aan een aantal proeftuinen subsidie verleend.
- We hebben met verschillende deelnemers het programma 'Landbouw Meerdere Smaken' geëvalueerd.
- We hebben het Europese 'GLB' ingezet om via projecten kennisontwikkeling en innovatie mogelijk te maken.
- We hebben in 2024 de vorming van coalities gestimuleerd en gefaciliteerd en werken daarbij vanuit gezamenlijk eigenaarschap.

Doel (2023-2027)

2.1.2 Met behulp van 'Proeftuinen' en 'Kennisnetwerken innovaties' is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw.

Doelrealisatie

Het jaar 2024 is een overgangsjaar geweest, waarin nog lopende projecten zijn afgerond en een eerste aanzet is gedaan om te komen tot een Gebiedsagenda 'Voedsel'. Deze gebiedsagenda bouwt voort op eerdere succesvolle acties en projecten op het gebied van het verduurzamen van het innovatieve voedselecosysteem in Flevoland en legt de basis voor een werkwijze waarop wij in Flevoland, over de thema's heen, samen de beste en slimste oplossingen identificeren, uitwerken en uitvoeren.

Resultaten 2024

- We hebben bijgedragen aan nieuwe verdienmodellen en verduurzaming via:
 - innovaties;
 - sluiten en verkorten van kringlopen;
 - natuurinclusieve landbouw;
 - precisielandbouw;
 - vermindering van emissie en verliezen.
- We organiseren kennisontwikkeling en -deling in Flevoland samen met de instellingen voor onderwijs en onderzoek:
 - we hebben met Kansen voor West de openstelling van het innovatieprogramma 'Boerderij van de Toekomst' ondersteund. Dit hebben we gedaan in samenwerking met de Wageningen Universiteit en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), met een totaalbudget van € 4,75 mln. Deze openstelling richt zich op het versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het toepassen van geavanceerde technologieën in de landbouwsector, met als doel de transitie naar toekomstbestendige landbouw in Flevoland te versnellen. Het programma biedt R&D-vouchers tot € 0,09 mln. en Praktijktest-vouchers tot € 0,03 mln. voor MKB-ondernemingen die landbouwinnovaties willen ontwikkelen en testen.

Doel (2023-2027)

2.1.3 De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik.

Doelrealisatie

In 2024 is het Plan van Aanpak van het gebiedsproces bodemdaling Flevoland scherpte gebracht in de verschillende activiteiten en deelresultaten. Daarnaast zijn de pilots voor de waterhuishoudkundige maatregelen gezamenlijk met gebiedspartners nader uitgewerkt en zijn de doelstellingen van de voorgestelde verbeteringsmaatregelen meer gezamenlijk gemaakt.

Resultaten 2024

- In 2024 hebben verschillende gebiedspartners, waaronder de gemeenten Zeewolde en Noordoostpolder, LTO-Noord, het Rijksvastgoedbedrijf, waterschap Zuiderzeeland, agrariërs, tbo's en de provincie, samengewerkt aan het gebiedsproces rondom bodemdaling. Het jaar stond in het teken van het opzetten van pilots die gericht zijn op het verbeteren van de waterhuishouding in gebieden die te maken hebben met bodemdaling.
- In 2024 hebben we samen met het Waterschap en LTO verder gewerkt aan het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW). Met de partners is ook het gesprek gestart voor herijking van het actieplan.

Doel (2023-2027)

2.1.4 Voedselinnovaties op basis van Flevolandse producten zijn ongoing en bekend bij verschillende groepen en dragen bij aan een toekomstbestendige landbouw.

Doelrealisatie

Het jaar 2024 is een overgangsjaar geweest, waarin nog lopende projecten zijn afgerond en een eerste aanzet is gedaan om te komen tot een Gebiedsagenda 'Voedsel'. Deze gebiedsagenda bouwt voort op eerdere succesvolle acties en projecten op het gebied van het verduurzamen van het innovatieve voedselecosysteem in Flevoland en legt de basis voor een werkwijze waarop wij in Flevoland, over de thema's heen, samen de beste en slimste oplossingen identificeren, uitwerken en uitvoeren. We hebben de vorming van coalities gestimuleerd en gefaciliteerd en werken daarbij vanuit gezamenlijk eigenaarschap.

Resultaten 2024

- In 2024 hebben provincies, Food Valley en Rabobank de handen ineengeslagen en samen onder de naam Plant Protein Forward (PPF) een project gestart en uitgevoerd met als doel gewasspecifieke waardeketeninitiatieven op te schalen en verder te professionaliseren. Doel van het project was een hogere afzet (en consumptie) van in Nederland geteelde plantaardige eiwitten te realiseren terwijl gelijktijdig een goed verdienmodel voor de boer geborgd wordt en een bijdrage geleverd wordt aan biodiversiteit en een gezonde bodem. De kern van het project wordt gevormd door ondernemerschap door boeren, verwerkers en andere actoren in de waardeketen, waarbij innovatie en samenwerking rondom de teelt, verwaarding, verkoop en consumptie zijn gestimuleerd. Binnen de pilot zijn de waardeketens van veldbonen en verse soja afzonderlijk ondersteund door ketenregisseurs, op basis van vraag vanuit de markt. Daarnaast zijn kennis en ervaringen gedeeld tussen en buiten de deelnemende initiatieven.
- In 2024 hebben we samen met regionale partijen uit het voedsellandschap een eerste aanzet gedaan tot het ontwikkelen van triple helix samenwerking om te komen tot een duurzame voedselketen voor nieuwe generaties. Horizon, Aeres, Flevo Campus en gemeente Almere zijn hierbij betrokken. In 2025 wordt hier een vervolg aan gegeven zodat we vanuit een gezamenlijke ambitie activiteiten complementair kunnen oppakken terwijl de belangen van de perspectieven & doelen van betrokken organisaties geborgd blijven.
- Ook hebben we in 2024 een bijdrage geleverd aan het Interreg project 'EU4Advice', waarin methoden en instrumenten worden ontwikkeld om adviseurs voor korte voedselketens (SFSC's) te verenigen in een netwerk met als doel de voedselzekerheid in Europa te verhogen.
- In 2024 heeft Flevoland het MRA-voedselnetwerk Stichting Voedsel Verbindt financieel ondersteund, met als doel het bedrijfsleven, overheden, kennis- en onderwijsinstellingen en belangenbehartigers te verbinden en daarmee voedsel geproduceerd in de provincie zo duurzaam mogelijk op het bord van de inwoner te krijgen.
- Daarnaast is in 2024 een verkenning gestart om vanuit het European Regions for Innovation in Agriculture, Food & Agroforestry (ERIAFF) te komen tot een internationaal netwerk van overheden,

onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en horeca, met als doel regionaal voedsel 'op de kaart' te zetten en daarmee de consument meer bewust te maken van gezond en regionaal geproduceerd voedsel terwijl gelijktijdig het verdienmodel in de horeca verbeterd wordt en de Flevolandse boer een gezicht krijgt.

- In 2024 is Flevoland betrokken geweest bij de BeanDeal, een Greendeal met als doel om het verdienmodel van Nederlandse plantaardige eiwitteelten te verbeteren en op te schalen. De nadruk ligt hierbij op stikstofbindende vlinderbloemige gewassen en een goed verdienmodel voor alle onderdelen in de keten. De BeanDeal is onderdeel van de Nationale Eiwitstrategie. De vastgelegde afspraken en acties vergroten de nationale zelfvoorzieningsgraad van plantaardige eiwitten.
- In 2024 is een PPS samenwerking ontstaan (topsectorenbeleid) met veertien partners inzake Drijvende teelten en Drijvend wonen, waaronder Aeres Hogeschool en AMS Institute. Er is een TKI-subsidie verkregen om in de jaren 2024-2027 deze kennisinstituten verder te ontwikkelen.
- Flevo Campus heeft in 2024 samen met Aeres Almere een eerste aanzet gegeven de campusontwikkeling strategisch vorm te geven en daarbij ook de focus te vernieuwen (onder andere naast stedelijke voedselvraagstukken ook biobased bouwen).

Doel (2023-2027)

2.1.5 De Urker IJsselmeervisserij is geherstructureerd, in samenhang met de herstructurering van de overige IJsselmeervisserij op schubvis, waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan.

Doelrealisatie

In 2024 is door het ministerie van LNV de subsidieregeling permanente reductie rechten op de inzet van staand net en zegen in het IJsselmeergebied opengesteld. Parallel aan deze regeling heeft de provincie twee regelingen opengesteld als flankerende maatregelen. Deze regelingen richten zich op mogelijkheden voor ondersteuning bij de oriëntatie voor de inschrijving van de uitkoopregeling (ondersteuning op juridisch en fiscaal gebied) en op mogelijkheden voor loopbaanbegeleiding of scholing.

Resultaten 2024

- We geven met het herstructureringsplan uitvoering aan de bestuursovereenkomst 'Verduurzaming IJsselmeervisserij'.
- Het doel van de subsidieregeling is dat de netteninzet wordt verlaagd naar het niveau waarbij de visserij en de schubvisbestanden met elkaar in evenwicht zijn. De afgelopen jaren is al een voorzichtig positieve trend in de schubvisbestanden waargenomen. Uit recente nieuwe analyses van WMR lijkt het dat deze positieve trend is doorgezet. Dit betekent dat de benodigde reductie in visserijdruk lager is dan waar eerder van uit was gegaan. De definitieve berekeningen zijn nog niet afgerond, maar de inschatting is nu dat nog circa 10% reductie in visserijdruk behaald moet worden. Inzet is om met de subsidieregeling deze reductie in visserijdruk te realiseren. Als blijkt dat met de subsidieregeling toch onvoldoende netteninzet wordt uitgekocht dan zal de resterende reductie alsnog via regelgeving moeten plaatsvinden. In dit geval zal het maximaal in te zetten aantal netten of zegendagen worden verlaagd.
- Er heeft één visser gebruikgemaakt van de regeling om een deel van zijn rechten te verkopen. Er is ook één visser die gebruik heeft gemaakt van de regeling van de provincie om advies in te winnen op juridisch gebied. In 2025 wordt bekeken welke maatregelen er getroffen moeten worden om resterende reductie te realiseren.
- In 2024 is verder gewerkt aan de pilot VMS (smart fishing) gesteund vanuit de sociaal flankerende maatregelen (financiering uit 'Actieplan Duurzame IJsselmeervisserij'), waardoor in de IJsselmeervisserij met behulp van digitalisering wordt gewerkt aan betrouwbare visregistratie die ondersteunend is aan het visbeheerplan. Dit systeem draagt bij aan meer inzichten bij de visserijondernemers en daarmee ook een actievere inzet in het komen tot een evenwichtige visserijdruk. Ook wordt de administratieve last voor de visserijondernemers verlaagd.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

In 2025 wordt bekeken samen met de andere partijen waarin het ministerie van LNV in the lead is welke maatregelen er getroffen moeten worden om resterende reductie te realiseren.

Middelen

2.1 Landbouw, visserij en landelijk gebied	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	2.060	1.035	1.616	845	772
Baten	-78	0	-122	-122	0
Saldo	1.982	1.035	1.495	723	772

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Landbouw Meerdere Smaken	763	0	763
Overige kleine verschillen	9	7	2
Totaal lasten	772	7	765
Baten			
Overige kleine verschillen	0	0	0
Totaal baten	0	0	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Landbouw Meerdere Smaken

In lijn met het coalitieakkoord is vorig jaar gestart met het afronden van 'Landbouw Meerdere Smaken' (LMS). Een aantal LMS-projecten is afgerond of daarop voorbereid. De definitieve afronding van LMS is, conform het coalitieakkoord, voorzien in 2025. Afgelopen jaar is veel inzet gepleegd op het opstellen van een 'Visie op landbouw' en het smeden van coalities die nodig zijn bij het realiseren van de ambities in het landelijk gebied. Vooral daarin hebben we capaciteit en middelen gestoken. Dit is gepaard gegaan met relatief bescheiden uitgaven vanuit algemene budgetten voor landelijk gebied en LMS in het bijzonder en heeft ons veel goodwill opgeleverd. Omdat we LMS aan het afronden zijn en in 2024 veel onduidelijk was over het 'Transitiefonds' en het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' heeft zich een beperkt aantal nieuwe projecten gemeld, waardoor sprake is van onderbesteding.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Landbouw en visserij	386	-122	265
2.1.2 Floriade	0	0	0
2.1.3 Leefbaarheid landelijk gebied	458	0	458
Totaal	845	-122	723

x € 1.000

2.2 Natuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Landelijk gebied'.

Doel (2023-2027)

2.2.1 De projecten van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn allemaal in uitvoering of inmiddels succesvol afgerond en in beheer genomen. Ze dragen bij aan het verbinden van stad en landelijk gebied, de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk en aan biodiversiteit van het landelijk gebied en daarmee ook aan een toekomstbestendige landbouw.

Doelrealisatie

Met het 'Programma Nieuwe Natuur' heeft provincie Flevoland partijen zoals particulieren en natuurorganisaties in staat gesteld om zelf toegankelijke en beleefbare natuur te ontwikkelen. Dit heeft geleid tot de realisatie van nieuwe natuur, beleefbaar voor de inwoners van Flevoland. De reeds gerealiseerde natuur wordt op zelfstandige wijze, zonder structurele overheidssteun, beheerd door de betrokken burgers en organisaties. Hiermee is een belangrijk deel van de doelstelling van het programma gerealiseerd: natuur van en voor Flevoland, duurzaam beheerd door de samenleving zelf.

Resultaten 2024

- De programmasturing is afgerond en de projecten worden verder uitgevoerd en afgewikkeld aan de hand van de gesloten realisatieovereenkomsten.
- We faciliteren de projecteigenaren bij het realiseren van de gehonoreerde projecten 'Nieuwe Natuur'.
- We beoordelen en monitoren de projecten die in uitvoering zijn in het kader van het 'Programma Nieuwe Natuur' aan de hand van de gesloten Realisatieovereenkomsten.
- Uit de evaluatie van het 'Programma Nieuwe Natuur' integreren we onder meer de 'lessons learned' in het reguliere natuurbeleid en de aanpak voor het landelijk gebied.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De programmasturing is afgerond. De taken die voortvloeien uit de realisatieovereenkomsten zijn toegewezen aan de betreffende partijen, waarbij de verantwoordelijkheden voor de provincie zijn ingevuld. De uitvoering en beheer zijn gaande. Bij de uitvoering kunnen zich uitdagingen voordoen. De projecteigenaren betrekken ons hierbij. We blijven de voortgang nauwlettend volgen en voeren gesprekken met de verantwoordelijke partijen om de afspraken van de realisatieovereenkomsten goed te borgen.

Doel (2023-2027)

2.2.2 In samenwerking met de acht partners (Flevo-Landschap, Staatsbosbeheer, Gemeenten Almere en Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Natuurmonumenten, Provincie Flevoland en Rijkswaterstaat) van Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) wordt uitvoering gegeven aan projecten die bijdragen aan de realisatie en beleefbaarheid van een vogelparadijs van internationale waarde in 2040.

Doelrealisatie

In 2024 zijn, met inzet op het voorbereiden van Oostvaardersoevers, het uitvoeren van maatregelen uit het Beleidskader Oostvaardersplassen en het onderzoek naar een natuurinclusiever gebied langs de Oostkant van de A6, verschillende resultaten gerealiseerd en uitgevoerd met als doel het versterken en verbinden van de natuur.

Resultaten 2024

In 2024 zijn met bijdragen van de provincie onder meer de volgende resultaten gerealiseerd:

- multimediale publiekscampagnes rond de schoolvakantieperiodes;
- uitkijktoren, vispassages en andere maatregelen ter versterking van natuur of vergroten van de beleving in het grazige deel van de Oostvaardersplassen;
- uitbreiding van het Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders tot een volwaardige ontvangstlocatie voor bezoekers van NPNL;
- realisatie inrichting Randzone De Vaart (deelproject 'Almeersepoort');

- uitbreiding parkeervoorzieningen en het verbeteren van de padenstructuur in Poort Oostvaardersplassen Lelystad en Almeersepoort;
- nieuwe passantensteigers (in de lage Dwarsvaart en bij de Praambult) om de recreatieve vaart langs het park te stimuleren;
- informatiepaneel bij de passantensteiger in de lage Dwarsvaart;
- vervanging en aanvulling van straatmeubilair in NP NL-huisstijl;
- adviesrapport voor bewegwijzering naar het park;
- adviesrapport inrichting Belvédère Knardijk;
- tweede NP NL-kennissymposium;
- beleefweekend Nationaal Park Nieuw Land (i.s.m. de ondernemers/gastheren);
- bijeenkomst voor NP NL-vrijwilligers;
- subsidiebeschikking voor door Rijk (LVVN) opengestelde regeling 2024-2025 in het kader van het 'Beleidsprogramma Nationale Parken 2023-2030';
- NP NL-subsidieaanvragen (door partners) in het kader van Europese LEADER-subsidie.

Doel (2023-2027)

2.2.3 Positieve besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoever.

Doelrealisatie

Er zijn gedurende 2024 verschillende onderzoeken uitgevoerd die bijdragen aan besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoever, onder andere op het gebied van ecologie, ruimtelijke kwaliteit, kosten en waterveiligheid. De aanbesteding voor marktpartijen die de MIRT planning- en studiefase kunnen uitvoeren is in concept gereed gemaakt.

Resultaten 2024

- Er zijn gedurende 2024 verschillende onderzoeken uitgevoerd die nieuwe kennis toevoegen aan het project die noodzakelijk is voor het aanscherpen van het Definitief Ontwerp Oostvaardersoever om dit onder andere financieel en wettelijk mogelijk te maken.
- Samen met de zeven samenwerkingspartners (Flevo-Landschap, Staatsbosbeheer, Gemeenten Almere en Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Provincie Flevoland en Rijkswaterstaat) is in 2024 de uitvraag aan marktpartijen voor het uitvoeren van de planning- en studiefase Oostvaardersoever in concept gereed gemaakt, zodat op korte termijn kan worden aanbesteed.
- Er heeft gedurende 2024 periodiek overleg plaatsgevonden met de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) om betrokkenheid van de ministeries te borgen en bij te dragen aan positieve besluitvorming door de ministers.

Doel (2023-2027)

2.2.4 In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Doelrealisatie

De Stuurgroep Markermeer-IJmeer (SMIJ) heeft geconcludeerd dat er overlap zit in de ambities die zij nastreven met het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied. Vanwege de efficiënte en bundeling van krachten is gestart met gesprekken onder welke voorwaarden het samenvoegen van de SMIJ en BPIJ mogelijk is. Verder is in 2024 is de uitlezing van de Natuurthermometer opgestart. Resultaten zijn er begin 2025. De samenwerking in de vorm van Stuurgroep Marker Wadden is in december 2020 verlengd tot en met 2024. In 2024 is de samenwerkingsovereenkomst tussen deelnemende partijen formeel beëindigd. Het beheer is overgedragen aan Natuurmonumenten.

Resultaten 2024

- De SMIJ heeft gesprekken opgestart om als adviesorgaan op te gaan in het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied.
- We volgen de effecten van natuurprojecten en hun bijdrage aan de gestelde natuurdoelen met de Natuurthermometer Markermeer – IJmeer.
- We stimuleren het op termijn (inschatting 30-50 jaar) realiseren van een TBES in het Markermeer en IJmeer om de ruimtelijk-economische structuur van provincie Flevoland te faciliteren.

- We werken aan samenhang tussen TBES-maatregelen en doelstellingen van Nationaal Park Nieuw Land (zoals de ontwikkeling van Marker Wadden en Oostvaardersoevers).
- Eerste fase Markerwadden is geheel afgerond, in de vorm van een opleverdocument. Daarmee is de beheerfase gestart.
- Het programma 'Markermeer-IJmeer' bestaat niet meer als zelfstandig programma, maar is geïntegreerd met de werkzaamheden voor Nationaal Park Nieuwland en het IJsselmeergebied.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De realisatie van het TBES is vanwege de natuurlijk omstandigheden niet volledig te garanderen. Daarom monitoren verschillende partijen de effecten van maatregelen zoals Marker Wadden en de kwaliteit van het Markermeer – IJmeer.

Doel (2023-2027)

2.2.5 De financieringsmogelijkheden van het 'Plattelandsontwikkeling Programma' (POP) en het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid' (GLB) zijn optimaal benut als instrument om de agrarische sector te stimuleren, de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren en de lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland te versterken.

Doelrealisatie

In 2024 zijn we gestart met de afronding van POP 3. De maatregel Jonge Landbouwers is afgerond. Voor de resterende maatregelen zijn er nog slechts 15 projecten die afgerond moeten worden. Hiermee hebben we reeds een benutting van 87% behaald. We verwachten uit te komen tot bijna volledige benutting van het totale budget.

Het college van GS heeft de programmering van GLB vastgesteld en daarbij de verplichte provinciale co-financiering beschikbaar gesteld en ingestemd met 10% overcommittering. In 2024 zijn drie van de zes maatregelen reeds opengesteld en volgen de resterende openstellingen in 2025.

Resultaten 2024

- We monitoren de tijdige afwikkeling van de POP3-subsidies.
- We stimuleren het gebruik van GLB-subsidies als instrument om de agrarische sector te stimuleren, de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren en de lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland te versterken.

Doel (2023-2027)

2.2.6

- De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. We anticiperen met ons natuurbeleid op de veranderingen in het klimaat. De activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de Wet Natuurbescherming.
- De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme.

Doelrealisatie

De natuurwaarden staan ook in Flevoland nog steeds onder druk. In 2024 is er via verschillende sporen gewerkt aan het beheer, de kwaliteitsverbetering en bescherming van het Flevolandse Natuur Netwerk en de biodiversiteit in het landelijk gebied en de stad. Om dit te bereiken zoeken wij actief de samenwerking met onze burgers en partners en alle andere beleidsvelden.

Resultaten 2024

- We stimuleren de economische activiteiten in natuurgebieden voor zover deze een succesvol beheer ondersteunen en de natuurwaarden niet bedreigen.
- In 2024 is gewerkt aan beleefbare en toegankelijke natuur, bijvoorbeeld voor waterplanten, kitesurfen en fietspaden.
- De maatregelen uit het vastgestelde 'Natura 2000 beheerplan Lepelaarplassen 2022-2028' zijn in voorbereiding en uitvoering.
- In het Vollenhovermeer zijn herstelmaatregelen gericht op de grote karekiet uitgevoerd als onderdeel van het addendum op het Natura 2000 beheerplan Wieden – Weerribben. Het betreft een samenwerking tussen de provincies Overijssel en Flevoland. De financiële afronding hiervan vindt in 2025 plaats.

- Het tweede Natura 2000 beheerplan Oostvaardersplassen 2024 -2029 is vastgesteld. Er loopt één beroepszaak tegen deze vaststelling. In 2025 wordt deze behandeld.
- Het uitvoeren van de wetenschappelijke review van het beleid in de Oostvaardersplassen is in 2024 in gang gezet en zal in 2025 verder invulling krijgen.
- Om maatregelen uit het Beleidskader beheer Oostvaardersplassen en het Natura 2000 Beheerplan te kunnen uitvoeren, zijn diverse projecten in het Natura 2000-gebied uitgevoerd, zoals het beheer van de grote grazers en vernattingsmaatregelen. Tegen de besluiten die zijn verleend om deze maatregelen te kunnen uitvoeren zijn verschillende juridische procedures gevoerd en de besluiten zijn succesvol verdedigd bij de Rechtbank en de Raad van State.
- We geven, samen met onze partners, uitvoering aan de vastgestelde 'visie toezicht en handhaving buitengebied' en het ondertekende convenant. We dragen zo zorg dat toezicht en handhaving in het buitengebied op orde is.
- We hebben uitvoering gegeven aan de 1e fase 'Programma Natuur'. De projecten worden door tbo's, gemeente Almere en Boeren natuur Flevoland uitgevoerd in de periode tot en met 2026.
- In 2024 hebben wij een beschikking van € 20 mln. ontvangen van het ministerie van LNV voor de 2^e fase 'Programma Natuur'. Dit geld wordt besteed aan 11 natuurherstel projecten die tussen 2025 en 2032 worden uitgevoerd. Alle projecten vinden plaats in de provincie in bestaande gebieden, maar hebben ook betrekking op gebieden aansluitend aan de provinciegrenzen.
- We hebben in 2024 uitvoering gegeven aan de Kwaliteitsontwikkeling van Natuur Netwerk Flevoland via POP3-subsidies. En zijn in 2024 via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) de voorbereiding gestart voor een nieuwe openstelling in 2025.
- Stikstof is één van de belangrijke onderwerpen van het college. Bij het Rijk ligt een grote verantwoordelijkheid om de stikstofopgave op te lossen. Het beleid van het nieuwe Kabinet Schoof, het feit dat Flevoland zelf geen stikstofgevoelige natura 2000-gebieden heeft waardoor we afhankelijk zijn van buurprovincies en enkele recente gerechtelijke uitspraken maken het stikstofdossier nog complexer. Dit heeft sterke invloed gehad op de voortgang in het dossier. We hebben ons binnen onze mogelijkheden ingezet om zelf maar ook in samenwerking met omliggende provincies oplossingen te zoeken. Onder meer door onze gebiedsgerichte aanpak, directe contacten met boeren is gezocht naar mogelijkheden voor stikstofreductie en legalisatie van PAS melders. Daarnaast zijn er ook extra middelen verkregen (onder andere via de RPMP2) om stikstof reductie te realiseren.
- In 2024 is door de faunabeheereenheden een interprovinciaal ganzenplan opgesteld met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Utrecht om overlast en landbouwschade door ganzen te verminderen. Dit plan wordt in 2025 ter goedkeuring aan GS aangeboden.
- In 2024 is een nieuw interprovinciaal wolvenplan gemaakt, die eind 2024 vastgesteld zou worden door IPO-bestuur. Dit is echter niet gebeurd, er zal in 2025 aan een nieuwe versie van het wolvenplan worden gewerkt die in 2025 vastgesteld zal worden.
- We geven uitvoering aan het vastgestelde programma 'Flevoland Natuurinclusief' en de daarbij behorende bouwstenennotitie. Daarbij is aangesloten op het proces en de inhoud van de landelijke agenda 'Natuurinclusief'. In 2024 zijn er stappen gezet met de ontwikkeling van convenant natuurinclusieve verstedelijking, natuur bij zonneparken en bedrijventerreinen.
- We hebben in 2024 een nadere subsidieregels invasieve exoten vastgesteld en hebben verschillende maatregelen uitgevoerd.
- Wij geven uitvoering aan de door PS vastgestelde 'Bossenstrategie'. Er zijn verschillende projecten afgerond en in voorbereiding. Zo is in 2024 bij de Knarsluis ongeveer 30 ha nieuw bos ingeplant. Daarnaast zijn we het overleg gestart ("groene bouwvergadering") met de zes gemeenten om invulling te geven aan de realisatie van bos in combinatie met de woningbouwopgave, wat ook een onderdeel is van de provinciale bossenstrategie. Dit zal in 2025 verder vormgegeven en ingevuld worden. Verder verwijzen we u graag naar de jaarlijkse voortgangsrapportage Natuur waar de cijfers over realisatie waar realisatie van natuur en bos zijn opgenomen. De exacte cijfers over 2024 worden nu verder verzameld: <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/voortgangsrapportage-natuur/>
- We geven samen met betrokken gebiedspartners uitvoering aan het door PS vastgestelde 'Actieplan biodiversiteit'. Met IVN, waterschap, landschapsbeheer en alle gemeenten is het lerend netwerk natuur voortgezet. Met de inzet van Stichting Steenbreek en IVN hebben wij alle gemeenten ondersteunt met vergroeningsacties voor hun burgers. Er zijn in 2024 subsidies verstrekt voor herstel van de biodiversiteit aan het waterschap, de gemeenten Almere, Dronten, Zeewolde en Lelystad.
- Eind 2024 is er een openstelling voor een extra impuls voor het 'Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer' gepubliceerd. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over uitvoering van het actieplan akkervogels.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Faunaschade

Agrariërs kunnen te maken krijgen met schade die veroorzaakt is door natuurlijk in het wild levende dieren. Faunaschade kan opgelopen worden aan gewassen of dieren. Voor faunaschade heeft de provincie afgelopen

jaren jaarlijks € 0,18 mln. begroot. In 2024 zorgden twee schadegevallen ervoor dat de schade rond € 0,4 mln. uitkwam. In 2024 is de landelijke vrijstelling voor het doden van een aantal soorten onderuitgegaan bij de rechtbank. Hierdoor komt de schade veroorzaakt door deze soorten in aanmerking voor een tegemoetkoming van de schade. De verwachting is dan ook dat het schadebedrag in 2025 verder zal toenemen.

Middelen

2.2 Natuur	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
Lasten	30.930	25.232	28.260	20.058	8.201
Baten	-9.492	-6.564	-6.291	-3.469	-2.822
Saldo	21.438	18.667	21.969	16.589	5.380

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Natura 2000	628	628	0
2. Uitvoeringskosten	101	101	0
3. Beleidsontwikkeling / project SMP	101	91	10
4. Oostvaardersplassen / juridische kosten	115	0	115
5. Beheer agrarisch natuurbeheer	-167	-167	0
6. Flevoland Natuurinclusief / Invasieve exoten	290	40	250
7. Flevoland Natuurinclusief / Programma Natuur	-335	-335	0
8. Flevoland Natuurinclusief / Biodiversiteit	480	480	0
9. Flevoland Natuurinclusief / Bossenstrategie	471	471	0
10. Flevoland Natuurinclusief / Vermaatschappelijking	94	94	0
11. Gebiedsgerichte aanpak stikstof	288	288	0
12. Transitie Landelijk Gebied	3.358	769	2.589
13. Nieuwe natuur	500	500	0
14. Uitvoeringskosten POP3 + cofinanciering	711	711	0
15. Top-up Waterprogramma	103	103	0
16. GLB	1.248	748	500
Overige kleine verschillen	215	117	98
Totaal lasten	8.201	4.639	3.563
Baten			
7. Flevoland Natuurinclusief / Programma Natuur	344	0	344
12. Transitie landelijk gebied	-2.772	0	-2.772
17. IBP Vitaal Platteland	-236	0	-236
18. Cofinanciering GLB	-200	-200	0
Overige kleine verschillen	42	0	42
Totaal baten	-2.822	-200	-2.622

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Natura 2000

Provincie Flevoland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natura 2000 beheerplannen binnen haar grondgebied. Provincie Overijssel is trekker van het Natura 2000 beheerplan Wieden - Weerribben. Provincie Flevoland is hiervoor mede bevoegd gezag vanwege het Vollenhovermeer, dat onderdeel is van het Natura 2000 gebied de Wieden. In dit beheerplan is een maatregel opgenomen voor de uitvoering van

herstelmaatregelen voor het leefgebied van de grote karekiet in het Vollenhovermeer, verwachte uitvoering in 2024. De uitvoering van deze maatregel is vertraagd vanwege uitloop van andere herstelmaatregelen in het gebied. De maatregelen zullen nu naar verwachting in 2025 worden uitgevoerd. Dit heeft geleid lagere kosten dan begroot in 2024. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Beheer en Ontwikkeling natuur'.

2. Uitvoeringskosten

Jaarlijks verrekend BIJ12 haar BTW-positie onder de deelnemende provincies. Voor 2024 heeft dit geleid tot een hogere teruggave dan geraamd. Daarnaast is er een niet voorziene restitutie ontvangen over 2022/2023. De niet bestede middelen zijn gestort in de reserve 'Beheer en Ontwikkeling natuur'.

3. Beleidsontwikkeling Natuur / project NIP / SMP

Eind 2022 zijn via het provinciefonds middelen beschikbaar gesteld voor het 'Nationaal Isolatieprogramma' (NIP) voor het nemen van maatregelen voor natuurinclusief isoleren. In 2024 is het ecologisch onderzoeksrapport naar vleermuisvriendelijke na-isolatie opgeleverd, is subsidie aan Landschapsbeheer Flevoland voor advies aan particulieren verlengd en heeft een symposium plaatsgevonden. Niet alle begrote middelen zijn uitgegeven, omdat nog onvoldoende gebruik is gemaakt van de subsidie die is verleend aan Landschapsbeheer Flevoland. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Beheer en Ontwikkeling natuur'.

4. Oostvaardersplassen / juridische procedures

In 2024 zijn de kosten voor het voeren van juridische procedures beperkt gebleven. Ook hebben er geen onderzoeken plaatsgevonden. Hierdoor is het budget niet volledig besteed.

5. Beheer Agrarisch natuurbeheer

De landelijke herijking (ophoging) van de tarieven binnen het agrarisch natuurbeheer heeft geleid tot hogere kosten dan begroot. De provincie is hiervoor gecompenseerd door het Rijk via het provinciefonds (septembercirculaire). Deze ontvangen middelen (€ 0,29 mln.) zijn gestort in de reserve 'Beheer en Ontwikkeling natuur'. De hogere kosten ten opzichte van de begroting zijn onttrokken aan dezelfde reserve.

6. Flevoland Natuurinclusief / Invasieve exoten

In het 'Uitvoeringsprogramma invasieve exoten Flevoland 2022-2026' is een financieel kader voor € 0,25 mln. aan beschikbare middelen vastgesteld. Vanuit het coalitieakkoord is € 0,25 mln. extra vrijgemaakt voor dit beleidsterrein invasieve exoten. Deze extra beschikbare middelen vielen afgelopen jaar niet onder dit financiële kader, maar zullen in het nieuwe Uitvoeringsprogramma vanaf 2026 worden meegenomen waarmee onder andere de subsidieregeling uitgebreid kan worden.

7. Flevoland Natuurinclusief / Programma Natuur

Provincie Flevoland heeft in 2022 een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen voor de uitvoering van het 'Programma Natuur'. De uitvoeringstermijn loopt tot eind 2026. Een groot deel hiervan wordt uitgegeven aan subsidiëring van meerjarige projecten van tbo's. Uit de financiële voortgangsrapportage van december is gebleken dat in 2024 voor € 0,34 mln. meer aan kosten is gemaakt dan oorspronkelijk geprogrammeerd voor deze jaarschijf. Hier staat een hogere bijdrage van het Rijk tegenover (SPUK). Over de gehele projectperiode blijven de projecten binnen de begroting.

8. Flevoland Natuurinclusief / Biodiversiteit

Een aantal verwachte subsidieaanvragen van gemeenten, stichtingen en tbo's heeft vertraging opgelopen. Daarnaast zijn de kosten lager uitgevallen op basis van de financiële voortgang op verstrekte subsidies. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Flevoland Natuurinclusief'.

9. Flevoland Natuurinclusief / Bossenstrategie

In 2024 is veel ingezet op onderzoek en revitalisatie van bossen. Hiervoor zijn financiële middelen benut vanuit de SPUK van het 'Programma Natuur'. Deze projecten lopen tot 2030. Verder is in 2024 veel ingezet op beleidsvorming en processen om beschikbare ruimte voor projecten te zoeken. Dit heeft geleid tot geringe kosten ten laste van de provinciale middelen beschikbaar voor de bossenstrategie.

De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Flevoland Natuurinclusief'.

10. Flevoland Natuurinclusief / Vermaatschappelijking

In 2024 is er een subsidieregeling vermaatschappelijking natuur opgesteld. Vanaf begin september konden organisaties een aanvraag indienen voor deze regeling. De aanvraagtermijn voor de regeling loopt per boekjaar tot 1 oktober. Hierdoor hebben organisaties weinig tijd gehad om gebruik te maken van de subsidieregeling en is er nog geld in de subsidiepot blijven zitten. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Flevoland Natuurinclusief'.

11. Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Het budget 'Gebiedsgerichte aanpak Stikstof' is niet volledig besteed omdat een deel van kosten gerelateerd aan stikstof kon worden verantwoord als uitvoeringskosten transitie landelijk gebied waarvoor een specifieke uitkering is ontvangen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve'.

12. Transitie landelijk gebied

Voor 2024 zijn de, van het Rijk, ontvangen specifieke uitkeringen voor provinciale versnellingsgelden transitie landelijk gebied begroot maar niet besteed. De gelden zijn beschikbaar gesteld maar de technische uitvoerbaarheid van de regeling blijkt in de praktijk lastig.

De provincie heeft aan de gebiedspartners gevraagd aan welke maatregelen het meest behoefte is om de transitie daadwerkelijk te versnellen. Deze bottom-up benadering vergt extra tijd. Hierdoor is zowel bij de lasten als de baten in 2024 een onderbesteding ontstaan. De uitkeringen zijn niet gebonden aan besteding binnen één boekjaar en blijven beschikbaar als 'vooritontvangen doeluitkering'. De aankomende jaren zal uitvoering worden gegeven aan besteding van deze specifieke uitkeringen.

Daarnaast is budget overgeheveld in 2024 voor dekking van uitvoeringskosten transitie landelijk gebied ter hoogte van € 0,8 mln. In 2024 is alsnog een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen voor de uitvoeringskosten zodat een deel van het provinciale budget hiervoor niet nodig is gebleken.

13. Nieuwe natuur

Het 'Programma Nieuwe Natuur' is financieel eind 2023 afgewikkeld waardoor zowel het budget procesgeld Nieuwe Natuur als het programmageld Nieuwe Natuur niet is besteed in 2024. De middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Flevoland Natuurinclusief'.

14. Uitvoeringskosten PO3 + cofinanciering

In 2024 zijn we gestart met de afronding van POP 3 en is er € 5,1 mln. betaald aan POP3 projecten. Hiervan bedroeg de provinciale bijdrage € 1,5 mln., en zal verdere afronding van POP3 projecten in 2025 plaats gaan vinden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'POP'.

15. Top-Up waterprogramma

Binnen het GLB Top-Up waterprogramma lopen diverse projecten door naar 2025. Hierdoor is het budget Top-Up waterprogramma in 2024 niet volledig besteed. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve'.

16. GLB

Het college van GS heeft de programmering van GLB vastgesteld en daarbij de verplichte provinciale cofinanciering beschikbaar gesteld. Er zijn in 2024 nog nagenoeg geen GLB-projecten afgewikkeld waardoor dit budget alleen voor uitvoeringskosten is ingezet en nog niet voor cofinanciering. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'GLB'.

17. IBP Vitaal Platteland

Voor het 'Interbestuurlijk Programma (IBP) Vitaal Platteland' hebben wij een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen waarmee wij subsidies hebben verstrekt. De realisatie van deze baten en lasten is afhankelijk van de voortgang welke gerapporteerd wordt door de subsidieontvangers. Dit is in 2024 minder geweest dan provinciaal is begroot.

18. Cofinanciering GLB

Doordat er in 2024 nog nagenoeg geen provinciale cofinanciering GLB is verstrekt, is er ook nog geen regionale cofinanciering ontvangen.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Natuurbeheer	15.270	-2.667	12.603
2.2.2 Nationaal Park Nieuw Land	1.614	-802	812
2.2.3 Nieuwe Natuur	0	0	0
2.2.4 Europese programma's: landbouw (POP)	2.251	0	2.251
2.2.5 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)	923	0	923
Totaal	20.058	-3.469	16.589

x € 1.000

2.3 Water

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'.

Doel (2023-2027)

2.3.1 Het watersysteem is beter toekomstbestendig en draagt bij aan de doelen van het FPLG: Toekomstbestendige landbouw en het herstel van de biodiversiteit. We zetten daarbij in op het versterken van het bodem- en watersysteem.

Doelrealisatie

In 2024 zijn diverse maatregelen vanuit het 'Waterprogramma' uitgevoerd wat tot verschillende resultaten heeft geleid, zoals weergegeven in de 'Monitor Waterprogramma'.

Resultaten 2024

- In 2024 is verder gewerkt aan de uitvoering van het waterprogramma. We houden de voortgang bij in de [Monitor Waterprogramma](#), waaronder de in het waterprogramma benoemde acties.
- De uitvoering van een aantal onderdelen van het waterprogramma was voorzien in samenhang met het 'Flevolands Programma Landelijk Gebied'. Halverwege 2024 heeft het Rijk het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG) echter stopgezet en de Wet op het Transitiefonds ingetrokken.
- De provincie spant zich blijvend in om de (wettelijke) doelen op het gebied van water in het landelijk gebied te realiseren. Daarbij zijn de belangrijkste thema's de 'waterkwaliteit' (Kader Richtlijn Water), 'bodemvruchtbaarheid' en 'wateroverlast als gevolg van bodemdaling'. De ambitie en doelen zijn nader beschreven in het Ambitiedocument Landelijk gebied. In de 'Visie op landbouw' zijn op hoofdlijnen vanuit de landbouwsector nadere kaders beschreven. Beiden worden begin 2025 gepresenteerd.
- Eind 2024 is de tussenevaluatie van de Kader Richtlijn Water (KRW) opgesteld. Deze tussenevaluatie gebruiken we om begin 2025 samen met het Waterschap een actieplan op te stellen voor de KRW.
- We werken samen met het waterschap aan de waterbeschikbaarheid van Flevoland. We werken daarbij samen met de Zoetwaterregio Noord-Nederland (huidig beheer) en oriënteren ons op de toekomstige waterbeschikbaarheid via het 'Deltaprogramma Zoetwater'.
- In 2024 hebben verschillende gebiedspartners, waaronder de gemeenten Zeewolde en Noordoostpolder, LTO-Noord, het Rijksvastgoedbedrijf, waterschap Zuiderzeeland, agrariërs, tbo's en de provincie, samengewerkt aan het gebiedsproces rondom bodemdaling. Het jaar stond in het teken van het opzetten van pilots die gericht zijn op het verbeteren van de waterhuishouding in gebieden die te maken hebben met bodemdaling.
- De 'pilot IJsselmeerwater' is onderdeel van het 'Gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland'. In 2024 is het concept plan van aanpak hiervan goedgekeurd door de stuurgroep. Hierin is opgenomen dat in 2025 - samen met Vitens, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Urk en Noordoostpolder en het bedrijfsleven (onder andere de visverwerkende industrie) - verschillende scenario's inclusief businesscase en financieringsvoorstel worden uitgewerkt, om te komen tot gedragen oplossingen omtrent beschikbaarheid van drink- en proceswater en zuiveringscapaciteit.

Middelen

2.3 Water	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	1.068	1.785	2.163	1.319	844
Baten	-801	-470	-736	-936	201
Saldo	267	1.316	1.427	382	1.045

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Waterprogramma 'Watersysteem blijvend op orde!'	357	285	72
2. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudige ruimtegebruik	384	356	28
Overige kleine verschillen Markermeer-IJmeer	20	20	0
Overige kleine verschillen waterbeleid	83	0	83
Totaal lasten	844	661	183
Baten			
3. Subsidieregeling Klimaat Adaptatie Flevoland	101	0	101
Overige kleine verschillen waterbeleid	100	0	100
Totaal baten	201	0	201

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Waterprogramma 'Watersysteem blijvend op orde!'

In 2024 is gewerkt aan de uitvoering van de acties uit het Flevolandse 'Waterprogramma'. De voortgang wordt bijgehouden in de 'Monitor Waterprogramma'. Hoofdonderwerpen waren de implementatie en voortgang van het waterkwaliteitsbeleid, de Kaderrichtlijn Water (KRW), en het kwantiteitsbeleid (watertekort en -overlast). Naast de beleidsontwikkeling werkt de provincie ook aan de uitvoering van het waterbeleid in diverse samenwerkingsverbanden, zoals klimaatadaptatie (KAF), Actieplan Bodem en Water (ABW), landbouw en waterkwaliteit, het Deltaprogramma en het FPLG. Door niet ingevulde vacatures en het stopzetten van het Transitiefonds zijn niet alle voorziene resultaten behaald en is sprake van onderbesteding.

2. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudige ruimtegebruik

In 2024 is de nieuwe procesregisseur van het gebiedsproces gestart en zijn de gesprekken met de betrokken grondeigenaren weer voortgezet. De nadruk lag daarbij op het vormgeven van de praktijkproeven in drie bodemdalingsgebieden. Het waterschap Zuiderzeeland heeft de meeste informatie verzameld voor de voorbereiding van deze proeven. Deze uitwerkingen kosten tijd en leiden vooralsnog slechts tot beperkte lasten voor de inzet van experts. De uitvoering zal in de loop van 2025 en verder plaatsvinden. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Bodem'.

3. Subsidieregeling 'Klimaat Adaptatie Flevoland'

Inwoners van alle Flevolandse gemeenten binnen de bebouwde kom konden tot november 2024 subsidie aanvragen voor klimaatadaptatieve en biodiverse maatregelen. Deze maatregelen bevorderen de opvang en hergebruik van regenwater en dragen bij aan meer groen in de leefomgeving. Het voordeel ontstaat door de financiële bijdrage van gemeenten en het waterschap aan deze subsidieregeling, welke niet in de begroting was opgenomen.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.3.1 Waterbeheer en -kwaliteit	1.142	-898	244
2.3.2 Markermeer-IJmeer	30	0	30
2.3.3 Bodem	147	-39	109
Totaal	1.319	-936	382

x € 1.000

2.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
2.1 Landbouw, visserij en landelijk gebied	Lasten	2.060	1.035	1.616	845	772
	Baten	-78	0	-122	-122	0
	Saldo	1.982	1.035	1.495	723	772
2.2 Natuur	Lasten	30.930	25.232	28.260	20.058	8.201
	Baten	-9.492	-6.564	-6.291	-3.469	-2.822
	Saldo	21.438	18.667	21.969	16.589	5.380
2.3 Water	Lasten	1.068	1.785	2.163	1.319	844
	Baten	-801	-470	-736	-936	201
	Saldo	267	1.316	1.427	382	1.045
2 Landbouw, visserij, water, natuur in balans	Lasten	34.057	28.052	32.039	22.222	9.817
	Baten	-10.371	-7.034	-7.148	-4.527	-2.621
	Saldo	23.686	21.018	24.891	17.694	7.196

x € 1.000

3. Bloeiende Economie

3.0 Inleiding

Door de woningbouwopgave wordt een sterke groei van het aantal inwoners voorzien. Het bevorderen van de werkgelegenheid in Flevoland is essentieel voor een betere woon-werk balans voor Flevolandse nu en in de toekomst. Dat mensen in de omgeving passend werk kunnen vinden waarmee ze een stabiel inkomen kunnen verdienen is namelijk een belangrijke voorwaarde voor een goed bestaan en draagt bij aan de brede welvaart.

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de economische versterking van Flevoland. Onder andere het stimuleren van de werkgelegenheid door innovatie, internationalisering en groei van het mkb, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het toekomstbestendig maken van het bedrijfsleven, de ruimtelijk-economische ontwikkeling en economische gebiedsontwikkeling.

Economische ontwikkeling: Investeren in de kapitalen van de toekomst

De Economische Visie 2030 'Investeren in de kapitalen van de toekomst' geeft aan dat, om als regio een evenwichtige groei door te maken, een investering in de regionale economie van belang is om het aantal banen te laten groeien voor een betere woon-werkbalans, het onderwijs beter te laten aansluiten op de arbeidsmarkt, bedrijven te helpen toekomstbestendig te worden, de beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen regionaal goed af te stemmen en samen met de Flevolandse gemeenten het economisch profiel van Flevoland verder uit te werken.

Vanuit het 'Economisch programma 2023-2028' wordt daarom gewerkt in vier programmalijnen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Verdienvermogen mkb richt zich op het versterken van het Flevolandse mkb (midden- en kleinbedrijf). Het mkb is de motor van de Flevolandse economie. Groei van bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven zorgt voor een toename van het aantal banen.

Menselijk en sociaal kapitaal richt zich op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in brede zin. Knelpunten op het gebied van human capital maken het voor bedrijven moeilijk om te innoveren en te groeien en zijn belemmerend voor de economische ontwikkeling van de regio.

Toekomstbestendig bedrijfsleven richt zich op digitalisering en verduurzaming van het bedrijfsleven. Als bedrijven daar niets mee doen is hun businessmodel niet houdbaar (duurzaam) naar de toekomst toe. Dat zien wij als een bedreiging voor hun voortbestaan.

Ruimtelijk-economische ontwikkeling richt zich op zorgvuldig en toekomstbestendig ruimtegebruik voor werklocaties. Ook de ruimte in Flevoland wordt schaars, niet alles kan overal.

Economische gebiedsontwikkeling

De ontwikkeling van Amsterdam Lelystad Airport, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF), het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) Marknesse en Flevokust Haven zijn economische gebiedsontwikkelingen waaraan we in 2024 gewerkt hebben. Met lef en in samenwerking met onze partners maken we onze ruimtelijk-economische ambities waar. Dit doen we met aandacht voor: 'Fysieke ontwikkeling', 'Innovatie' en 'Talent'.

Lelystad Airport (LA), Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere (OMALA), het bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark (LAB) en de overslaghaven Flevokust Haven zijn van bovenregionaal belang en versterken de economische structuur van de regio. Door deze ontwikkelingen ontvouwt zich een krachtig logistiek knooppunt in de regio. In 2024 is gestart met de voorbereiding van een eventuele uitbreiding van het LAB terrein waar een andere profilering voor zal gelden. Ook is dit van belang voor de economie van Nederland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA), omdat deze regio een belangrijke schakel vormt tussen West- en Oost-Nederland en het achterland (onder andere Duitsland).

Met het Rijk en regiopartijen hebben we in de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' langs de lijnen 'Fysieke ontwikkeling', 'Innovatie' en 'Talent' afspraken gemaakt over de versterking van het Maritieme Cluster op Urk én de ontwikkeling van een MITC in Marknesse.

Om bedrijven in de maritieme sector in Noordelijk Flevoland vast te houden en uitbreidingsmogelijkheden te bieden gaan we de nieuwe MSNF realiseren. Daarnaast is gewerkt aan versterking/professionalisering van het cluster Urk Maritime en is er samen met ROC Firda en gemeente Urk gestart met een haalbaarheidsstudie voor een 'business and innovation campus' op het gebied van seafood en maritieme techniek op Urk.

In de Noordoostpolder wordt het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) ontwikkeld door aan het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en de Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW) de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) en de Politie toe te voegen. Er ontstaat op en rond het MITC een krachtig, breed cluster van bedrijven en kennisinstellingen die zich met innovaties op het vlak van slimme, duurzame en veilige mobiliteit bezighouden. Het MITC faciliteert de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstituten, als toevoeging aan bestaande automotive en smart mobility-clusters.

Maatschappelijk effect

Het economisch, menselijk, sociaal en natuurlijk kapitaal van Flevoland is versterkt; voor een brede welvaart nu en later.

Effect van ons beleid

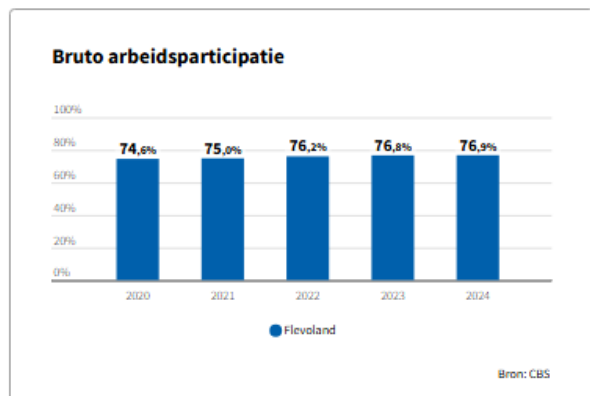
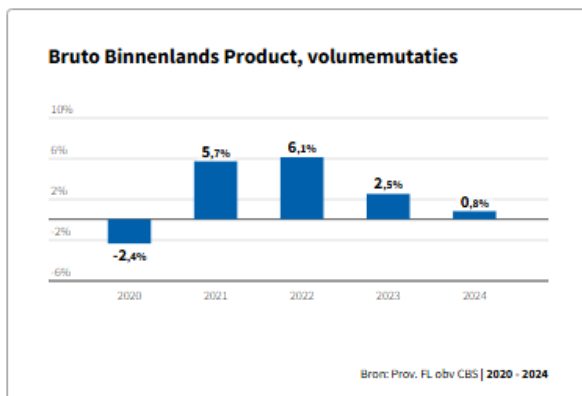
Het ondernemersklimaat en de verdien capaciteit van Flevoland zijn versterkt en de kansen van circulariteit en duurzaamheid worden benut. Het ondernemers- en vestigingsklimaat en daarmee samenhangend arbeids- en opleidingsaanbod zijn versterkt.

Ondernemers hebben betere toegang tot stimuleringsregelingen voor innovatie, verduurzaming, circulariteit, digitalisering, internationaal ondernemen en tot financiering. Binnen de arbeidsmarktregio Flevoland werken onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven gezamenlijk aan (grote) arbeidsmarkt vraagstukken en duurzame inzetbaarheid van (toekomstige) werknemers en werkzoekenden. Samen met een duurzame en toekomstbestendige ruimtelijk-economische ontwikkeling zorgt dit voor een regio met een sterke economische structuur, waarin het blijvend goed werken, wonen, leren en recreëren is.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 3 'Bloeiende Economie' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Bloeiende economie - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Streefcijfers voor de ontwikkeling van het BRP zijn gebaseerd op de landelijke ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB, concept-Macro Economische Verkenning 2024), waarbij het streven is dat Flevoland bovengemiddeld scoort.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
3. Bloeiende economie	3.1 Economische ontwikkeling	3.1.1 Het versterken van het verdienvermogen van Flevolandse ondernemers
		3.1.2 De rol van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Horizon is verbreed naar het gehele mkb met meer aandacht voor kleinere ondernemingen
		3.1.3 Versterking aansluiting onderwijs arbeidsmarkt
		3.1.4 Flevolandse bedrijven zijn geholpen om toekomstbestendig te worden door in te zetten op verduurzaming en/of digitalisering
		3.1.5 Goede regionale afstemming over beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen
		3.1.6 De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's zijn optimaal benut
		3.1.7 De effectiviteit van beleidsinzet van het economisch beleid en de economische gebiedsprogramma's is optimaal
		3.1.8 De provincie zet in op een Circulaire Economie. In het economische programma wordt invulling gegeven aan de circulaire economie in programmaliijn 3 voor het Flevolandse bedrijfsleven. Economie treedt op als coördinerend beleidsdomein voor de opgave 'Circulaire economie'. De focus van Coalitieakkoord 2023-2027 ligt daarbij op 1) circulaire woningbouw; met inzet van natuurlijk materialen zoals hout, hennep, stro, vlas en zeewier als impuls voor zowel de woningbouw als de agrarische sector. 2) circulaire landbouw, waarin hergebruik centraal staat zoals bijvoorbeeld plantaardig afval recyclen tot meststoffen. 3) circulaire infra; de provincie geeft het goede voorbeeld binnen haar eigen bezittingen
		3.1.9 Human Capital Een aantrekkelijk onderwijsaanbod op alle niveaus in samenwerking met het bedrijfsleven en voldoende carrièreperspectief voor werken in de energietransitie in Flevoland waarmee het dreigende tekort aan menskracht zoveel mogelijk wordt beperkt
		3.2 Gebiedsopgaven
		3.2.2 Het versterken van de leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming in het gebied op en rondom Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB). Daardoor wordt de inpassing van Lelystad Airport in de omgeving geborgd, de overlast beperkt en kunnen kansen worden benut
		3.2.3 De samenhang en samenwerking van het binnendijkse bedrijventerrein en het buitendijks gelegen haventerrein is geoptimaliseerd, zodat de sociaal-economische potentie wordt benut, vraag en aanbod op elkaar aansluiten en vervoer over water een aantrekkelijk alternatief is voor vervoer over de weg. Tevens heeft Flevokust Haven een positie in het netwerk van binnenhavens
		3.2.4 Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft het maritieme cluster Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		<p>3.2.5 De vorming van het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2026 gerealiseerd: Aan het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en de Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW) is de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) toegevoegd op de locatie in Marknesse en de testbaan met MITC-faciliteiten is operationeel. Het nieuwe rijvaardigheidscentrum van de Politieacademie is gerealiseerd. De campus vormt het hart van het MITC. Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstellingen complementair aan bestaande automotieve en smart mobility-clusters. We zetten onze betrokkenheid voort en benutten de kansen en mogelijkheden van het MITC voor verduurzaming, innovatie en onderwijs. De bestaande convenanten met onderwijspartijen worden verder uitgebouwd</p>

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek geeft uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van water. Zij draagt daarmee bij aan het doel van het behoud van een robuust watersysteem.

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon geeft, in opdracht van de provincie, uitvoering aan onderdelen van het 'Economisch Programma' waarbij de sturingsfilosofie van het programma het vertrekpunt is. De vraag van de ondernemer staat daarbij centraal.

Via onze participatie in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V. (AGC) hebben wij directe invloed op de ontwikkelingen rondom Amsterdam Lelystad Airport om de sociaal-economische, infrastructurele, innovatie- en duurzaamheidsdoelstellingen van deze ontwikkeling te realiseren.

De provincie is aandeelhouder van het TMI Proof of Conceptfonds Flevoland B.V. en medeaandeelhouder van Groeifonds Flevoland B.V. Met het provinciale aandeelhouderschap in deze investeringsfondsen werkt de provincie aan het versterken van de economische structuur en het stimuleren van werkgelegenheid. Via haar aandeelhoudersrollen heeft de provincie zeggenschap over de strategische inzet van de fondsen.

3.1 Economische ontwikkeling

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Digitalisering'

Doel (2023-2027)

3.1.1 Het versterken van het verdienvermogen van Flevolandse ondernemers.

Doelrealisatie

We hebben in 2024 bijgedragen aan het versterken van het verdienvermogen van ondernemers in Flevoland onder andere door de voucherregeling, het mkb-schakelteam en het verstrekken van vroege fase- en innovatiefinanciering.

Resultaten 2024

- We hebben in 2024 voorbereidingen getroffen om in 2025 een onderzoek te laten doen hoe het economisch profiel en het arbeidspotentieel in Flevoland op elkaar aansluiten.
- We hebben een kapitaalmarktonderzoek laten uitvoeren, waarvan de resultaten in het eerste half jaar van 2025 bekend worden gemaakt.
- We hebben aan Horizon een opdracht verstrekt voor de uitvoering van het MKB-Schakelteam, waarmee meerjarig ondersteuning aan het kleine, brede, mkb is verzekerd.
- We hebben het accountmanagement bij Horizon voortgezet en daarmee ondersteuning aan het brede en ook het innovatieve mkb.
- We hebben de voucherregeling Ondernemerschap Flevoland geactualiseerd om aan te sluiten bij het 'Economisch programma 2023-2028'. Zowel de 'oude' voucherregeling (in de eerste helft van 2024) en de 'nieuwe' voucherregeling (in de tweede helft van 2024) hebben we door Horizon laten uitvoeren.
- We hebben de Economic Board Flevoland voortgezet en de eerste stappen gezet om deze sterker te positioneren zodat de signalering en agendering van economische knelpunten en ontwikkelingen in de regio kan bijdragen aan een betere afstemming tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden.
- In 2024 is de mkb innovatie stimuleringsregeling in Flevoland (MIT), waarvoor we samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) middelen beschikbaar stellen, opengesteld voor Flevolandse ondernemers.
- We hebben de opdracht aan Horizon gecontinueerd voor de bevordering van internationaal ondernemen bij Flevolandse bedrijfsleven door kennis en netwerken te ontsluiten.
- We hebben de opdracht aan Horizon gecontinueerd om de vestiging van internationale bedrijven te bevorderen. Horizon rapporteert hierover in het eigen jaarverslag dat tegen de zomer openbaar wordt.
- We hebben onze bijdrage aan het Rijks 'Investor Relations-programma' voor gevestigde internationale bedrijven gecontinueerd.
- We hebben onze inzet voor het versterken van de ondernemerscultuur gecontinueerd.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

In 2024 is besloten om de uitvoering van de MIT-regeling en de voucherregeling 'ondernemerschap Flevoland', die belegd waren bij Horizon Flevoland, vanaf 2025 onder te brengen bij het subsidiebureau van provincie Flevoland.

Doel (2023-2027)

3.1.2 De rol van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Horizon is verbreed naar het gehele mkb met meer aandacht voor kleinere ondernemingen.

Doelrealisatie

De rol van de ROM Horizon is in 2024 verbreed, onder andere door de uitbreiding met de opdracht voor het mkb-schakelteam is de focus verbreed van het innovatieve mkb naar het gehele mkb.

Resultaten 2024

- We hebben een evaluatie laten uitvoeren van de ROM Horizon Flevoland, waarvan de resultaten begin 2025 zullen worden gedeeld.

- Met de instelling van een / het MKB Schakelteam hebben we dienstverlening aan het 'brede' mkb binnen Horizon vormgegeven.

Doel (2023-2027)

3.1.3 Versterking aansluiting onderwijs arbeidsmarkt.

Doelrealisatie

We hebben een bijdrage geleverd aan het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, onder andere door de continuering van onze publiek private samenwerking (PPS) regeling human capital en de samenwerking binnen de arbeidsmarktregio Flevoland.

Resultaten 2024

- Het MKB Schakelteam is het afgelopen jaar bij Horizon ondergebracht. De verwachting is dat in de loop van 2025 dienstverlening aan de kleine mkb ondernemer op onder andere personeelsvraagstukken op peil is.
- De PPS Human Capital regeling is in 2024 gecontinueerd. De door het ROC van Flevoland ingediende PPS aanvraag 'Kwalificeren in de Logistiek' is toegekend. De PPS regeling is aangepast aan de gewijzigde regeling Regionaal Investeringsfonds (RIF regeling) MBO van het Rijk zodat er cofinanciering verstrekt kan worden tot eind 2027, wanneer de rijksregeling eindigt.
- In 2024 is de samenwerkingsovereenkomst met de partners binnen de arbeidsmarktregio Flevoland ondertekend. We dragen bij aan gezamenlijke uitvoeringsagenda zodat de dienstverlening in de arbeidsmarktregio op peil blijft.
- In 2024 is er met partners samen gewerkt aan het versterken van de onderwijs / kennis arbeidsmarkt infrastructuur.
Samen met partners hebben we voorbereidingen getroffen voor het 'Ontwikkelfonds Flevoland leert' Deze voorbereidingen betroffen onder andere de afspraken over de samenwerking, de initiële vulling van het fonds, de nadere regels en de organisatie van het bijbehorende subsidieverleningsproces zodat het fonds in juni 2025 van start kan gaan. Inwoners van Flevoland kunnen zich dan melden bij het regionaal werkcentrum. In het werkcentrum wordt de dienstverlening van het Regionaal Mobiliteitsteam, Leerwerkloket en werkgeversservicepunt samengevoegd ('no wrong door' principe). Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan het versterken van het technologie onderwijs in het primair onderwijs door de Flevolandse (onderwijs)partners in de planvormingsfase te ondersteunen. Er zijn daardoor 4 regionale aanvragen ingediend voor Techkwadraat, een subsidieregeling die voortkomt uit een Nationaal Groeifondsaanvraag (NGF) gericht op het versterken van het technologie onderwijs in het basisonderwijs. Door samenwerkingspartners aan elkaar te verbinden wordt in- en buitenschools aanbod gericht op technologie versterkt.
- We hebben verkennende gesprekken gevoerd met plaatsgevonden met Windesheim/Aeres en universiteiten om het technisch hoger onderwijs in Flevoland te versterken. Ook zijn verschillende initiatieven en samenwerkingen tot stand gekomen of versterkt zoals Aeres Dronten die samenwerkt met de WUR en Firda die een practoraat heeft op het gebied van Maritiem met de WUR. Vanuit het MITC (smart mobility cluster Marknesse) hebben gesprekken plaatsgevonden met het hoger onderwijs, onder andere de lectoraten van Windesheim.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Resultaten op het gebied van de aansluiting onderwijs arbeidsmarkt zijn vrijwel altijd een verdienste van de verschillende partijen die samenwerken. Het boeken van voortgang en behalen van doelen is afhankelijk van een goede samenwerking. Hier wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk op geïnvesteerd.

Doel (2023-2027)

3.1.4 Flevolandse bedrijven zijn geholpen om toekomstbestendig te worden door in te zetten op verduurzaming en/of digitalisering.

Doelrealisatie

De provinciale inzet op verduurzaming en/of digitalisering van het Flevolandse bedrijfsleven voor de komende jaren is vastgelegd als programmaliijn 3 Toekomstbestendig bedrijfsleven van het 'Economisch programma 2023-2028'; en er zijn voorbereidingen getroffen voor het tot uitvoering brengen hiervan.

Resultaten 2024

- Programmaliijn 3 'Toekomstbestendig bedrijfsleven' is door PS vastgesteld waarna voorbereidingen voor de uitvoering zijn getroffen. Het uitvoeringsprogramma digitalisering mkb is opgesteld en zal per 2025 door Horizon worden uitgevoerd. Ook is een verbreding van de voucherregeling voor de thema's digitalisering en verduurzaming voorbereid. Ondernemers kunnen in 2025 ook voor deze thema's een voucher aanvragen.
- In 2024 hebben we met verschillende projecten en via Horizon innovaties in het mkb gestimuleerd die bijdragen aan de transitieopgaven van deze tijd.
- We hebben de samenwerking in de EDIH NW (European Digital Innovation Hub North West) in 2024 gecontinueerd.

Doel (2023-2027)

3.1.5 Goede regionale afstemming over beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen.

Doelrealisatie

In 2024 is programmaliijn 4 Ruimtelijk-economische ontwikkeling van het 'Economisch programma 2023-2028' vastgesteld. Hiermee is het kader voor de provinciale inzet voor de komende jaren vastgelegd.

Resultaten 2024

- Programmaliijn 4 van het 'Economisch Programma 2023-2028' is vastgesteld. We zijn begonnen met de inzet van de eerste instrumenten en projecten. Zo is de SPUK-regeling Bedrijfsmatig vastgoed, onderdeel Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen aangevraagd en toegekend en die wordt in 2025 uitgevoerd. Ook hebben we ons aangemeld voor deelname aan het Groeifondsprogramma 'Werklandschappen van de Toekomst' dat we in 2025 gaan uitvoeren. Er is opdracht gegeven voor de ontwikkeling van het behoefteteramingsonderzoek bedrijventerreinen en kantoren dat begin 2025 wordt opgeleverd en een van de belangrijkste bouwstenen is voor verdere samenwerking met gemeenten in het kader van het Regionale Programmeren van Werklocaties.
- We hebben in 2024 de monitoring van de voorraad werklocaties in MRA verband gecontinueerd en hebben daarnaast uitvoering gegeven aan het beschikbaar krijgen en stellen van betere informatie, kennis en data over kantoren (Locatusdata) en centrum- en winkelgebieden (Koopstromenonderzoek).

Doel (2023-2027)

3.1.6 De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's zijn optimaal benut.

Doelrealisatie

In 2024 zijn we halverwege de looptijd van de programma's Interreg en Kansen voor West III. We liggen goed op koers en verwachten dat beide programma's aan het eind van de looptijd volledig zijn uitgenut.

Resultaten 2024

- In 2024 heeft provincie Flevoland als (financieel) partner in het Interreg-programma deelgenomen aan diverse advies- en beoordelingscommissies. In Interreg Deutschland – Nederland zijn tot met 2024 aan 75 projecten een INTERREG-bijdrage toegewezen van ca. € 95,5 mln. In enkele van deze projecten maken Flevolandse organisaties deel uit van het projectconsortium of zijn organisaties of ondernemingen, met name MKB, deelnemer in deze projecten.
- We hebben samen met 12 Europese partners uit het programmagebied onder leiding van de provincie Drenthe een aanvraag ingediend voor een bijdrage uit het INTERREG Noordwest – Europa welke niet is toegekend.
- We hebben in 2024 actief gewerkt aan het Kansen voor West III-programma, gericht op het stimuleren van innovatie en duurzaamheid voor het MKB in de regio Flevoland.
- We hebben zorgvuldige voorbereidingen en beleidsbeoordelingen uitgevoerd voor de in 2024 ingediende projectvoorstellen binnen Kansen voor West III.
- In Kansen voor West III zijn tot en met 2024 17 projecten toegewezen met een totale waarde van circa € 7,9 mln. in Flevoland.
- Bij de openstelling van november 2024 voor Kansen voor West III Flevoland is een budget van € 4,8 mln. beschikbaar gesteld specifiek gericht op projecten die bijdragen aan een groener, koolstofarm Europa, met thema's zoals slimme energiesystemen en hernieuwbare energie.

- We hebben de openstelling omtrent de herkapitalisatie van het Innovatiefonds van Horizon Flevoland ondersteund met een totaalbudget van € 1,4 mln. Het Innovatiefonds biedt leningen voor MKB-ondernemingen die innovaties (TRL 4-9) willen ontwikkelen en implementeren in Flevoland.
- Als steunpunt Kansen voor West III Flevoland hebben wij Flevolandse organisaties actief begeleid in het voortraject voor het indienen van projectaanvragen; dit heeft geleid tot een groeiend aantal voorstellen en een versterking van de regionale innovatiecapaciteit. Onze inspanningen hebben bijgedragen aan het optimaal benutten van het Europese structuurfonds EFRO, waarmee we een duurzame impuls geven aan de regionale economie en het mkb in Flevoland.

Doel (2023-2027)

3.1.7 De effectiviteit van beleidsinzet van het economisch beleid en de economische gebiedsprogramma's is optimaal.

Doelrealisatie

De effectiviteit van beleidsinzet is meer inzichtelijk gemaakt door de oplevering van de eerste fase van de monitor van het economisch programma op strategisch en tactisch niveau. Deze staat op feitelijk Flevoland [Home | Feitelijk Flevoland](#). Verder inzicht in de effectiviteit van beleid wordt vergroot door in 2025 ook op operationeel niveau te gaan monitoren. Effectiviteit van beleid kan alleen over een langere looptijd gemeten worden.

Resultaten 2024

We hebben de monitor van het economisch programma op strategische en tactisch niveau opgeleverd.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De effectiviteit van beleidsinzet kan alleen over een langere tijd goed inzichtelijk worden gemaakt. Daarbij moet wel altijd de kanttekening worden geplaatst dat provinciale inzet slechts een van de kleine factoren is in een veel groter economisch systeem.

Doel (2023-2027)

3.1.8 De provincie zet in op een Circulaire Economie. In het economische programma wordt invulling gegeven aan de circulaire economie in programmalijn 3 voor het Flevolandse bedrijfsleven. Economie treedt op als coördinerend beleidsdomein voor de opgave 'Circulaire economie'. De focus van Coalitieakkoord 2023-2027 ligt daarbij op 1) circulaire woningbouw; met inzet van natuurlijk materialen zoals hout, hennep, stro, vlas en zeewier als impuls voor zowel de woningbouw als de agrarische sector. 2) circulaire landbouw, waarin hergebruik centraal staat zoals bijvoorbeeld plantaardig afval recycleren tot meststoffen. 3) circulaire infra; de provincie geeft het goede voorbeeld binnen haar eigen bezittingen.

Doelrealisatie

In de eerste helft van 2024 was het economisch programma nog niet vastgesteld. Uitvoering van circulaire economie viel toen nog onder de opgave 'Circulaire economie' zoals die onder de omgevingsvisie 2017 was opgezet. Door onderbezetting op het thema circulaire economie is in 2024 minder gerealiseerd dan gepland.

Resultaten 2024

- We hebben in 2024 ingezet op kennisontwikkeling rondom circulaire vraagstukken, onder andere in de woningbouwopgave en rondom circulair water.
- Door onderbezetting zijn in 2024 minder bijeenkomsten georganiseerd voor het 'Platform Circulair Flevoland' en andere bijeenkomsten, waaronder een activiteit in de 'Week van de Circulaire Economie' dan initieel gepland.
- We hebben door onderbezetting minder ingezet op kennisontwikkeling bij provinciale collega's rondom circulaire vraagstukken dan gepland.
- We hebben uitvoering gegeven aan de activiteiten van de programma's 'Duurzaam Door' en 'Jong Leren Eten'.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Op het thema circulaire economie was geheel 2024 onderbezetting waardoor minder is gerealiseerd. Er staat een vacature uit die nog niet is ingevuld.

Doel (2023-2027)

3.1.9 Human Capital

Een aantrekkelijk onderwijsaanbod op alle niveaus in samenwerking met het bedrijfsleven en voldoende carrièreperspectief voor werken in de energietransitie in Flevoland waarmee het dreigende tekort aan menskracht zoveel mogelijk wordt beperkt.

Doelrealisatie

In 2024 hebben we een bijdrage geleverd aan het versterken van het onderwijsaanbod gericht op de energietransitie.

Resultaten 2024

- We hebben de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs/onderzoeksinstituten gefaciliteerd zodat het onderwijsaanbod op het gebied van de voor de energietransitie relevante opleidingen wordt aangepast en uitgebreid.
- Samen met bedrijfsleven en onderwijs hebben we gelobbyd om hogescholen en universiteiten zich te laten verbinden met de energietransitie in Flevoland, omdat hier de ambitie en de ruimte is om te innoveren en experimenteren.
- We hebben het innovatie- en leervermogen in de energietransitie-sectoren versterkt door het faciliteren van fieldlabs en learning communities.

Middelen

3.1 Economische ontwikkeling	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	6.306	6.230	9.554	6.646	2.908
Baten	-718	0	-867	-684	-182
Saldo	5.589	6.230	8.688	5.962	2.726

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Verdienvermogen mkb	1.131	1.131	0
2. Energie noodfonds	709	709	0
3. Circulaire economie	527	233	294
4. Afwikkelingsverschillen	230	230	0
5. Europese programma's - Economie	359	339	20
Overige kleine verschillen	-48	-64	16
Totaal lasten	2.908	2.578	330
Baten			
1. Verdienvermogen mkb	-497	-497	0
5. Europese programma's - Economie	286	105	181
Overige kleine verschillen	29	45	-16
Totaal baten	-182	-348	166

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Verdienvermogen mkb

De programmalijn 'Verdienvermogen mkb' van het 'Economisch programma' laat een onderschrijding van het begrotingssaldo zien van € 1,35 mln. (waarvan € 0,71 mln. Energie noodfonds, zie toelichting 2 hieronder). De resterende onderschrijding van € 0,64 mln. wordt veroorzaakt door een saldo van lagere lasten

(€ 1,13 mln.) en lagere baten (€ 0,49 mln.) dan begroot. De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,9 mln.) van het budget ter dekking van de uitvoering van de MIT-regeling in 2024. Dit als gevolg van het feit dat de subsidieelasten (en baten uit hoofde van 's Rijks cofinanciering, afwijking € 0,49 mln.) slechts aan het boekjaar dienen te worden toegerekend voor zover er sprake is van de realisatie van subsidiabele prestaties door de begunstigden (mkb-ondernemers). Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de overschrijding binnen de programmaliijn 'Verdienvermogen mkb' is voor een bedrag van € 0,54 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma', ter aanwending in volgende jaren. Ook is een begroot bedrag van € 0,1 mln. nog niet onttrokken aan de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Evaluatie Horizon'), omdat de bestedingen nog niet hebben plaatsgevonden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve'.

2. *Energie noodfonds*

In 2024 is uitvoering gegeven aan de 'Verordening tegemoetkoming energiekosten mkb-ondernemingen'. De beschikbare middelen waren ruimer dan het aantal aanvragen dat vanuit de doelgroep is ontvangen. Hierdoor is het budget in 2024 met € 0,71 mln. onderschreden. De niet bestede middelen vanuit het oormerk 'Energie noodfonds' zijn toegevoegd aan het ongeoormerkt deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'.

3. *Circulaire economie*

Als uitwerking van de Omgevingsvisie zijn de doelen en activiteiten van de opgave 'Circulaire economie' vastgesteld tot en met 2024, welke incidenteel zijn gedekt ten laste van het begrotingsaldo. Het budget toont in 2024 een overschrijding van € 0,52 mln., voornamelijk ontstaan door uit voorgaande jaren doorgeschoven, maar niet bestede middelen. Nu het beleidskader is afgelopen, de geplande activiteiten niet allemaal konden worden uitgevoerd en het thema 'Circulaire economie' is opgenomen als onderdeel van lijn 3 van het Economisch programma: 'Toekomstbestendig bedrijfsleven', is de begrote onttrekking aan de reserve 'Economisch programma' niet nodig gebleken en vallen de overige niet bestede middelen vrij ten gunste van het rekeningssaldo.

4. *Afwikkelingsverschillen*

Het budgettair voordeel is gevormd doordat zich in 2024 een incidentele meevaller over eerdere jaren heeft voorgedaan. In 2024 heeft afrekening van de 'Regionale MIT-regeling 2020' plaatsgevonden. Dit budgettair voordeel is gestort in de reserve 'Economisch programma'.

5. *Europese programma's - Economie*

Doordat niet alle projectaanvragen toegekend zijn in 2024, is er minder besteed dan begroot. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Cofinanciering EU-projecten'.

Verder is er een aantal EU-projecten afgewikkeld waarin de provincie ook partner was en waarvoor een EU-bijdrage is ontvangen. Deze baten zijn gestort in de reserve 'Cofinanciering EU-projecten'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Uitvoering economisch programma	5.850	-398	5.452
3.1.2 Europese programma's: economie(KvW/Interreg)	796	-286	510
Totaal	6.646	-684	5.962

x € 1.000

3.2 Gebiedsopgaven

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'

Doel (2023-2027)

3.2.1 Uit de gebiedsontwikkeling die samenhangt met de opening van luchthaven Lelystad Airport voor groothandelsverkeer, is maximaal rendement voor de regionale economie behaald, waarbij wij een goede inpassing in de leefomgeving bewaken.

Doelrealisatie

In 2024 is er nog geen duidelijk gekomen over de opening van Lelystad Airport voor groot handelsverkeer. Wel heeft het Kabinet aangegeven tot besluitvorming te willen komen. Daardoor zijn ook de werkgelegenheidseffecten nog niet behaald. Wel zijn er stappen gezet naar een toekomstbestendige luchthaven en is het eerste deel van Lelystad Airport Businesspark bijna afgerond.

Resultaten 2024

- In 2024 hebben we via gerichte gesprekken en werkbezoeken aan Lelystad Airport en brieven aan het Rijk gezamenlijk met de regio partijen aangelegd op spoedige duidelijkheid voor de regio over de openstelling van Lelystad Airport. Door defensie is aangegeven dat voor de stationering van de F35 Lelystad Airport in beeld is.
- Wij hebben het monitoring en evaluatieprogramma geactualiseerd voor de luchthaven gericht op de onderdelen voor de provincie (geluidinformatienetwerk, voedselveiligheid, economie en werkgelegenheid).
- Er is in NOVEX Schipholregio-verband inbreng geleverd op het ontwerpen van naderingsroutes voor Schiphol, gericht op het beperken van de hinder door vliegverkeer boven Flevoland.
- Er is samen met de gebiedspartners onderzoek gedaan naar de kansen voor elektrisch vliegen op Lelystad Airport en het realiseren van concrete projecten en is de provincie lid geworden van de Electric Flying Connection om vanuit onze rol bij te dragen aan de ontwikkeling van elektrisch vliegen vanaf Lelystad Airport.
- In de aandeelhoudersvergaderingen met Omala is gesproken over de toekomst rond het bedrijventerrein en de organisatie. Inmiddels is het overgrote deel van het bedrijventerrein (fase 1) uitgegeven.
- Door beperkte inzet van de gemeente Lelystad heeft nog geen besluitvorming over de tweede fase van Lelystad Airport Businesspark plaatsgevonden. Inmiddels is het traject weer opgestart.
- We namen deel aan bestuurlijke overleggen met het Rijk, de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) en de Commissie Regionaal Overleg luchthaven Lelystad (CROLL). Op initiatief van provincie Flevoland is in de BRS afgesproken dat er onderzoek volgt naar de rol die Lelystad Airport kan spelen om hinder op Schiphol te verminderen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Uitstel van de opening van de luchthaven voor groothandelsverkeer vertraagt de ontwikkeling van het bedrijventerrein en activiteiten op het gebied van leefbaarheid, economie, opleidingen en kennisontwikkeling. Wij zetten in op zo spoedig mogelijke besluitvorming over openstelling voor groothandelsverkeer vanuit het belang van de regio.

Doel (2023-2027)

3.2.2 Het versterken van de leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming in het gebied op en rondom Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB). Daardoor wordt de inpassing van Lelystad Airport in de omgeving geborgd, de overlast beperkt en kunnen kansen worden benut.

Doelrealisatie

In 2024 is de leefbaarheid rondom Lelystad Airport door middel van een aantal projecten verbeterd. Onder andere zijn er subsidies verstrekt voor het voorkomen van hinder op woningen en zijn er subsidies verstrekt ter verbetering van de biodiversiteit.

Resultaten 2024

- We coördineerden de uitvoering van het 'Luchthavenfonds'. Door dit fonds werd de omgeving via subsidies en concrete projecten (uitgevoerd door provincie of een gebiedspartner) gesteund op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming.
- We voerden de tot in 2025 lopende subsidieregeling voor de aanpassing van woningen uit om hinder van de huidige luchthaven te beperken en we ondersteunen via subsidies organisaties in het gebied om kansen te benutten. Het merendeel van de in deze regeling beschikbare subsidie is in 2024 verstrekt. Verder subsidieerden we activiteiten van een aantal partijen in het gebied via het Luchthavenfonds op het gebied van biodiversiteit, leefbaarheid en innovatie.

Risico's en beheersmaatregelen

Uitstel van de opening van de luchthaven voor groothandelsverkeer vertraagt de ontwikkeling van het bedrijventerrein en activiteiten op het gebied van leefbaarheid, economie, opleidingen en kennisontwikkeling. Wij zetten in op zo spoedig mogelijke besluitvorming over openstelling voor groothandelsverkeer vanuit het belang van de regio.

Doel (2023-2027)

- 3.2.3 De samenhang en samenwerking van het binnendijkse bedrijventerrein en het buitendijks gelegen haventerrein is geoptimaliseerd, zodat de sociaal-economische potentie wordt benut, vraag en aanbod op elkaar aansluiten en vervoer over water een aantrekkelijk alternatief is voor vervoer over de weg. Tevens heeft Flevokust Haven een positie in het netwerk van binnenhavens.

Doelrealisatie

Het jaar 2024 stond in het teken van het in ondererfpacht uitzetten van terreindeel A van Flevokust Haven. De onderhandelingen bevinden zich in de slotfase. Door de verdere ontwikkeling gedurende 2024 van het binnendijkse bedrijventerrein met bedrijven in opbouw zoals Jysk en Beststellers, maar ook door samenwerking met bedrijven uit de regio is de buitendijkse Flevokust haven intensief gebruikt en aantrekkelijk als locatie voor vervoer over water.

Resultaten 2024

- Gedurende 2024 is terreindeel A verpacht aan diverse bedrijven voor de op en overslag van goederen. Tevens heeft een openbare aanbesteding in 2024 plaatsgevonden om dit terreindeel voor langere periode te verpachten. Intentie is dit begin 2025 te formaliseren.
- Gedurende 2024 heeft de provincie de haven geëxploiteerd aan CTU voor terreindeel B. Daarnaast is het reguliere beheer en onderhoud uitgevoerd aan de haven.
- Medio 2024 is met de gemeente Lelystad een overeenkomst gesloten om diverse infrastructurele aanpassingen aan te brengen aan de N307 gedurende de aankomende jaren om de bereikbaarheid van en naar Flevokust Haven te borgen.

Doel (2023-2027)

- 3.2.4 Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft het maritieme cluster Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum.

Doelrealisatie

Het maritieme cluster op Urk is in 2024 versterkt en heeft zich verder geprofessionaliseerd. Zowel op het gebied van clustersamenwerking, innovatie en internationalisering zijn mooie resultaten geboekt. De start van de realisatiefase van de MSNF was helaas niet in 2024.

Resultaten 2024

- De aanbesteding van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) is voorbereid. Dit heeft te maken met het afronden van integriteitsonderzoeken en het daarmee samenhangend aanscherpen van de privaatrechtelijke overeenkomsten. Het nog niet starten van de aanbesteding van de MSNF brengt risico's met zich mee (zie risico's en beheersmaatregelen).
- We hebben in goede samenwerking met het Rijk en regiopartijen uitvoering gegeven aan de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' – onderdeel Maritiem Cluster Urk.
- We hebben het cluster Urk maritime versterkt en verder geprofessionaliseerd. Mede door de inzet van een 'boegbeeld' en een business developer is het ledental van het cluster gestegen van 25 naar ruim 40. De

samenwerking binnen het cluster is verbeterd (onder andere gezamenlijke bezoeken aan onderzoeksinstellingen, gezamenlijk werken aan innovatieve schepen, gezamenlijke aanvraag voor innovatiesubsidie).

- Er is overeenstemming met ROC Firda dat het trainingscentrum op een tijdelijke locatie gerealiseerd kan worden, zodat deze later op een permanente locatie op Port of Urk (nabij de MSNF) geïntegreerd kan worden. In 2024 is samen met ROC Firda en gemeente Urk – als doorontwikkeling van de maritieme campus – een verkenning gestart naar de haalbaarheid van een ‘innovation and business campus’ op het gebied van Seafood en Maritieme industrie op Urk. Er is subsidie verleend aan ROC Firda voor een practoraat op het gebied van seafood.
- De realisatie van de verbreding en verdieping van de sluizen en vaargeul bij Kornwerderzand staat onder druk vanwege sterk gestegen kosten. Samen met de regiopartijen en het Rijk wordt naar een integrale oplossing gezocht.
- De goede bereikbaarheid van Port of Urk wordt geborgd door de aanleg van een tweede ontsluitingsweg vanaf de A6 naar Urk. De voorbereidingen hiervan zijn in 2024 gestart.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De economische en financiële ontwikkelingen en technologische eisen vanuit emissiebeperking leiden tot substantieel hogere prijzen en minder beschikbare opdrachtnemers. Dit levert een risico op dat de aanbestedingsprocedure niet succesvol kan worden doorlopen en dat er niet gegund kan worden. In het businessplan voor de MSNF is een risicoreservering opgenomen.

Doel (2023-2027)

3.2.5 De vorming van het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2026 gerealiseerd: Aan het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en de Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW) is de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) toegevoegd op de locatie in Marknesse en de testbaan met MITC-faciliteiten is operationeel. Het nieuwe rijvaardigheidscentrum van de Politieacademie is gerealiseerd. De campus vormt het hart van het MITC. Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstellingen complementair aan bestaande automotieve en smart mobility-clusters. We zetten onze betrokkenheid voort en benutten de kansen en mogelijkheden van het MITC voor verduurzaming, innovatie en onderwijs. De bestaande convenanten met onderwijspartijen worden verder uitgebouwd.

Doelrealisatie

In 2024 is het bestemmingsplan voor het MITC onherroepelijk geworden en zijn de voorbereidingen voor de realisatie getroffen. Daarnaast is een start gemaakt met de doorontwikkeling.

Resultaten 2024

In 2024 zijn met inzet van de provincie de volgende doelen gerealiseerd:

- De beroepen tegen het bestemmingsplan voor het MITC zijn in de zomer van 2024 ingetrokken, waardoor het bestemmingsplan definitief is geworden en kan worden gerealiseerd. Daarnaast zijn er onderlinge afspraken gemaakt in de zakelijke overeenkomsten en is de grond verworven;
- Partners hebben afspraken gemaakt over betrokkenheid tijdens realisatie, zodat partners goed zijn aangehaakt bij de verschillende deelprocessen;
- De RDW heeft de aanbesteding voor realisatie gepubliceerd in het najaar van 2024 en in afstemming hiermee is het proces tot realisatie van de provinciale rotonde opgestart, als nieuwe ontsluiting op de Repelweg.
- Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan is in de tweede helft van 2024 een uitwerking van de doorontwikkeling gemaakt, zodat de kansen worden benut:
 - samen met MITC-partners en kennis- en onderwijsinstellingen, zijn op basis van het Birch-rapport stappen gezet richting een concrete programmering op kennis, onderwijs en onderzoek;
 - samen met de MITC-partners is inhoud gegeven aan de doorontwikkeling van het MITC, door concreter te maken welke bedrijvigheid, programmering en faciliteiten bijdragen aan de gewenste doorontwikkeling;
 - samen met de MITC-partners zijn in de tweede helft van 2024 de gezamenlijke faciliteiten uitgewerkt, onder andere de Dicity en het campusgebouw;
 - op basis van deze uitwerking wordt in 2025 een voorstel gedaan aan PS voor de besteding van de tweemaal € 3 mln. voor de doorontwikkeling.
- De gerealiseerde windtunnel voor de automotieve van de DNW is officieel op 10 december 2024 geopend.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De provincie is niet verantwoordelijk voor de realisatie van het MITC, met uitzondering van de aansluiting van de toegangsweg op de Repelweg. Voor de doorontwikkeling worden afspraken gemaakt over wie er verantwoordelijk is voor welk onderdeel. Daardoor is het financiële risico beperkt.

Middelen

3.2 Gebiedsopgaven	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	2.735	6.802	6.587	3.672	2.915
Baten	-2.678	-953	-953	-1.005	52
Saldo	57	5.849	5.634	2.667	2.967

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Flevokust Haven- kapitaallasten	-342	0	-342
2. Noordelijk Flevoland	2.930	2.930	0
3. Regiodeal NF	161	161	0
4. Overige procesgelden gebiedsontwikkeling	152	451	-299
Overige kleine verschillen	15	-46	61
Totaal lasten	2.915	3.496	-581
Baten			
5. Flevokust Haven	274	0	274
2. Noordelijk Flevoland	-248	-248	0
Overige kleine verschillen	26	0	26
Totaal baten	52	-248	300

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Flevokust Haven -kapitaallasten

Jaarlijks wordt Flevokust Haven getaxeerd om de marktwaarde te bepalen. Eind 2024 is Flevokust Haven weer getaxeerd. De marktwaarde is iets gedaald ten opzichte van 2023, waardoor er meer is afschreven op Flevokust Haven in 2024 dan begroot.

2. Noordelijk Flevoland

De middelen voor de realisatie van 'ontsluitingsweg Port of Urk' en 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland' zijn in 2024 niet benut. De provinciale bijdrage aan RDW voor het MITC is op basis van de voortgangsrapportage eind 2024 verantwoord (30% van de beschikking). Alle drie programma's hebben een looptijdverlening die doorloopt ná 31 december 2024. De bijdragen (lasten) van de gemeenten aan deze programma's worden op basis van de realisatie verantwoord. De resterende middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Zuiderzeelijngelden'.

3. Regiodeal NF

Binnen het programma 'Regiodeal Noordelijk Flevoland' is € 1,35 mln. besteed. Van één project is de subsidie doorgeschoven naar 2025. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Regiodeal Noordelijk Flevoland'.

4. Overige procesgelden gebiedsontwikkeling

In 2024 zijn geen grote ontwikkelingen geweest waarvoor het budget overige procesgelden gebiedsontwikkeling moest worden ingezet. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Procesgelden gebiedsontwikkeling'.

5. Flevokust Haven

De baten voor verhuur terreinen Flevokust Haven waren voorzichtig begroot in 2024 door het niet volledig aanwezig zijn van doorlopende huurcontracten. Door het afsluiten van enkele nieuwe huurovereenkomsten van het terrein voor een deel in 2024 zijn de baten hoger uitgekomen.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Amsterdam Lelystad Airport/OMALA	483	-200	283
3.2.2 Flevokust Haven	488	-631	-143
3.2.3 Noordelijk Flevoland	2.694	-174	2.520
3.2.4 Overige gebiedsprogramma's	6	0	6
Totaal	3.672	-1.005	2.667

x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	6.306	6.230	9.554	6.646	2.908
	Baten	-718	0	-867	-684	-182
	Saldo	5.589	6.230	8.688	5.962	2.726
3.2 Gebiedsopgaven	Lasten	2.735	6.802	6.587	3.672	2.915
	Baten	-2.678	-953	-953	-1.005	52
	Saldo	57	5.849	5.634	2.667	2.967
3 Bloeiende economie	Lasten	9.041	13.032	16.141	10.318	5.823
	Baten	-3.396	-953	-1.819	-1.689	-130
	Saldo	5.645	12.079	14.322	8.629	5.693

x € 1.000

4. Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland

4.0 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan een vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland. Flevoland is een provincie waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Dat willen we blijven doen en waar mogelijk versterken door bij te dragen aan een toekomstbestendig zorglandschap en het versterken van recreatie, sport, cultuur en erfgoed en de promotie van Flevoland als vrijetijdsbestemming.

Zorg en gezondheid

Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de doorontwikkeling van de Zorgtafel naar de Coalitie Zorgzaam Flevoland, de eerste editie van de monitor Brede Welvaart en het samenwerkingstraject Wonen, Welzijn en Zorg. Onze uitvoeringsorganisatie Flever is geëvalueerd en er is een nieuw meerjarenplan 2025 – 2028 gemaakt. Via de bestaande netwerken, zoals de Coalitie Zorgzaam Flevoland, GGD, WEL in Flevoland en preventiecoalitie Flevoland Gezond & Wel (FG&W), heeft de provincie zich ingezet voor de versterking van de preventie infrastructuur en het zorglandschap. We hebben bijgedragen aan kennisontwikkeling en -deling binnen de zorg- en welzijnssector. Ook is verdere verbinding en samenwerking gestimuleerd tussen zorg- en welzijnspartijen, gemeenten en corporaties met betrekking tot de woonopgave voor ouderen en aandachtsgroepen.

Recreatie en toerisme

Onze ambitie is recreanten en toeristen vaker naar Flevoland te laten komen, langer te laten verblijven en meer te laten besteden. Waarbij we rekening houden met de ruimtelijke kwaliteiten van Flevoland. Met het 'Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland' zetten we in op betere benutting van het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland. We dragen het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland uit, zowel in promotie als in de verdere ontwikkeling van ons vrijetijdsaanbod. Met Visit Flevoland dragen we bij aan gebiedspromotie in binnen- en buitenland van Flevoland als vrijetijdsbestemming. Via de verhaallijnen 'Watererfgoed', 'Nieuwe Natuur', 'Vernieuwend Ontwerp' en 'Agro&Food' brengen zij Flevoland onder de aandacht. Daarnaast werken we in de districten IJsselmeer- en MRA-gebied nauw samen met andere regio's aan het toeristisch product. We stimuleren de sector door het verhaal van Flevoland een onderdeel te laten zijn bij het ontwikkelen van nieuwe producten, belevingen en routing.

Branding Flevoland krijgt steeds meer gestalte. Het identiteitskompas van Flevoland, met voor de regio unieke en eenduidige benoemde identiteitswaarden, wordt steeds meer ingezet bij projecten in de drie domeinen 'leef', 'groei' en 'bezoek'. Samen met onze partners verstevigen we zo de positionering van de Flevoland als aantrekkelijke regio voor (potentiële) inwoner, bedrijf en bezoeker.

Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed is van belang om onze provincie aantrekkelijk(er) te maken en houden voor bedrijven, werknemers, toeristen en culturele makers en instellingen; bovendien zorgt het voor verbinding in de Flevolandse samenleving. Wij zijn trots op het erfgoed van onze pioniers en koesteren dat. Het unieke karakter van en het Verhaal van Flevoland als het grootste door mensenhanden gemaakte land ter wereld verdient bijzondere, blijvende aandacht.

2024 was het laatste jaar waarin we uitvoering hebben gegeven aan de 'Cultuurnota 2021-2024, Flevoland: ruimte voor cultuur'. Daarmee hebben we gewerkt aan het versterken van de Flevolandse culturele infrastructuur en het makersklimaat. Daarnaast hebben we de cultuurnota voor de periode 2025-2028 opgesteld en daarbij het culturele veld en de Flevolandse gemeenten laten participeren.

Met het 'Erfgoedprogramma' bouwen we verder aan het erfgoed van Flevoland, het beschermen en verrijken en bovenal uitdragen van het erfgoed en inzetten ervan als inspiratiebron bij ontwikkelingen. De doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Erfgoedpark draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Sport

We onderkennen de maatschappelijke waarde en betekenis van sport & bewegen voor Flevoland. Via Sportservice Flevoland en samen met partners als gemeenten en sportaanbieders, geven we uitvoering aan het provinciale sportbeleid, gericht op talentontwikkeling, sportevenementen, aangepast sporten, sporten in openbare ruimte en een vitale sportsector. Via de 'sportpiramide' dragen we bij aan een sterke, Flevolandse sportsector en creëren randvoorwaarden voor een kwalitatief hoogwaardig aanbod voor een sport- actieve leefstijl. We zetten via Sportservice Flevoland in op een strategische lobby om grootschalige sportevenementen naar Flevoland te halen. Flevoland heeft een gezonde en welvarende samenleving waar het goed wonen, werken en recreëren is. Een gezonde(re) leefstijl en de juiste zorg op de juiste plek zijn

belangrijke uitgangspunten bij concrete vormgeving. De versterkte Flevolandse identiteit en publiekstrekkingen trekken meer bezoekers naar provincie Flevoland.

Maatschappelijk effect

Flevoland heeft een gezonde en welvarende samenleving waar het goed wonen, werken en recreëren is. Een gezonde(re) leefstijl en de juiste zorg op de juiste plek zijn belangrijke uitgangspunten bij concrete vormgeving. De versterkte Flevolandse identiteit en publiekstrekkingen trekken meer bezoekers naar provincie Flevoland.

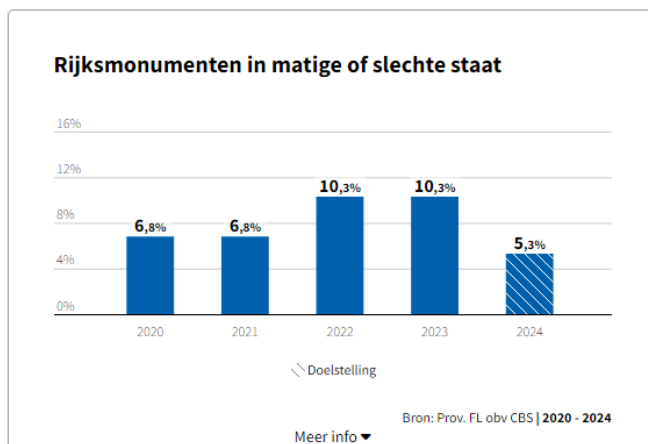
Effect van ons beleid

De kwaliteiten van landschap en erfgoed zijn benut en behouden voor een inspirerende, gezonde leefomgeving die inwoners, ondernemers en gebiedspartners verbindt. De promotie van de culturele en toeristisch-recreatieve voorzieningen heeft geleid tot grotere bekendheid en hogere bezoekersaantallen en meer kansen voor ondernemers. We hebben preventieactiviteiten van regionale partners ondersteund zodat Flevolandse gezond(er) leven, langer fit blijven en indien nodig hoogwaardige zorg ontvangen, het liefst dichtbij huis, en daarmee langer zelfredzaam zijn en economisch en sociaal beter deelnemen aan de samenleving. Bij ruimtelijke beslissingen (inrichting van woon- en leefomgeving van inwoners) zijn de thema's 'gezondheid' en 'zorg' volwaardig meegewogen, alsook culturele voorzieningen, archeologie en monumenten en het 'Verhaal van Flevoland'.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 4 'Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Toelichting: In 2022 waren er totaal 40 rijksmonumenten zonder woonfunctie in Flevoland, daarvan vallen er 4 in de categorie 'matig' of 'slecht' voor wat betreft de staat van onderhoud van het casco. In het Interprovinciaal Overleg (IPO) is 10% afgesproken als landelijk streefcijfer.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
4. Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland	4.1 Recreatie, toerisme en sport	4.1.1 Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de vrijetijdsbestemming is gegroeid. Samen met natuur en mobiliteit (programmaonderdelen 2.2, 6.2 en 6.3) dragen we bij aan de realisatie een prettige en gezonde leefomgeving door het stimuleren van een beweegvriendelijke openbare ruimte in Flevoland. De natuurlijke en waterrijke omgeving van Flevoland is beleefbaar, toegankelijk en bereikbaar en nodigt inwoners en bezoekers uit te sporten en te recreëren
	4.2 Cultuur en erfgoed	4.2.1 Een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren
		4.2.2 We geven uitvoering aan de 'Cultuurnota 2021-2024: Flevoland, ruimte voor cultuur', waarbij we een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde realiseren, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren
4.2.3 De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en we bouwen verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het 'Erfgoedprogramma'		
4.2.4 Een succesvolle doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Erfgoedpark Batavialand als culturele trekpleister, dat diverse doelgroepen trekt, laagdrempelig is, culturele en ruimtelijke kwaliteit biedt in het hart van het Bataviakwartier, mede door de realisatie van een Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NSD), een multifunctioneel entreegebouw, de integratie van de Bataviawerf en het schip de Batavia		
4.3 Vitale samenleving	4.3.1 De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij)	

Verbonden partij(en)

Visit Flevoland BV promoot in opdracht van ons, het vrijetijdsaanbod van Flevoland. Zodanig dat de Flevolandse beeld dragers (zoals Nationaal Park Nieuw Land, Batavialand, Schokland, Urk ed.) van het unieke en onderscheidende karakter middels de verhaallijnen van Nieuw Land ('watererfgoed', 'vernieuwend ontwerp', 'nieuwe natuur' en 'agro & food') van Flevoland, goed voor het voetlicht worden gebracht bij de diverse kansrijke doelgroepen. Zij draagt daarmee bij aan het doel: een versterkte profilering van de vrijetijdsbestemming en haar bekendheid.

Het Flevolands Archief behartigt de belangen van de deelnemers op grond van de Archiefwet 1995 en voert de archiefwettelijke taken uit.

Sportservice Flevoland B.V. geeft uitvoering aan de 'Nota Sportbeleid'. Zij draagt daarmee bij aan het doel: de sport in Flevoland is onderscheidend, draagt bij aan de Flevolandse identiteit en leidt tot grotere bekendheid en aantal bezoekers.

4.1 Recreatie, toerisme en sport

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen '

Doel (2023-2027)

- 4.1.1 Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de vrijetijdsbestemming is gegroeid. Samen met natuur en mobiliteit (programmaonderdelen 2.2, 6.2 en 6.3) dragen we bij aan de realisatie van een prettige en gezonde leefomgeving door het stimuleren van een beweegvriendelijke openbare ruimte in Flevoland. De natuurlijke en waterrijke omgeving van Flevoland is beleefbaar, toegankelijk en bereikbaar en nodigt inwoners en bezoekers uit te sporten en te recreëren.

Doelrealisatie

In 2024 hebben we gewerkt aan het verstevigen van de positionering van Flevoland als unieke en onderscheidende vrijetijdsbestemming voor zowel inwoner als bezoeker van buitenaf. Samen met partners en uitvoeringsorganisaties hebben we ons ingezet voor een aantrekkelijke (gezond en vitaal) leefomgeving. Recreatie, toerisme en sport dragen bovendien bij aan economische ontwikkeling van de sector en versterking van de identiteit van Flevoland. We hebben bijgedragen aan een sterkere Flevolandse sportpiramide waarin samen is gewerkt met onder andere inwoners, lokale overheden en sportaanbieders. Flevoland staat op de kaart bij sportorganisaties als een aantrekkelijke provincie voor organisatie van evenementen en het vestigen en bedrijfsactiviteiten.

Resultaten 2024

- Vanuit mobiliteit en natuur werken we, in gezamenlijk met gemeenten en terreinbeherende organisaties, aan het toegankelijk, bereikbaar en aantrekkelijk maken en behouden van een beleefbare en beweegvriendelijke (sport en recreatie) openbare ruimte in de provincie.
- Vanuit de nationale spreidingsopgave van grote stromen toeristen zetten we samen met de Flevolandse gemeenten en partners in op bestemmingsmanagement en een bewuste groei van de unieke recreatieve kracht van de regio voor zowel inwoner als bezoeker van buitenaf. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden om recreatie en toerisme in te zetten als middel voor andere maatschappelijke opgaven zoals vitaliteit en gezondheid (ontspanning) en draagvlak/waardering te creëren voor natuur en landschap.
- We geven samen met de Flevolandse gemeenten, Visit Flevoland en partners uitvoering aan het 'Provinciale Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland'. Hierbij geven we gezamenlijk het 'Perspectief Flevoland 2030' verder vorm en werken we aan de verdere ontwikkeling en gebiedspromotie van het unieke karakter van Flevoland via de verhaallijnen en districten 'Watererfgoed', 'Agro & Food', 'Nieuwe Natuur', 'Vernieuwend Ontwerp', 'Ijsselmeer' en 'MRA'.
- Ondernemers en organisaties uit de vrijetijdssector worden met het 'Economisch Programma' en de Nadere Regels gefaciliteerd in hun ondernemerschap en gestimuleerd het verhaal van Flevoland te verwerken in hun vrijetijdsproducten.
- Flevoland positioneert zich met haar unieke en eenduidige identiteitswaarden als aantrekkelijke regio en wordt onder de aandacht gebracht via de drie domeinen 'leef', 'groei' en 'bezoek' vanuit Branding Flevoland.
- We adviseren bij grootschalige voorzieningen en gebiedsontwikkelingen en zoeken naar de meekoppelkansen ten gunste van recreatieve mogelijkheden en beleving.
- 2024 is het eerste jaar geweest waarin uitvoering is gegeven aan de nieuwe sportnota 'Samen werken aan een sportief Flevoland'.
- We zetten via Sportservice Flevoland in op een gerichte en actieve lobby om grootschalige sportevenementen naar Flevoland te halen.
- In 2024 is het eerste jaar geweest van de nieuwe sportnota 'Samen werken aan een sportief Flevoland'. We hebben bijgedragen aan een sterkere Flevolandse sportpiramide waarin samen is gewerkt met onder andere inwoners, lokale overheden en sportaanbieders. Flevoland staat op de kaart bij sportorganisaties als een aantrekkelijke provincie voor organisatie van evenementen en het vestigen en bedrijfsactiviteiten.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Beheer en onderhoud van voorzieningen staan onder druk. Ruimte en meekoppeling voor recreatie en een beweegvriendelijke openbare ruimte blijven aandacht nodig hebben bij de diverse transitieopgaven van Flevoland.

Middelen

4.1 Recreatie, toerisme en sport	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	2.159	2.586	2.678	2.077	600
Baten	-28	-28	-28	-46	18
Saldo	2.131	2.558	2.650	2.031	618

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Stimuleren waterrecreatie	105	0	105
2. Gebiedsbranding	123	0	123
3. Afwikkelingsverschillen	106	0	106
4. Sportbeleid	71	0	71
5. Routeontwikkeling	61	39	22
Overige kleine verschillen	134	0	134
Totaal lasten	600	39	561
Baten			
Overige kleine verschillen	18	0	18
Totaal baten	18	0	18

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Stimuleren waterrecreatie

Het budget voor stimuleren waterrecreatie is niet volledig ingezet, doordat er vanuit de regio zuidelijk IJsselmeergebied geen gezamenlijke projecten waren waar financiële middelen voor benodigd waren.

2. Gebiedsbranding

De uitvoeringsagenda van het Brandteam Flevoland is als het gevolg van knelpunten en discussie rondom wisseling van het penvoorderschap pas halverwege het jaar operationeel geworden. Hierdoor is een aantal doelstellingen met betrekking tot de zichtbaarheid en awareness onder specifieke doelgroepen niet gerealiseerd en is het budget niet tot volledige benutting gekomen.

3. Afwikkelingsverschillen

In 2024 is een drietal subsidies over eerdere jaren lager vastgesteld vanwege het niet volledig uitvoeren van de prestaties. Deze subsidies waren verstrekt voor de uitvoering van het jaarplan branding 2023 en twee projecten vanuit de 'nadere regels Vergroten belevingswaarde'.

Dit heeft geleid een positief afwikkelingsverschil.

4. Evaluatie / onderzoek Sportbeleid

Het sportbeleid 'Samenwerken aan sportief Flevoland' is eind 2023 vastgesteld. 2024 was het eerste jaar van uitvoering; er was nog geen noodzaak tot het doen van onderzoeken of evaluaties. Dit budget is om die reden niet ingezet.

5. Routeontwikkeling

Vanuit de resultaatbestemming 2023 werd € 0,06 mln. doorgeschoven voor de realisatie van doorkijkpanelen bij gemeenten. Niet alle gemeenten hebben een subsidieaanvraag ingediend, waardoor het budget niet volledig is besteed.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Recreatie, toerisme en gebiedspromotie	1.146	-46	1.100
4.1.2 Sport	931	0	931
Totaal	2.077	-46	2.031

x € 1.000

4.2 Cultuur en erfgoed

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen'

Doel (2023-2027)

4.2.1 Een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren.

Doelrealisatie

Met de verschillende activiteiten, uitvoering van regelingen en programma's hebben we gewerkt aan een sterk cultureel klimaat.

Resultaten 2024

- We hebben conform het coalitieakkoord het onderzoek in gang gezet waaruit moet blijken in hoeverre de doelstellingen van het fonds kunst- en cultuurbeleid (c.q. Flevolands fonds voor culturele ontwikkeling) zijn gehaald, en/of aanpassing behoeven.
- We hebben met onze ondersteuning van bibliotheken bijgedragen aan het brede aanbod en in het bijzonder aan (het bevorderen van) geletterdheid van kinderen, jongeren en volwassenen.
- We hebben geen initiatief genomen voor een nieuw landschapskunstwerk; er was geen sprake van initiatieven van anderen daartoe en dus ook niet van onze ondersteuning daarbij.
- Door het criterium spreiding te hanteren als onderdeel van verschillende provinciale nadere regels zoals Professionele podiumkunst, Impuls Klassieke muziek en het programma 'Carte Blanche', hebben we bijgedragen aan zoveel mogelijk spreiding van cultuursubsidies over de hele provincie. De innovatieprojecten die voortkomen uit de regeling Innovatiefonds bibliotheekfunctie zijn uitgevoerd in de hele provincie.
- We hebben geen initiatieven genomen of ondersteund voor een nieuw kunstmuseum in Almere.

Doel (2023-2027)

4.2.2 We geven uitvoering aan de 'Cultuurnota 2021-2024: Flevoland, ruimte voor cultuur', waarbij we een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde realiseren, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren.

Doelrealisatie

Ook in het vierde en laatste uitvoeringsjaar van de 'Cultuurnota 2021-2024: Flevoland, ruimte voor cultuur', hebben we bijgedragen aan een sterk cultureel klimaat. Met onder andere de uitvoering van regelingen op het gebied van professionele podiumkunst, talentontwikkeling podiumkunst, Impuls Klassieke muziek, Innovatiefonds Bibliotheekfunctie en het Fonds voor culturele ontwikkeling (twee regelingen, een programma en partnerschap) en de opdrachten aan en begeleiding van (uitvoerings)instellingen op het gebied van cultuureducatie, -participatie, bibliotheken en landschapskunst hebben we gewerkt aan een sterk cultureel klimaat met expliciete aandacht voor spreiding en ondernemerschap.

Resultaten 2024

- We hebben de aparte website met initiatieven, organisaties en producten die te maken hebben met het 'Verhaal van Flevoland' verder verrijkt, ter informatie en inspiratie voor iedereen die geïnteresseerd is in het verhaal of er zelf (creatieve) vorm aan wil geven.
- We hebben uitvoering gegeven aan verschillende nadere regels op het gebied van cultuur, zoals Professionele podiumkunst, Talentontwikkeling podiumkunst, Impuls klassieke muziek, en Innovatiefonds Bibliotheekfunctie. We hebben ook uitvoering gegeven aan de nadere regels 'Versterken & Vernieuwen' en 'Mede mogelijk maken' die tot eind 2024 onderdeel zijn van het Flevolands fonds voor culturele ontwikkeling en aan ons partnerschap bij crowdfunding-platform www.voordekunst.nl; we hebben een externe programmamanager a.ten uitvoering laten geven aan het programma 'Carte Blanche'. Hiermee hebben we eraan bijgedragen dat de beoogde doelgroepen hun aanbod konden produceren en/of presenteren.
- We hebben de cultuureducatieprogramma's voor voortgezet en primair onderwijs gecontinueerd met het programma 'Cultuur+Plus'. Hierdoor heeft een groot aantal Flevolandse kinderen en jongeren (nader) kennisgemaakt met Flevolandse cultuur en erfgoed.
- Het activiteitenprogramma van Kunstpaviljoen 'M' is verder uitgerold in de provincie, waaronder activiteiten op gebied van cultuureducatie. Hiermee is het educatie-aanbod op het gebied van beeldende kunst verrijkt.

- We hebben in het kader van cultuurregio Flevoland onder andere samengewerkt in de voorbereiding van het 'Cultuurconvenant 2025-2028' en de provinciale 'Cultuurnota 2025-2028'. In het cultuurconvenant staan afspraken tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de provincie/cultuurregio Flevoland en binnen de provincie over de gezamenlijke inzet voor cultuur en erfgoed. Zoals het voortzetten van de impuls voor het versterken en vernieuwen van de culturele infrastructuur en de inzet voor extra middelen voor publieksactiviteiten voor Erfgoedpark Batavialand.
- We hebben in het kader van het participatietraject voor de 'Cultuurnota 2025-2028' met Flevolandse gemeenten en desbetreffende instellingen over tal van onderwerpen gesproken, onder andere over het opstellen van museaal beleid in de komende beleidsperiode. De gesprekken hebben bijgedragen aan de kwaliteit van en draagvlak voor de cultuurnota.
- We hebben de ontwerp- en definitieve cultuurnota voor de periode 2025-2028 geagendeerd in PS; deze is op 11 december 2024 vastgesteld in PS. Met het nieuwe beleid blijven we bijdragen aan het versterken van cultuur in de breedte, langs de routes 'Cultuur maken', 'Cultuur beleven' en 'Cultuur verankeren'.

Doel (2023-2027)

4.2.3 De bescherming van het Flevolands erfgoed is versterkt en we bouwen verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het 'Erfgoedprogramma'.

Doelrealisatie

In 2024 hebben we met verschillende activiteiten verder gewerkt aan het versterken van de bescherming van het Flevolands erfgoed, de beleving ervan vergroot en de kennis erover verder ontwikkeld.

Resultaten 2024

- We hebben de uitvoering van het 'Erfgoedprogramma' doorgezet langs de verschillende erfgoedthema's. Zo is onder andere de archeologische onderzoeksagenda gepubliceerd, de scheepswrakken database en de archeologische monumentenkaart zijn geactualiseerd, er hebben gebiedsateliers plaatsgevonden om handvatten te geven voor de omgang met erfgoed, er is een lespakket paleontologie ontwikkeld, er is een tentoonstelling over de ondergrond in de Oostvaardersplassen gerealiseerd en we hebben de eerste stappen gezet met betrekking tot het implementeren van het 'Right to Challenge'-model.
- We hebben bijgedragen vanuit erfgoed, recreatie en toerisme en natuur aan de doorontwikkeling van Werelderfgoed Schokland en hebben deelgenomen aan de siteholdersgroep. We hebben in 2024 voorbereidingen gemaakt om te komen tot een opdracht voor een destination marketing plan voor Schokland en een opdracht voor een erfgoed-inclusieve ontwerp-opgave voor de Schokkerringweg.
- We hebben de eerste stappen gezet in de zoektocht naar hoe het verhaal van de pioniers in de Noordoostpolder en het verhaal van Urk verteld kunnen worden.
- We hebben verdere stappen gezet voor wat betreft de doorontwikkeling van Batavialand.
- De nieuwe invulling van het 'Steunpunt Archeologie en Monumenten Flevoland' is bijna gereed en zal in 2025 operationeel gaan.
- We hebben uitvoering gegeven aan de 'Nadere regels erfgoedbeleving en publieksbereik'. Zo hebben we in 2024 de Nadere regels erfgoedbeleving en publieksbereik opgezet en uitgevoerd. Er zijn in totaal acht projecten gehonoreerd die hebben bijgedragen aan het beleefbaar maken van erfgoed in Flevoland.
- We hebben onderzoek gedaan naar hoe we het Verdrag van Faro en immaterieel erfgoed in ons beleid kunnen opnemen.
- Gemeente Urk en provincie Flevoland hebben zich aangesloten bij het Convenant Inzake de Nederlandse Erkenning van de Regionale Nedersaksische Taal. Zodoende willen we stimuleren dat de Nedersaksische taal behouden blijft en willen we het gebruik bevorderen.
- We hebben actief deelgenomen aan het landelijke programma 'Erfgoed & Overheid'.
- We hebben verdere stappen gezet om het interbestuurlijk toezicht op het gebied van erfgoed vorm te geven.

Doel (2023-2027)

4.2.4 Een succesvolle doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Erfgoedpark Batavialand als culturele trekpleister, dat diverse doelgroepen trekt, laagdrempelig is, culturele en ruimtelijke kwaliteit biedt in het hart van het Bataviakwartier, mede door de realisatie van een Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NSD), een multifunctioneel entreegebouw, de integratie van de Bataviawerf en het schip de Batavia.

Doelrealisatie

In 2024 zijn diverse plannen in samenwerking met onze partners uitgewerkt. Er is onder andere een Ruimtelijk Functioneel Programma opgesteld voor het museum welke financieel getoetst is. Daarnaast is ook de inhoudelijke doorontwikkeling (het museale concept) uitgewerkt. Op basis hiervan is na diverse bezuinigingen en doorrekeningen de business case voor deze gebiedsontwikkeling opgesteld en een bijbehorend voorstel dat eind 2024 is geaccordeerd door GS en is doorgeleid voor besluitvorming door PS begin 2025.

Resultaten 2024

- We hebben in 2024 als bouwheer van de ruimtelijke en bouwkundige ontwikkelingen voor de doorontwikkeling van Batavialand tot een Nationaal Maritiem erfgoedpark Batavialand ons ingezet in samenwerking met gemeente Lelystad, Batavialand, het ministerie van OCW en relevante omgevingspartners om diverse plannen verder uit te werken. Het gaat bijvoorbeeld om bouwexploitatie (voor de bouw en verbouw), gebouwexploitatie (onderhoud & beheer) en een sluitende meerjarenbegroting Batavialand voor de periode na de (ver)bouw vanaf 2028.
- Daarnaast hebben er gedurende 2024 verschillende voorbereidingen plaatsgevonden voor de realisatie; zoals het opstellen van de concept aanbestedingsstukken, het opstellen van een koop-realisatieovereenkomst met de gemeente Lelystad, het komen tot een beeldregieplan onder leiding van de Gemeente Lelystad en in samenwerking met gebiedspartners, etc.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Stijgende bouwkosten vormen het grootste risico. Hiervoor is financiële ruimte opgenomen binnen het budget. Er wordt gestuurd op voortgang in het project zodat er zo spoedig mogelijk gebouwd kan worden en het budget slechts beperkt onderhevig is aan inflatie.

Middelen

4.2 Cultuur en erfgoed	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	7.251	8.413	9.682	8.142	1.540
Baten	-499	-344	-624	-500	-124
Saldo	6.752	8.069	9.057	7.642	1.415

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Restauratie Poldertoren	509	228	281
2. Erfgoedprogramma (inclusief toevalsvondsten)	106	46	60
3. Kwaliteitsborging Erfgoed in de regio	74	0	74
4. Fonds Culturele ontwikkeling	740	740	0
Overige kleine verschillen	112	181	-69
Totaal lasten	1.541	1.195	346
Baten			
1. Restauratie Poldertoren	-281	0	-281
4. Fonds Culturele ontwikkeling	115	115	0
Overige kleine verschillen	42	0	42
Totaal baten	-124	115	-239

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Restauratie Poldertoren

In 2024 is de ontvangen decentralisatieuitkering van het Rijk toegevoegd aan de lopende beschikking aan de gemeente Noordoostpolder voor de restauratie van de Poldertoren. Het totale subsidiebedrag is op de

begroting gezet in de jaren 2024 en 2025, gebaseerd op de aanwezige inzichten over de start van het project. Uit de financiële rapportage in december 2024 is gebleken dat er nog geen kosten zijn gemaakt ten laste van de provinciale subsidie. De middelen blijven beschikbaar voor restauratie.

De Rijksmiddelen zijn als baat in de begroting opgenomen. Omdat er geen kosten zijn gemaakt, vindt er ook geen verantwoording van de decentralisatieuitkering plaats.

2. Erfgoedprogramma (inclusief toevalsvondsten)

Het budget 'Erfgoedprogramma' is bedoeld voor de uitvoering van verschillende activiteiten die benoemd zijn in het erfgoedprogramma. Een aantal van deze activiteiten is afgerond of is in gang gezet, zoals de actualisatie van de archeologische monumentenkaart en de scheepswrakken-database. Andere activiteiten lopen of moeten nog worden opgestart. Het budget in 2024 is niet volledig weggezet. Dit komt door verminderde capaciteit.

Het budget voor toevalsvondsten is niet uitgegeven; er is geen toevalsvondst geweest die aanleiding gaf om dit budget aan te wenden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in het oormerk 'Toevalsvondsten' binnen de reserve 'Monumentenzorg' in geval er een groter archeologisch onderzoek onder nodig is in de toekomst.

3. Kwaliteitsborging Erfgoed in de regio

In het kader van het interbestuurlijk proces erfgoed werken de Flevolandse gemeenten, het waterschap en de provincie aan de samenwerking op het gebied van Erfgoed. Het budget is onder andere bedoeld voor activiteiten die Landschapsbeheer Flevoland uitvoert voor het erfgoedhuis Flevoland en voor het Steunpunt Archeologie en Monumenten dat begin 2025 in werking zal zijn.

4. Fonds Culturele Ontwikkeling

In 2024 richtte Carte Blanche zich voor 60% op het versterken en verankeren van cultuur, met een nadruk op publieksprogrammering en sectorontwikkeling. Zo organiseerde Carte Blanche in vier van de zes Flevolandse gemeentes activiteiten en werd er in vijf gemeentes geproduceerd. Daarnaast werd 40% van de inspanningen gewijd aan talentontwikkeling en begeleiding van makers. Ongeveer 300 makers waren betrokken bij de 32 activiteiten die Carte Blanche in 2024 organiseerde en die gezamenlijk een publieksbereik hadden van ruim 95.000 mensen. Nog niet alle programmagelden zijn ingezet. De nog niet bestede middelen zijn al wel toegekend aan diverse projecten, welke in 2025 ten uitvoer worden gebracht. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Fonds culturele ontwikkeling'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Cultuur	5.038	-485	4.553
4.2.2 Erfgoed	3.104	-15	3.089
Totaal	8.142	-500	7.642

x € 1.000

4.3 Vitale samenleving

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen'

Doel (2023-2027)

4.3.1 De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij).

Doelrealisatie

We hebben bijgedragen aan de verbetering van gezondheid, welzijn en participatie van Flevolandse inwoners door diverse initiatieven en netwerksamenwerkingen te ondersteunen en/of aan te jagen.

Resultaten 2024

- In juli 2024 heeft Berenschot in opdracht van de provincie het evaluatierapport over het meerjarenplan 2021 – 2024 van Flever opgeleverd. Op basis van het rapport is vastgesteld dat Flever zich heeft ontwikkeld tot een professionele organisatie die wezenlijk bijdraagt aan de sector gezondheid en zorg in Flevoland. Afgelopen vier jaar heeft Flever gewerkt aan drie programmaliijnen: 'Positieve Gezondheid', 'Arbeidsmarkt en Onderwijs', en 'Versterken van Inwoners'. De input van het rapport is verwerkt in het nieuwe meerjarenplan 2025 – 2028.
- De Zorgtafel is geïntegreerd in de Verbindende Coalitie Zorgzaam Flevoland; een netwerk dat is opgericht voor het opstellen en uitvoeren van het Regioplan IZA (Integraal Zorgakkoord). Zorgzaam Flevoland draagt bij aan de waarborging van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg en het creëren van een duurzame en toekomstbestendige inrichting van het zorglandschap in Flevoland. De provincie is deelnemer van Zorgzaam Flevoland, ondersteunt de netwerksamenwerking en heeft financieel bijgedragen aan incidentele projecten die regionaal van belang zijn.
- Drie projecten in het bijzonder: Gezondheidscentrum Noordelijk Flevoland – Het Vlie, de proeftuin Ouderen van de GGD en de cofinanciering van het regionaal ondersteuningsteam Wonen, Welzijn & Zorg in samenwerking met het Zorgkantoor.
- De Zorgtafel/Zorgzaam Flevoland hebben in nauwe samenwerking met de provincie in juni een werkbezoek georganiseerd voor directeuren van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS). Circa tien verschillende zorg-, welzijn-, en sportorganisaties passeerden de revue en VWS kreeg inzicht in de vraagstukken die spelen in Flevoland en voor welke opgaven deze organisaties staan.
- Deelname aan en facilitering van onderzoeksnetwerken die zich richten op samenlevingsvraagstukken, door cofinanciering van de Werkplaatsen Sociaal Domein (Windesheim) gericht op de Human Capital Zorg & Welzijn en ouderenzorg en inzet Flever.
- Facilitering van de regionale preventiecoalitie Flevoland Gezond en Wel (FG&W) door deelname en cofinanciering. FG&W is de regionale netwerkorganisatie welke werkt aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners, met inzet van Positieve gezondheid als uitgangspunt.
- Binnen het traject Wonen, welzijn en zorg stond het verstevigen van de regionale samenwerking en het concretiseren van de lokale opgave richting 2025 centraal. We hebben samen met corporaties, gemeenten, zorgkantoor en zorg- en welzijn partijen, bouwstenen geformuleerd die als gezamenlijke leidraad dienen voor visie- planvorming en twee gemeenten hebben al een uitvoeringsagenda opgesteld die in Q1 van 2025 in de raden vastgesteld zullen worden. Er zijn verdere stappen gezet om de 'wereld' van bouwen en wonen te verbinden met zorg, gezondheid en welzijn.
- De Monitor Brede Welvaart in Flevoland is ontwikkeld en begin oktober gepubliceerd op Feitelijk Flevoland. Na publicatie zijn we begonnen met het verkennen van het vervolgetraject, en onderzoeken hoe de monitor gebruikt kan worden om vraagstukken in samenhang te agenderen, zowel intern als extern.
- In het kader van de Regenboogprovincie heeft de provincie twee subsidies verleend. Aan Diversion voor het organiseren van lesprogramma's binnen het primair onderwijs om leerlingen het gesprek aan te laten gaan over diversiteit, vooroordelen en discriminatie. En aan Bureau Gelijke Behandeling voor een Regenboog Inspiratiedag.
- Vanuit de inzichten en gedachtengoed van Brede Welvaart hebben we bijgedragen aan de ontwikkeling van scenario's voor de nieuwe omgevingsvisie.
- Voedselonderwijs is verplaatst naar onderdeel 2.1 Landbouw & Visserij.

Middelen

4.3 Vitale samenleving	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	1.658	1.870	2.662	2.107	556
Baten	-24	0	0	-12	12
Saldo	1.634	1.870	2.662	2.095	568

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Energie noodfonds	426	426	0
2. Programma Krachtige Samenleving	120	120	0
Overige kleine verschillen	10	0	10
Totaal lasten	556	546	10
Baten			
Overige kleine verschillen	12	12	0
Totaal baten	12	12	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Energie noodfonds

In 2024 is uitvoering gegeven aan de 'Verordening tegemoetkoming energiekosten culturele instellingen en/of (sport)verenigingen'. De beschikbare middelen waren ruimer dan het aantal aanvragen dat vanuit de doelgroep is ontvangen. In totaal zijn 268 aanvragen uitbetaald. Hierdoor is het budget in 2024 met € 0,43 mln. onderschreden. De niet bestede middelen vanuit het oormerk 'Energie noodfonds' zijn toegevoegd aan het ongeoormerkt deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'.

2. Programma Krachtige Samenleving

Het programma 'Krachtige samenleving' is in 2024 doorontwikkeld naar 'Vitale Samenleving', waarbij de focus is komen te liggen op 'Brede Welvaart' en de 'Woonopgave'. In 2024 waren de resterende middelen uit de reserve 'Krachtige Samenleving' gereserveerd voor het traject Wonen, Welzijn en Zorg. Het regionaal ondersteuningsteam (ingevuld door Companen) is inmiddels actief in vijf gemeenten; waarbij twee gemeenten pas zijn opgestart in het 3e en 4e kwartaal van 2024. Het gereserveerde budget voor de gemeente Almere was niet nodig, omdat Almere heeft gekozen voor een zelfstandig traject uitgevoerd door een ander bureau. De onderbesteding in 2024 wordt ingezet in 2025; de opdracht aan ondersteuningsteam is verlengd tot 31 december 2025.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Vitale samenleving	2.107	-12	2.095
Totaal	2.107	-12	2.095

x € 1.000

4.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
4.1 Recreatie, toerisme en sport	Lasten	2.159	2.586	2.678	2.077	600
	Baten	-28	-28	-28	-46	18
	Saldo	2.131	2.558	2.650	2.031	618
4.2 Cultuur en erfgoed	Lasten	7.251	8.413	9.682	8.142	1.540
	Baten	-499	-344	-624	-500	-124
	Saldo	6.752	8.069	9.057	7.642	1.415
4.3 Vitale samenleving	Lasten	1.658	1.870	2.662	2.107	556
	Baten	-24	0	0	-12	12
	Saldo	1.634	1.870	2.662	2.095	568
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	Lasten	11.069	12.869	15.022	12.326	2.695
	Baten	-551	-372	-652	-558	-94
	Saldo	10.518	12.497	14.369	11.768	2.601

x € 1.000

5. Toekomstbestendige Energie en Klimaat

5.0 Inleiding

Een betrouwbare, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening brengt grote uitdagingen met zich mee. Zo is het elektriciteitsnetwerk momenteel overbelast en zijn er vraagstukken omtrent ruimtelijke en landschappelijke inpassing van energie-infrastructuur, veiligheid en de impact op de leefomgeving. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste resultaten beschreven waarmee we in 2024 stappen hebben gezet om bij te dragen aan een toekomstbestendig energiesysteem en het bereiken van de klimaatdoelstellingen. De komende jaren leren we omgaan met de gevolgen van netcongestie en maken we de stap naar een flexibeler energiesysteem. Daarbij zijn innovaties van groot belang.

Toekomstbestendig energiesysteem

Flevoland werkt aan een toekomstbestendig energiesysteem. Als we niks doen zal de vraag naar stroom onevenredig toenemen met het ontwikkelen van de energie-infra. In de basis wordt er door de netbeheerders hard gewerkt om de netinfrastructuur te verzwaren en de FGU-pocket (Flevoland – Gelderland en Utrecht) op te knippen in 3 aparte pockets. De opgave van de infrastructuur verzwaring is zo groot dat hier de komende jaren nog vol op aan gewerkt zal worden. Voor een toekomstbestendig energiesysteem zal echter breder gekeken moeten worden dan alleen elektrificering. Daarom kijken we ook naar de ontwikkeling van andere energiebronnen, zoals warmte, groen gas, waterstof en kernenergie om het energienet te ontlasten en te kunnen voldoen aan diverse opgaven. In 2024 zijn we samen met gemeenten en maatschappelijke partners aan de slag gegaan om een visie op energie te ontwikkelen onder de naam: “Energieperspectief Flevoland 2050”. Het energieperspectief zal in 2025 samen met het PMIEK 2.0 via de energyboard aan Gedeputeerde Staten (GS) worden aangeboden. Op landelijk niveau wordt er samengewerkt met de provincie Utrecht en Gelderland en het Rijk om het energienetwerk voor te bereiden op de toekomst en netcongestie te verminderen en waar mogelijk knelpunten op te lossen. In 2024 hebben we samen met de netbeheerders een maatregelenpakket, “Actieplan netcongestie Flevoland” bekendgemaakt om een betrouwbare elektriciteitsvoorziening in de provincie te garanderen. Dit actieplan bevat gerichte maatregelen om de gevolgen van congestie te beperken.

De Omgevingsvisie is bepalend voor een regionale visie op ruimtelijke ontwikkeling voor onder andere het thema Energie. Er is een bijdrage geleverd aan het participatieproces van de Omgevingsvisie met scenario's en inhoudelijke input geleverd in werkgroepen. Hierbij brengen we het belang van energie bij ruimtelijke vraagstukken naar voren als het gaat om economische ontwikkeling en leefomgeving in verband met een passend energiesysteem voor de toekomst.

Gelet op het overbelaste energienetwerk is het van belang om vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen. Batterijopslag, waterstofnetwerken en energiehubs kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Zo is het beleidskader grootschalige energieopslag verder vormgegeven. Is er een taskforce netcongestie opgezet en een regionaal plan opgesteld om netcongestie op korter termijn aan te pakken. En is er een start gemaakt met een regionaal Stimuleringsprogramma Energy Hubs middels 2 pilots op industrieterrein ‘De Vaart in Almere’ en ‘Trektersveld in Zeewolde’, in samenwerking met onder andere Horizon, de gemeente Zeewolde en Almere en Energie Expertisecentrum Flevoland.

Binnen Flevoland zijn inmiddels meerdere grote en kleinere initiatieven op het gebied van opslag in batterijen, warmte, waterstof en hybride systemen. Deze initiatieven worden onder meer ondersteund met de vastgestelde subsidie ‘oplossingen netcongestie’ van € 2,2 mln. Zo komen we stukje bij beetje richting een energiesysteem van de toekomst.

Om invulling te geven aan onze voortrekkersrol op het gebied van energie en innovatie hebben we samenwerking gezocht met (technische) universiteiten en onderzoeksinstituten. Een voorbeeld hiervan is de geopende testlocatie Switch-fieldlab (Lelystad) waar ACRES van Wageningen University & Research samen met TNO-onderzoek doen naar duurzame energie en groene grondstoffen voor een robuust energiesysteem;

Met het oog op de grote opgave waar we als Flevoland voor staan is het essentieel om als regio samen te werken, kennis te delen en obstakels die we tegenkomen gezamenlijk op te lossen dan wel waar nodig een lobby op te zetten naar het Rijk. Via de Flevolandse Energieboard is in 2024 een verdere intensivering geweest van de samenwerking met het Rijk, de Flevolandse gemeenten, het waterschap en de netbeheerders. Zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau.

Regionale Energie Strategie

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 is de basis voor onze inzet op gebied van hernieuwbare energie: ons aandeel in de landelijke doelstellingen. In totaal leiden alle zon- en windenergieprojecten in Flevoland tot de bijdrage van 5,8 Terawattuur (TWh) aan de landelijke opgave van 35 Terawattuur opwek van duurzame energie op land in 2030. Op basis van bestaande plannen is Flevoland één van de weinige regio's die haar doelstelling heeft gerealiseerd. In het RES bod wordt uitgegaan van 4,64 TWh dat in alle projectgebieden nieuwe windparken zijn gerealiseerd. En 0,97 TWh aan zon op land bij 1000 hectare zon, waarvan 500 hectare is gerealiseerd. Netcongestie speelt een rol in de haalbaarheid en uitvoering van toekomstige ambities. Het benutten van duurzame energie gaat niet meer over opwek alleen, maar vergt een systematische aanpak. Zo is de provincie samen met Lelystad en Dronten een onderzoek gestart naar Energielandschap West met een bijdrage vanuit de RES. Een energielandschap is een plek waar verschillende soorten duurzame energie met elkaar worden gecombineerd waarbij er gekeken wordt naar slimme decentrale oplossingen.

Als provincie werken we aan een toekomstbestendige mix van duurzame energiebronnen, daarom zoeken we naar alternatieven naast zon en wind. In 2024 is er gestart met voorbereidingen voor onderzoek naar thorium en groen gas. De potentie van waterstof voor een lokale waterstofeconomie is verder onderzocht en er zijn diverse thematafels georganiseerd voor diverse sectoren vanuit het netwerk Flevoland Hydrogen Valley (FLHY) om de regionale samenwerking te versterken. Landelijk is er ingezet op lobby voor aansluiting op het landelijk waterstofnetwerk. Ten aanzien van warmte zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van transitievisie warmte, waarmee woonwijken en industrie aardgasvrij worden gemaakt. De provincie volgt regionale en landelijke ontwikkelingen omtrent de ontwikkeling van warmtenetten en treft voorbereidingen voor regionaal onderzoek naar de potentie van een regionaal warmtebedrijf.

Milieu en Omgevingsdienst

Een veilige schone en gezonde leefomgeving is niet vanzelfsprekend. De OFGV voert voor de provincie de omgevingstaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. We vragen in de uitvoeringsafspraken met het OFGV aandacht voor afvaldumpingen in buitengebieden en natuur, waarbij we kijken naar nieuwe vormen van toezicht met slim gebruik van nieuwe technieken zodat de werklust kan worden opgevangen.

Voor het onderdeel 'Bodem' wordt tevens verwezen naar programma 2 'Landbouw, visserij, water en natuur in balans'.

Maatschappelijk effect

Het beperken van netcongestie en het voorkomen van de gevolgen hiervan voor woningbouw, economische groei. Werken aan een toekomstbestendig energiesysteem door onder andere energiebesparing, opwekking duurzame energie, circulariteit, en de warmtetransitie. Flevoland is zo goed mogelijk voorbereid op klimaatveranderingen en de economische kansen daarvan worden benut. De Flevolandse leefomgevingskwaliteit blijft behouden.

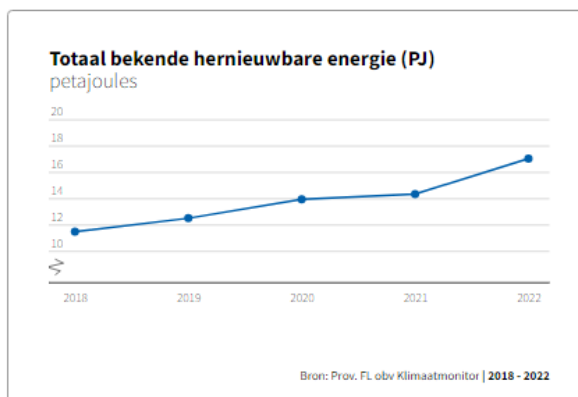
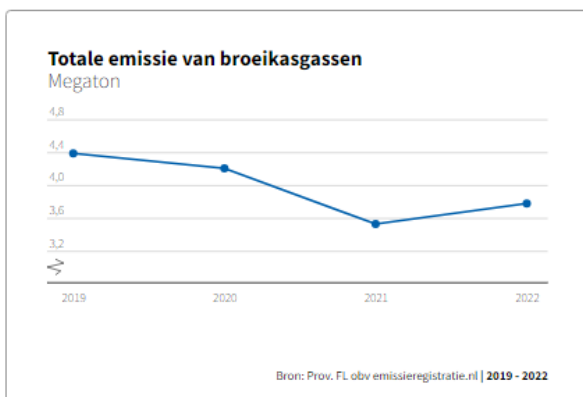
Effect van ons beleid

Ons doel voor 2024 is een energieneutraal Flevoland exclusief mobiliteit. Om dit doel te halen zetten we vol in op uitvoering van het huidige beleid, waarmee we onze koploperpositie op het gebied van hernieuwbare elektriciteitsproductie verder uitbouwen. Het opwekken van energie wordt ruimtelijk goed ingepast, de markt wordt gestimuleerd om CO₂-neutraal te produceren, we maken de energie -en grondstoffentransitie mogelijk en participatie bij energieopwekprojecten wordt gestimuleerd. Onderzoek heeft uitgewezen dat het doel voor 2030 (energie-neutraal inclusief mobiliteit) extra beleidsinspanningen vraagt. Het college werkt deze uit langs de volle breedte van het Klimaatakkoord en legt PS hiertoe voor de verkiezingen een Provinciaal Klimaatplan voor.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Toekomstbestendige energie en klimaat' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Toekomstbestendige energie en klimaat - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
5. Toekomstbestendige energie en klimaat	5.1 Regionale energiestrategie	5.1.1 <i>Plannen voor duurzame energie in Flevoland (Regionale Energie Strategie)</i> Samen met partners invulling geven aan de energietransitie in Flevoland en zetten in op waterstof en stimuleren onderzoek naar de energiemix
		5.1.2 <i>Elektriciteitsinfrastructuur</i> Een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur. Beperken gevolgen netcongestie
		5.1.3 <i>Energieopwek</i> Een gebalanceerde regionale duurzame energieopwekking in lijn met onze RES-doelen, het Klimaatakkoord en anticiperend op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van netcongestie, waterstofproductie, opwek van groengas en energieopslag
		5.1.4 <i>Opslag en Smart Energy Hubs</i> Een gebalanceerd regionaal energiesysteem door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, met behulp van energieopslag (onder andere batterij, waterstof en warmte) en Smart Energy Hubs
	5.1.5 Overheden, bedrijven en bewoners helpen bij de overgang naar duurzame energie	
	5.2 Milieu	5.2.1 De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid
	5.3 Klimaatakkoord	5.3.1 Een provinciaal Klimaatplan, waarin we aangeven op welke manier de provincie en haar maatschappelijke partners willen bijdragen aan de doelstellingen van het in 2019 vastgestelde nationale Klimaatakkoord, met inbegrip van activiteiten, menskracht en middelen

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) geeft uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Door het vinden van een balans tussen het gebruik van de leefomgeving en beschermen daarvan draagt de omgevingsdienst bij aan de omgevingskwaliteit.

NV Afvalzorg: Afvalzorg beheert de stortplaatsen in provincie Flevoland. Provincie Flevoland heeft een belang van 10% in de NV Afvalzorg Holding. Tweemaal per jaar vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats.

Het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland zorgt voor voldoende financiële middelen voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Daarmee draagt zij bij aan het behoud van een goede uitgangspositie voor de omgevingskwaliteit.

Stichting DE-on/EEF richt zich met behulp van een lening van de provincie op duurzame-energieprojecten en draagt daardoor bij aan energieneutraliteit in 2030 en het duurzaam benutten van de ondergrond.

De provincie is aandeelhouder van Aliander. Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie belang in deze organisatie.

5.1 Regionale energiestrategie

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doel (2023-2027)

5.1.1 *Plannen voor duurzame energie in Flevoland (Regionale Energie Strategie)*

Samen met partners invulling geven aan de energietransitie in Flevoland en zetten in op waterstof en stimuleren onderzoek naar de energiemix.

Doelrealisatie

Samen met partners waaronder gemeenten en netbeheerders is er invulling gegeven aan de energietransitie in Flevoland. Deze invulling vindt plaats aan diverse tafels zoals de RES, Energieboard als ook via FEA, Horizon en EEF. In 2024 zijn er diverse kennisbijeenkomsten en werkbezoeken georganiseerd onder andere op het vlak van energyhubs, netcongestie en waterstof. Ook is er met de partners invulling gegeven aan de samenwerking door het opstellen van het Energieperspectief Flevoland 2050 dat op 20 januari 20205 door GS is vastgesteld.

Resultaten 2024

- We zijn onverminderd doorgedaan met de regionale samenwerking op het gebied van energie en de uitvoering van RES 1.0. Met het uitvoeren van de RES 1.0 geven we invulling aan de opwek van 5,81TWh en aan de warmtetransitie middels de gemeentelijke warmteplannen. In de PBL RES monitor 2024 staat de regio Flevoland op 5,6 van de 5,81 TWh. Regionale samenwerking tussen de 8 overheden en het maatschappelijk veld staat hierbij centraal, waarbij er geen verschuiving van bevoegdheden zijn.
- We hebben een start gemaakt met de voortgangsnotitie 'RES Flevoland 2025'.
- We hebben regionaal kennis gedeeld op het gebied van warmte waardoor de gemeenten goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de wetgeving en zij goed hun warmteprogramma's kunnen gaan opstellen.
- Samen met de gemeenten en netbeheerders is er in 2024 invulling gegeven aan het integraal programmeren middels het opstellen van het 'Energieperspectief Flevoland 2050'. Dit biedt een gezamenlijk beeld van het toekomstige energiesysteem en bijbehorende leidende principes om te werken aan een robuust, betaalbaar en duurzaam energiesysteem.
- Er is een Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda vastgesteld door KGG, VRO, IPO, VNG en UvW waarin een eerste stap naar NP ES (nationaal programma energiesysteem) met een samenwerkingsagenda wordt gezet met een afgestemde en meer samenhangende aanpak zowel op landelijke niveau als in de wisselwerking tussen nationaal- en decentraal energiesysteem.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De Wet collectieve warmte is uitgesteld. Deze wet moet meer duidelijkheid geven over onder andere de financiering, verantwoordelijkheden inzake exploitatie en beheer van warmtenetten als ook de verhouding in zeggenschap privaat versus publiek. De verwachte inwerkingtreding is 1 januari 2026.

Doel (2023-2027)

5.1.2 *Elektriciteitsinfrastructuur*

Een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur. Beperken gevolgen netcongestie.

Doelrealisatie

Samen met de gemeenten en netbeheerders is er in 2024 invulling gegeven aan het integraal programmeren middels het opstellen van een 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat' (P-MIEK) 2.0. Dit met als doel om te werken aan een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur en hierop te versnellen. Om de gevolgen van netcongestie te beperken zijn er diverse initiatieven opgestart voor smart energyhubs, is er nauwe samenwerking met de netbeheerders en werkt de provincie aan beleid voor grootschalige batterijopslag. Tevens is er een actieplan netcongestie Flevopolder opgesteld waar uitvoering aan wordt gegeven.

Resultaten 2024

- We hebben op basis van het 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat' (P-MIEK) proces voor Flevoland eind 2024 een nieuwe projectenlijst P-MIEK opgesteld; deze is beschikbaar voor inzending bij het Rijk in het eerste kwartaal van 2025.
- We hebben een inventarisatie van bedrijventerreinen gemaakt om te onderzoeken of het realiseren van energy hubs ruimte kan creëren binnen de gebruikers van het bedrijventerrein voor elektriciteit.
- We hebben een uitvoeringsagenda stimuleringsprogramma voor energy hubs op bedrijventerreinen opgesteld.
- We hebben afspraken gemaakt met de netbeheerders TenneT en Liander voor de verdere versterking van de elektriciteitsinfrastructuur binnen Flevoland, gerelateerd aan de mogelijkheden bij netcongestie.
- Er is een Regioadvies 380 kV Diemen-Ens opgeleverd. Op basis van een intensieve samenwerking met de gemeenten en het waterschap heeft de provincie een regioadvies met een voorkeurstracé uitgebracht, rekening houdend met de ruimtelijke inpassing. Tevens is een start gemaakt met het opstellen van het Regioadvies 380 kV Ens-Vierverlaten dat in 2025 opgeleverd zal worden.
- We hebben een FGU-Taskforce netcongestie ingesteld: in samenwerking met provincie Gelderland, provincie Utrecht (FGU), KGG en netbeheerders wordt gewerkt aan onorthodoxe maatregelen om de impact van netcongestie te beperken.
- Het uitwerken van een afwegingskader voor het realiseren van grootschalige batterij-opslag in Flevoland passend binnen de Flevolandse behoefte hierin, dit in samenhang met de ruimtelijke inpassing.
- We hebben onderzoek naar juridische mogelijkheden van stroom delen uitgevoerd ten behoeve van de aanpak energyhubs.
- Er is een subsidie 'oplossingen voor netcongestie voor bedrijven en gebouwde omgeving' ontwikkeld welke in werking is gegaan op 1 juli 2024.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

- Alvorens er beleid vastgesteld kan worden door PS inzake de kaders voor grootschalige batterij-opslag dient er nog duidelijkheid te komen vanuit het Rijk over het energetische aspect van batterijen en de wijze waarop hierop als decentrale overheid gestuurd kan worden. Hierover is PS middels mededeling (#3328517) geïnformeerd. Ondertussen werken we door aan een ontwerp Afwegingskader, zodat dit in het voorjaar van 2025 met PS besproken kan worden. In de tussentijd blijft het experimentenkader gelden evenals de aangewezen batterij pilotprojecten.
- Netcongestie blijft een groot probleem waardoor nauwe samenwerking in de regio essentieel is met gemeenten, netbeheerders en (maatschappelijke) partners. Bijvoorbeeld, middels het actieplan netcongestie proberen we in samenwerking een stop op kleinverbruik aansluitingen te voorkomen. Personele capaciteit aan de kant van de netbeheerder blijft hierbij echter het grootste knelpunt waardoor er keuzes gemaakt moeten worden in de prioritering. Met behulp van het integraal programmeren (P-MIEK) houden we grip op de voortgang en maken we gezamenlijk keuzes inzake prioritering en de investeringsagenda.

Doel (2023-2027)

5.1.3 Energieopwek

Een gebalanceerde regionale duurzame energieopwekking in lijn met onze RES-doelen, het Klimaatakkoord en anticiperend op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van netcongestie, waterstofproductie, opwek van groengas en energieopslag.

Doelrealisatie

Er zijn verdere stappen gezet om de RES-doelen te behalen. Het RES bod van 5,81TWh is voor 94% behaald. Zie hiervoor [Monitor RES 2024. Een voortgangsanalyse van de Regionale Energiestrategieën \(pbl.nl\)](#). Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van onder andere waterstofproductie zijn financieel ondersteund onder andere via Horizon en € 2,2 mln. is beschikbaar gesteld middels een subsidieregeling om met slimme toepassingen netcongestie bij bedrijven te beperken. Met verduurzamingsvouchers en leningen zijn er door EEF meerdere organisaties geholpen met oplossingen voor opwek (waaronder zon) en slimme opslag. Door uitvoering te geven aan het regioplan windenergie zetten we ook de komende jaren verdere stappen om het RES-doel te behalen.

Resultaten 2024

Wind:

- we hebben uitvoering gegeven aan het 'Regioplan Windenergie Oostelijk en Zuidelijk Flevoland' en de partiële herziening Omgevingsverordening voor windenergie. Dit heeft geresulteerd in de opening van windplan Groen en Windplanblauw. De partiële herziening van de Omgevingsverordening voor windenergie op of rondom bedrijventerreinen is afgerond;
- we hebben invulling gegeven aan de verkenning naar naderingsdetectiesystemen door middel van begeleiding en implementatie. Dit heeft geresulteerd in een operationeel systeem bij Windplan Groen in 2024. De windparken Windplanblauw, Noordoostpolder, Prinses Alexia en Zeewolde hebben aangegeven voorbereidingen te treffen voor implementatie;
- doordat GS heeft besloten geen voorstel te doen voor wijziging van de Omgevingsverordening met betrekking tot boerenmolens, heeft geen nadere uitwerking en vaststelling van beleidskaders ten aanzien van boerenmolens plaatsgevonden.

Zon:

- we geven uitvoering aan de 'Structuurvisie Zon';
- oriëntering of en hoe zon op dak kan worden gestimuleerd.

SMR/Thorium:

- we hebben een start gemaakt met de uitvoering van motie RND63. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak met daarbij een uitvraag voor externe ondersteuning. Daarnaast neemt provincie Flevoland deel aan de IPO-werkgroep SMR en de SMR-aanpak van het Rijk dat in 2025 zal starten.

Doel (2023-2027)

5.1.4 *Opslag en Smart Energy Hubs*

Een gebalanceerd regionaal energiesysteem door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, met behulp van energieopslag (onder andere batterij, waterstof en warmte) en Smart Energy Hubs.

Doelrealisatie

De provincie faciliteerde in een experimentenkader grootschalige batterijopslag Flevoland een drietal grootschalige batterijopslag projecten. De procedures voor de projecten liepen door in 2024. Op basis van de ervaringen uit het experimentenkader is een eerste evaluatie gedeeld met PS en een beleidsvormingsproces opgestart. In dit proces worden gemeenten, netbeheerders, initiatiefnemers en andere deskundigen betrokken. De uitgangspunten voor het afwegingskader grootschalige batterijopslag Flevoland zijn in de zomer beeldvormend besproken met PS. Ook is er in samenspraak met gemeente, netbeheerder en ondernemers gestart met een tweetal Smart Energy Hubs (locaties: Horsterparc en de Lage Vaart). Op het gebied van waterstof heeft Flevoland Hydrogen Valley (FLHY) succesvol haar aanjaagrol vervuld middels kennissessies, het bevorderen van lokale waterstofinitiatieven en op Europees niveau positioneren van Flevolandse initiatieven.

Resultaten 2024

- Aanjagen verdere ontwikkeling van Flevoland Hydrogen Valley (FLHY) voor samenwerking naar de realisatie van opwek, distributie, afname en opslag van waterstof verdeeld over clusters agrarische sector, maritieme sector, logistiek- en mobiliteitssector en opslag.
 - Het organiseren van twee waterstoffafels
 - Het organiseren van een kenniscafé waterstof
 - Positionering van Flevolandse initiatieven met behulp van het Hydrogen Valley S3 partnership
 - Medewerking verlenen aan kleinschalige waterstofinitiatieven
 - Een intentieovereenkomst afgesloten met Circul8 Energy
- Er is samenwerking met partners en gemeenten uit de provincie gefaciliteerd op de ontwikkeling en realisatie van Smart energy Hubs waar opslag (elektriciteit, waterstof, warmte) en afname slim wordt afgestemd.
- Toepassing en omzetten van experimentenkader in beleid met betrekking tot ruimtelijke en energetische inpassing batterijen ter ondersteuning van het balanceren van het elektriciteitsnet.
- Gestart met het opstellen van het waterstof afwegingskader, analoog aan het afwegingskader batterijen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

- De komende jaren zal er meer focus komen te liggen op smart energy hubs. Op basis van opgedane kennis en ervaring zal gekeken worden of op meer bedrijfsterreinen soortgelijke energy hubs toegepast kunnen worden. Met het oog op de personele krapte aan de kant van de netbeheerder blijft dit een groot risico voor zowel het identificeren van de mogelijke kans als ook het uitrollen. Alvorens er een smart energyhub toegepast kan worden zijn er uitgebreide technische analyses nodig en is er dus een grote afhankelijkheid van de netbeheerder. Door als provincie in het aanjagen een rol te pakken is er ook een betere beoordeling van de kansrijkheid van het initiatief en kan op basis van integrale programmering met de netbeheerder een gezamenlijke afweging worden gemaakt op het alloceren van mensen en middelen.
- Alvorens er beleid vastgesteld kan worden door GS en PS inzake het afwegingskader voor grootschalige batterij-opslag dient er nog duidelijkheid te komen vanuit het Rijk over het energetische aspect van batterijen en de wijze waarop hierop als decentrale overheid gestuurd kan worden. Hierover is PS middels mededeling (#3328517) geïnformeerd. Ondertussen werken we door aan een ontwerp Afwegingskader, zodat dit in het voorjaar van 2025 met PS besproken kan worden. In de tussentijd blijft het experimentenkader gelden evenals de aangewezen batterij pilotprojecten.
- Flevoland zet zich in voor een aansluiting op het landelijke hoofdnet voor waterstof. Vertragingen en wijzigingen van de waterstofbackbone, wet- en regelgeving en benodigde investeringen vanuit het Rijk hebben invloed op het verloop en snelheid van de transitie naar waterstof. Het creëren van waterstofclusters in combinatie met landelijke en Europese lobby, mede via IPO en de positionering van FHLY wordt ingezet om kans op een aansluiting zo reëel mogelijk te houden.
- Er is een aanvraag gedaan voor een EU-subsidie Interreg Noordwest Europa met 22 partners uit binnen- en buitenland voor onderzoek en oplossingen van netcongestie middels het aansluiten van grootverbruikers aan een gesloten distributiesysteem en een smart energy hub.

Doel (2023-2027)

5.1.5 Overheden, bedrijven en bewoners helpen bij de overgang naar duurzame energie.

Doelrealisatie

Met behulp van de regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma voor klein maatschappelijk vastgoedeigenaren zijn er ook in 2024 weer verschillende eigenaren ondersteund om stappen te zetten voor verdere verduurzaming. Ook is de regeling verlengd waardoor tot 1 mei 2027 klein maatschappelijk vastgoedeigenaren geholpen kunnen worden. Op het gebied van expertise zijn er naast de geboden loketfunctie door Horizon en EEF ook diverse bijeenkomsten georganiseerd op het vlak van warmte, netcongestie, waterstof en smart energyhubs.

Resultaten 2024

- We stimuleren de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, binnen het ontzorgingsprogramma voor klein maatschappelijk vastgoedeigenaren en hebben op dit moment totaal 97 aanmeldingen ontvangen. Het laatste kwartaal 2024 is er intensief campagne gevoerd via de huis-aan-huisbladen en social media om het ontzorgingsprogramma voor klein maatschappelijk vastgoedeigenaren nog meer bekendheid te geven. Dit is in samenwerking met EEF tot stand gekomen, wij hebben EEF hiervoor een aanvullende opdracht verstrekt
- Via de opdracht van de OFGV hebben we de verduurzaming bij bedrijven bevorderd die onder ons bevoegd gezag vallen.
- In 2024 zijn de medeoverheden ondersteund via het Warmte expertisecentrum. Zo zijn er kennissessies gehouden over de Wet collectieve warmte en de Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie. Daarnaast zijn alle gemeenten geholpen met hun hulpvragen en zijn 4 hulpvragen van lokale initiatieven beantwoord.
- We hebben medeoverheden, bedrijven en burgers in de energietransitie ondersteund met kennis en expertise, via het Energie Expertisecentrum Flevoland, de 'Flevolandse Energieagenda' en Horizon.

Middelen

5.1 Regionale energiestrategie	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	6.548	6.104	7.471	4.693	2.777
Baten	-2.117	-2.758	-3.082	-1.939	-1.143
Saldo	4.431	3.346	4.389	2.754	1.634

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Energietransitie	177	0	177
2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat	201	0	201
3. SPUK Naderingsdetectie windmolens	901	836	66
4. SPUK Schadeloosstelling sanering windmolens	792	0	792
5. Subsidieregeling netcongestie	923	923	0
6. SPUK Verduurzamen Vastgoed I en II	42	0	42
7. Lening DE-on	-338	-338	0
Overige kleine verschillen	79	50	29
Totaal lasten	2.777	1.471	1.307
Baten			
2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat	-201	0	-201
4. SPUK Schadeloosstelling sanering turbine	-792	0	-792
6. SPUK Verduurzamen Vastgoed I en II	-127	0	-127
Overige kleine verschillen	-23	0	-23
Totaal baten	-1.143	0	-1.143

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Energietransitie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen een onderbesteding van in totaal € 0,18 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2024, omdat een deel van de opdrachten over het einde van het jaar doorlopen. Externe factoren als niet ingevulde vacatures en netcongestie hebben ertoe geleid dat opdrachten niet voor het einde van het jaar zijn afgerond.

2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat

Van het ministerie van EZK is een meerjarige specifieke uitkering ontvangen. Doel van deze uitkering is gedurende de uitkeringsperiode 2023-2025 de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. De specifieke uitkering 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)' bedraagt voor Flevoland in totaal voor drie jaar € 2,4 mln. (2023 € 0,7 mln., 2024 € 0,7 mln. en 2025 € 1,0 mln.). De in aanmerking komende kosten voor deze regeling zijn verantwoord op deze post, waardoor zowel aan de lasten- als aan de batenkant (SPUK) een afwijking van € 0,201 mln. is ontstaan. Per saldo is het effect nihil. Het restantbedrag uit 2024 blijft beschikbaar voor de jaren 2025/2026.

3. SPUK Naderingsdetectie windmolens

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft een specifieke uitkering toegekend om lichthinder bij bestaande windturbines te verminderen door het subsidiëren van naderingsdetectiesystemen. Op basis van deze regeling heeft de provincie een subsidieopstelling opgesteld, waarbij zowel het ministerie als de provincie elk maximaal 20% van de kosten vergoedt die windparkexploitanten maken voor de installatie van deze naderingsdetectiesystemen.

Bij de vaststelling van de Zomernota 2023 op 19 juli 2023 hebben PS € 1,5 mln. uit de 'Brede Bestemmingsreserve' beschikbaar gesteld voor 'obstakelverlichting windmolens'.

De daadwerkelijke subsidieaanvragen van de windparkexploitanten waren echter aanzienlijk lager dan oorspronkelijk verwacht. De in aanmerking komende kosten voor deze regeling zijn verantwoord onder deze post, wat heeft geleid tot een afwijking van € 0,07 mln. aan zowel de lasten- als de batenkant (SPUK). Door de lagere subsidieaanvraag is er bovendien een onderbesteding op het Flevolandse deel.

Per saldo is het effect nihil. Het resterende bedrag van de SPUK en een gelijk bedrag uit het oormerk 'Naderingsdetectie' blijven beschikbaar voor de jaren 2025/2026.

4. SPUK Schadeloosstelling sanering windmolens

Voor de sanering van windturbines in het windpark Zeewolde ontvangt provincie Flevoland jaarlijks een voorschot van het ministerie van EZK in de vorm van een specifieke uitkering. De specifieke uitkering wordt aangewend voor betalingen aan eigenaren of opstalverleners. De onderneming Windpark Zeewolde heeft met hen een overeenkomst gesloten over de sanering van één of meer windturbines of voor schadeloosstellingen in verband met onteigeningsprocedures op grond van de onteigeningswet ten behoeve van de sanering van windturbines in windpark Zeewolde. De aanvraag van Windpark Zeewolde is in 2024 lager dan het ontvangen voorschot, waardoor zowel aan de lasten- als aan de batenkant (SPUK) een afwijking van € 0,79 mln. is ontstaan. Per saldo is het effect nihil. Het restantbedrag van de SPUK blijft beschikbaar voor latere jaren.

5. Subsidieregeling netcongestie

Op 18 juni 2024 hebben GS de 'Nadere regels oplossingen netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving 2024 – 2030' voor provincie Flevoland vastgesteld, evenals de (deel)subsidieplafonds.

Het volledige subsidieplafond is in 2024 op de begroting gezet. Echter, door een lager aantal subsidieaanvragen is er sprake van onderbesteding op dit budget. De niet-bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de reserve 'Duurzame Energie' gedurende de looptijd van deze subsidieregeling (tot en met 31 december 2029).

6. SPUK Verduurzamen Vastgoed I en II

Sinds 2021 kunnen kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren gebruikmaken van advies en ondersteuning bij de verduurzaming van hun gebouwen via het ontzorgingsprogramma binnen de provincie. Hiervoor heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) middelen beschikbaar gesteld aan de provincies via specifieke uitkering I en II.

De onderbesteding op dit budget is grotendeels te verklaren door een lager aantal aanmeldingen dan waarmee bij het opstellen van de begroting rekening was gehouden. Dit heeft geleid tot een afwijking aan zowel de lasten- als de batenkant. Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat.

De regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed loopt af op 31 december 2024. De niet-bestede middelen, ter hoogte van € 0,36 mln., worden teruggestort aan het Rijk.

7. Lening DE-on

Als gevolg van de toename van het negatieve eigen vermogen van EEF, door hogere lasten en lagere renteopbrengsten, is de voorziening 'Oninbare leningen' verhoogd met € 0,34 mln. ten laste van het oormerk 'Achtervang lening EEF' in de 'Brede Bestemmingsreserve'. De hoogte van de voorziening is gelijk aan het negatieve eigen vermogen van EEF op geprognosticeerde balansdatum 31 december 2025 van € 3,1 mln.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 Energietransitie (incl. DE-ON)	4.693	-1.939	2.754
Totaal	4.693	-1.939	2.754

x € 1.000

5.2 Milieu

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Energie'.

Doel (2023-2027)

5.2.1 De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid.

Doelrealisatie

Wij hebben ons ingezet om de kwaliteit van onze leefomgeving te verbeteren door bij te dragen aan een schonere en vitale bodem, door uitvoering te geven aan het Schone Lucht Akkoord en door ons voor te bereiden op het Delegationbesluit geluidproductieplafonds.

Resultaten 2024

- De activiteiten op het gebied van geluid, luchtkwaliteit en bodemkwaliteit dragen bij aan het beschermen en bevorderen van een gezonde (fysieke) leefomgeving. Daarbij leggen we een relatie met de ontwikkeling van een vitale samenleving (H4) en andere actuele provinciale thema's en doelen (onder andere duurzame en sociale ontwikkeling). De concrete resultaten worden hieronder per thema beschreven.
- We zijn verdergegaan met de beoogde activiteiten in het kader van de 'Monitoring Fysieke Leefomgevingskwaliteit', die in 2021 zijn geïnventariseerd. Het betreffen activiteiten in de sfeer van 'Geluid', 'Luchtkwaliteit' en 'Bodemkwaliteit'. De 35 maatregelen in het 'Uitvoeringsprogramma 2023-2030 - Schone Luchtakkoord' maken ook hiervan deel uit.

Bodem

- In 2024 hebben we samen met het Waterschap en LTO verder gewerkt aan het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW). Met de partners is ook het gesprek gestart voor herijking van het actieplan.
- Alle activiteiten in bodem en ondergrond zijn beschreven. Met de rapportage, beschikbaar in papieren en interactieve digitale versie, kunnen we de maken omslag naar een 'systeembenadering met bodem als basis', aansluitend bij de opgaven uit de omgevingsvisie en de provinciale opgaven.
- Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de gemeenten bevoegd gezag voor de leefomgeving, waaronder bodem. De "warme overdracht" heeft plaatsgevonden. Informatie waar een bodemverontreiniging is geconstateerd en een sanering is uitgevoerd, is uitgewisseld. In Flevoland zijn nog twee bodemverontreinigingen die in het kader van de Wet bodembescherming worden gesaneerd. Het gaat in beide gevallen om een voormalige chemische wasserij. De grondwaterverontreiniging van de twee laatste historische spoedlocaties worden nog gedurende een aantal jaren gemonitord. De resultaten laten een geleidelijke verbetering zien. Eén locatie wordt elk jaar bemonsterd, zo ook in 2024. De andere om het jaar; die wordt in 2025 ook weer bemonsterd.
- De uitvoering van het PFAS-bronnenonderzoek is gestart. In 2024 is vooral historisch onderzoek gedaan naar (bedrijfs)locaties waar door het gebruik van PFAS mogelijk gevaar voor mens en milieu kan zijn ontstaan. In de volgende fase wordt in het veld bij potentieel verdachte locaties bodemonderzoek uitgevoerd.
- Gemeenten (Almere en Urk) zijn aan de slag met Bodemenergieplannen. De Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL) wordt hiermee in overeenstemming gebracht, zodat er coherentie en congruentie in beleid is. Dit proces is in 2024 gestart in maakt deel uit van de actualisatie van de VFL.
- Voor de verdere ontwikkeling van het aardwarmteproject Almere (ontwikkeling van een aardwarmtebron voor het warmtenet) is een Samenwerkingsovereenkomst getekend.

Lucht

- Op basis van de metingen die in 2024 zijn uitgevoerd zijn er geen overschrijdingen van de normen voor luchtkwaliteit geconstateerd.
- Het Luchtmeetnet Flevoland – een inwonersparticipatie- en burgerwetenschapsproject – voor het meten van fijnstof is opgericht. Op 126 locaties wordt door inwoners, scholen, bedrijven en instellingen de fijnstofgehalten in de buitenlucht gemeten. Het doel is dat er op 283 locaties gemeten gaat worden.
- Voor het jongerenprogramma 'Talent Kleurt Flevoland' zijn nieuwe onderzoeksopdrachten voor het thema luchtkwaliteit voorgesteld.

Geluid

- In 2024 is het nieuwe provinciale actieplan geluid vastgesteld met daarin de acties in de planperiode tot 2030. Voor de financiering van de acties (onder andere de continuering van de subsidieregeling voor verbetering van de geluidwering van woningen) worden de resterende budgetten van het actieplan geluid 2018 ingezet. In 2024 zijn voor de vaststelling van het geluidregister in 2025 de wegen aangewezen waarlangs geluidproductieplafonds worden vastgesteld, is voor de eerst 5 jaar besloten om het wettelijke doelmatigheidscriterium voor Rijkswegen te gaan toepassen en is de bevoegdheid om de geluidproductieplafonds vast te stellen gedelegeerd aan GS.

VTH

- We hebben het VTH-instrument op circulaire economie ingezet bij die bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn.
- Er is opdracht gegeven aan de OFGV om voor een tweetal bedrijven planvoorschriften toe te voegen die gaan leiden tot het besparen op grondstoffen en afvalpreventie. Dit betreft een pilot.

Middelen

5.2 Milieu	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	7.223	7.348	7.149	6.557	592
Baten	-759	-513	-473	-868	396
Saldo	6.464	6.835	6.676	5.689	987

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen	392	392	0
2. (Specifieke Uitkering) Schone Lucht Akkoord	95	170	-75
3. Omgevingsdiensten	122	0	122
Overige kleine verschillen	-17	106	-123
Totaal lasten	592	668	-76
Baten			
4. Brede bodemtaken	125	0	125
2. Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord	153	0	153
5. Specifieke Uitkering Meetstation	100	0	100
Overige kleine verschillen	18	0	18
Totaal baten	396	0	396

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen

De subsidieregeling 'Verbeteren van de geluidwering van woningen' uit het Actieplan Geluid 2018-2023 is op 30 november 2024 beëindigd. Er is een beperkt aantal aanvragen ontvangen. In 2025 is er een nieuwe subsidieregeling opengesteld voor verbeteren van de geluidwering van woningen. De dekking van de oude en de nieuwe subsidieregeling is de reserve 'Doorgeschoven activiteiten'.

2. (Specifieke Uitkering) Schone Lucht Akkoord

In 2024 is gestart met het uitvoeringsprogramma 'Schone Lucht Akkoord 2023-2030'. Om inzicht te krijgen in de fijnstofconcentraties in de leefomgeving is samen met inwoners en partners een luchtkwaliteitsmeetnet voor Flevoland aangelegd. De dekking van dit programma kwam deels uit een bestemmingsreserve, specifieke uitkering en een financiële bijdrage van de zes Flevolandse gemeenten.

Niet alle geplande activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd. Een aantal activiteiten loopt door in 2025 en 2026. De SPUK en de bijdrage van de gemeenten waren in 2024 niet geraamd.

3. Omgevingsdiensten

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de WABO voor de zes Flevolandse BRZO- en/of IPPC-categorie 4-bedrijven. Uit de voorlopige afrekening blijkt dat NZKG minder uren heeft besteed dan vooraf ingeschat. Het verschil tussen de betaalde voorschotten en de voorlopige afrekening is als vordering op NZKG opgenomen.

4. Brede bodemtaken

Het Rijk heeft een specifieke uitkering verstrekt om bevoegde gezagen te ondersteunen bij het afronden van bodemsanerings taken en het signaleren en aanpakken van nieuwe bodemkwaliteitsopgaven. Daarnaast fungeert de provincie als penvoerder voor het programma 'Regionaal Schakelpunt Flevoland' namens de zes gemeenten, die hier financieel aan bijdragen. De specifieke uitkering en de bijdrage van gemeenten waren in 2024 niet begroot.

5. Specifieke Uitkering Meetstation

Eind 2022 kreeg de GGD Amsterdam de opdracht om de voorbereidingen te starten voor de bouw van een tweede RIVM-ankerstation in de provincie. Dit luchtmeetstation, 'Ankerstation Almere', is in 2024 gerealiseerd en maakt deel uit van het landelijke meetnet luchtkwaliteit van het RIVM. Het Rijk heeft hiervoor een specifieke uitkering verstrekt. Deze middelen waren in 2024 niet geraamd.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Milieu en leefomgeving	1.260	-868	392
5.2.2 Omgevingsdiensten	5.297	0	5.297
Totaal	6.557	-868	5.689

x € 1.000

5.3 Klimaatakkoord

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Energie'.

Doel (2023-2027)

5.3.1 Een provinciaal Klimaatplan, waarin we aangeven op welke manier de provincie en haar maatschappelijke partners willen bijdragen aan de doelstellingen van het in 2019 vastgestelde nationale Klimaatakkoord, met inbegrip van activiteiten, menskracht en middelen.

Doelrealisatie

Om een goed overzicht te krijgen van de inspanningen van onze medeoverheden op het gebied van klimaatadaptatie en klimaatmitigatie, hebben wij het beleid en de uitvoeringsmaatregelen van de Flevolandse medeoverheden geïnventariseerd. In 2024 hebben wij hiertoe diverse bijeenkomsten georganiseerd, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Resultaten 2024

- In april 2024 hebben wij de contouren en de planning van het in voorbereiding zijnde provinciaal klimaatplan toegelicht in de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid.
- In goed overleg met de gemeenten en het waterschap hebben wij het beleid en de uitvoeringsmaatregelen van de Flevolandse medeoverheden op het gebied van klimaatadaptatie en klimaatmitigatie geïnventariseerd. De resultaten van deze inventarisatie zijn vervat in een rapport dat wij in het najaar van 2024 aan uw Staten hebben aangeboden.

Middelen

5.3 Klimaatakkoord	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	0	0	50	37	13
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	50	37	13

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	13	13	0
Totaal lasten	13	13	0
Baten			
Overige kleine verschillen	0	0	0
Totaal baten	0	0	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Geen sprake van verschillen > € 100.000, derhalve niet van toepassing.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Klimaatakkoord	37	0	37
Totaal	37	0	37

x € 1.000

5.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
5.1 Regionale energiestrategie	Lasten	6.548	6.104	7.471	4.693	2.777
	Baten	-2.117	-2.758	-3.082	-1.939	-1.143
	Saldo	4.431	3.346	4.389	2.754	1.634
5.2 Milieu	Lasten	7.223	7.348	7.149	6.557	592
	Baten	-759	-513	-473	-868	396
	Saldo	6.464	6.835	6.676	5.689	987
5.3 Klimaatakkoord	Lasten	0	0	50	37	13
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	50	37	13
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	Lasten	13.771	13.452	14.669	11.288	3.382
	Baten	-2.876	-3.271	-3.555	-2.807	-747
	Saldo	10.895	10.181	11.115	8.480	2.635

x € 1.000

6. Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur

6.0 Inleiding

Een goede bereikbaarheid is een basisvoorwaarde voor de (economische) ontwikkeling van een samenleving. Voor Flevoland geldt dit in het bijzonder, gelet op de afhankelijkheid van werkgelegenheid op het vaste land. Het gaat dan met name om de schakelfunctie in de stedendriehoek Amsterdam – Almere – Utrecht, de as Alkmaar – Zwolle en de verbinding met de noordelijke regio's. De provincie is verantwoordelijk voor provinciaal mobiliteitsbeleid, aanleg, beheer en onderhoud van provinciale infrastructuur en voor regionaal openbaar vervoer. Voor goede bereikbaarheid zijn we echter ook in belangrijke mate afhankelijk van het Rijk en medeoverheden binnen en rondom Flevoland.

Programma Mobiliteit en Ruimte

Op 13 juli 2022 is het programma 'Mobiliteit en Ruimte' (hierna PMR) vastgesteld met als beoogd effect een slim, schoon en solide mobiliteitssysteem gericht op het realiseren van een veilige en duurzame mobiliteitsketen om van deur tot deur en weer terug te reizen. Binnen het PMR is een belangrijke rol toebedeeld aan Smart Mobility door vormen van innovatieve mobiliteit te verbinden met de meer traditionele mobiliteit om zo een mobiliteitstransitie in Flevoland te realiseren. Het PMR is integraal opgenomen in het 'Omgevingsprogramma Flevoland'. Met het PMR zijn de provinciale doelen uit de Mobiliteitsvisie 2030 nader uitgewerkt in nieuwe maatschappelijke opgaven. Deze zijn vervolgens verbonden met de doelstellingen en activiteiten van partners en vertaald in tal van provinciale activiteiten. GS hebben hiervoor een integraal uitvoeringskrediet ter beschikking gekregen en leggen jaarlijks verantwoording af aan PS over de voortgang van de investeringen via een kredietoverzicht, als bijlage bij de programmabegroting.

Infrastructuurprojecten

Infrastructuur is een wettelijke taak van onze provincie. Deze kerntaak bestaat uit volgende onderdelen:

- aanleg en onderhoud van (vaar)wegen, fietspaden, bruggen en sluisen;
- calamiteitenmanagement en gladheidsbestrijding op de provinciale infrastructuur;
- vergunningverlening (bijvoorbeeld evenementen en aanleggen/verleggen van kabels en leidingen).

De instandhouding van onze infrastructuur en kleinere projecten is geregeld via het 'Meerjarenprogramma Beheer en onderhoud en Vervangingsinvesteringen Infrastructuur (MBVI)'.

Voor het borgen en verbeteren van de externe bereikbaarheid en Rijksinfrastructuur werken wij met Rijk en medeoverheden samen in het Rijk-Regioprogramma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid' (SBAB) en met de regio Zwolle. Dit gaat onder andere over de IJmeerverbinding, de A27 Eemnes-Zeewolde, de N50 en de A6 (Almere – Lelystad). In het BO-MIRT 2024 zijn belangrijke afspraken met het Rijk gemaakt om de bereikbaarheid van Flevoland en met name de woningbouwlocaties te borgen.

Lelylijn

In het Hoofdlijnenakkoord heeft de regeringscoalitie afgesproken de aanleg van de Lelylijn voort te zetten. De reservering hiervoor, van € 3 miljard, is blijven staan. Het onderzoek naar de Lelylijn is onderdeel van het Deltaplan Noordelijk Nederland, waarin wordt gekeken op welke wijze de economische structuur in noordelijk Nederland versterkt kan worden door betere OV-infrastructuur en extra woningbouw. In 2024 is het MIRT-onderzoek afgerond en besproken in het BO-MIRT. PS zijn hierover geïnformeerd. De realisatiekosten van de Lelylijn liggen fors hoger dan de gereserveerde 3 miljard. Doordat er nog onvoldoende zicht is op financiering, kan niet gestart worden met de vervolgstap naar een MIRT-verkenning. Wel is afgesproken om een Masterplan Lelylijn op te stellen, waarin ook de mogelijke financieringsopties nader worden bekeken. Met de drie noordelijke provincies vindt regelmatig afstemming plaats. Met name voor de bereikbaarheid van noordelijk Flevoland is de aanleg van deze lijn cruciaal.

Openbaar vervoer

In 2024 hebben de concessieverleners (Gedeputeerde Staten van de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel) van de nieuwe concessie IJssel-Vecht 2023-2035 stevige interventies moeten uitvoeren vanwege onvoldoende presteren van de nieuwe vervoerder. Door personeelstekorten liep de rituitval in het eerste kwartaal in Flevoland op richting de 15%. Daarom hebben de concessieverleners besloten om per 14 april 2024 de dienstverlening met ruim 10% af te schalen. Via regelmatige bestuurlijke overleggen is gecontroleerd of de uitvoeringskwaliteit weer op niveau kwam en of de personeelstekorten werden opgelost. Per december 2024 kon de aangeboden dienstregeling weer worden gereden.

Met gemeente Almere is veel overleg gevoerd over een nieuwe delegatie voor de periode 2028-2037.

Maatschappelijk effect

Flevoland is goed bereikbaar, zowel voor regionaal, inkomend als uitgaand verkeer en via openbaar vervoer. Vlotte en veilige bereikbaarheid draagt bij aan de economie en aan de deelname van Flevolandse burgers aan het maatschappelijke leven.

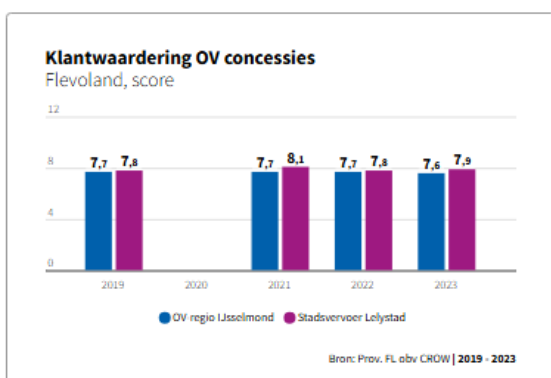
Effect van ons beleid

De bereikbaarheid van Flevoland (ook via het openbaar vervoer) is op een duurzame manier verbeterd, waardoor betere randvoorwaarden zijn ontstaan voor wonen, werken en recreëren.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Goede bereikbaarheid' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Goede bereikbaarheid - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
6. Goede bereikbaarheid en infrastructuur	6.1 Openbaar vervoer	<p>6.1.1 OV is een aantrekkelijk alternatief voor de auto Op een aantal verbindingen moet het gebruik van het openbaar vervoer meer groeien dan het autogebruik en de reistijdverhouding niet verslechteren</p> <p>6.1.2 Ontsluiten van (nieuwe) ruimtelijk-economische ontwikkelingen Het OV moeten meegroeien met de groei van Flevoland, waarbij we in gebieden met een lage OV-bezettingsgraad inzetten op vormen van deelvervoer, zoals 'Mobility as a Service'</p> <p>6.1.3 Vraaggericht, betaalbaar en dekkend OV-netwerk met goede uitvoeringskwaliteit Logisch OV-netwerk, met goede haltevoorzieningen en knooppunten</p> <p>6.1.4 Toegankelijk OV ook voor reizigers met een mobiliteitsbeperking 80% van de reizigers stapt op bij een halte die voldoet aan de eisen van fysieke toegankelijkheid, 50% stapt op bij een halte die tevens voldoet aan de eisen van visuele toegankelijkheid</p>
	6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	<p>6.2.1 Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen</p>

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		6.2.2 Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan
		6.2.3 Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility <ul style="list-style-type: none"> • De bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Flevoland is verbeterd; • Stimuleren van de economische ontwikkeling: bedrijvigheid, kennisontwikkeling en werkgelegenheid; • Samenwerken in de uitvoering met lokale (markt)partijen, in een regionale en landelijke setting
		6.2.4 De mobiliteit is verduurzaamd om de CO2-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen te verminderen tot maximaal 4,2 megaton in 2030 en uiterlijk in 2030 te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit (fijnstof en stikstof)
	6.3 Infrastructuur	6.3.1 De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd ten behoeve van het goed kunnen functioneren van onze samenleving
		6.3.2 De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de verkeersveiligheid verbeteren

Verbonden partij(en)

Op 31 oktober 2018 is de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. De rechtspersoon is een samenvoeging van de organisaties NDOV en DOVA. Het samenwerkingsverband telt 15 leden, waaronder provincie Flevoland. Doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger. De algemene ledenvergadering van de Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. is in 2024 tweemaal bijeengekomen. DOVA heeft zich er met name sterk voor gemaakt om het belang van het regionaal OV onder de aandacht te brengen en de samenwerking en kennisdeling tussen decentrale OV-autoriteiten te bevorderen.

6.1 Openbaar vervoer

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', Landelijk gebied en 'Energie'.

Doel (2023-2027)

6.1.1 OV is een aantrekkelijk alternatief voor de auto.

Op een aantal verbindingen moet het gebruik van het openbaar vervoer meer groeien dan het autogebruik en de reistijdverhouding niet verslechteren.

Doelrealisatie

In de concessie IJssel-Vecht zijn twee nieuwe rechtstreekse buslijnen gekomen die gezorgd hebben voor een comfortabelere en/of snellere reistijd: Lelystad - Urk: geen overstap meer bij de Domineesweg: en Urk - Nagele - Kampen: een besparing van 20 minuten op de reistijd.

Resultaten 2024

Er zijn twee nieuwe buslijnen gaan rijden: de rechtstreekse lijn Urk-Lelystad en de lijn Urk-Kampen via Nagele. De introductie van de productformule 'snelRRReis' op zes buslijnen, waar het OV als aantrekkelijk alternatief voor de auto wordt gepresenteerd, kon deels van start gaan. De buslijnen rijden al wel maar nog niet met het nieuwe toegezegde materieel en de bijbehorende 'branding'. De marketing voor deze productformule zal starten zodra de nieuwe bussen worden ingezet.

- Mede door onze inzet is de dienstregeling van NS binnen Flevoland in december 2024 is uitgebreid met meer intercity's en nieuwe (internationale) bestemmingen.
- Het Rijk heeft besloten dat de invoering van PHS-SAAL opschuift van 2030 naar 2033, waarbij er op dit moment nog veel onduidelijk is over de maakbaarheid van het dienstregelingsmodel.
- Het voorgenomen proefbaanvak ERTMS vindt mede dankzij de stevige Flevolandse lobby definitief niet plaats op de Hanzelijn. Dit voorkomt veel hinder voor reizigers in onze regio. Het project 'ERMTS' staat onder druk, in 2025 verwachten we duidelijkheid over de gevolgen hiervan voor Flevoland.
- Op het BO-MIRT 2024 is afgesproken dat er in 2025 een bestuurlijk overleg wordt georganiseerd om een duidelijk perspectief voor extra treinen tussen Schiphol en Lelystad ten behoeve van de woningbouwopgave langs de corridor.
- In 2024 is gestart met een projectopdracht voor een onderzoek naar een ontwikkelpad voor een busverbinding Almere – 't Gooi - Utrecht (Science Park). Dit gebeurt samen met gemeente Almere en provincies Noord-Holland en Utrecht. Begin 2025 wordt de projectopdracht afgerond waarna deze kan worden geagendeerd voor de Landsdelige OV en spoortafel.
- Provincie Flevoland is een van de betrokken partijen bij de uitwerking van de Lelylijn. De onderzoeken (eindrapportages 'zicht op de Lelylijn' en 'ontwikkelperspectief Lelylijn') zijn afgerond en in het BO MIRT 2024 geweest. In het BO-MIRT is geconstateerd dat de Lelylijn meerwaarde heeft, maar er nog onvoldoende zicht op financiering. Daarom start er nu geen MIRT-verkenning, maar zal eerst worden gewerkt aan een Masterplan Lelylijn. Hierin wordt onder andere gekeken naar mogelijke financieringsbronnen en worden een aantal stationslocaties verder uitgewerkt.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Via een actief beheer van de concessie IJssel-Vecht monitoren we de rijtijden van het openbaar vervoer. Waar nodig gaan we met wegbeheerders in gesprek om de doorstroming van het OV te bevorderen.

Een risico is de snelheidsverlagingen op wegen waardoor ook de reistijden in het OV kunnen toenemen. Het OV-bedrijf en de wegbeheerders overleggen of er maatregelen mogelijk zijn om de reistijdverlenging zo klein mogelijk te houden.

Doel (2023-2027)

6.1.2 Ontsluiten van (nieuwe) ruimtelijk-economische ontwikkelingen

Het OV moeten meegroeien met de groei van Flevoland, waarbij we in gebieden met een lage OV-bezettingsgraad inzetten op vormen van deelvervoer, zoals 'Mobility as a Service'.

Doelrealisatie

In 2024 is de introductie van het buurtbusproject in Dronten goed verlopen. Daarmee is een groter deel van Dronten bereikbaar met het OV. Ook is er meegewerkt aan onderzoeken voor de (OV)-ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties zoals voor Lelystad Zuiderhage en Almere Pampus.

Resultaten 2024

- De introductie van het buurtbusproject in Dronten is voorspoedig verlopen. Gemiddeld maken maandelijks ruim 3000 reizigers gebruik van deze mobiliteitsoplossing.
- We hebben meegewerkt aan onderzoeken naar de (OV)-bereikbaarheid van nieuwe woningbouwontwikkeling, zoals bijvoorbeeld voor Lelystad Zuid Zie hiervoor paragraaf 6.2 ontwikkeling en innovatie mobiliteit.
- Er is een onderzoek voorbereid om in 2025 in gesprek te gaan met inwoners in het landelijk gebied (de zeer kleine kernen) waarvan wij verwachten dat zij een bereikbaarheidsprobleem ervaren: ouderen, mensen met een beperking en jongeren zonder rijbewijs.
- Met de concessiehouder hebben GS nieuwe afspraken gemaakt over het beschikbaar houden van de voertuigen en het verlengen van de afspraken voor de concessie Airport-Express. Wanneer Lelystad Airport opengaat voor vakantievluchten zal de uitvoering van deze concessie van start gaan.

Doel (2023-2027)

- 6.1.3 **Vraaggericht, betaalbaar en dekkend OV-netwerk met goede uitvoeringskwaliteit**
Logisch OV-netwerk, met goede haltevoorzieningen en knooppunten.

Doelrealisatie

Sinds eind 2024 rijdt in de concessie IJssel-Vecht weer de volledige dienstregeling en komt de uitvoeringskwaliteit weer dicht bij de afgesproken besteksnormen. Verder hebben we stappen gezet richting een nieuw 'Tarievenhuis Oost' (2024) en om te komen tot aantrekkelijke OV-knooppunten en een logisch OV-netwerk dat aansluit bij de vraag.

Resultaten 2024

- De nieuwe concessie IJssel-Vecht is van start gegaan. Zoals in de inleiding opgemerkt liet de uitvoeringskwaliteit in dit eerste concessiejaar nog sterk te wensen over. De drie opdrachtgevers (Gelderland, Overijssel en Flevoland) hebben stevig bijgestuurd. Het uitgangspunt was: liever minder maar betrouwbaar openbaar vervoer dan OV met een slechte uitvoeringskwaliteit. De nieuwe buslijn Urk-Kampen werd ook tijdelijk stilgelegd. De rituitval verminderde sterk maar bleef nog boven de norm.
- De inspanningen van de vervoerder om extra chauffeurs te werven hadden uiteindelijk wel het gewenste effect. Vanaf medio december kon de aangeboden dienstregeling weer worden gereden en was de rituitval gedaald tot dicht bij de norm.
- In Almere is de gemeente gedelegeerd opdrachtgever voor het openbaar vervoer. Gemeente Almere heeft daar gezorgd voor een goed OV-aanbod. De concessie Fryslân heeft per december 2024 een nieuwe vervoerder gekregen. Dat betekent dat ook de buslijn Emmeloord-Lemmer-Drachten-Groningen van vervoerder wisselde. Voor deze lijn geeft provincie Flevoland een vergoeding aan provincie Friesland.
- De gerealiseerde laadlocaties voor OV-bussen in Nagele en bij Lelystad Airport voldoen. In afwachting van de beschikbaarheid van voldoende energie op de optimale laadlocaties (in Lelystad en Emmeloord) blijven deze tijdelijke locaties in gebruik.
- Er zijn nieuwe abonnementen voor OV-reizigers ontwikkeld. Het aanbod voor de reiziger blijft aantrekkelijk en vereenvoudigt sterk. De introductie is in 2025.
- In samenwerking met de gemeente Noordoostpolder is gestart met onderzoek naar het functioneren van het huidige Emmeloord Busstation. Het is de bedoeling dat dit busstation de komende jaren een kwaliteitsverbetering krijgt om zo het OV aantrekkelijker te maken. Het in samenwerking met de gemeente Zeewolde uitgevoerde onderzoek naar mogelijkheden om de reistijden per bus in Zeewolde te versnellen heeft hetzelfde doel.
- Met een subsidie van provincie Flevoland realiseert gemeente Urk een nieuw busstation en nieuwe bushaltes. Ook deze investering zorgt voor snellere busroutes op Urk. De oplevering van deze nieuwe OV-infrastructuur op Urk is vertraagd. De planning is nu dat het begin 2026 klaar is. Gemeente Lelystad is in 2024 gestart met de werkzaamheden aan het stationsgebied Oost (nieuw busstation, een busbaan tot aan de Ziekenhuisweg en de herinrichting van het stationsplein aan de oostzijde) met subsidie van provincie Flevoland. Ook de uitvoering van dit project is vertraagd. Het hele project wordt naar verwachting in 2026 opgeleverd.

- De koers is ingezet om het OV-vangnet om te vormen tot volwaardig OV-flexvervoer (met de merknaam flexRRReis). Dit heeft centraal gestaan bij de aanbesteding voor een nieuw callcenter en een nieuwe vervoerder, waarbij de markt is uitgedaagd om met innovatieve oplossingen te komen voor aantrekkelijk OV-flexvervoer in met name het landelijk gebied. De aanbesteding is succesvol afgerond en de reeds gestarte implementatie moet ervoor zorgen dat per 1 juli 2025 er voor bestaande reizigers een soepele overgang plaatsvindt waarna er geleidelijk ingezet wordt op het bereiken van nieuwe reizigers.
- GS hebben besloten om het convenant Sociale Veiligheid Openbaar Vervoer Oost te ondertekenen. Samen met OV-vervoerders, politie en provincies wordt gewerkt aan een veiliger OV door met elkaar te overleggen en informatie te delen over incidenten.
- PS hebben in eerst ingestemd met de hoofdlijnennotitie en later met het ontwerp-delegatiebesluit OV Almere 2028-2037. De verantwoordelijkheid voor het plaatselijk en regionaal OV kan zo tot en met 2037 gedelegeerd blijven aan gemeente Almere. Zodra ook de gemeenteraad en het college van gemeente Almere instemt met het ontwerp-delegatiebesluit kunnen GS het definitieve delegatiebesluit nemen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De uitvoeringskwaliteit van de OV-concessie (rituitval, punctualiteit e.d.) wordt maandelijks beoordeeld. Via het concessie-overleg wordt het OV-bedrijf aangesproken op de geleverde kwaliteit. De concessieverleners kunnen boetes opleggen wanneer de kwaliteit te wensen over laat.

Doel (2023-2027)

6.1.4 Toegankelijk OV ook voor reizigers met een mobiliteitsbeperking

80% van de reizigers stapt op bij een halte die voldoet aan de eisen van fysieke toegankelijkheid, 50% stapt op bij een halte die tevens voldoet aan de eisen van visuele toegankelijkheid.

Doelrealisatie

De fysieke toegankelijkheid van het OV is verbeterd. Eind 2024 waren er van de 841 haltes in Flevoland 221 haltes volledig toegankelijk en 315 haltes deels toegankelijk (haltes die al op hoogte zijn voor rolstoelgebruikers maar niet zijn voorzien van geleidelijnen).

Resultaten 2024

- GS hebben het 'Uitvoeringsprogramma Toegankelijkheid OV 2024 – 2028' voor het Flevolandse OV vastgesteld in lijn met het landelijke 'Bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2024 – 2032'. In het Uitvoeringsprogramma staan de acties die provincie Flevoland de komende jaren oppakt om het OV toegankelijker te maken voor reizigers met een mobiliteitsbeperking.
- In Flevoland hebben de Flevolandse wegbeheerders in totaal 31 extra bushaltes volledig toegankelijk gemaakt.
- Provincie Flevoland heeft in kaart gebracht welke haltes nog niet toegankelijk zijn; er zijn gesprekken gevoerd met de gemeenten (wegbeheerders) over de toegankelijkheid van de gemeentelijke bushaltes.

Middelen

6.1 Openbaar vervoer	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	41.106	36.470	43.077	41.618	1.459
Baten	-8.845	-2.336	-1.996	-2.064	69
Saldo	32.261	34.134	41.081	39.553	1.527

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Openbaar streekvervoer	1.404	1.404	0
Overige kleine verschillen	55	55	0
Totaal lasten	1.459	1.459	0
Baten			
Overige kleine verschillen	69	69	0
Totaal baten	69	69	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Openbaar streekvervoer

De begrotingspost 'Openbaar streekvervoer' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 1,4 mln. Deze onderschrijving wordt veroorzaakt doordat voor een bedrag van € 0,95 mln. decentralisatie-uitkeringen van het Rijk is ontvangen, waarvoor in 2024 nog geen passende besteding heeft plaatsgevonden. Daarnaast heeft in 2024 een gewijzigde subsidieverlening aan EBS plaatsgevonden in verband met exploitatie van de concessie IJssel-Vecht. Daarin is, vooruitlopend op latere subsidievestiging, rekening gehouden met het over 2024 door DOVA lager vastgestelde indexcijfer dan waar bij initiële subsidieverlening van werd uitgegaan. Daarnaast zijn de exploitatieopbrengsten voor EBS hoger dan geprognosticeerd (onder andere door Rijkscompensatie SOV / motie Krul). Hierdoor komt het contractueel recht op compensatie van reizigersopbrengsten ten laste van provinciale middelen te vervallen. Het volledig budgettair voordeel als gevolg van onderschrijving van deze begrotingspost is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Openbaar vervoer	41.618	-2.064	39.553
Totaal	41.618	-2.064	39.553

x € 1.000

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied', 'Energie' en 'Digitalisering'.

Doel (2023-2027)

6.2.1 Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen.

Doelrealisatie

Hoewel een aantal wegvakken richting de oeververbindingen naar de omliggende regio's een stijging laten zien, zijn de snelheid en doorstroming op trajecten binnen Flevoland ruim binnen de norm. We blijven de ontwikkeling monitoren en agenderen indien nodig voorstellen voor mitigerende maatregelen. Wat betreft verkeersveiligheid is sprake van stijgende trend van aantallen gewonden in plaats van een dalende trend. Voor verkeersdoden is het lastig een trend waar te nemen vanwege het relatief lage aantal.

Resultaten 2024

- We hebben het Kredietoverzicht over de voortgang van de investeringen uit het programma 'Mobiliteit en Ruimte' als bijlage bij de programmabegroting voorgelegd aan PS.
- We hebben het bereikbaarheidsonderzoek naar de woningbouwambities (100.000+ woningen) in Flevoland afgerond. Om Flevoland in de toekomst bereikbaar te houden is naast de aanleg van noodzakelijke infrastructuur een forse inspanning nodig om meer banen en voorzieningen naar de provincie te krijgen. Dit samen met inzet op gedragsverandering om inwoners (collectief) in staat te stellen efficiënter en duurzamer mobiliteitsgedrag te vertonen.
- Op het BO-MIRT 2024 is met het Rijk afgesproken om in 2025 te starten met een MIRT-verkenning naar de verbreding van de A27 (Eemnes – Almere/Zeevolde).
- Om bereikbare woningbouw in Almere Pampus mogelijk te maken moet er een IJmeerverbinding worden gerealiseerd. Aangezien in het Mobiliteitsfonds beperkte middelen beschikbaar zijn, is op het BO-MIRT 2024 met het Rijk afgesproken te onderzoeken of er andere bekostigingsmogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van hoogstedelijk Almere Pampus, inclusief de IJmeerverbinding. Zodoende is afgesproken om in 2025 te starten met een P-verkenning en de ontwikkeling van een integrale businesscase.
- Om de uitvoering van de verbreding van de A6 (Lelystad – Almere-Oostvaarders) te versnellen, hebben we een bijdrage geleverd aan de stikstofberekeningen. Op het BO-MIRT is afgesproken dat het Rijk zich zal inspannen om de uitvoering van dit MIRT-project op een gepast moment en binnen afzienbare tijd te laten plaats vinden.
- Ter uitvoering van de afspraak in het BO MIRT van november 2022 is in opdracht van het programma 'Samen Bouwen aan bereikbaarheid' gewerkt aan onderzoek naar de multimodale bereikbaarheid van Lelystad Zuid (Zuiderhage) in relatie tot Lelystad Centrum en de (hoofd)netwerken (OV, weg en fiets). Dit onderzoek moet antwoord geven op de vraag welke mobiliteitsvoorzieningen noodzakelijk zijn voor grootschalige woningbouw in dit gebied. Een van de belangrijkste onderzoeksvragen is of een station Lelystad Zuid de beste oplossing is. De provincie heeft samen met de gemeente Lelystad de projectleiders geleverd voor aansturing van dit onderzoek. Door herhaaldelijke gebreken aan het gebruikte verkeersmodel heeft het onderzoek aanzienlijke vertraging opgelopen. De resultaten worden eerste helft 2025 verwacht.
- We hebben een ontwerpbesluit genomen over actualisatie van de wegcategorieën, welke de basis vormt voor de inrichting van wegen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Wij blijven maximaal aandringen bij het Rijk op het nakomen van de in 2024 gemaakte afspraken. Deze zijn noodzakelijk om de ontwikkeling van Flevoland mogelijk te maken. Beschikbare uitvoeringscapaciteit en stikstofruimte kunnen voortgang belemmeren, waarbij wordt ingezet om mogelijke belemmeringen in een zo vroeg mogelijk stadium te mitigeren en daarmee de ontwikkeling van de bereikbaarheid van Flevoland zo goed mogelijk te borgen.

Doel (2023-2027)

6.2.2 Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan.

Doelrealisatie

Met de gemaakte afspraken in het BO MIRT 2024 zijn goede stappen gezet om het doel is (groten)deels te behalen. Aangezien er vaak sprake is van afhankelijkheid van en draagvlak bij andere gebiedspartners en van de Rijksoverheid is het een zaak van de lange adem.

Resultaten 2024

Bij het Rijk en andere gebiedspartners hebben wij aangedrongen op besluitvorming die voor de bereikbaarheid van provincie Flevoland essentieel is:

- Verbreding van de N50 tussen Kampen-Zuid en Hattermerbroek en het veiliger maken van de trajecten van de N50 die (nog) niet zijn verdubbeld. Het ministerie van IenW is gestart met de herijking van het stikstofonderzoek en er is een verkenning gestart naar de benodigde capaciteit van Rijkswaterstaat voor de verbreding van het eerste traject Kampen – Kampen Zuid in overleg met de regio. Voor de verkeersveiligheidsopgave bij Kampen – Ramspol is een tijdelijke fysieke rijbaanscheiding en halverharding aangelegd en Rijkswaterstaat is vanuit de projectgroep de definitieve fysieke rijbaanscheiding aan het voorbereiden voor besluitvorming.
- Verbreding van de sluis, bruggen en vaargeulen bij Kornwerderzand. Er is door ons maximaal druk uitgeoefend op het Rijk samen met de regiopartners, provincie Friesland en provincie Overijssel. Over de financiering van de gestegen kosten hebben Rijk en regio nog geen afspraak. In het BO-MIRT 2024 hebben Rijk en regio de afspraak gemaakt om op korte termijn het eens worden over een financiële oplossing voor het tekort en te komen tot een oplossing/voorkeursvariant. De regio is uitgenodigd om met een alternatief te komen.
- Binnen het Rijk-regioprogramma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid' is binnen de verschillende programmaliijnen samengewerkt aan producten zoals een hubstrategie en het voorbereiden en uitvoeren van MIRT afspraken, waarbij de Ruimtelijk Strategische Verkenning Pampus is opgeleverd en in het BO-MIRT 2024 is vastgesteld. Hierop zijn in hetzelfde BO-MIRT vervolgspraken gemaakt over een P-verkenning IJmeerverbinding en een integrale businesscase. Er is gewerkt aan het bereikbaarheidsonderzoek Lelystad Zuid(erhage) dat in 2025 zijn afronding moet krijgen. In 2024 is samen met de regionale partners in de MRA een nieuw programmaplan 2024 –2026 opgesteld en is gewerkt aan een governance voor het MRA Platform Smart Mobility.
- Met de partners in de Regio Zwolle hebben we afgesproken om vanaf 2025 aan de slag te gaan met een brede mobiliteitsstrategie Regio Zwolle. Dit in het kader van de groeiopgave van de Regio Zwolle.

Doel (2023-2027)

6.2.3 Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility:

- de bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Flevoland is verbeterd;
- stimuleren van de economische ontwikkeling: bedrijvigheid, kennisontwikkeling en werkgelegenheid;
- samenwerken in de uitvoering met lokale (markt)partijen, in een regionale en landelijke setting.

Doelrealisatie

Er zijn verkeersregel-optimalisaties uitgevoerd die, met name bij grote evenementen en piekdrukke, hebben geleid tot verbetering van de doorstroming en bereikbaarheid door reistijdverkorting.

Er wordt regionaal samengewerkt met marktpartijen (event-organisatoren), kennisinstellingen, gemeente Dronten, en op landelijk niveau met het Rijk om digitale verkeersmanagement-toepassingen uit te werken en in te zetten in combinatie met gedragsmaatregelen en onderzoek om bij te dragen aan de doorontwikkeling van ons verkeersmanagement.

Resultaten 2024

- In het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' is Smart Mobility randvoorwaardelijk gemaakt aan nieuwe investeringen in Flevoland. Met het Fundament Smart Mobility Flevoland, de doorontwikkeling via de Kwaliteitsimpuls en de intensivering door middel van de Krachtenbundeling met het Rijk hebben we gewerkt aan versnelling van de mobiliteitstransitie in Flevoland versnellen langs de fundamentele speerpunten:

- a. mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum: als voorloper van de nog te realiseren Digi City is het paviljoen vanuit het 'Programma Smart Mobility Flevoland' gefinancierd. Daarnaast hebben de eerste verkenningen plaats gehad om tot gezamenlijke programmering te komen van te ontwikkelen Smart Mobility innovaties;
- b. Smart Area Flevoland: deze potentiële ontwikkeling is volgend op de volledige realisatie van het MITC. Alsdan kan deze worden verbonden met andere reeds in gang gezette innovaties om op deze manier tot een kansrijke propositie uit te groeien om te vermarkten en Flevoland als smart area te promoten. In 2024 hebben derhalve geen specifieke inspanningen plaatsgehad;
- c. gecoördineerd netwerk breed verkeersmanagement:
 - i. digitale inzet verkeersmanagementmaatregelen: Bij de maaiwerkzaamheden (tijdelijke wegafsluiting) op de Markerwaarddijk is getest met digitale berichtgeving via sociale media, in-car navigatie-apps en reclamepanelen in winkelcentra. De inzet is effectief gebleken: het bereik van deze berichtgeving in aanvulling op de reguliere communicatiemiddelen is hoog en weggebruikers zijn positief over de vroegtijdige aankondiging;
 - ii. er is via het project 'VM-IVRA' getest met digitale vooraankondigingen voorafgaand aan Defqon 2024 en Lowlands 2024. Het bereik was goed en we gaan hiermee door;
 - iii. de vernieuwde VRI bij de Elburgerbrug is getest met specifieke evenementenscenario's die grote piekdrukke (Defqon, Lowlands) beter kunnen verwerken. Ook is de brugopeningsfrequentie van de Elburgerbrug bij piekmomenten teruggebracht. Gecombineerd heeft dit significante (soms tot wel 50% per aanrijrichting) wachttijd en reistijds-vermindering opgeleverd.
- d. digitalisering overheden: er zijn in 2024 verdere stappen gezet om meer wegbeheerders hun mobiliteitsdata structureel op orde te laten brengen. Een belangrijke bijkomende factor is het uitstel van het door het ministerie van IenW aangekondigde 'Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata' (DSM). De aankomende 'Real-Time Traffic Information-verordening' die deze mobiliteitsdata-levering gaat verplichten en onderdeel is van DSM, zou in eerste instantie al in 2025 worden ingevoerd, maar is eind 2024 met twee jaar uitgesteld door het ministerie tot begin 2027;
- e. vraaggericht OV/Mobility as a Service: de ontwikkeling van zowel OV-flexvervoer als van deelmobiliteit als bouwstenen voor een MaaS ecosysteem is in 2024 in gang gezet. In samenwerking met markt en de 6 gemeenten vervult de provincie de kartrekkersrol in de regionale ontwikkeling en realisatie van deelmobiliteit. Hiervoor hebben we een plan opgesteld uitgaande van een gefaseerde aanpak waarbij eerst met behulp van data de potentie is bepaald in ieder van de 6 gemeenten. Voor het ontwikkelen van deelaanbod wordt gebruik gemaakt van kennis en tools vanuit het landelijk platform 'Natuurlijk! Deelmobiliteit'. Flevoland draagt actief bij in dit platform en stelt haar kennis en ervaring beschikbaar. Naar aanleiding van de aanbesteding OV-flexvervoer is door de provincie, in samenwerking met de gegunde partij een start gemaakt met het onderzoeken van de mogelijkheden om vraaggericht OV (waaronder OV-flexvervoer) te integreren in OV9292;
- f. elektrificeren mobiliteit: Qua capaciteit liggen we op schema, de vraag blijft echter nog achter. In 2024 zijn meer laadpalen geplaatst dan in 2023. In 2023 bedroeg dit circa 120 à 125 laadpalen (is 250 laadpunten) en in 2024 zal dit naar verwachting uitkomen op circa 180 tot 190 laadpalen. Daarnaast zijn in 2024 nog ongeveer hetzelfde aantal (191) locaties aangemaakt/voorbereid voor het plaatsen van laadpalen. Op basis van de laatste prognoses is de verwachting dat in 2030 circa 72.000 laadpunten in de publieke ruimte van de MRA-e regio nodig zijn, waarvan circa 4.000 tot 4.850 in Flevoland. Flevoland ligt op schema om dit aantal te halen;
- g. cross sectorale samenwerking: onze samenwerking met het Rijk, de VRA, gemeente Amsterdam en gemeente Almere wordt vervolgd in specifieke 'Dutch Metropolitan Innovations' zoals 'Digital Twin As A Service' en 'Digitale Regie Openbare Ruimte'. De gebiedsontwikkeling van met name nieuwe woonwijken kan hierdoor integraler worden vorm gegeven, waardoor de mobiliteitstransitie door middel van Smart Mobility toepassingen toegankelijk wordt voor alle inwoners en de bereikbaarheid toekomstbestendig kan worden gemaakt;
- h. Scale Up in Residence: er is een meerjarig (2025-2028) onderzoeksvoorstel ingediend om voor het evenemententerrein Walibi bezoekersgedrag en vervolgens gedragssturing te onderzoeken. Hierbij wordt gekeken naar de effectiviteit van (digitale) sturingsmiddelen voor bezoekers bij (grootschalige) evenementen op het Walibi-evenemententerrein. De provincie (wegbeheerder en trekker digitaal verkeersmanagement) werkt hierin samen met de Hogeschool van Amsterdam (projectleider), Q-Dance (Defqon), Mojo (Lowlands) en de Gemeente Dronten (vergunningverleners + wegbeheerder).

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Tot op heden levert het Rijk alleen incidentele bijdragen die slechts pilots mogelijk maken. Voor de ontwikkeling en implementatie van Smart Mobility is structurele rijksfinanciering onontbeerlijk. Structurele financiering vanuit het Rijk zou ook nut en noodzaak in het Huis van Thorbecke onderschrijven, waardoor de inzet van medeoverheden kan worden geborgd. Ten slotte worden ook wij geconfronteerd met een uiterst krappe arbeidsmarkt voor Smart Mobility, waardoor de werving en selectie van een regisseur verkeersmanagement niet is gelukt en ons bemoeilijkt in de verdere ontwikkeling van verkeersmanagement 2.0.

Doel (2023-2027)

6.2.4 De mobiliteit is verduurzaamd om de CO₂-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen te verminderen tot maximaal 4,2 megaton in 2030 en uiterlijk in 2030 te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit (fijnstof en stikstof).

Doelrealisatie

In 2022 was de CO₂-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen 4,7 megaton. Ten opzichte van 2017 is dat een vermindering van 0,4 megaton (9%). Sinds de sterke daling van CO₂-uitstoot door mobiliteit als gevolg van COVID-19, is er echter sprake van een oplopende lijn. De prognose richting 2030, op basis van de landelijk klimaat en Energie Verkenning (KEV), laat weliswaar een dalende lijn zien, maar onvoldoende om het doel voor 2030 te halen.

Resultaten 2024

- Samen met regionale partners hebben we via het 'Regionaal mobiliteitsprogramma' (RMP) een ontwerp voor een dashboard voor monitoring van verduurzaming van mobiliteit op laten stellen. In 2025 wordt een eerste fase hiervan gebouwd, waarmee inzicht wordt gegeven in de voortgang van realisatie van verduurzamingsmaatregelen. In gesprekken met de Flevolandse gemeenten hebben we geïnventariseerd wat zij concreet doen en van plan zijn ter verduurzaming van mobiliteit. Dit levert input voor het monitoringsdashboard en vormt de basis voor een in 2025 verder uit te werken uitvoeringsagenda duurzame mobiliteit.
- Als deelnemer aan Coalitie Anders Reizen stimuleren we duurzaam vervoer van de provinciale medewerkers. In samenwerking met Breikers is de provincie een behoefteonderzoek gestart onder haar medewerkers. Het onderzoek loopt door in 2025. De uitkomsten van dit onderzoek geven inzichten in de feedback van de medewerkers op het eigen mobiliteitsbeleid. De inzichten dienen als basis voor het bepalen van de vervolgstappen.
- Alle laadpalen op het provinciehuis zijn vervangen door laadpalen met nieuwste techniek. Daarnaast zijn twee nieuwe snelladers geplaatst op de bezoekersparkeerplaats aan de voorzijde van het provinciehuis.
- Ter stimulering van de beschikbaarheid van hernieuwbare brandstoffen en energiedragers zijn via het project 'MRA-Elektrisch' in 2024 circa 185 publieke oplaadpunten voor elektrische voertuigen gerealiseerd en zijn nog eens 191 locaties voorbereid voor plaatsing van laadpalen. Hiermee komt het aantal laadpunten in Flevoland op circa 1850 tot 1900. Zie ook Elektrificeren mobiliteit, onder Smart Mobility.
- Vanuit het landelijke project Learning Community 'Clean Energy Hubs' (CEH's) is een eerste aanzet gedaan tot een inventarisatie van kansrijke locaties om Clean Energy Hubs te realiseren in Flevoland. In het kader van dit project zijn kansrijke locaties bezocht en zijn oriënterende gesprekken gevoerd met partijen uit de markt (brandstofleveranciers), beheerders van bedrijventerreinen en ontwikkelmaatschappijen (Flevokust, LAB en onder andere Horizon) en overheden die ervaring hebben met het faciliteren van CEH's (diverse gemeenten en provincies).
- Uitvoering is gegeven aan de aanpak van fietsknelpunten en ontbrekende schakels in het fietsnetwerk, waaronder:
 - het opwaarderen van het beheerspad IJsselmeerdijk ten gunste van de fietser, als onderdeel van de dijkversterking IJsselmeerdijk;
 - een veilige fietsoversteek van de Grote Trap met de Vogelweg;
 - groot onderhoud op de regionaal toeristische fietspaden Knardijk en de Hoge vaart (gedeeltelijk);
 - start van de voorbereiding van de aanleg van de ontbrekende fietsschakel op de Nulderdijk, samen met de gemeente Zeewolde;
 - samen met de gemeenten Noordoostpolder en Urk is een verkenning gemaakt en een concept intentieovereenkomst opgesteld over de hoogwaardige fietsroute Urk-Emmeloord-Marknesse.
- Naast infrastructurele maatregelen voor fietsers, hebben we gesprekken gevoerd met ondernemers over de inrichting van zogenaamde fietspauzepunten als voorziening op en langs fietsroutes voor fietsers en

wandelaars, onderzoek opgestart naar de fietsbewegwijzering en een 18-tal permanente fietstelpunten gerealiseerd op de provinciale fietspaden voor monitoring van het fietsgebruik, in aanvulling op de jaarlijkse incidentele fietstelling met circa 75 fietstelpunten.

Middelen

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	4.890	7.324	3.341	2.306	1.035
Baten	-1.970	0	-390	-486	96
Saldo	2.920	7.324	2.951	1.820	1.131

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Smart Mobility	525	525	0
2. Vervoersmanagement	188	188	0
3. Organisatiekosten PBM	127	127	0
4. Voorverkenningen	122	122	0
Overige kleine verschillen	73	73	0
Totaal lasten	1.035	1.035	0
Baten			
1. Smart Mobility	108	108	0
Overige kleine verschillen	-12	-12	0
Totaal baten	96	96	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. en 5. Smart Mobility

De begrotingspost 'Smart Mobility' onderschrijdt het begrotingssaldo met € 0,63 mln. Enerzijds omdat de voorgenomen planning om de mobiliteitstransitie in Flevoland vorm te geven te ambitieus blijkt. We zien dat de mobiliteitstransitie meer tijd vraagt doordat het Rijk worstelt met richting geven en structurele bekostiging, gemeenten niet toekomen aan innovatie, marktpartijen zonder bestendige overheid te veel onzekerheid ervaren om te investeren en human capital onder druk staat in deze nichemarkt. In triple helix verband samen ontwikkelen versterkt de levensvatbaarheid van businesscases voorbij de pilotfase. Anderzijds omdat door voornoemde worsteling kansen op nieuwe vormen van samenwerking ontstaan die het delen van ontwikkelkosten mogelijk maken. In lijn met onze ambitie en in aansluiting op het coalitieakkoord wordt voorgesteld om voor de mobiliteitstransitie meer tijd te nemen. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijving binnen de begrotingspost is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

2. Vervoersmanagement

Ten laste van dit budget zijn de lasten in het kader van vervoersmanagement, waaronder het beïnvloeden van de keuze van verkeersmodaliteit, verantwoord. Gedurende 2024 is het budget met € 0,19 mln. onderschreden, voornamelijk omdat de stelpost voor mobiliteitsmanagementprojecten niet is aangewend. Het budgettair voordeel is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

3. Organisatiekosten PBM

De begrotingspost 'Organisatiekosten PBM' onderschrijdt het begrotingssaldo met € 0,12 mln. Deze onderschrijving wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het budget voor de provinciale bijdrage aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur van € 0,08 mln. niet nodig is gebleken als gevolg van een hogere rijksbijdrage. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijving binnen de begrotingspost is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

4. Voorverkenningen

Het budget 'Voorverkenningen' is aangewend voor het vooronderzoek van situaties op de provinciale wegen. Het betreft een stelpost binnen het beleidsthema 'Mobiliteit', waarvan het gebruik van jaar tot jaar fluctueert. Door samenwerking met andere overheidspartners konden kosten worden gedeeld (doorbelast). Dit budgettair voordeel is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Mobiliteit en verkeer	2.306	-486	1.820
Totaal	2.306	-486	1.820

x € 1.000

6.3 Infrastructuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Instandhouding organisatie'.

Doel (2023-2027)

6.3.1 De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd ten behoeve van het goed kunnen functioneren van onze samenleving.

Doelrealisatie

Oplossingen van de knelpunten in de bereikbaarheid van provincie Flevoland zijn voorbereid.

Resultaten 2024

- Rondweg Lelystad-Zuid (Laan van Nieuw Land en Verlengde Westerdreef): de voorbereidingen voor de planologische inpassing zijn vervolgd. De contractvoorbereiding en de voorbereidingen voor een realisatieovereenkomst zijn opgestart en zo goed als gereed. Er zijn oplossingen gevonden voor de benodigde (tijdelijke) compensatie- en mitigatieopgaven. Wij werken hierbij nauw samen met de gemeente Lelystad.
- Doorfietsroute Almere-Lelystad: we hebben de ruimtelijke ordening procedure voorbereid en het ontwerp verder uitgewerkt. Dit hebben we gedaan in overleg met de betrokken partijen Nationaal Park Nieuw Land, Staatsbosbeheer, gemeente Almere en gemeente Lelystad. In december 2024 zijn, conform de Omgevingswet, het ontwerp Omgevingsplan en bijbehorende vergunningen ingediend bij de gemeente Lelystad.
- Spuiweg (Ontsluitingsweg) Urk: in 2024 hebben we de planologische procedure opgestart in nauwe samenspraak met de gemeenten Urk en Noordoostpolder. Inmiddels is het voorkeursalternatief vastgesteld waarna er is begonnen met de uitwerking van de mogelijke varianten.
- N307 Houtribweg: we hebben een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Lelystad gesloten voor de realisatie van doorstromingsmaatregelen op de N307 om de komst van bedrijven met veel vrachtverkeer op Flevokusthaven mogelijk te maken.

Doel (2023-2027)

6.3.2 De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de verkeersveiligheid verbeteren.

Doelrealisatie

We hebben de kwaliteit van onze wegen op peil gehouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Resultaten 2024

- Er is uitvoering gegeven aan de in 2024 geplande projecten van het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur' (MBVI). Over de voortgang van deze projecten is gerapporteerd middels de halfjaarlijkse 'Voortgangsrapportage Regioprojecten'.
 - Op 29 mei 2024 hebben PS het 'Strategisch Uitvoerings Programma - Beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027' (SUP 3.0) vastgesteld. In het SUP 3.0 staan de inhoudelijke en financiële kaders voor het beheer en onderhoud aan de provinciale infrastructuur.
 - Het 'MBVI 2025' is vastgesteld, met daarin opgenomen de programmering voor de periode 2025 - 2029.
 - Wij werken samen met gemeenten aan de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Het ministerie heeft de provincie en gemeente voor bijna 100% de SPV-subsidie regeling tweede tranche Flevoland toegekend, ten gunste van de uitvoering van het verhogen van de verkeersveiligheid. Gewerkt is aan een regionaal uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid in het kader van de SPV, tevens noodzakelijk voor de aanvraag van de SPV-gelden derde tranche. De landelijke verkeersveiligheids campagnes zijn uitgevoerd waaronder de campagnes: Mono, BOB, snelheid, fietsverlichting, De kinderen gaan weer naar school en doortrappen voor ouderen. Regionaal is ingezet op de campagne: landbouwverkeer en fietsers, modder op de weg en het dragen van de fietshelm.

- Maatregelen zijn uitgevoerd op 80- en 100-km/u wegen om deze veiliger te maken. Deze maatregelen zijn in combinatie uitgevoerd met niet-jaarlijks onderhoud van de provinciale wegen waaronder de aanpassing van de Biddingringweg (eerste fase) en aanpassingen Ganzenweg ter hoogte van de aansluiting met Gooiseweg.
- Markerwaarddijk: we hebben in samenspraak met gemeenten en de provincie Noord-Holland en RWS een pre-verkenning uitgevoerd voor de verkeersveiligheidsmaatregelen op de Markerwaarddijk. De pre-verkenning is de input voor de technische verkenning en uitwerking Markerwaarddijk.
- Langs provinciale wegen zijn stukken grond in eigendom van provincie Flevoland oneigenlijk in gebruik genomen. Dit is onwenselijk en daarom worden in samenspraak met bewoners afspraken gemaakt over het gebruik van deze zogenoemde beheerstroken dan wel het terugvorderen van deze stroken. In 2024 is (van de ongeveer 100 dossiers) circa 70% aangeschreven en zijn eerste gesprekken gevoerd.
- Het afgelopen jaar hebben we het Programma 'Groot onderhoud Bruggen en Sluizen' afgerond. In het programma zijn in zes jaar tijd 13 bruggen en 11 sluizen gerenoveerd en zijn 2 nieuwe bruggen gekoppeld aan de bediencentrale. In 2024 zijn nog enkele nazorgprojecten voorbereid welke in 2025 worden uitgevoerd.
- 'Meerjarenprogramma Oevermaatregelen': Het projectteam heeft samen met de aannemer en het ingenieursbureau het ontwerp voor de eerste 11 kilometer uitgewerkt en de bijbehorende vergunningen - benodigd voor de uitvoering die in 2025 zal starten - ingediend.
- In 2024 hebben we bijgedragen aan het Nationaal Dataportaal Wegverkeer als co-financier en mede-opdrachtgever. We hebben ons contract vernieuwd om zowel onze wegverkeerstellingen centraal te ontsluiten en we hebben nieuwe permanente fietstelpunten aangelegd via de raamovereenkomst met het NDW.

Middelen

6.3 Infrastructuur	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	32.282	35.111	37.861	35.832	2.029
Baten	-1.213	-474	-474	-805	331
Saldo	31.068	34.637	37.387	35.027	2.360

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Gladheidsbestrijding	-96	0	-96
2. Jaarlijkse onderhoud	-869	-569	-300
3. Boscompensatie/ droogteschade	237	237	0
4. Bijdragen aan gemeenten	662	662	0
5. Kapitaallasten	1.951	1.804	147
Overige kleine verschillen	144	0	144
Totaal lasten	2.029	2.135	-106
Baten			
1. Gladheidsbestrijding	91	0	91
6. Jaarlijkse onderhoud	240	0	240
Totaal baten	331	0	331

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Gladheidsbestrijdingen

De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,09 mln. Dit is grotendeels het gevolg van de areaalgroei. In het seizoen 2024/2025 was er tevens sprake van een lichte stijging in het aantal strooibeurten.

Provincie Flevoland strooit ook voor derden (gemeenten en collega provincies). De kosten hiervoor worden doorberekend. In het budget staat hier geen bedrag voor begroot, omdat niet goed te voorspellen is hoeveel strooibeurten er zullen worden verricht. Per saldo (lasten -/- baten) bedraagt de overschrijding nagenoeg nihil.

2. Jaarlijks onderhoud – lasten

Aan de lastenkant is sprake van een overschrijding van afgerond € 0,87 mln. De belangrijkste oorzaken zijn (× € 1,0 mln.):

A. Onderhoud bruggen en sluisen	€ 0,54
B. Gas, water en licht	€ 0,16
C. Dagelijks onderhoud	€ 0,17

Totaal overschrijding	€ 0,87

Hieronder is een toelichting uiteengezet op de overschrijding:

A. Onderhoud bruggen en sluisen

De overschrijding van € 0,54 mln. is met name het gevolg van aanvullende werkzaamheden na afronding van het programma 'Groot Onderhoud Bruggen en Sluisen' (GOBS) die niet in de scope van het project zaten en daarnaast was er sprake van onvoorspelbare storingen en onvoorziene werkzaamheden op het correctief-, en preventieve onderhoud.

B. Gas, water en licht

In 2024 was er sprake van prijsstijgingen van energie. Ook in 2024 zijn de prijzen van energie nog altijd hoog. Provincie Flevoland beschikt over een variabel contract voor haar energie. In 2024 was dan ook sprake van een overschrijding van € 0,16 mln.

C. Dagelijks onderhoud

De overschrijding van € 0,17 mln. is voor een belangrijk deel het gevolg van dat ten aanzien van sierbeplanting de aanbesteding hoger en er meer extra onderhoud uitgevoerd is, dan verwacht werd.

3. Boscompensatie/droogteschade

PS heeft voor de jaren 2022 en 2023 een extra budget toegekend voor de aanpak van boscompensatie/droogteschade. Het deel hiervan wat betrekking had op Jaarlijks Onderhoud bedroeg € 0,24 mln. De afgelopen 2 jaar zijn er geen uitgaven geweest op dit onderdeel omdat er nog geen geschikte herplantlocatie is gevonden. Dit bedrag zal naar verwachting in 2025 worden besteed aan aanpak van Boscompensatie/droogteschade.

4. Bijdragen aan gemeenten

De begrotingspost 'Bijdragen aan gemeenten' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,66 mln. Subsidieverstrekkings uit hoofde van de Nadere regels Verkeer & Vervoer vinden projectmatig plaats. Uitnutting van dit budget is afhankelijk van de mate waarin gemeenten gebruik wensen te maken van het per gemeente gereserveerde subsidieplafond en de mate van gemeentelijke realisatie/voortgang van gesubsidieerde prestaties gedurende het (boek)jaar. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de begrotingspost is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit', waarvan de besteding (ter dekking van de lasten samenhangend met te realiseren activiteiten en prestaties door gemeenten) gedeeltelijk in volgende jaren zal plaatsvinden.

5. Kapitaallasten

Het budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de begrotingspost 'Kapitaallasten' (deel ontwikkelinvesteringen, € 0,14 mln.) is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit', ter dekking van de kapitaallasten in volgende jaren.

6. Jaarlijks onderhoud – baten

Aan de batenkant is sprake van een overschrijding van € 0,24 mln. De belangrijkste oorzaak is gelegen in de schade-uitkeringen. De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt niet goed te voorspellen. In veel gevallen is het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Investing provinciale infrastructuur	10.685	0	10.685
6.3.2 Instandhouding realisatie prov. infr. str.	25.147	-805	24.343
Totaal	35.832	-805	35.027

x € 1.000

6.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
6.1 Openbaar vervoer	Lasten	41.106	36.470	43.077	41.618	1.459
	Baten	-8.845	-2.336	-1.996	-2.064	69
	Saldo	32.261	34.134	41.081	39.553	1.527
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Lasten	4.890	7.324	3.341	2.306	1.035
	Baten	-1.970	0	-390	-486	96
	Saldo	2.920	7.324	2.951	1.820	1.131
6.3 Infrastructuur	Lasten	32.282	35.111	37.861	35.832	2.029
	Baten	-1.213	-474	-474	-805	331
	Saldo	31.068	34.637	37.387	35.027	2.360
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	Lasten	78.277	78.904	84.278	79.756	4.522
	Baten	-12.028	-2.810	-2.860	-3.356	496
	Saldo	66.249	76.094	81.418	76.400	5.018

x € 1.000

7. Eigentijds Bestuur

7.0 Inleiding

Algemeen

De politiek dichterbij inwoners brengen en het vertrouwen van inwoners in het bestuur herstellen: dat is één van de belangrijkste doelen waarvoor het provinciebestuur zich inzet.

Inwoners van onze provincie worden meer betrokken bij besluiten die hen zelf direct raken. We spreken continu met inwoners, ondernemers en gemeenten. Zeker voordat er een besluit wordt genomen over grote ruimtelijke plannen en opgaven, en de uitvoering daarvan. Dat geldt ook in het geval waar het Rijk het voortouw neemt.

De rol van de provincie is voortdurend in beweging of aan het veranderen. Niet eerder waren de verschillende uitdagingen zo omvangrijk, nieuw en complex tegelijk. De druk op de overheid om regie te nemen in de ruimtelijke ordening en volkshuisvesting en ook om knopen door te hakken neemt toe. Het Rijk realiseert zich dat samenwerking hierbij cruciaal is en het niet alles alleen kan.

De samenwerking op landelijk, regionaal en lokaal niveau raakt steeds minder versnipperd.

Een grote opgave kan niet meer door één bestuurslaag worden opgelost. Dat zorgt ervoor dat wij als provincie over de grenzen van onze bestuurslaag, organisatie en vakdiscipline heen kijken.

Op de achtergrond hiervan speelden ook in 2024 grote maatschappelijke onzekerheden. Bijvoorbeeld ten gevolge van de oorlog in Oekraïne. De hoge inflatie van energiekosten en voedsel. De instroom van asielzoekers. En de personeelstekorten in de zorgverlening, het onderwijs en het bedrijfsleven.

Bestuursstijl

Samen vormen we de provincie: Provinciale Staten (PS), Gedeputeerde Staten (GS) en de ambtelijke organisatie, inclusief de griffie. Binnen GS worden voorstellen zorgvuldig afgewogen, waarbij de onderliggende keuzes duidelijk zijn. Dualisme betekent hier dat iedereen zijn rol leert kennen en vanuit die rol in vertrouwen samenwerkt. Het is belangrijk dat er duidelijke en transparante keuzes worden gemaakt over grote verdelingsvraagstukken zoals ruimte, geld en kansen. GS bepalen gezamenlijk de richting. De provincie verandert van rol in de regio, van facilitator naar regisseur.

De nieuwe rol van de provincie brengt veranderingen met zich mee, waarbij meer centrale regie en aansturing wordt verwacht. De grote uitdaging is het verbeteren van de relatie met onze inwoners. We willen de inwoners vroeg betrekken bij de keuzes die voorliggen. Hiervoor moeten we onze kijk op besturen aanpassen en onze democratische processen beter laten aansluiten op deze tijd. PS en GS nemen elk hun eigen rol op zich, met een focus op gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Het is ons streven om PS zo vroeg mogelijk betrokken bij strategische keuzes en zo volledig mogelijk geïnformeerd, inclusief dilemma's, kanttekeningen en mogelijke alternatieve oplossingen. Voor GS gelden in de nieuwe rol ook andere eisen aan uitvoering en verantwoordelijkheid. Alle beleidsvelden hebben onvermijdelijk gevolgen voor andere terreinen. Daarom worden de grote opgaven zoals energie, wonen, landelijk gebied en digitalisering centraal gesteld. Dit noemen we opgavegericht werken.

De commissaris van de Koning (cdK) draagt als voorzitter van PS en GS bij aan een transparant en goed openbaar bestuur. Dat doet hij als provinciaal orgaan maar ook als rijksorgaan. De cdK vertegenwoordigt de regering in provincie Flevoland. In deze rol heeft de cdK diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Een belangrijk onderdeel hiervan is zijn rol in (herbenoemings)procedures voor burgemeesters en het toezicht op de kwaliteit, waaronder de integriteit van het openbaar bestuur in de provincie. Daarvoor brengt de cdK onder andere periodiek ambtsbezoeken aan de gemeenten en heeft hij regelmatig gesprekken met burgemeesters.

De cdK heeft een zorgplicht als het gaat om de bestuurlijke integriteit in de hele provincie. Hij adviseert over voorstellen voor Koninklijke onderscheidingen en predcaten en onderhoudt contacten met het Koninklijk Huis. Als boegbeeld van de provincie heeft de commissaris ook belangrijke representatieve taken. Inmiddels is de nieuwe commissaris ruim een jaar onderweg in Flevoland. De cdK krijgt hiertoe ondersteuning van een

eigen staf, het kabinet van de commissaris. Zij zorgen ervoor dat hij goed is voorbereid en deze taken goed kunnen worden uitgevoerd.

Ondermijning

Bijzonder aandachtspunt voor de kwaliteit en integriteit van het openbaar bestuur voor de CdK is het bijdragen aan een weerbaar bestuur en het tegengaan van ondermijning. Ondermijning is een groeiend risico voor de samenleving. Ook in onze provincie met een omvangrijk buitengebied. We hebben oog voor de risico's van ondermijnende criminaliteit en zijn doordrongen van de noodzaak van een gezamenlijke aanpak met onze gemeenten en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) die regionale overheden ondersteunt bij het bestrijden daarvan. In de Flevolandse Norm hebben alle Flevolandse overheden gezamenlijke ambities geformuleerd over weerbaarheid (van de eigen organisatie) en integriteit en de brede inzet van bestuurlijke instrumenten zoals Bibob en APV. De Flevolandse Norm is geactualiseerd (Flevolandse Norm 2.0). Met de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek bevorderen we dat er voldoende aandacht is voor het tegengaan van ondermijning.

Participatie

Provincie Flevoland is gaan werken volgens de nieuwe uitgangspunten rond participatie, die in mei 2024 door PS definitief zijn vastgesteld. Hierdoor worden inwoners actiever betrokken bij beleidsvorming en besluitvorming. We werken samen om inwoners van Flevoland vroegtijdig te betrekken bij strategische keuzes en hen zo volledig mogelijk te informeren over de dilemma's en mogelijke oplossingen.

Zo werden er inspiratiesessies georganiseerd om de participatie-instrumenten verder te ontwikkelen en te verbeteren. Ook vonden er drie Landbouw Cafés plaats om inbreng vanuit de landbouwsector en de brede samenleving op te halen voor de op te stellen 'Visie op landbouw'. Tijdens de cafés konden deelnemers reageren op stellingen, aanvullingen geven op de droombeelden van de verschillende sectoren en deelnemen aan diverse gesprekstafels. Uit meer dan 2.000 post-its, ingebracht door de 300 deelnemers van de Landbouw Cafés, zijn negen thema's te halen, de zogenaamde Rode Draad, die als bouwsteen fungeert voor de opgestelde 'Visie op landbouw'.

Samenwerkingsverbanden

Regionale samenwerkingsverbanden

De ambities die we hebben voor onze inwoners op het gebied van bereikbaarheid, onderwijs, cultuur- en gezondheidsvoorzieningen, banen en economische groeikansen beperken zich niet tot de provinciegrenzen. Provincie Flevoland is daarom actief in verschillende regionale samenwerkingsverbanden, waar we samen werken met omliggende provincies, gemeenten, waterschappen, maar ook het onderwijs en het bedrijfsleven.

Belangrijke regionale samenwerkingsverbanden zijn de Metropoolregio Amsterdam (MRA) waar we nauw samenwerken met Lelystad en Almere, Regio Zwolle gezamenlijk met Dronten, Urk en de Noordoostpolder, en de regio EHPZ dat bestaat uit de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Putten en de enige Flevolandse gemeente: Zeewolde.

Eind 2024 is de MRA Agenda 2024-2028 vastgesteld, om de gezamenlijke doelen en strategieën voor de komende jaren vast te leggen. Flevoland speelde een actieve rol in het bijdragen aan deze agenda en het bevorderen van regionale samenwerking, mede door het aanleveren van de gezamenlijke propositie 'Duidelijk Anders' met de deelregio Almere-Lelystad. Flevoland is voorzitter van de gezamenlijke bestuurlijke overleggen in voorbereiding op de AV van de MRA, en is trekker van de gezamenlijke nieuwsbrief de Metropolitaaan. Daarnaast waren we ook betrokken bij de organisatie van de deelregionale politieke overleggen, die heel waardevol zijn om als deelregio zowel bestuurlijk als vanuit de raden en Staten gezamenlijk op te kunnen trekken binnen de MRA.

Het samenwerkingsverband Ermelo, Harderwijk, Putten en Zeewolde (EHPZ) heeft zich in 2024 verder ontwikkeld. Provincie Flevoland werkte nauw samen met deze gemeenten, waterschappen en provincie Gelderland om regionale doelen te bereiken en uitdagingen aan te pakken. Er werd regelmatig overleg gevoerd om de voortgang van gezamenlijke projecten te bespreken en om nieuwe initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de regionale ontwikkeling.

Provincie Flevoland heeft in 2024 nauw samengewerkt met Regio Zwolle om regionale doelen te bereiken. Deze samenwerking richtte zich op het versterken van de economische structuur en het verbeteren van de

leefomgeving. Er werden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd, zoals de Regio Zwolle dag - die in december 2024 op Urk plaatsvond - waar bestuurders en partners samenkwamen om de voortgang van gezamenlijke projecten te bespreken en nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Door deze samenwerking kon Flevoland effectiever inspelen op regionale uitdagingen en kansen. In 2024 verscheen de gezamenlijke propositie "Consider it DUN!". Deze propositie benadrukt de samenwerking tussen provincie Flevoland en gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder om een toekomstbestendige regio te creëren. De focus ligt op innovatie, werkgelegenheid, woningbouw en duurzame infrastructuur.

Samen maken we Flevoland

Daarnaast was er het programma 'Samen Maken We Flevoland', dat gericht was op samenwerking binnen de provincie zelf. De grote maatschappelijke opgaven van ons land moeten gezamenlijk worden opgepakt. En iedere overheid heeft daarin een aandeel. In 'Samen Maken We Flevoland' is het regionale werken en denken op gang gekomen. De afspraken uit de Uitvoeringsagenda van de Strategische Agenda hebben we bestuurlijk verdiept en geprioriteerd vanuit het regionaal perspectief: wat is nodig om in het licht van de opgaven van de gezamenlijke overheden te bouwen aan de samenleving van Flevoland? En over welke onderwerpen moeten wederkerige afspraken tussen het Rijk en de regio worden gemaakt? Een aanzet is gemaakt om de "rollende agenda" van de SAF te actualiseren met het oog op alle interne en externe ontwikkelingen.

Interprovinciale samenwerking: IPO

Flevoland neemt deel aan het Interprovinciaal Overleg (IPO), een vereniging waarin alle twaalf provincies samenwerken. Het IPO behartigt provinciale belangen in Den Haag en Brussel en stimuleert kennisontwikkeling en innovatie. Flevoland heeft net als andere provincies één bestuurder in het IPO-bestuur.

Flevoland is vertegenwoordigd in alle zes bestuurlijke adviescommissies (BAC's), die zich richten op thema's als ruimte, economie, klimaat, mobiliteit, financiën en het landelijk gebied. In 2024 waren de herverdeling van het Provinciefonds, netcongestie, woningbouw, erfgoed en het landelijk gebied voor Flevoland belangrijke onderwerpen. Provincies brengen hun gezamenlijke lobby-punten via position papers onder de aandacht van het Rijk.

Het IPO werkt aan meer slagvaardigheid en heeft in 2024 voor het eerst een bestuursprogramma opgesteld, wat ook voor het eerst is besproken met PS. Dit programma geeft richting aan provinciale samenwerking en dient als kapstok voor adviescommissies en werkprogramma's.

Europa

Europese wetten en regels hebben grote invloed op het werk van de provincie. Daarom is beleidsbeïnvloeding in Brussel een belangrijk onderdeel van elke portefeuille. In 2024 vonden de verkiezingen voor Europees Parlement plaats en is de nieuwe Europese Commissie geïnstalleerd.

Op tal van opgaven die ook in Flevoland centraal staan worden door de plannen van de nieuwe commissie nieuwe Europese voorstellen verwacht. We willen daarbij aan de voorkant, voordat het besluit definitief wordt, maatregelen van de Europese Unie kunnen beïnvloeden. Aangezien veel voorstellen een impact hebben op alle provincies, werken we samen in Europa met de gezamenlijke provincies en het IPO binnen het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel, waar we het meeste lobbywerk verdelen. Onze Flevolandse inzet vloeit voort uit de ambities in het coalitieakkoord en draagt bij aan het bereiken van Flevolandse transitieopgaven. Lobbydoelen verschillen per onderwerp; voor regionale economie bijvoorbeeld, waar Flevoland momenteel trekker is voor alle provincies, zetten we ons in om in de volgende EU-programmaperiode (2027-2034) € 1,4 mld. aan te trekken voor Nederlandse provincies, de administratieve lasten van fondsen terug te dringen en de nationalisatie van fondsen tegen te gaan.

Op diverse terreinen loopt Flevoland al voorop zoals de innovatieve landbouwsector. Het is van belang dat wij in Brussel ook laten zien wat wij als Flevoland te bieden hebben. Het is dus niet alleen zaak om Brussel naar Flevoland te halen maar ook Flevoland naar Brussel te brengen. In 2024 hebben wij Elisabeth Babic van de president CPMR North Sea Commission ontvangen op Urk.

In 2024 is gedeputeerde Klopman benoemd als schaduwrappporteur voor het Comité van de Regio's. In deze rol geeft hij advies over de komende Europese begroting voor 2028-2034, waarvan een groot deel van deze begroting regionale fondsen betreft.

Met de bijdragen uit de Europese programma's zetten we ons in voor de verdere ontwikkeling van Flevoland en het behalen van provinciale doelstellingen door het binnenhalen van financiële steun voor de provincie

zelf, maar ook bijvoorbeeld voor Flevolandse gemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen en ondernemers. Daarvoor benutten we de kansen die de Europese financieringsprogramma's bieden om, samen met het bedrijfsleven en bijvoorbeeld onderwijsinstellingen, onze provinciale doelstellingen te bereiken. We richten ons daarbij zowel op de structuurfondsen zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Maritieme Visserij en Aquacultuurfonds (EMVAF) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) als op de thematische fondsen zoals Horizon Europe (voor onderzoek en innovatie), LIFE (voor milieu, energie, klimaatadaptatie en -mitigatie en circulaire economie), CEF (Connecting Europe Facility voor projecten op het gebied van de vervoers-, energie- en digitale infrastructuur) en Digital Europe (digitalisering en AI).

Provinciale Staten/Statengriffie

De meerjarige doelstelling om als staten meer zichtbaar aan het roer te komen, met een Flevolandse agenda en toegankelijke informatie is deels zichtbaar en deels op de achtergrond dichterbij gekomen. Het starten met een Presidium heeft, hoewel niet voorzien in de doelen van de Programmabegroting 2024, naast haar eigen merites ook impact gehad op de doelrealisatie. Het Presidium fungeert als dagelijks bestuur met als doel Provinciale Staten zo goed mogelijk in positie te brengen, met als instrument onder andere de Lange termijn agenda. Rondom de invoering van de nieuwe Omgevingswet heeft het gesprek over positionering zich vertaald in goede samenwerkingsafspraken met het college. In de regio weten de Staten een meer herkenbare agenda te voeren door driemaal per jaar 'politiek regio overleg' te voeren. Fracties zetten vaker het instrument 'agenderingsverzoek' in hetgeen bijdraagt aan de herkenbaarheid van de Flevolandse agenda. Tenslotte zijn voorbereidingen getroffen om de toegankelijkheid van informatie en de betrokkenheid van inwoners te vergroten. Een werkgroep en klankbordgroep van statenleden is hierbij betrokken.

Maatschappelijk effect

Een verbeterde (inter)nationale positie van Flevoland.

Effect van ons beleid

Flevoland wordt goed bestuurd.

De samenwerking met partners, met medeoverheden, met Europese en landelijke instanties heeft de realisatie van onze doelen versneld en versterkt. Door bestuurlijk en ambtelijk samen te werken met partijen in de regio, in Den Haag en in Europa hebben we onze belangen behartigd en deze worden ondersteund door de andere partijen.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Eigentijds bestuur' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Eigentijds bestuur - Flevoland](#)

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
7 Eigentijds bestuur	7.1 Bestuur	7.1.1 De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van provincie Flevoland te versterken zijn benut. De commissaris van de Koning kan zijn ambt met inbegrip van zijn rijkstaken adequaat uitvoeren
		7.1.2 Doelen van onze inspanningen zijn het beïnvloeden van aanstaande Europese maatregelen met een zo gunstig (of zo min mogelijk negatief) effect voor Flevoland en het verbinden van Flevolandse investeringsprojecten aan Europese financiering
		7.1.3 Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur en het voorkomen en tegengaan van ondermijning
	7.2 Provinciale Staten	7.2.1 Politiek aan het roer, met de Flevolandse agenda

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		Sturend gedurende de opgave
		7.2.2 Toegankelijke informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden
		7.2.3 Passende orde en ondersteuning bij “politiek aan het roer”

Verbonden partij(en)

In dit bestuurlijk programma zijn enkele verbonden partijen te noemen die bijdragen aan het doel 'kwaliteit van het openbaar bestuur'. De Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO) is belangenbehartiger op de kerntaken van de provincies richting het Rijk en andere koepelorganisaties. In IPO-verband werken de provincies op diverse onderdelen intensief samen en zorgen voor inbreng in wetgevingsprocessen en profilering van de provinciale belangen op regionaal en (inter)nationaal niveau. Daarnaast zorgt het IPO namens de provincies voor de coördinatie en uitvoering van gezamenlijke projecten en databestanden.

7.1 Bestuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doel (2023-2027)

7.1.1 De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van provincie Flevoland te versterken zijn benut. De commissaris van de Koning kan zijn ambt met inbegrip van de rijkstaken adequaat uitvoeren.

Doelrealisatie

Onze internationale, nationale en regionale samenwerking heeft geholpen om doelen sneller en effectiever te bereiken. Samen met andere overheden en partners vormen wij een onmisbare schakel in een netwerksamenleving waarin complexe vraagstukken alleen in samenwerking met partners kunnen worden aangepakt. Door bestuurlijk en ambtelijk samen te werken met partijen heeft Flevoland steun gekregen in de vorm van geld, mankracht en politieke steun. Deze samenwerking heeft ervoor gezorgd dat belangrijke provinciale thema's op de agenda zijn geplaatst en dat aanvragen voor fondsen en subsidies succesvol zijn ingediend. Flevoland wordt gezien als een gelijkwaardige gesprekspartner. Flevoland betreft haar partners actief en wordt actief betrokken bij plannen en besluitvorming die aansluiten bij onze ambities.

Resultaten 2024

- We ontwikkelden een 'gereedchapskist' met instrumenten voor participatie.
- Tijdens twee inspiratiesessies is in 2024 met PS gesproken over diverse participatie-instrumenten en participatiemethoden die aan de provinciale 'gereedchapskist' kunnen worden toegevoegd, zoals het burgerberaad en deep democracy. Die gereedchapskist blijft altijd in ontwikkeling. Zo is in 2024 gewerkt aan het in gebruik nemen van een online participatieplatform en zijn de eerste ervaringen opgedaan. Een digitaal platform waarop meerdere participatietrajecten tegelijk aangeboden kunnen worden. Bijvoorbeeld openbaar, aan een breed publiek of juist besloten aan een gerichte groep mensen. Het platform biedt tal van mogelijkheden hoe vraagstukken voorgelegd kunnen worden. Het online platform is een laagdrempelige manier van participatie voor veel doelgroepen en kan aanvullend ingezet worden samen met andere participatie-instrumenten.
- Het uitdaagrecht beleid is eind 2024 in concept opgesteld wordt in het tweede kwartaal van 2025 door PS behandeld. Bij de implementatie van het uitdaagrecht speelt tijdige communicatie naar de samenleving, maatschappelijke organisaties en (bewoners)initiatieven een belangrijke rol.
- In 2024 hebben we samen met andere Flevolandse overheden deelgenomen aan het Netwerk voor participatie en verbinding, met als doel kennisuitwisseling rond participatie.
- In 2024 is het nieuwe participatiebeleid vastgesteld.
- In 2024 is gestart met de voorbereiding van een nieuwe participatieverordening door het inhuren van een externe expert, die dit proces in 2025 samen met interne en externe belanghebbenden verder zal brengen.
- In 2024 is een begin gemaakt met aanpassing van het format van de college- en statenvoorstellen. Het format voor het statenvoorstel in overleg met de griffie. Hierin worden onder andere de alternatieven inzichtelijk gemaakt. Implementatie van de aangepaste formats vindt plaats in 2025.

Veiligheid

- We hebben voortbordurend op het crisisplan voor de organisatie een meerjarig oefen- en opleidingsplan vastgesteld. De uitvoering daarvan is in 2024 aanbesteed en gegund. Het gaat om het trainen en oefenen van bestuur en organisatie voor de komende vier jaar. De crisisorganisatie is inmiddels op sterkte en bestaat uit zo'n veertig mensen die direct betrokken zijn. Er is een crisiscommunicatieplan opgesteld en communicatiemensen zijn getraind in het doen van crisiscommunicatie.
- We hebben een rijksherendag georganiseerd op Urk. Naast het ontmoeten van elkaar is er stil gestaan bij de zogenaamde schokken in de samenleving, bijzondere vormen van crises en het antwoord daarop van crisispartners en bestuurders (denk aan voedselschaarste door grote problemen met biodiversiteit).
- Wij hebben de commissaris ondersteund in zijn portefeuille veiligheid in de kring van commissarissen. Zo hebben wij een onder andere een kringbrede reactie voorbereid op de preconsultatie van de Wet op de Veiligheidsregio's.

- Wij hebben uitvoering gegeven aan het besluit beveiligingsmaatregelen dat voortkomt uit het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Bij drie bestuurders is een veiligheidsscan uitgevoerd en zijn er aanbevelingen gedaan.

Integriteit

- De gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden provincie Flevoland 2024 is vastgesteld door PS.
- Er is een integriteitsonderzoek gedaan in het kader van de benoeming van een nieuwe gedeputeerde.

Kabinet van de commissaris

- We hebben twee procedures doorlopen voor een nieuwe burgemeester voor de gemeenten Urk en Zeewolde. Op Urk is de nieuwe burgemeester in oktober gestart en in Zeewolde start deze begin 2025. Er zijn daarnaast in 2024 twee procedures voor herbenoeming gestart.
- De commissaris heeft twee formele ambtsbezoeken afgelegd aan Dronten en Zeewolde. Daarnaast heeft de commissaris tientallen werkbezoeken afgelegd aan bedrijven (onder andere A-ware, ASM, Wageningen Bioveterinary Research) en maatschappelijke organisaties (zoals Windesheim, de bibliotheken, brandweer Flevoland). Het kabinet van de CdK bereidt deze bezoeken inhoudelijk voor.
- De commissaris heeft diverse hoogwaardigheidsbekleders ontvangen en begeleid, waaronder ZM de Koning, de Minister-President, de ambassadeur van Amerika, een delegatie van Italië.
- We hebben geadviseerd bij 68 Koninklijke onderscheidingen die zijn uitgereikt in provincie Flevoland. Er zijn drie Koninklijke predicaten voorbereid. Twee hofleverancier en een Koninklijk. Twee zijn door de commissaris uitgereikt in 2024 en de derde wordt begin 2025 uitgereikt.
- De cdK is voorzitter van het Cultuurfonds en het Han Lammersfonds. Hij heeft de Lelyprijs en de beurs van het Han Lammersfonds uitgereikt. Het Cultuurfonds Flevoland heeft 74 projecten ondersteund met een totaalbedrag van € 0,35 mln. De Lelyprijs is toegekend aan Strictly Live, een Stichting die evenementen en festivals organiseert voor jongeren. De Han Lammersbeurs is toegekend aan Stanley Fletcher die studeert aan de Herman Brood Academie.
- Er zijn het afgelopen jaar 17 (bemiddelings)verzoeken, gericht aan de commissaris van de Koning, behandeld.
- Op 1 augustus 2024 is het lustrumjaar 80 jaar vrijheid gestart. Vanuit de subsidieregeling 80 jaar vrijheid Flevoland zijn 9 aanvragen gehonoreerd. Hiermee is het totale subsidiebedrag van € 0,1 mln. volledig benut. Het gaat bijvoorbeeld om het organiseren van een concert, het uitbrengen van een boek of een educatief project voor Flevolandse basisscholen.
- Wij hebben een bijdrage geleverd aan de organisatie van het Bevrijdingsfestival Flevoland, de provinciale herdenking van Keti Koti en de provinciale Indië herdenking in het Bos der Onverzettelijken in Almere.
- We hebben onze regionale netwerken onderhouden en gestimuleerd, om de ontwikkeling van Flevoland in brede zin te bevorderen.
- We hebben de governance van de Strategische Agenda Flevoland (SAF) definitief ingericht en daarmee de Rijk-regio samenwerking bestuurlijk en ambtelijk ingeregeld. Regelmatig wordt over de voortgang van de uitvoering van de SAF gerapporteerd. In de Bestuurlijke Pijloverleggen vanuit de SAF hebben we als regionale bestuurders de Uitvoeringsagenda van de SAF verder uitgewerkt, geprioriteerd en dwarsverbanden aangebracht: wat hebben we nodig om op integrale te bouwen aan de Flevolandse samenleving. Met de diverse ministeries wordt de uitwerking van de SAF aan de hand van deze pijlers stapsgewijs vormgegeven. Ook hebben we de besluitvormingsprocessen doorlopen van de MRA Agenda 2025-2028 en de 'Meerjarige Agenda Regio Zwolle' voor de jaren 2024-2028. In de laatste regio heeft Flevoland een duidelijker en grotere rol ingenomen.
- We dragen actief bij aan de samenwerking binnen de Regio Zwolle. Dit doen we vanuit de propositie 'Consider It DUN!' in nauwe samenwerking met Dronten, Urk en Noordoostpolder.
- In het kader van de nieuwe Meerjarige Agenda (2024 – 2028) van de Regio Zwolle hebben de provincies in het samenwerkingsverband in 2024 een duidelijker positie gekregen. In de nieuwe governancestructuur is provincie Flevoland beter vertegenwoordigd dan voorheen. Zo hebben sinds afgelopen jaar onze bestuurders zitting in het Algemeen Bestuur en de Stuurgroep Ruimte. Ook de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking met de DUN-gemeenten is ten opzichte van vorig kalenderjaar verder verstevigd. Er is een subregio gerealiseerd waarbij het Flevolands belang ook door burgemeesters of wethouders van Dronten, Urk en Noordoostpolder uniform uitgedragen wordt. De propositie 'Consider it DUN', die in eind november gepresenteerd en overhandigd is aan de voorzitter van Regio Zwolle, vormt hierbij het collectieve vertrekpunt. Provincie Flevoland is de initiatiefnemer en regisseur geweest met betrekking tot de gezamenlijk opgestelde propositie. 'Consider it DUN' kan gezien worden als een logische afgeleide van de Strategische Agenda Flevoland. Provincie Flevoland, Dronten, Urk en Noordoostpolder hebben zich als eerste partners binnen de Regio Zwolle op deze wijze collectief georganiseerd en gepresenteerd.
- In 2024 hebben we ambtelijk en bestuurlijk deelgenomen aan de verschillende werkgroepen, ambtelijke en bestuurlijke adviescommissies van IPO.

- In 2024 heeft provincie Flevoland zich actief beziggehouden met lobby en public affairs om de belangen van de provincie beter te vertegenwoordigen op nationaal en Europees niveau. Er werden verschillende strategieën ontwikkeld om de zichtbaarheid en invloed van Flevoland te vergroten. Dit omvatte het versterken van netwerken en relaties met andere overheden en organisaties. Door deze inspanningen kon Flevoland effectiever inspelen op regionale uitdagingen en kansen, en werd er gewerkt aan het bevorderen van de economische en sociale ontwikkeling van de provincie. In 2024 organiseerde provincie Flevoland het Flevo Event, gericht op lobby en public affairs. Dit evenement bracht verschillende belanghebbenden samen, waaronder beleidsmakers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, om te discussiëren over belangrijke regionale kwesties en samenwerkingsmogelijkheden. Het doel was om de belangen van Flevoland beter te vertegenwoordigen en te bevorderen op nationaal niveau. Tijdens het evenement werden strategieën besproken om de zichtbaarheid en invloed van de provincie te vergroten, en werd er gewerkt aan het versterken van netwerken en relaties met andere overheden en organisaties.

Doel (2023-2027)

- 7.1.2 Doelen van onze inspanningen zijn het beïnvloeden van aanstaande Europese maatregelen met een zo gunstig (of zo min mogelijk negatief) effect voor Flevoland en het verbinden van Flevolandse investeringsprojecten aan Europese financiering.

Doelrealisatie

Door de krachten te bundelen met partners, andere overheden en organisaties in Europa en nationaal, hebben we onze doelen sneller en sterker kunnen bereiken. Door goede afstemming met partijen in de regio, Den Haag en Europa, hebben we de provinciale belangen in Brussel kunnen behartigen, en worden deze gesteund door andere provincies, Europese regio's en de Europese instellingen. Provincie Flevoland is erin geslaagd om belangrijke onderwerpen in Brussel over de toekomst van Europese financiering op de agenda te zetten, en aanvragen voor subsidies kunnen nu succesvol worden ingewilligd. Flevoland wordt gezien als een gelijkwaardige gesprekspartner in Europa en meer specifiek bij het Europees Comité van de Regio's en is actief betrokken bij plannen en beslissingen die aansluiten bij onze ambities.

Resultaten 2024

- We hebben een gedegen inwerkprogramma gemaakt voor de Europa gedeputeerde in het bijzonder en het gehele college, inclusief een werkbezoek aan Brussel in het voorjaar. In oktober hebben we een tweede werkbezoek voor het college georganiseerd tijdens de Europese Week voor Regio's en Steden.
- We hebben PS geïnformeerd met twee beeldvormende sessies (10 januari en 4 september), de (mede-)organisatie van een online Masterclass voor Statenlidnu, een werkbezoek tijdens de Europese Week van de regio's en een reader met de lobby prioriteiten van provincies. Verder was er lezing door columnist en schrijfster Caroline de Gruyter. Dit stelt statenleden beter in staat om hun kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot lobbyactiviteiten te vervullen.
- We zijn in 2024 lid geworden van het netwerk ERRIN, waardoor we het Europese netwerk van de provincie uitbreiden met (partners uit) verschillende Europese regio's op onderwerpen als woningbouw, digitalisering, waterstof, klimaatmitigatie, maritiem en transport. Dit netwerk kan kansrijke provinciale projecten helpen om een internationaal consortium te vormen. Internationale samenwerking is voor thematische fondsen als Horizon Europe, Erasmus+, I3, Digital Europe en het Single Market Programme een vereiste om voor financiering in aanmerking te komen.
- We hebben actief bijgedragen aan de belangenbehartiging met alle provincies en het IPO in het Huis Nederlandse Provincies basis van een gezamenlijke lobbyagenda op de onderwerpen klimaat en energie, regionale economie & digitalisering (waarvan Flevoland de trekker is), agrofood, duurzame en gezonde leefomgeving, circulaire economie en mobiliteit. Voor de Randstadprovincies (Samenwerking Regio Randstad) is in 2024 een coördinator geworven om een activiteitenplan 2025 te ontwikkelen in samenwerking met de provincie. De MRA heeft een pilot gestart met een vertegenwoordiger in Brussel.
- We hebben bijgedragen aan de rapportage (elke twee jaar) van het HNP over de inzet van alle provincies.
- We hebben samen met het IPO en de andere provincies een gezamenlijke lobbyagenda 2024 opgesteld.
- Voor agrofood hebben we het provinciaal belang ingebracht in het concept IPO -lobbystandpunt over de toekomst van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) na 2028.
- Op milieugebied hebben we ons ingezet voor uitvoerbare wetgeving op het gebied van water, bodem en luchtkwaliteit, bijvoorbeeld bij de behandeling van de Europese bodemmonitoringsrichtlijn en het voorstel voor een Europees verbod op PFAS (en bij IPO aangedrongen op het maken van een positiebepaling).

- Met betrekking tot klimaat en Energie hebben we bij de Europese Commissie aandacht gevraagd voor de haalbaarheid van de aankomende tussentijdse klimaatdoelen voor 2040 en de noodzaak van een Europese aanpak van netcongestie. In de lobby voor behoud van Europese financieringsprogramma's hebben we actief gepleit voor een gebiedsgerichte aanpak. Voor digitalisering zijn in 2024 geen nieuwe EU-wetsvoorstellen uitgekomen. De nadruk lag op implementeren in Nederlandse wetgeving van eerder van gestelde EU-regels. Om helderheid te krijgen over de nieuwe EU-kaders is een werkbezoek georganiseerd rond de Europese dimensie van digitale economie.
- Flevoland is sinds 2023 mede-oprichter van het netwerk ESRA (European Semiconductor Regions Association). We hebben in ESRA-verband gepleit voor uitvoerbare EU-ambities en kaders en steun voor het stimuleren van de halfgeleiderindustrie inclusief het mkb. We hebben met andere regio's tijdens een ESRA conferentie in Dresden informatie uitgewisseld over het opzetten van een regionaal kenniscluster op gebied van halfgeleiders.
- Via het netwerk European Regions for Innovation in Agriculture Food and Forestry (ERIAFF) hebben we Flevolandse innovaties op gebied van plantaardig eiwit in de kijker gezet tijdens de jaarvergadering in Finland. ERIAFF heeft als doel de integratie van Europese beleidsmaatregelen te bevorderen die innovatie in landbouw, voedsel en bosbouw stimuleren. Het helpt de prestaties van het Europees Innovatiepartnerschap voor Productiviteit en Duurzaamheid in de Landbouw te verbeteren door als facilitator op te treden voor informatiestromen en relaties tussen belanghebbenden in de EU. Flevoland is trekker van de ERIAFF Plant Based werkgroep waarin met buitenlandse regio's mogelijkheden verkend worden voor Europese financiering.
- We hebben de Marine Resources Group van de Noordzeecommissie van de Conference of Peripheral and Maritime Regions (CPMR) benut om onze innovaties op visserijgebied te tonen. De voorzitter van de Noordzee commissie heeft een bezoek gebracht aan Urk. In samenwerking met de gemeente Urk zijn de visserijbelangen in Europa vertegenwoordigd door deelname aan de CPMR Visserij werkgroep waar Flevolandse belangen zijn ingebracht in het CPMR-standpunt over het Europees Visserijfonds na 2027.
- We hebben over de thematische fondsen geïnformeerd, geadviseerd en gesignaleerd bij projectideeën, concrete projecten en op basis van thematiek voor collega's uit het provinciehuis, bij Horizon Flevoland en bij partners uit de provincie. Denk hierbij aan onderwerpen als energie-infrastructuur, waterstof, energiehubs, energieopslag, klimaat, circulaire bouw, biobased bouwen, digitale economie, digitale innovatie, smart mobility, voedsel en agrofood. Deze structuur heeft bijvoorbeeld geleid tot het opzetten van een projectaanvraag met internationale partners op het gebied van maritieme samenwerking binnen het Erasmus+ programma.
- In het kader van de lobby over het Cohesiebeleid zijn we in gesprek gegaan met Europese instellingen en werkten we samen in netwerken zoals de Cohesion Alliance, waarbij Flevoland met name aandacht vraagt voor Investeringsfondsen in de volgende programmaperiode vanaf 2027. Flevoland heeft namens de twaalf provincies de gesprekken hierover met het rijk gevoerd om te komen tot een gezamenlijke inzet. Het rijk heeft alle provinciale prioriteiten overgenomen in een paper dat door de Europa-gedeputeerde van Flevoland is overhandigd aan de vice-president van de Europese Commissie verantwoordelijk voor regionaal beleid en hervormingen.

Doel (2023-2027)

- 7.1.3 Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur en het voorkomen en tegengaan van ondermijning.

Doelrealisatie

In 2024 zijn we halverwege de looptijd van de programma's Interreg en Kansen voor West III. We liggen goed op koers en verwachten dat beide programma's aan het eind van de looptijd volledig zijn uitgenut.

Resultaten 2024

- We hebben samen met de gemeenten een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor het bestuurlijk toezicht (IBT) van de provincie op de gemeenten opgesteld.
- De provincie heeft toezicht uitgeoefend op de gemeenten, de gemeenten zijn via de toezichtsbrieven daarvan op de hoogte gesteld, waar nodig is het toezichtsregime aangepast.
- We hebben een concept van de beleidsnota verbonden partijen opgesteld; deze wordt in het eerste kwartaal 2025 in besluitvorming gebracht.
- Samen met de Flevolandse gemeenten en het RIEC hebben we de ambities van de Flevolandse Norm 2.0 opgesteld. Daarbij zijn ook partners als de politie, het OM en het Waterschap betrokken. Voor deze partners zijn ambities opgenomen. Daarnaast zijn er onder meer ambities die zien op het hebben van een

intern meldpunt voor vragen / signalen over ondermijning en het zo optimaal mogelijk gebruik maken van de toepassingsmogelijkheden van de Wet Bibob. Begin 2025 stellen de colleges van de gemeenten en van de provincie de Flevolandse Norm 2.0 vast.

- We hebben ons samen met de provincies Utrecht en Noord-Holland en het RIEC Midden-Nederland ingezet voor een financiële bijdrage van de drie provincies voor de realisatie van een gezamenlijk trainingscentrum weerbaarheid en ondermijning in Midden-Nederland. Met als doel het ondersteunen van de partners (bijvoorbeeld gemeenten) bij de aanpak van georganiseerde/ondermijnende criminaliteit in de provincie.
- We hebben financieel bijgedragen aan de subsidie op basis van de PPS regeling human capital aan het ROC van Flevoland voor de publiek-private samenwerking House of Safety. Een subsidie gericht op het toekomstbestendig maken van de veiligheidssector door middel van een gezamenlijk Kenniscentrum House of Safety in de Metropool regio Amsterdam – Flevoland.
- Ook in 2024 hebben we het instrument van de Wet Bibob breder ingezet; we hebben vijftien Bibob onderzoeken uitgevoerd en twee adviesaanvragen aan het Landelijk Bureau Bibob gedaan.
- Daarnaast hebben we de procesafspraken Bibob met de omgevingsdiensten OFGV en ODNZKG herijkt en de samenwerking versterkt (bijvoorbeeld Bibob toelichting).
- We hebben Bibob trainingen voor onder andere gemeenten (financieel) gefaciliteerd.
- We hebben deelgenomen aan de uitvoering van een data protection impact assessment (DPIA) van het Bibob proces om inzicht te krijgen in het privacy risico van de gegevensverwerking in het proces.

Middelen

7.1 Bestuur	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	3.544	3.143	4.131	4.099	32
Baten	-195	-27	-447	-412	-35
Saldo	3.349	3.116	3.684	3.687	-3

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Nationale ombudsman	107	0	107
2. Ondermijning	307	-200	507
3. Monitor van Flevoland	150	0	150
4. Openbare orde en veiligheid	90	0	90
5. Bestuurlijke vernieuwing	200	0	200
6. (Inter)nationale samenwerkingsverbanden	86	0	86
7. Voorziening 'APPA'	-1.366	0	-1.366
8. Overige kleine verschillen	458	51	407
Totaal lasten	32	-149	181
Baten			
Overige kleine verschillen	-35	0	-35
Totaal baten	-35	0	-35

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Nationale ombudsman

Uit onderzoek bij de Flevolands gemeenten blijkt dat vijf Flevolands gemeenten bij de Nationale Ombudsman zijn aangesloten en dat Almere is aangesloten bij de Gemeenschappelijke regeling ombudsman metropool Amsterdam. Er is momenteel geen Flevolandse ombudsman. Gezien de situatie bij de gemeenten, en in het bijzonder ook de goede naam en goede bekendheid / zichtbaarheid van de Nationale Ombudsman is het voor

de hand liggend om bij de Nationale Ombudsman te blijven. Er is vanuit de praktijk geen aanleiding gebleken voor het oprichten van een Flevolandse ombudsman. Dit is ook zo besloten in de PS op 11 december 2024, beslispunt 5 bij de vaststelling verordening rechtsbescherming provincie Flevoland. Het onderzoek is uitgevoerd door eigen personeel, hierdoor zijn de beschikbaar gestelde middelen (€ 0,15 mln.) grotendeels niet besteed.

2. Lagere lasten voor openbare orde en ondermijning

Het Rijk heeft in totaal € 0,4 mln. beschikbaar gesteld voor het vergroten van de slagkracht van gemeenten tegen ondermijnende invloeden. Van het totale bedrag was er € 0,2 mln. geraamd voor boekjaar 2024. De daadwerkelijke uitvoering van deze activiteiten ligt met name bij gemeenten en samenwerkingsverbanden. De aanpak van ondermijning is complex en vraagt om gezamenlijke aanpak en inzet. In 2024 zijn verkennende stappen gezet en wordt er momenteel met de gemeente concreet onderzocht hoe deze middelen het beste kunnen worden besteed. De niet bestede Rijksmiddelen worden toegevoegd aan een specifiek oormerk binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'. Het overige verschil wordt verklaard door lagere advocatenlasten in het kader van Bibob onderzoeken en een geramde bijdrage (€ 0,075 mln.) aan het Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC) welke is uitgesteld naar boekjaar 2025.

3. Monitor van Flevoland

In 2024 is veel (voor)werk verricht richting het ontwikkelen van 'losse' monitors per thema (waaronder; het ophalen van de juiste gegevens, analyse en onderzoek, bouwen en mogelijkheden tot visualiseren). Er is echter een grote wens om een meer integralere beeld inzichtelijk te maken, gezien een monitor een plek is waar thema's en opgaven samen kunnen komen en tot (nieuwe) inzichten kunnen leiden. Hetgeen zeker van belang voor een thema als bijvoorbeeld brede welvaart. Het ontwikkelen van deze meer bredere monitor raakt vele aspecten: er is capaciteit voor nodig, software, onderzoek, analyse, bouwen etc. Na deze ontwikkelfase komt de fase dat het mogelijk is deze gegevens steeds beter met elkaar te verbinden. We hebben als organisatie het afgelopen jaar met name stappen gezet in de ontwikkeling van de systematiek en opbouw van de monitor (ontwikkelfase). Deze fase kon (deels) uit bestaande budgetten worden gedekt en daarnaast is het alloceren van de juiste capaciteit nog een aandachtspunt. Deze oorzaken hebben geleid tot een lagere besteding dan geraamd. Voor boekjaar 2025 zijn er concrete opdrachten uitgezet om de monitor verder vorm te geven.

4. Openbare orde en veiligheid

Er zijn in 2024 een zestal crisisoefeningen uitgevoerd, waarbij een deel operationeel en een deel bestuurlijk. Daarnaast zijn er trainingen georganiseerd voor communicatieadviseurs en de ondersteuningsteams. Tijdens deze sessies is er veel informatie en inzichten opgehaald. Deze informatie vraagt nog om verdere uitwerking en door vertaling binnen de organisatie, hetgeen tijd en capaciteit vergt. De beschikbare personele capaciteit kon in 2024 (tijdelijk) niet volledig worden ingezet. Een andere verklaring is dat de bijdrage van het RIEC over boekjaar 2024 onder een ander budget is verantwoord. Dit heeft ertoe geleid dat ondanks er veel kennis en kunde is opgedaan de geraamde budgetten voor openbare orde en veiligheid en de samenhangende opleidingen niet volledig zijn benut.

5. Het programma 'Bestuurlijke vernieuwing'

Het programma 'Bestuurlijke vernieuwing' heeft in 2024 de in voorgaande jaren gestarte investeringen verder geïntensiveerd. In 2024 is het Participatiebeleid Flevoland vastgesteld door PS. Dit participatiebeleid biedt richtlijnen, een stappenplan en beoogt de ontwikkeling van kennis en instrumenten om meer eenduidigheid te bereiken. Het beleid bevond zich in 2024 voornamelijk in de ontwikkelfase, hetgeen ertoe heeft geleid dat er minder kosten zijn gemaakt dan geraamd. Begin 2025 is er een strategische adviseur aangesteld die het participatiebeleid verder door zal vertalen naar een uitvoeringsagenda.

6. (inter)nationale samenwerkingsverbanden

De omvang van de jaarlijkse bijdragen door provincie Flevoland voor verschillende nationale en internationale samenwerkingsverbanden is jaarlijks ongeveer van gelijke omvang. Door deze samenwerkingen heeft de provincie een stem en kunnen we de belangen van Flevoland vertegenwoordigen. Voor boekjaar 2024 is er sprake van een lagere besteding in vergelijking tot voorgaand jaar en de raming, dit doordat voor enkele specifieke samenwerkingen er (tijdelijk) een lagere bijdrage is gevraagd. Dit heeft te maken met bijvoorbeeld het ontbreken van specifieke projecten en de verwerking van overlopende posten.

7. Voorziening 'APPA' Jaarlijks wordt op balansdatum de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) herijkt.

Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen de omvang van de toekomstige verplichtingen vast. Het verschil tussen de boekwaarde van de voorziening en de actuariële berekening is de vrijval of storting waarmee de voorziening muteert. Voor 2024 is de storting € 1,5 mln. (geraamd € 0,3 mln.). Dit financiële gevolg wordt met name veroorzaakt door de rekenrente, welke in 2024 werd beïnvloed door de stijgende inflatie.

8. Overige kleine verschillen

Het restant aan verschillen is een optelling van een groot aantal kleinere verschillen. De belangrijkste hierin zijn een onderbesteding (€ 0,05 mln.) van de geraamde advieskosten door het instellen (1 november 2023) en inwerken (boekjaar 2024) van de (nieuwe) commissaris van de Koning. Een lagere besteding voor het budget 'Vieren en herdenken' (€ 0,05 mln.) en internationale activiteiten van het bestuur en GS (€ 0,05 mln.). Alsmede een lagere besteding in product 'Gedeputeerde Staten' (€ 0,173 mln.) door met name lager uitbetaalde wachtgelden (€ 0,05 mln.) en een lagere fiscale compensatie voor de bijtelling van de dienstauto (€ 0,05 mln.).

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.1.1 Kabinet, openbare orde & veiligheid en toezicht	822	-360	462
7.1.2 Bestuurlijke samenwerking	759	0	759
7.1.3 Gedeputeerde Staten	2.519	-52	2.467
Totaal	4.099	-412	3.687

x € 1.000

7.2 Provinciale Staten

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doel (2023-2027)

7.2.1 Politiek aan het roer, met de Flevolandse agenda.

Doelrealisatie

De politiek komt steeds meer aan het roer met de Langetermijnagenda als startpunt voor agendering. Fracties zetten vaker het instrument 'agenderingsverzoek' in, met impact op de herkenbaarheid van de Flevolandse agenda. Het gesprek over positionering heeft zich rondom de Omgevingswet vertaald in goede samenwerkingsafspraken met het college, waaruit steeds duidelijk is wanneer omgevingsinstrumenten op de Statenagenda geagendeerd worden. De Flevolandse agenda is tenslotte verrijkt met onderwerpen uit het 'politiek regio overleg.' Het plan voor inwonerbetrokkenheid vraagt nog aandacht, wel zijn er stappen gezet met het advies voor digitale participatietools en een nieuwe werkgroep jongerenparticipatie.

Resultaten 2024

- De Langetermijnagenda is steeds meer het startpunt voor agendering. Impulsen hiervoor zijn de overleggen tussen Presidium en college, het opnemen van het college uitvoeringsprogramma in de agenda, het demonstreren van de mogelijkheden van de tool in alle fracties en relevante management overleggen.
- Aan de hand van agenderingsverzoeken hebben statenleden gestuurd op de Flevolandse agenda (waaronder 'Woningbouwopgave Flevoland', 'Kleine windmolens op boerenerven', 'Vogelvriendelijke windmolens', 'Openbaar vervoer en EBS', 'Een gezonde bodem, wat is daar voor nodig' en 'Nutriënten en Kaderrichtlijn Water').
- Andere sturing op de agenda komt vanuit de MRA rapporteurs die regionaal samenwerken met Almere en Lelystad. Zij hebben een verantwoording en vooruitblik opgesteld, zodat duidelijk is op welke thema's de MRA rapporteurs zich zullen richten.
- In de regio weten de Staten een meer herkenbare agenda te voeren door driemaal per jaar 'politiek regio overleg' te voeren.
- Rapporteurs van de MRA, rapporteurs van de Regio Zwolle en IPO leden in de Algemene Vergadering zijn gericht strategisch geadviseerd op hun opdracht vanuit de Staten. Waar nodig zijn regionale thema's op de provinciale agenda gekomen.
- Het gesprek over positionering heeft zich rondom de Omgevingswet vertaald in goede samenwerkingsafspraken met het college, waaruit steeds duidelijk is wanneer omgevingsinstrumenten op de Statenagenda geagendeerd worden.
- De ontwikkeling van een plan voor inwonerbetrokkenheid en het vormgeven van de participatieagenda is nog niet volledig gerealiseerd. Deze onderdelen zijn wel betrokken in het advies "Weg naar vernieuwing; op koers met stateninformatie Flevoland" dat is besproken met het Presidium en waarin digitale participatietools worden verkend. Daarnaast is de werkgroep vergroten jongerenparticipatie ingesteld.
- In de Statenconferentie en in een 'dialoogsessie' is met nieuwe dialoogvormen (spiegeltheater, deep democracy, dialoog) geëxperimenteerd. Per instrument wordt bekeken of deze behulpzaam kunnen zijn bij het sturen op de Flevolandse agenda.
- Provinciale Staten en de Statenleden zijn gezamenlijk en individueel, strategisch geadviseerd op inhoudelijke, procedurele en juridische vragen. Geholpen is met de toegang tot informatie en onderzoeksrapporten, de inzet van stateninstrumenten en de strategische positionering.

Doel (2023-2027)

7.2.2 Sturend gedurende de opgave.

Doelrealisatie

Provinciale Staten sturen op de opgaven, gefaciliteerd door de Langetermijnagenda. De strategische advisering vanuit de Statengriffie en de statenacademies heeft de beïnvloedingsmogelijkheden vergroot. Daarnaast heeft de commissie Planning & Control haar jaarplanning geconcretiseerd en de aanbesteding van

de accountant begeleid. Door werkbezoeken en technische sessies heeft Provinciale Staten de voortgang van diverse dossiers nauwlettend gevolgd. Het politiek regio overleg heeft bijgedragen aan de positionering van Raden en Staten, waardoor zij tijdig invloed konden uitoefenen op de agendavorming.

Resultaten 2024

- Het werken met een commissie Planning & Control krijgt steeds meer vorm. Er is voor het eerst gewerkt met een jaarplanning, zodat de activiteiten van de commissie blijven(d) aansluiten op de statenopdracht. Leden van de commissie Planning en Control hebben het Programma van Eisen voor aanbesteding van de accountantsdiensten mede voorbereid en een rol in de beoordelingscommissie. Provinciale Staten hebben de leden van de commissie Planning & Control hiervoor aangewezen en het Programma van Eisen vastgesteld. Daarnaast heeft de commissie Planning & Control speerpunten meegegeven aan de accountant voor de controle (sturen gedurende de opgave).
- Processturing is gefaciliteerd met de Langetermijnagenda.
- De beïnvloedingsmogelijkheden voor Provinciale Staten zijn een vast onderwerp van de strategische advisering die de Statengriffie heeft geboden en aanvullend zijn handvatten aangereikt in de verschillende statenacademies (w.o. Grip op de Regio, Planning & Control-cyclus, rollen en instrumenten van Statenleden).
- Er is op drie momenten politiek regio overleg gevoerd. Een politiek gesprek tussen raadsleden van Almere en Lelystad en Statenleden van de Provincie Flevoland. Zo ontstaat ook in de regio ruimte voor de politiek en impact op onder andere de MRA. Verschillende gelijklopende instrumenten zijn ingezet waarmee de zeggingskracht van deze deelregio is vergroot binnen de MRA. Rapporteurs en Raden en Staten hebben deze momenten benut om tijdig invloed uit te oefenen op de agendavorming. Zo is eind 2024 een motie netcongestie aangenomen.
- Op onder meer de dossiers defensie, bodemdaling en de visie op landbouw hielden de Staten de vinger aan de pols (gefaciliteerd) door werkbezoeken aan de Omgevingsdienst, Statenlidnu, Lelystad Airport, Bodemdalingengebieden, Waterstof Switch, Boerderij van de Toekomst, Brussel, Noordoostpolder (wonen op erven) en technische sessies over participatie, 380kV hoogspanningsverbinding, FPLG, Netcongestie, Noodfonds Oekraïne en Visie op landbouw.

Doel (2023-2027)

7.2.3 Toegankelijke informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden.

Doelrealisatie

Er is onderzoek uitgevoerd om de toegankelijkheid van informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden te vergroten, wat heeft geresulteerd in een advies. De concrete uitvoering van dit advies staat gepland voor 2025. Signalen vanuit statenconferenties zijn verwerkt ter voorbereiding op een geactualiseerd informatiehandvest en een gesprekswijzer voor Provinciale Staten. Daarnaast is de informatiepositie in de regionale samenwerking versterkt door het faciliteren van factsheets.

Resultaten 2024

- In aanloop naar een interactief Statentraal en themadossiers is onderzoek uitgevoerd resulterend in het advies “Weg naar vernieuwing; op koers met stateninformatie Flevoland”. Dit advies is met het Presidium besproken. Een Klankbordgroep Verbetering Informatievoorziening is ingesteld voor de begeleiding van het advies naar concrete uitvoering. Voor een deel van de uitvoering is een tijdelijke contentspecialist geworven.
- Tijdens de Statenconferentie is input verzameld voor een geactualiseerd handvest actief informeren.
- Besluitvorming in het Presidium is voorbereid aan de hand van workshops om te komen tot gesprekswijzers. Deze wens van is voortgekomen uit een Statenconferentie een jaar eerder.
- Voor de versteviging van de informatiepositie van Provinciale Staten in de regionale samenwerking, zijn factsheets opgesteld in voorbereiding op politieke regio overleggen.

Doel (2023-2027)

7.2.4 Passende orde en ondersteuning bij “politiek aan het roer”.

Doelrealisatie

Om bij te dragen aan een passende orde en het zo goed mogelijk in positie brengen van Provinciale Staten is het Presidium ingesteld. Provinciale Staten is ondersteund en geadviseerd in al haar gremia door de

Statengriffie en er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd voor de blijvende ontwikkeling van Provinciale Staten.

Resultaten 2024

- Het Presidium fungeert als dagelijks bestuur met als doel Provinciale Staten zo goed mogelijk in positie te brengen. Bij de Programmabegroting 2024 was het instellen van het Presidium niet voorzien en deze heeft een significante impact gehad op de tijdsbesteding van de Presidiumleden en de Statengriffie.
- Een blijvende ontwikkeling van Provinciale Staten is gefaciliteerd in onder andere een zevental statenacademies, een tweedaagse statenconferentie, een werkbezoek aan Brussel en de AER summerschool.
- Provinciale Staten is door de Statengriffie onder andere ondersteund en geadviseerd bij de volgende gremia:
 - Provinciale Staten
 - Presidium
 - Procedurecommissie
 - Commissie EMS
 - Commissie RND
 - Commissie Planning & Control
 - Integrale Statencommissie
 - Klankbordgroep commissaris van de Koning
 - Klankbordgroep Informatievoorziening
 - Werkgroep Routekaart Provinciale Staten
 - Werkgroep Commissies en Procedurecommissie
 - Werkgroep samenwerkingsafspraken GS/PS omgevingswet
 - Werkgroep vergroten politieke jongerenparticipatie
 - Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer
 - Commissie Bestuur en Financiën van de Randstedelijke Rekenkamer
 - Rapporteurs van regionale samenwerking
 - Politiek (regio) overleg

Middelen

7.2 Provinciale Staten	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	2.450	2.528	2.840	2.403	437
Baten	-16	0	0	0	0
Saldo	2.434	2.528	2.840	2.403	437

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Afwikkelingsverschillen	169	169	0
2. Overige kleine verschillen	268	0	268
Totaal lasten	437	169	268

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Afwikkelingsverschillen

Het budgettair voordeel is gevormd doordat zich in 2024 een incidentele meevaller over eerdere jaren heeft voorgedaan. PS hebben op 27 maart 2024 de fractievergoedingen 2023 vastgesteld en besloten tot terugvordering van de niet bestede fractievergoedingen (€ 0,17 mln.) over te gaan. Dit budgettair voordeel is gestort in het ongeoormerkt deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'.

2. Overige kleine verschillen

De onder 'Overige kleine verschillen' hierboven gepresenteerde begrotingsonderschrijving van € 0,27 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine begrotingsafwijkingen, waarvan de grootste slechts € 0,05 mln. is. Een specificatie van de totale afwijking van de begroting is terug te vinden in de Productenrealisatie 2024. Dit budgettair voordeel komt ten gunste van het rekeningsaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.2.1 Provinciale Staten	2.403	0	2.403
Totaal	2.403	0	2.403

x € 1.000

7.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
7.1 Bestuur	Lasten	3.544	3.143	4.131	4.099	32
	Baten	-195	-27	-447	-412	-35
	Saldo	3.349	3.116	3.684	3.687	-3
7.2 Provinciale Staten	Lasten	2.450	2.528	2.840	2.403	437
	Baten	-16	0	0	0	0
	Saldo	2.434	2.528	2.840	2.403	437
7 Eigentijds bestuur	Lasten	5.994	5.671	6.972	6.503	469
	Baten	-212	-27	-447	-412	-35
	Saldo	5.783	5.644	6.525	6.091	434

x € 1.000

8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

8.0 Inleiding

Algemeen

In dit programma wordt ingegaan op de algemene dekkingsmiddelen (waaronder het provinciefonds en de motorrijtuigenbelasting) en de bedrijfsvoering van provincie Flevoland. Meer informatie over de bedrijfsvoering is terug te vinden in de daarvoor wettelijk voorgeschreven paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Provinciaal Belastinggebied

Provincies hechten waarde aan een stabiel belastingstelsel met minimaal dezelfde capaciteit als nu, zonder extra lasten voor inwoners. In IPO verband zullen we ons daarvoor (blijven) inzetten.

Herijking Provinciefonds

Alle provincies ontvangen van de Rijksoverheid - boven op de eigen belastinginkomsten - een uitkering via het Provinciefonds als financiering van hun provinciale taken. De totale omvang van dit fonds wordt door het Rijk bepaald en op basis van een verdeelmodel over de twaalf provincies verdeeld. De huidige berekeningswijze stamt uit 2017, waarbij het aantal inwoners de belangrijkste verdeelmaatstaf is. Begin 2023 heeft bureau Cebeon, in opdracht van het ministerie van BZK, ter herijking een nieuw model opgeleverd. De effecten zijn voor individuele provincies groot en niet voor alle provincies draaglijk. Unanieme steun voor het nieuwe model ontbreekt. Het rapport en het model van Cebeon is door het ministerie van BZK aangeboden aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), met het verzoek om hierover advies uit te brengen. In 2024 adviseerde de Raad voor het openbaar bestuur over de herverdeling van het provinciefonds en betrok daarbij de second opinion (COELO) die door ons werd ingebracht. Het resultaat is dat het nieuwe verdeelmodel niet zonder meer kan worden ingevoerd en dat er nog belangrijke aanpassingen nodig zijn. Het is nu aan de fondsbeheerders om te komen met de aanpassingsvoorstellen.

Maatschappelijk effect

We zorgen voor een gezonde positie van het provinciale huishoudboekje (exploitatie en reserves). Zo voorkomen we dat we toekomstige generaties met tekorten opzadelen, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden.

Effect van ons beleid

Een gezonde financiële positie vertaalt zich in een structureel en reëel sluitende begroting inclusief meerjarenraming, kostendekkende tarieven, een beperkte verhoging (maximaal 1%) van de provinciale opcenten op de MRB en een weerstandsratio die tussen de 1,1 en 2,0 ligt.

We gaan terughoudend om met risicodragende investeringen. Per geval wegen we de risico's af tegen het strategisch belang van de provincie.

We laten financiële ruimte voor initiatieven uit PS en houden een fonds aan ter bestrijding van calamiteiten.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'. Hierin zijn onder andere de weerstandsratio en de financiële kengetallen opgenomen.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	8.1.1 Wij staan voor een financieel gezonde provincie met een transparante en structureel sluitende begroting. Daarbij passen we de financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" toe
	8.2 Bedrijfsvoering	8.2.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting
	8.3 Overhead	8.3.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting

Verbonden partij(en)

De provincie is aandeelhouder van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze systeembank verzorgt voor de decentrale overheden het betalingsverkeer.

8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel (2023-2027)

8.1.1 Wij staan voor een financieel gezonde provincie met een transparante en structureel sluitende begroting. Daarbij passen we de financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" toe.

Doelrealisatie

We werken continu aan een transparante en structureel sluitende begroting. Echter het meerjarenperspectief is – hoewel licht verbeterd - nog niet rooskleurig (tekorten vanaf 2027) en vraagt de komende perspectiefnota's om aandacht. De financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" vormen daarvoor nog steeds ons uitgangspunt.

Resultaten 2024

- De financiële positie is in 2024 licht verbeterd. Het in de begroting 2024 aangekondigde dekkingsplan om de structurele financiële positie te verbeteren zal – zoals aangekondigd bij de begrotingsbehandeling in november – onderdeel uitmaken van de Perspectiefnota 2026-2029.
- We volgen de ontwikkelingen rond het provinciefonds en nieuw belastinggebied nauwlettend en behartigen de belangen van Flevoland. In 2024 adviseerde de Raad voor het openbaar bestuur over de herverdeling van het Provinciefonds en betrok daarbij de second opinion (COELO) die door ons werd ingebracht. Het resultaat is dat het nieuwe verdeelmodel niet zondermeer kan worden ingevoerd en dat er nog belangrijke aanpassingen nodig zijn (waarvan we denken dat die gunstiger zijn voor Flevoland).
- Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 hebben PS middels een motie aan GS de opdracht gegeven om te werken met SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) geformuleerde doelen in de programmabegroting. Tevens werd verzocht om logische indicatoren te verbinden aan de SMART-geformuleerde doelen, zodat PS kunnen volgen of en in welke mate deze doelen zijn behaald. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2025 is een eerste invulling gegeven aan deze motie. De programmabegroting is concernbreed en integraler dan voorheen voorbereid. Als basis is het raamwerk van doelen, de doelenboom uit de Programmabegroting 2024, gebruikt. Deze nieuwe aanpak biedt de mogelijkheid om aan te sluiten bij de doelen en indicatoren van de 'Monitor Brede Welvaart', die voor Flevoland in ontwikkeling is. De indicatoren zijn raadpleegbaar op de website van 'Feitelijk Flevoland'.
- We hebben de Legesverordening (tarieventabel) en de Verordening op de opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB) geactualiseerd. De afspraken in het Coalitieakkoord 2023-2027 hebben we gebruikt als uitgangspunt (over kostendekking en tariefstijging).

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Om de structurele financiële positie te verbeteren zullen – zoals aangekondigd bij de begrotingsbehandeling in november – maatregelen nodig zijn. Deze zullen onderdeel uitmaken van de Perspectiefnota 2026-2029.

Middelen

8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	51	9.173	1.209	5	1.204
Baten	-213.562	-213.567	-249.595	-253.327	3.733
Saldo	-213.511	-204.394	-248.385	-253.322	4.937

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Onvoorziene uitgaven	140	0	140
2. Stelpost 'Nieuw Beleid' ongeoormerkt	582	0	582
3. Stelpost 'Onzekerheden'	400	0	400
Overige kleine verschillen	82	0	82
Totaal lasten	1.204	0	1.204
Baten			
4. Rentebaten	464	0	464
5. Provinciefondsuitkering	642	0	642
6. Motorrijtuigenbelasting	1.144	0	1.144
7. Decentralisatieuitkeringen	1.546	0	1.546
Overige kleine verschillen	-62	0	-62
Totaal baten	3.733	0	3.733

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Onvoorziene uitgaven

Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor onvoorziene uitgaven. Hiervan is in 2024 geen gebruik gemaakt.

2. Stelpost 'Nieuw beleid'

Mutaties in deze begroting met effect op de begrotingsruimte, bijvoorbeeld als gevolg van autonome ontwikkelingen of verwerking van het coalitieakkoord, zijn verrekend met de stelpost 'Nieuw Beleid'. Een nadere specificatie en toelichting is opgenomen in onderdeel 'IV Financiële begroting'.

3. Stelpost 'Onzekerheden'

Jaarlijks wordt in de begroting een stelpost 'Onzekerheden' opgenomen. De gedragslijn is dat bij de start van het begrotingsjaar een bedrag van € 0,8 mln. beschikbaar is op deze stelpost, welk bedrag jaarlijks oploopt met € 0,4 mln. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 1.1 van de financiële begroting. Het verschil wordt veroorzaakt door de vrijval van de stelpost ten gunste van de stelpost 'Nieuw beleid'.

4. Ontvangen (rente)vergoeding schatkistbankieren

In boekjaar 2024 zijn er veel voorschotten van bijvoorbeeld specifieke uitkeringen ontvangen, hetgeen heeft geleid tot een relatief gemiddeld hoge stand van de liquide middelen. Vanuit de regeling schatkistbankieren decentrale overheden wordt er over het rekening-courant saldo een daggeldrente vergoed. Door een stabiele hoge rentestand gecombineerd met een hoog batig saldo zijn de renteopbrengsten € 0,4 mln. hoger dan geraamd.

5. Provinciefondsuitkering

De raming in het financieel kader was gebaseerd op de septembercirculaire Provinciefonds 2024. De omvang van de opbrengsten is toegenomen, wat blijkt uit de decembercirculaire 2024. Deze circulaire kan vanwege de publicatiedatum niet meer als begrotingswijziging worden voorgelegd. Het verschil komt door de toename van het provinciefonds zelf. Daar hebben wij als provincie geen invloed op.

6. Motorrijtuigenbelasting

De opbrengsten uit opcenten MRB zijn in 2024 € 1,1 mln. hoger dan de begroot. De belangrijkste reden daarvan is dat het aantal belastbare voertuigen minder snel is afgenomen dan onze raming. Daarnaast neemt het gewicht per voertuig (gemiddeld) toe, bijvoorbeeld als gevolg van de elektrificatie, waardoor de opbrengst per voertuig toeneemt.

Er is nog een onzekerheid over de opbrengsten van de opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB). Halverwege april 2025 werden we door het IPO geïnformeerd dat er een verschil is geconstateerd tussen de ontvangen afdrachten en de werkelijke opbrengsten. Wij hebben eerder vragen gesteld aan de Belastingdienst over de opbrengsten 2024. De Belastingdienst gaf destijds aan dat er een verschuiving was over de laatste maanden in 2024, maar geen financiële afwijking op het totaal. Nu blijkt er toch een fout te zijn gemaakt door de Belastingdienst in de berekening van 2024, wat heeft geleid tot te hoge afdrachten. Ook de afdrachten voor 2025 zijn niet betrouwbaar. Tijdens een overleg tussen IPO en de Belastingdienst op 7 mei 2025 werd gemeld dat de afwijking waarschijnlijk tussen de 2 à 3% ligt en geen effect heeft op de verdeelsleutel tussen

provincies. De finale berekening van de Belastingdienst moet nog gevalideerd worden door de Auditdienst Rijk (ADR), waardoor er nu nog geen zekerheid is over de werkelijke inkomsten. We onderkennen wel een risico dat de opbrengst lager zal zijn.

7. Decentralisatieuitkeringen

In de decembercirculaire 2024 zijn 5 nieuwe decentralisatieuitkeringen opgenomen voor de provincie, met een totale omvang van € 1,5 mln. Dit zijn nieuwe financiële middelen die niet waren voorzien, maar wel als opbrengst verantwoord moeten worden in de jaarrekening.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.1.1 Algemene dekkingsmiddelen	5	-253.327	-253.322
8.1.2 Onvoorzien en stelposten	0	0	0
Totaal	5	-253.327	-253.322

x € 1.000

8.2 Bedrijfsvoering

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel (2023-2027)

8.2.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting.

Doelrealisatie

Voor de doelrealisatie wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze jaarstukken.

Resultaten 2024

Voor de activiteiten van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze jaarstukken.

Middelen

8.2 Bedrijfsvoering	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	65.099	26.496	36.491	30.541	5.950
Baten	-3.951	0	-2.176	0	-2.176
Saldo	61.148	26.496	34.315	30.541	3.774

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Voorziening HR	-358	0	-358
2. Capaciteitsbeheer	3.225	566	2.659
3. Vrijval stelposten en vertrekregeling	-67	230	-297
4. Adviezen en media	449	0	449
5. Wet open overheid	799	799	0
6. Traffic management	287	0	287
7. Facilitaire lasten	330	0	330
8. Exploitatielasten automatisering en IV portfolio	128	-54	182
9. Doorbelasting overhead	1.195	0	1.195
Overige kleine verschillen	-38	103	-141
Totaal lasten	5.950	1.644	4.306
Baten			
2. Capaciteitsbeheer	-2.524	0	-2.524
9. Doorbelasting overhead	297	-10	307
Overige kleine verschillen	51	0	51
Totaal baten	-2.176	-10	-2.166

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Voorzieningen HR

Jaarlijks worden, bij de opmaak van de jaarrekening, bedragen toegevoegd in danwel aangewend aan de voorzieningen binnen HR (voorziening 'Spaarverlof' en voorziening 'Vitaliteitsverlof'). De mutaties binnen deze voorzieningen worden veroorzaakt door drie componenten: kopen van verlof, opnemen van verlof en het jaarlijks verrekenen van het eindsaldo verlof met het dan geldend uurtarief van de betreffende medewerkers.

2. Capaciteitsbeheer

Door de gespannen arbeidsmarkt is niet gelukt om de totale geraamde formatie voor 2024 in te vullen. Daardoor zijn de salarislasten lager ten opzichte van de begroting. Om een goede bedrijfsvoering te waarborgen is er in specifieke situaties gekozen tot het (tijdelijk) inhuren van medewerkers. Deze lasten zijn grotendeels gedekt uit de onderbezetting en overige bestaande financiële middelen (zoals de egaliseringsreserve 'Personeel'). Per saldo is het financiële effect positief. Ook een stijging van het aantal specifieke uitkeringen, die ook (deels) zijn bedoeld voor de dekking van de capaciteitskosten, versterkt dat effect. Daarnaast is door een niet volledige bezetting in 2024 een lagere besteding voor medewerkersontwikkeling en het persoonlijke budget voor duurzame inzetbaarheid (PBDI) dan geraamd. Volgens vastgesteld beleid is het restant, zover van toepassing, toegevoegd aan de reserve 'Personeel'.

3. Vrijval stelposten en vertrekregeling

Binnen de bedrijfsvoering zijn in 2024 een aantal stelposten ter dekking van diverse lasten opgenomen. Deze zijn grotendeels benut. De stelpost 'Friciekosten' (€ 0,3 mln.) is besteed via het budget 'Vertrekregeling'.

4. Adviezen en Media

Door voldoende budgettaire dekking binnen het reguliere communicatiebudget is er sprake van een lagere besteding (€ 0,15 mln.) op de beschikbaar gestelde middelen voor het gebruik van multimedia in beeldvormende (PS)vergaderingen. Er zijn in 2024 verschillende initiatieven ontplooid en een deel van dit budget is besteed. Echter door efficiënte inzet van bestaande middelen en mensen, heeft dit niet geleid tot volledige besteding van hetgeen geraamd. Daarnaast waren er in boekjaar 2024 relatief weinig financiële adviezen en fiscale vraagstukken, welke niet met de interne kennis en eigen medewerkers konden worden opgelost. Dit heeft op dit onderdeel geleid tot een onderbesteding van € 0,14 mln.

Daarnaast is jaarlijks budget begroot om de website en het intranet te door ontwikkelen. Voor boekjaar 2024 is dit budget niet volledig benut, door met name andere prioriteiten en het duurzaam inzetten van (beperkte) communicatiemedewerkers op andere aandachtsgebieden. Voor 2025 is er een evaluatie en gebruikersonderzoek van de website gepland en is het voornemen om het intranet verder te actualiseren.

5. Wet open overheid

De doelstelling van provincie Flevoland is om in de komende jaren in het kader van de Wet open overheid, te groeien van 'basaal transparant en toegankelijk' naar 'effectief transparant en goed toegankelijk'. Conform plan zijn er in 2024 twee activiteiten opgestart die het richten van, en de sturing op, projecten verbeteren. In de eerste plaats was dit 'Impactanalyse duurzaam toegankelijk data-, informatie- en archiefbeheer' (met roadmap), bedoeld om een samenhangend beeld te krijgen van de stappen die gezet moeten om toekomstbestendig te voldoen aan niet alleen de Woo, maar ook aan de (nieuwe) Archiefwet, de Wdo en Wmebv. Het rapport is januari 2025 afgerond en daar wordt nu op voortgebouwd. Daarnaast is er een nieuwe agile werkmethode opgestart om meer kort cyclisch te gaan werken. Beide factoren zijn aanleiding geweest om enkele activiteiten in 2024 te temporiseren om zo een versnelling in 2025 te bewerkstelligen.

Een tweede factor voor de onderbesteding is de krapte op de (arbeids)markt. Dat geldt zowel voor zowel (intern als extern) personeel als voor leveranciers van IT/IV-diensten. Dat heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat een omvangrijke aanbesteding moest worden ingetrokken. Dit wordt nu in 2025 en 2026 in kleinere delen op de markt gezet. Tevens is de aanbesteding van een nieuwe sjabloongenerator vertraagd, maar uiteindelijk wel eind februari 2025 succesvol afgerond.

6. Traffic management

Onder traffic management vallen verschillende productonderdelen waaronder diensten als de repro, drukwerk en de postkamer. In een steeds meer digitale werkomgeving zien we een terugname van uitnutting van dit soort type services en een verschuiving naar digitale uitwisseling. Daarnaast is er een beweging ingezet om (visuele) vormgeving en contentcreatie door eigen medewerkers uit te laten voeren. Dit leidt tot een hogere personele last, maar zorgt ervoor dat opgedane kennis en kunde blijft behouden en de huisstijl en vormgeving structureel (nog) beter kan worden gewaarborgd. Deze ontwikkelingen hebben in boekjaar 2024 geleid tot een lagere besteding van € 0,29 mln.

7. Facilitaire diensten

Binnen de overige posten van de facilitaire begroting is op een aantal posten de besteding lager dan geraamd. Dit zijn onder andere de lasten van uitbestede diensten (€ 0,142 mln.) waarbij de geraamde indexering hoger was dan de doorgevoerde indexering door leveranciers en door minder raamwassingen dan in voorgaande

jaren. Lagere onderhoudslasten Batavialand (€ 0,05 mln.) in afwachting van het liggende Statenbesluit (2025) voor de doorontwikkeling en een onderbesteding bij gas, water en elektriciteit (€ 0,08 mln.) door een lager tarief dan geraamd. Het totaal van deze posten bedraagt ongeveer € 0,3 mln. Dit is procentueel een lagere besteding van ongeveer 5% ten opzichte van de totale facilitaire begroting (€ 5,6 mln.).

8. Exploitatielasten automatisering en IV-portfolio

Er is sprake van een steeds grotere cyberdreiging op zowel onze eigen ICT-infrastructuur als de fysieke infrastructuur (bruggen, sluisen en wegen) dit vraagt in wetgeving om proactieve maatregelen ten behoeve van bewustwording en (her)inrichting van processen en systemen om onze organisatie te beschermen. Hiervoor is het uitvoeringsplan Digitale Weerbaarheid opgesteld. Een van de onderdelen is het actualiseren van het Informatiebeveiligingsbeleid (2024-2028). Als onderdeel van dit plan en beleid zijn er in boekjaar 2024 aanvullende licenties aangeschaft en clouddiensten afgenomen. Dit heeft ook geleid tot benodigde (data)migraties en het hierdoor (tijdelijk) moeten beschikken over dubbele licenties. Daarnaast zien we een stijging van het aantal benodigde (specifieke) softwareapplicaties voor de uitvoering van (deel)programma's en opgaven. Deze oorzaken hebben geleid tot een overschrijding op het productonderdeel 'Exploitatielasten automatisering' van ongeveer € 0,5 mln. Dit verschil wordt onttrokken uit de egalisereserve 'Informatievoorziening'.

In de resultaatsbestemming van de Jaarrekening 2023 is er € 0,5 mln. beschikbaar gesteld ('IV-portfolio') voor het onder andere onderzoeken van het breder inzetten van AI. Als onderdeel hiervan hebben de provincies een samenwerkingsovereenkomst getekend voor het aantrekken van 8 trainees dit in het komend jaar gezamenlijk verder gaan onderzoeken. Ook intern is hier specifiek capaciteit aan toegewezen. Gezien dit project zich met name in de onderzoeksfase bevindt, is een groot deel van deze middelen nog niet besteed (€ 0,45 mln.) en worden deze toegevoegd aan de egalisereserve 'Informatievoorziening'.

9. Doorbelasting overhead

Dit betreft de doorbelasting van de lasten samenhangend met de overhead naar programmaonderdeel 8.3. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de verschillenanalyse bij dit programmaonderdeel.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.2.1 Human Relations	30.541	0	30.541
8.2.2 Financiën, communicatie juridische zaken	0	0	0
8.2.3 Facilitaire zaken	0	0	0
8.2.4 Informatievoorziening	0	0	0
Totaal	30.541	0	30.541

x € 1.000

8.3 Overhead en vennootschapsbelasting

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

8.3.1 Om op een eenvoudige manier meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead is in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) voorgeschreven dat in de begroting op een centrale plek de totale kosten van overhead worden opgenomen. De overhead wordt dus niet aan de afzonderlijke programma's toegerekend.

In dit onderdeel in de begroting zijn alle kosten opgenomen die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, zoals:

- leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeelszaken (P&O);
- inkoop, inclusief aanbestedingen en contractmanagement;
- interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
- subsidiebehandeling en Juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering (ICT);
- facilitaire zaken en huisvesting inclusief beveiliging;
- documentaire Informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

In de paragraaf Bedrijfsvoering (III.5) worden de ontwikkelingen beschreven op het gebied van bedrijfsvoering, waar de overhead deel van uitmaakt.

Middelen

8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	0	41.058	41.058	42.202	1.144
Baten	0	-3.884	-3.884	-3.558	326
Saldo	0	37.173	37.173	38.644	1.471

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Doorbelasting overhead	1.144	0	1.144
Totaal lasten	1.144	0	1.144
Baten			
1. Doorbelasting overhead	326	0	326
Totaal baten	326	0	326

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Doorbelasting overhead

In deze jaarstukken zijn de lasten van overhead afzonderlijk weergegeven, om te voldoen aan de voorschriften. Deze weergave leidt niet tot financiële effecten, omdat het om een verschuiving gaat van een deel van de kosten voor 'bedrijfsvoering' naar het onderdeel 'overhead'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.3.1 Overhead	42.202	-3.558	38.644
8.3.2 Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	42.202	-3.558	38.644

x € 1.000

8.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Lasten	51	9.173	1.209	5	1.204
	Baten	-213.562	-213.567	-249.595	-253.327	3.733
	Saldo	-213.511	-204.394	-248.385	-253.322	4.937
8.2 Bedrijfsvoering	Lasten	65.099	26.496	36.491	30.541	5.950
	Baten	-3.951	0	-2.176	0	-2.176
	Saldo	61.148	26.496	34.315	30.541	3.774
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	Lasten	0	41.058	41.058	42.202	-1.144
	Baten	0	-3.884	-3.884	-3.558	-326
	Saldo	0	37.173	37.173	38.644	-1.471
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	Lasten	65.150	76.726	78.758	72.748	6.010
	Baten	-217.512	-217.451	-255.655	-256.885	1.231
	Saldo	-152.363	-140.725	-176.897	-184.137	7.240

x € 1.000

9. Reserves

9.0 Inleiding

In dit programma zijn de mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) in de reserves ten opzichte van het financieel kader toegelicht.

Maatschappelijk effect

Met een gezonde reservepositie van Flevoland proberen we te voorkomen dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld.

Effect van ons beleid

Effect van ons beleid moet zijn dat we onvoorspelbare ontwikkelingen financieel het hoofd kunnen bieden.

Dit programma leent zich niet voor een nadere uitwerking van indicatoren en verbonden partijen.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
9 Reserves	9.1 Reserves	9.1.1 We zorgen voor een gezonde positie van de provinciale reserves. Zo voorkomen we dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden. 'Gezond' vertaalt zich in dit verband in een weerstandsratio die tussen de 1,1, en 2.0 ligt, zodat we in staat zijn risico's en calamiteiten financieel op te vangen.

9.1 Reserves

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel

9.1.1 We zorgen voor een gezonde positie van de provinciale reserves. Zo voorkomen we dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden. 'Gezond' vertaalt zich in dit verband in een weerstandsratio die tussen de 1,1, en 2.0 ligt, zodat we in staat zijn risico's en calamiteiten financieel op te vangen.

Doelrealisatie

In 2024 hebben we de weerstandsratio binnen de door PS vastgestelde bandbreedte gehouden.

Resultaten 2024

- In de eerste helft van 2024 hebben we, conform de afspraak met PS, bij de Jaarstukken 2023 een duiding gegeven bij de omvang van de bestemmingsreserves en de oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'.
- In de tweede helft van 2024 zijn we gestart met het actualiseren van de nota reserves en voorzieningen. Bij de start daarvan is het onderwerp en aanpak besproken met de commissie Planning en Control. De uitwerking vraagt iets meer tijd dan gedacht. In 2025 worden de stukken ter vaststelling aangeboden aan PS.

Middelen

9.1 Reserves	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
Lasten	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
Baten	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
Saldo	7.954	-6.956	12.780	34.376	-21.596

x € 1.000

Stortingen in reserves	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Waarvan effect op rekening-saldo
Personeel	921	1.613	-692	0
Brede Bestemmingsreserve	29.129	30.331	-1.202	0
Activering vervangingsinvesteringen	1.577	2.000	-423	0
Mobiliteit	4.044	7.503	-3.459	0
Beheer en ontwikkeling Natuur	1.139	1.820	-680	0
Economisch Programma	2.304	3.013	-709	0
Wet open overheid	0	799	-799	0
Overige kleine verschillen	31.460	31.558	-99	0
Totaal stortingen	70.574	78.637	-8.063	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting stortingen

In bijlage B 'Overzicht reserves en voorzieningen' is per reserve een specificatie opgenomen van de geraamde stortingen en onttrekkingen in het jaar 2024. Onderstaand zijn op hoofdlijnen de mutaties ten opzichte van het financieel kader toegelicht.

Een aantal reserves kent een hogere storting ten opzichte van de begroting na wijziging. De hogere stortingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instellings-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

Personeel

De hogere storting wordt veroorzaakt door:

- de salarislasten zijn grotendeels gedekt uit de onderbezetting en overige bestaande financiële middelen (zoals deze egaliseringsreserve), wat per saldo een positief financieel effect heeft (zie programmaonderdeel 8.2);
- door een niet volledige bezetting is er in 2024 minder besteed aan medewerkersontwikkeling en het persoonlijke budget voor duurzame inzetbaarheid (PBDI). Het restant is toegevoegd aan deze reserve (zie programmaonderdeel 8.2).

Brede Bestemmingsreserve

Dit verschil wordt veroorzaakt door:

- in 2024 was minder vraag naar de regeling 'Verordening tegemoetkoming energiekosten mkb-ondernemingen' dan verwacht. Hierdoor is het budget met € 0,71 mln. onderschreden en zijn de niet bestede middelen toegevoegd aan het ongeoormerkte deel van deze reserve (zie programmaonderdeel 4.3);
- In 2024 was minder vraag naar de 'Verordening tegemoetkoming energiekosten culturele instellingen en/of (sport)verenigingen' dan verwacht. Hierdoor is het budget in 2024 met € 0,43 mln. onderschreden. De niet bestede middelen vanuit het oormerk 'Energie noodfonds' zijn toegevoegd aan het ongeoormerkt deel van deze reserve;
- het Rijk stelde € 0,4 mln. beschikbaar voor het vergroten van de slagkracht van gemeenten tegen ondermijnende invloeden. Hiervoor was € 0,2 mln. geraamd voor boekjaar 2024. De niet bestede middelen zijn toegevoegd aan een specifiek oormerk binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 7.1);
- De niet bestede fractievergoedingen zijn teruggevorderd (€ 0,17 mln.). Dit budgettair voordeel is gestort in het ongeoormerkte deel van deze reserve (zie programmaonderdeel 7.2).

Activering vervangingsinvesteringen

In overeenstemming met de gemaakte afspraken in het coalitieakkoord 2023-2027, en de verwerking hiervan in de Programmabegroting 2024, is € 2,0 mln. gestort in deze reserve (zie programmaonderdeel 6.3).

Mobiliteit

De begrotingspost 'Openbaar streekvervoer' heeft een onderschrijding van € 1,4 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door € 0,95 mln. aan ontvangen decentralisatie-uitkeringen van het Rijk, die in 2024 nog niet zijn besteed. Het volledig budgettair voordeel is gestort in deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 6.1).

Beheer en ontwikkeling natuur

De hogere storting wordt veroorzaakt door:

- vertraging van de uitvoering van de maatregel voor de uitvoering van herstelmaatregelen voor het leefgebied van de grote karekiet in het Vollenhovermeer vanwege uitloop van andere herstelmaatregelen (verwachte uitvoering in 2025). Hierdoor is sprake van lagere kosten dan begroot in 2024. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2);
- hogere teruggave van Blij12 voor verrekening van haar BTW-positie aan deelnemende provincies. Daarnaast is een niet voorziene restitutie ontvangen over 2022/2023. De niet bestede middelen zijn gestort in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2);
- nog niet voldoende gebruik van het 'Nationaal Isolatieprogramma' (NIP) voor het nemen van maatregelen voor natuurinclusief isoleren, die is verleend aan Landschapsbeheer Flevoland. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2);
- de landelijke herijking (ophoging) van de tarieven binnen het agrarisch natuurbeheer heeft geleid tot hogere kosten dan begroot, deze is gecompenseerd door het Rijk. De middelen (€ 0,29 mln.) zijn gestort in deze reserve. De hogere kosten zijn onttrokken aan dezelfde reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

Economisch programma

Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Verdienvermogen mkb' is per saldo voor een bedrag van € 0,54 mln. gestort in deze bestemmingsreserve, ter aanwending in volgende jaren. Daarnaast is sprake van een incidentele meevaller over eerdere jaren door de afrekening van de 'Regionale MIT-regeling 2020'. Dit budgettair voordeel is gestort in deze reserve (zie programmaonderdeel 3.1).

Wet open overheid

Enkele factoren (onder andere implementatie van een nieuwe agile werkmethode) zijn aanleiding geweest om enkele activiteiten in 2024 te temporiseren om zo een versnelling in 2025 te bewerkstelligen. Een tweede factor voor de onderbesteding is de krapte op de (arbeids)markt. Dat geldt zowel voor zowel (intern als extern) personeel als voor leveranciers van IT/IV-diensten. De middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 8.2).

Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Waarvan effect op rekening- saldo
Algemene reserve	-3.158	-1.867	-1.291	0
Personeel	-2.363	-1.965	-398	0
Monumentenzorg	-228	0	-228	0
Brede Bestemmingsreserve	-19.418	-16.815	-2.603	0
Zuiderzeelijngelden	-3.605	-923	-2.682	0
Procesgelden gebiedsontwikkeling	-1.100	-935	-165	0
POP	-2.670	-1.959	-711	0
Bodem	-465	-109	-356	0
Cofinanciering EU-projecten 14-20	-900	-509	-391	0
Nieuwe Natuur	-2.500	-2.000	-500	0
Activering vervangingsinvesteringen	-1.353	-108	-1.244	0
Jaarlijks onderhoud Infra	0	-569	569	0
Economisch Programma	-1.711	-1.443	-268	0
Duurzame energie	-606	-183	-423	0
Regiodeal Noordelijk Flevoland	-1.508	-1.347	-161	0
Fonds Culturele ontwikkeling	-2.182	-1.327	-855	0
Krachtige samenleving	-445	-317	-128	0
Flevoland Natuurinclusief	-1.765	-720	-1.045	0
GLB	-1.470	-923	-548	0
Overige kleine verschillen	-10.348	-10.242	-105	0
Totaal onttrekkingen	-57.795	-44.261	-13.533	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting onttrekkingen

De aanwending van bestemmingsreserves is veelal afhankelijk van projectvoortgang en de daarmee gemoeide uitgaven. Hierdoor ontstaan verschillen in de onttrekkingen aan de reserves (indien minder is uitgegeven hoeft minder onttrokken te worden aan de reserves). De verklaringen zijn opgenomen bij de desbetreffende programmaonderdelen in deze jaarstukken. Een aantal reserves kent een overschrijding ten opzichte van de begroting na wijziging (meer onttrokken dan begroot). Deze hogere onttrekkingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instelling-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

Algemene reserve

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door niet (volledig) ingezette middelen vanuit de resultaatbestemming 2023.

Personeel

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt doordat de salarislasten grotendeels zijn gedekt uit de onderbezetting en overige bestaande financiële middelen (zoals deze egaliseringsreserve). Per saldo is het financiële effect positief (zie programmaonderdeel 8.2).

Monumentenzorg

Het budget voor toevalsvondsten is niet uitgegeven; er is geen toevalsvondst geweest die aanleiding gaf om dit budget aan te wenden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in het oormerk 'Toevalsvondsten' binnen deze reserve in geval er een groter archeologisch onderzocht is in de toekomst (zie programmaonderdeel 4.2).

Brede Bestemmingsreserve

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door:

- in het tweede halfjaar hebben er geen bestedingen plaatsgevonden ten laste van budget 'Novex' aan ruimtelijke voorstellen en ruimtelijke arrangementen. Deze middelen blijven beschikbaar in deze reserve, oormerk 'Omgevingsvisie' (zie programmaonderdeel 1.1);
- in 2024 is niet nodig geweest het toegekende bedrag vanuit het amendement 'Investeren in de Flevolandse bouwopgave' volledig in te zetten. Deze middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 1.1);
- het budget 'Gebiedsgerichte aanpak Stikstof' is niet volledig besteed omdat een deel van kosten gerelateerd aan stikstof kon worden verantwoord als uitvoeringskosten transitie landelijk gebied, waarvoor een specifieke uitkering is ontvangen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2);
- binnen het GLB Top-Up waterprogramma lopen diverse projecten door naar 2025. Hierdoor is het budget Top-Up waterprogramma in 2024 niet volledig besteed. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

Zuiderzeelijngelden

De middelen voor de realisatie van 'ontsluitingsweg Port of Urk', 'Maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland' en 'MITC' zijn in 2024 niet benut. Deze hebben allen een looptijdverlening die doorloopt ná 31 december 2024. Deze middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 3.2).

Procesgelden gebiedsontwikkeling

In 2024 zijn geen grote ontwikkelingen geweest waarvoor het budget overige procesgelden gebiedsontwikkeling moest worden ingezet. De middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 3.2).

POP

In 2024 zijn we gestart met de afronding van POP 3 en is er € 5,1 mln. betaald aan POP3 projecten. Hiervan is de provinciale bijdrage € 1,5 mln. geweest, en zal verdere afronding van POP3 projecten in 2025 plaats gaan vinden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

Bodem

In 2024 is de nieuwe procesregisseur van het gebiedsproces gestart en zijn de gesprekken met de betrokken grondeigenaren weer voortgezet. Deze uitwerkingen kosten tijd en vooralsnog slechts een geringe financiering van experts. De uitvoering zal in de loop van 2025 en verder plaatsvinden. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Bodem' (zie programmaonderdeel 2.3).

Cofinanciering EU-projecten 14-20

Doordat niet alle projectaanvragen toegekend zijn in 2024, is er minder besteed dan begroot. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve. Verder is er een aantal EU-projecten afgewikkeld waarin de provincie ook partner was en waarvoor EU-bijdrage is ontvangen. Deze baten zijn gestort in deze reserve (zie programmaonderdeel 3.1).

Nieuwe Natuur

Het 'Programma Nieuwe Natuur' is financieel eind 2023 afgewikkeld waardoor zowel het budget procesgeld Nieuwe Natuur als het programmageld Nieuwe Natuur niet is besteed in 2024. De middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

Activering vervangingsinvesteringen

De wijzigingen in deze reserve komen voort uit de kapitaallasten die voortvloeien uit de geactualiseerde 'Activastaat 2025-2028', gebaseerd op de huidige bestedings- en investeringsplannen (zie ook programmaonderdeel 6.3).

Jaarlijks onderhoud Infra

Onderschrijdingen en overschrijdingen binnen jaarlijks onderhoud (en eveneens gladheidsbestrijdingen) worden voor een groot deel bepaald door onvoorziene, niet planbare omstandigheden. Het verschil tussen de beschikbare middelen voor het jaarlijks onderhoud infrastructuur en de daaruit te dekken lasten wordt conform bestaand beleid geëgaliseerd via deze reserve (zie programmaonderdeel 6.3).

Economisch programma

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door een aantal onderbestedingen op de budgetten voor de uitvoering van het 'Economisch Programma'. Deze middelen blijven beschikbaar binnen de reserve voor uitvoering in latere jaren (zie programmaonderdeel 3.1).

Duurzame energie

Op 18 juni 2024 hebben GS de 'Nadere regels oplossingen netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving 2024 – 2030' en de (deel)subsidieplafonds vastgesteld. Door een lager aantal subsidieaanvragen is sprake van onderbesteding op dit budget. De niet-bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' en deze reserve gedurende de looptijd van de regeling (tot en met 31 december 2029).

Regiodeal Noordelijk Flevoland

Binnen het programma 'Regiodeal Noordelijk Flevoland' is € 1,35 mln. besteed. Van één project is de subsidie doorgeschoven naar 2025. De middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 3.2).

Fonds Culturele ontwikkeling

Nog niet alle programmagelden zijn ingezet. De nog niet bestede middelen zijn al wel toegekend aan diverse projecten, welke in 2025 ten uitvoer worden gebracht. De middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 4.2).

Krachtige samenleving

In 2024 waren de resterende middelen uit de reserve 'Krachtige Samenleving' gereserveerd voor het traject Wonen, Welzijn en Zorg. Het gereserveerde budget voor de gemeente Almere was niet nodig, omdat Almere heeft gekozen voor een zelfstandig traject uitgevoerd door een ander bureau. De onderbesteding in 2024 wordt ingezet in 2025 en blijft beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 4.3).

Flevoland Natuurinclusief

Voor de onderwerpen 'Actieplan Biodiversiteit' en 'Bossenstrategie' binnen het programma 'Flevoland Natuurinclusief' zijn middelen geraamd, welke worden gedekt vanuit de reserve 'Flevoland Natuurinclusief'. De niet bestede middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

GLB

Het college heeft de programmering van GLB vastgesteld en daarbij de verplichte provinciale co-financiering beschikbaar gesteld. In 2024 zijn nog nagenoeg geen GLB-projecten afgewikkeld, waardoor dit budget alleen voor uitvoeringskosten is ingezet en nog niet voor cofinanciering. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
9.1.1 Mutaties reserves	78.637	-44.261	34.376
Totaal	78.637	-44.261	34.376

x € 1.000

9.2 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
9.1 Reserves	Lasten	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
	Baten	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
	Saldo	7.954	-6.956	12.780	34.376	-21.596
9 Reserves	Lasten	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
	Baten	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
	Saldo	7.954	-6.956	12.780	34.376	-21.596

x € 1.000

III Paragrafen

De indeling van de provinciale begroting is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) inclusief een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van de begroting) die van belang zijn voor het inzicht.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moeten worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. lokale heffingen;
2. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. onderhoud kapitaalgoederen;
4. financiering;
5. bedrijfsvoering;
6. verbonden partijen;
7. grondbeleid;
8. openbaarheidsparagraaf Woo.

1 Lokale heffingen

1.1 Beleid ten aanzien van heffingen

De provincie kende in 2024 de volgende heffingen:

- Algemene heffing: Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)
- Bestemmingsheffingen: Leges, Grondwaterheffing en Nazorgheffing

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

De provincie heft een opslag op de Motorrijtuigenbelasting, dat zijn de zogenoemde opcenten. De provincie bepaalt zelf jaarlijks het tarief, maar dat mag niet hoger zijn dan het maximale tarief. Het Rijk stelt jaarlijks het maximale tarief vast, inclusief indexering. Voor 2024 was het maximum 138,3 opcenten.

In 2024 bedroeg het tarief in Flevoland 83,0 opcenten, waarmee een opbrengst is gerealiseerd van € 43,5 mln.

Er zit een verschil tussen het feitelijke tarief en het maximaal toegestane tarief, dat is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor 2024 is de financiële omvang daarvan € 29,0 mln. Voor de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomangement' wordt voor de beschikbare belastingcapaciteit overigens uitgegaan van het verschil tussen het Flevolandse tarief en het landelijk gemiddelde, in plaats van het wettelijk maximum.

Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en producten (op basis van de 'Legesverordening provincie Flevoland'). Bij de tariefstelling in de legesverordening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers;
- bij de berekening van de tarieven wordt maximaal een percentage van 100% kostendekkendheid gehanteerd, zodat de ter zake geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten;
- de tarieven worden jaarlijks geïndexeerd (aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen);
- naast de indexering van de tarieven wordt er, indien dat nodig wordt geacht, aanvullend getoetst op kostendekkendheid.

De provincie heft en int de leges deels zelf en heeft hiervoor deels mandaat gegeven aan Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), BIJ12 en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW).

Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de 'Verordening grondwateronttrekkingsheffing Flevoland'. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarvan de eerste 10.000 m³ is vrijgesteld van heffing. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. Sinds 1 januari 2010 bedraagt het tarief € 1,41 per 100 m³.

Voor zover de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, is het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening 'Grondwaterbeheer'. In paragraaf 3.3.2 van de 'Toelichting op de balans' (onderdeel IV Jaarrekening) is het verloop van deze voorziening weergegeven.

Nazorgheffing

De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor afvalstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Voor dit doel is het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen (hierna Nazorgfonds) opgericht. In Flevoland zijn drie afvalstortplaatsen die vallen onder het Stortbesluit, te weten:

1. Het Friese Pad (Emmeloord);
2. Zeeasterweg (Lelystad);
3. Braambergen (Almere).

Jaarlijks ontvangen de exploitanten van de stortplaatsen een aanslag voor nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in het Nazorgfonds gestort. Het college van GS vormt het algemeen bestuur van dit fonds (zie ook de paragraaf 'Verbonden partijen'). Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de afvalstortplaats wordt gesloten, voldoende financiële middelen heeft om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen. Alleen voor Zeeasterweg is in 2024 nazorgheffing opgelegd van € 0,4 mln.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. Het benodigde doelvermogen wordt gebaseerd op de kosten die voortvloeien uit de door de stortplaatsexploitanten ingediende nazorgplannen, waar GS mee dienen in te stemmen. De nazorgheffing is een voorlopige heffing. Voorafgaand aan de sluiting (overdracht aan de provincie) van een stortplaats wordt de definitieve heffing berekend en opgelegd, om zeker te stellen dat het doelvermogen is bereikt. Tot het moment van definitieve sluiting ligt het (financiële) risico bij de exploitant.

Het Friese Pad is een gesloten stortplaats, waarvoor geen nazorgheffing meer wordt ontvangen. Voor Braambergen is inmiddels het doelvermogen bereikt en wordt geen heffing meer opgelegd. Hoewel hier geen afval meer wordt gestort is deze stortplaats, vanwege deelname aan de landelijke pilot Introductie Duurzaam Stortbeheer (IDS), nog niet gesloten. Hierdoor kan er voor deze stortplaats nog wel een eindheffing plaatsvinden.

1.2 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.3 Overzicht tarieven

Tabel 1.1: Heffingstarieven

Lokale heffing	Tarief	2020	2021	2022	2023	2024
1. Opcenten MRB	per 1-1 (aantal)	79,80	80,60	81,40	82,20	83,00
2. Grondwaterheffing	per 100 m3	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
3. Nazorgheffing	Zeeasterweg	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

De individuele legestarieven zijn terug te vinden in de 'Legesverordening provincie Flevoland 2016'.

[Legesverordening provincie Flevoland 2016 | Lokale wet- en regelgeving](#)

1. [Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)

2. [Verordening grondwateronttrekkingsheffing Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)

3. [Verordening nazorgheffing gesloten stortplaatsen Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)

1.4 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie in 2024 weergegeven in onderstaande tabel 1.2.

Tabel 1.2: Provinciale opcenten MRB

Provincie	2024
Noord-Holland	77,4
Utrecht	81,9
Overijssel	82,2
Noord-Brabant	82,8
Flevoland	83,0
Limburg	83,1
Zeeland	84,4
Friesland	89,6
Drenthe	92,0
Groningen	95,7
Gelderland	97,9
Zuid-Holland	98,7
Gemiddeld	87,4

Van laag naar hoog gerangschikt nam provincie Flevoland in 2024 de vijfde plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. In 2024 bedroeg het landelijke gemiddelde tarief 87,4 opcenten.

Voor de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,50 per 100 m³ tot € 3,80 per 100 m³. Het tarief in provincie Flevoland bedraagt per 1 januari 2024 € 1,41 per 100 m³, waarmee provincie Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de zesde plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijk opgelegde heffing is niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimumbedrag en vrijstellingen. In provincie Flevoland is geen minimumbedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

1.5 Opbrengst van de lokale heffingen

Tabel 1.3: Opbrengst lokale heffingen

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Opcenten MRB	49.043	40.400	42.350	43.494	1.144
Leges; mandaat OFGV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat BIJ12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat RDW	27	14	14	27	13
Leges; heffing door provincie	27	24	24	43	19
Grondwaterheffing	529	470	470	478	8
Nazorgheffing	400	400	400	400	0
Totaal	50.026	41.308	43.258	44.442	1.184

x € 1.000

Toelichting opcenten MRB

Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark (waaronder de toegenomen elektrificering) is de uiteindelijke opbrengst over 2024 circa € 1,1 mln. hoger dan de begroting (een relatieve afwijking van 2,7%). Dit is het gevolg van een toename van het aantal belastbare voertuigen, ten opzichte van de raming. Omdat de mutatie van het aantal voertuigen in Flevoland sterker was dan (gemiddeld) in andere provincie, heeft dit ook effect op de uitkering uit het provinciefonds. De omvang daarvan is ook ongeveer € 0,5 mln. positief, met effect op de opbrengsten van de algemene uitkering. In totaal is het voordelige financiële effect van de opcenten MRB in 2024 € 1,7 mln.

Er is nog een onzekerheid over de opbrengsten van de opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB). Halverwege april 2025 werden we door het IPO geïnformeerd dat er een verschil is geconstateerd tussen de ontvangen afdrachten en de werkelijke opbrengsten. Wij hebben eerder vragen gesteld aan de Belastingdienst over de opbrengsten 2024. De Belastingdienst gaf destijds aan dat er een verschuiving was over de laatste maanden in 2024, maar geen financiële afwijking op het totaal. Nu blijkt er toch een fout te zijn gemaakt door de Belastingdienst in de berekening van 2024, wat heeft geleid tot te hoge afdrachten. Ook de afdrachten voor 2025 zijn niet betrouwbaar. Tijdens een overleg tussen IPO en de Belastingdienst op 7 mei 2025 werd gemeld dat de afwijking waarschijnlijk tussen de 2 à 3% ligt en geen effect heeft op de verdeelsleutel tussen provincies. De finale berekening van de Belastingdienst moet nog gevalideerd worden door de Auditdienst Rijk (ADR), waardoor er nu nog geen zekerheid is over de werkelijke inkomsten. We onderkennen wel een risico dat de opbrengst lager zal zijn.

Toelichting leges OFGV en BIJ12

Conform afspraak wordt aan de gemeenschappelijke regelingen OFGV en BIJ12 een bijdrage verstrekt onder aftrek van de legesopbrengst. Deze heffing komt daarom niet in de begroting en jaarstukken van de provincie tot uitdrukking.

Toelichting leges RDW

Van de RDW wordt in het kader van het aan hen gegeven mandaat op grond van artikel 149b 7e lid van de Wegenverkeerswet 1994 jaarlijks een afdracht ontvangen.

Kostendekkendheid leges in 2024

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekking van de gegeven leges in 2024.

Tabel 1.4: Kostendekkendheid leges

	Opbrengsten 2024	Kosten 2024	Kosten- dekkendheid 2024
3.1 Ontgronden (heffing door OFGV)	192.713	192.713	100%
5.1 Wet Natuurbescherming (heffing door BIJ12)	12.300	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door RDW)	27.445	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door provincie)	0	0	100%
6.2 Fysieke leefomgeving (heffing door provincie)	43.487	43.487	100%
Totaal (exclusief heffingen door BIJ12 en RDW)	275.945	236.200	

x € 1.000

Voor de aan BIJ12 en RDW gemandateerde heffing en inning van leges geldt het tarievenbeleid van BIJ12 respectievelijk RDW, waardoor kostendekkendheid niet bekend is.

Bij de legestarieven die door de provincie worden bepaald kunnen in de praktijk jaarlijks afwijkingen optreden van de 100% kostendekking, omdat het volume en de complexiteit van vergunningen kan afwijken van de uitgangspunten bij de gehanteerde tarieven, die gebaseerd zijn op gemiddelden. Hiervan was in 2024 geen sprake.

Bij de nacalculatie van de tarieven voor de bepaling van de kostendekkendheid over 2024 is gerekend met de begrote gemiddelde kosten per eenheid (er vindt geen nacalculatie van de werkelijke kosten).

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Algemeen

De provincie heeft ambities geformuleerd en wil haar doelstellingen realiseren. In een aantal gevallen zijn er risico's en onzekerheden, die ervoor kunnen zorgen dat die doelen niet, niet geheel, of alleen tegen hogere kosten kunnen worden gerealiseerd. Deze risico's hebben wij beschreven in deze jaarstukken. Deze paragraaf geeft een beeld van de mate waarin de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële effecten van de risico's, die de provincie loopt, op te kunnen vangen. Risico's waarvoor voorzieningen zijn getroffen of waarmee al rekening is gehouden binnen specifieke reserves of stelposten, worden in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten.

Er zijn risico's die wij niet in deze paragraaf hebben opgenomen. Het gaat dan om risico's waarvoor al voorzieningen zijn getroffen of waarmee al rekening is gehouden binnen specifieke reserves of stelposten. Ook zijn er risico's die kunnen voortvloeien uit grote (nu nog onbekende) calamiteiten (zogenaamde Black Swans). Een Black Swan is het risico dat voortkomt uit een buitengewone en niet-verwachte situatie. Omdat het niet mogelijk is om daar een inschatting van te maken, nemen wij die ook niet mee in het risicoprofiel.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt tweemaal per jaar geactualiseerd, namelijk (voor de begroting en de jaarstukken).

Korte samenvatting

Het actief toepassen van risicomanagement draagt bij aan het lerend vermogen (risico's worden sneller geïdentificeerd en beter ingeschat) en maakt ook dat er meer aandacht wordt besteed aan het beheersbaar maken en houden van risico's. Deze ontwikkelingen kunnen zowel een opwaarts als een neerwaarts effect hebben op de hoogte van het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Het blijft daarentegen altijd een inschatting.

Deze paragraaf betreft een actualisatie van de versie, die was opgenomen in de Programmabegroting 2025. Vergeleken met de Programmabegroting 2025 is het risicoprofiel nagenoeg gelijk gebleven met ca. € 12,8 mln. De weerstandscapaciteit is toegenomen van ca. € 23,7 mln. tot ca. € 24,9 mln. Per saldo blijft de weerstandsratio toe (met 1,9) en blijft binnen de door PS vastgestelde bandbreedte van 1,1 tot 2,0 (bron: 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021').

In de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' zijn de uitgangspunten voor het risicomanagement voor komende 4 jaar opgenomen. Deze geactualiseerde nota vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking in deze paragraaf. In 2025 zal worden beoordeeld of de nota actualisatie behoeft.

Ontwikkelingen die (onder meer) van invloed zijn op de risico's in het risicoprofiel zijn de prijsstijgingen, een schaarste aan grondstoffen, etc. De loon- en prijsstijgingen worden gemonitord conform de afspraken zoals verwoord in de zomer-/perspectiefnota. Tevens vormt het voorgenomen besluit, om de verdeling van het provinciefonds te herzien, een substantieel risico voor de financiële huishouding van de provincie.

2.2 Risicobeleid en risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering. Met als uitgangspunt dat risico's op een verantwoorde manier in de besluitvorming worden betrokken. De provincie wil bewust met risico's omgaan en ze dus zo vroeg mogelijk in beeld brengen. Hierbij worden ook de gehanteerde beheersmaatregelen in beeld gebracht.

Voornaamste uitgangspunten van risicomanagement

Begin 2022 hebben PS de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' vastgesteld. Daarin zijn de voornaamste uitgangspunten en kaders opgenomen:

- alleen de strategische risico's worden opgenomen. Dit zijn risico's die niet (enkel) binnen de financiële middelen van een beleidsveld kunnen worden afgedekt;
- er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's;
- structurele risico's kennen een vermenigvuldigingsfactor van drie. Er wordt voldoende incidentele weerstandscapaciteit aangehouden om, als het risico zich aandient, de financiële effecten daarvan gedurende drie jaar te kunnen opvangen. Indien risico's structurele gevolgen (kunnen) hebben voor de exploitatie/financiële positie, dan wordt ervan uitgegaan dat 3 jaar voldoende tijd is om een oplossing binnen de begroting te vinden om het financieel gevolg te kunnen dekken;
- ook niet financiële risico's kunnen een onderdeel vormen van de paragraaf 'Risico en weerstandsvermogen';
- de weerstandsratio bevindt zich tussen de 1,1 en 2,0;
- om te voorkomen dat de weerstandsratio zich langdurig boven de bovengrens van 2,0 bevindt, wordt deze (indien van toepassing) afgeroomd tot factor 2;
- indien de weerstandsratio kleiner is dan 1,1 wordt de weerstandscapaciteit aangevuld. Er wordt gewerkt conform de watervalssystematiek, waarbij het rekeningresultaat eerst wordt benut om een eventueel tekort in de weerstandscapaciteit aan te vullen;
- risico's worden primair opgevangen binnen bestaande afdelingsbudgetten en reserves of oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'. Vervolgens wordt beoordeeld of daarnaast bijstelling van ambities of bezuinigingen mogelijk is (integrale afweging). Pas als voorgenoemde mogelijkheden en maatregelen ontoereikend zijn kan een beroep op de weerstandscapaciteit worden gedaan.

Proces

De inventarisatie, actualisatie en uitwerking van risico's vindt plaats in afstemming tussen de risico-eigenaar, controller en risicomanager. Dit vindt (in ieder geval) tweemaal per jaar plaats bij het opstellen van de begroting en jaarrekening. De rolverdeling tussen GS en PS op het vlak van risicomanagement is opgenomen in de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

2.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is een actueel overzicht van verschillende strategische risico's die de provincie onderkent. Het is altijd een momentopname, omdat de risico's in de loop van de tijd (kunnen) veranderen. Het geschetste risicoprofiel is een actualisatie van het risicoprofiel uit de voorgaande jaarrekening of begroting.

De omvang van de risico's wordt bepaald door de combinatie van kans en financiële impact of anderszins met behulp van een probabilistische raming (Monte Carlo-methode). Op deze wijze worden de risico's gekwantificeerd, waarna er op basis van omvang een volgorde in de risicolijst wordt aangebracht. Dit leidt tot een opsomming van risico's met een (substantiële) financiële impact. De kwantificering is een instrument om gewicht te geven aan de genoemde risico's en dit af te zetten tegen de weerstandscapaciteit. Als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal van geval tot geval worden bezien wat de daadwerkelijke financiële impact is en op welke wijze hiermee wordt omgegaan. Dit kan leiden tot bijstelling van de ambities, het opvangen van de financiële effecten binnen de bestaande budgetten of het inzetten van de weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel 2.1 is de onderverdeling in kanspercentages weergegeven.

Tabel 2.1: Classificatieschema kans

Score kans	Percentage
Zeer klein	10%
Klein	25%
Matig	50%
Groot	75%
Zeer groot	90%

Tabel 2.2: Classificatieschema impact

Score impact	Schades (financieel/ juridisch)	Imago (het bereik ervan)	Informatieveiligheid	Veiligheid (letsel)	Proces
1 Zeer klein	< € 250.000	Enkele personen binnen de provincie	Openbaar: alle informatie die algemeen toegankelijk is voor eenieder. Er is geen schending van deze classificatie mogelijk.	EHBO	Weinig tot geen vertraging in het proces
2 Klein	≥ € 250.000 – < € 500.000	Gehele provincie	Bedrijfsvertrouwelijk: informatie die toegankelijk mag of moet zijn voor alle medewerkers van de eigen organisatie(s). Vertrouwelijkheid is gering. Schending van deze classificatie kan enige (in)directe schade toebrengen.	Gering letsel	Lichte vertraging in het proces
3 Matig	≥ € 500.000 – < € 3.000.000	Plaatselijke pers	Vertrouwelijk: informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor een beperkte groep gebruikers. De informatie wordt ter beschikking gesteld op basis van vertrouwen. Schending van deze classificatie kan serieuze (in)directe schade toebrengen	Blijvend invalide	Hinderlijke vertraging in het proces
4 Groot	≥ € 3.000.000 – < € 7.500.000	Regionale pers	Zeer vertrouwelijk: dit betreft gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan zeer grote schade toebrengen.	Catastrofaal (enkel persoon)	Ernstige vertraging in het proces
5 Zeer groot	≥ € 7.500.000	Landelijke pers	Geheim: dit betreft zeer gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan catastrofale schade toebrengen.	Catastrofaal (meerdere personen)	Het proces stopt

Tabel 2.3: Risicoprofiel

Nr.	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel / structureel (factor 3)	Risico-bedrag (kans x impact x factor) Begroting 2025	Risico-bedrag (kans x impact x factor) Jaarstukken 2024	Opmerking
1	Maritieme Servicehaven (MSNF)	n.v.t (MC)	n.v.t	incidenteel	€ 4,0	€ 4,0	
2	Persoonsgegevens (AVG)	€ 8,0	40%	incidenteel	€ 3,4	€ 3,4	
3	Informatieveiligheid	€ 10,0	30%	incidenteel	€ 3,0	€ 3,0	
4	Innovatiepaviljoen (Floriade)	€ 1,8	n.v.t.	incidenteel	€ 1,3	€ 1,3	
5	OMALA	€ 2,6	10%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
6	Informatievoorziening	€ 2,5	10%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	

Nr.	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel / structureel (factor 3)	Risico-bedrag (kans x impact x factor) Begroting 2025	Risico-bedrag (kans x impact x factor) Jaarstukken 2024	Opmerking
7	APPA (Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers)	€ 0,5	50%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
8	Nazorgfonds	€ 0,6	50%	incidenteel	€ 0,2	€ 0,3	
9	Overige risico's	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,1	€ 0,1	
10	Grote Infrastructurele projecten	n.v.t. (MC)	n.v.t.	structureel	€ 0,1	€ 0	
Totaal					€ 12,8	€ 12,9	

afgerond op € 1 mln.

2.4 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Deze is op te delen in incidentele en structurele middelen.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen, die eenmalig beschikbaar zijn om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat nu uit de 'Algemene reserve' (voor zover niet geoormerkt).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen die op structurele wijze beschikbaar kunnen komen om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken. Deze bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost voor onvoorzien uitgaven. De onbenutte belastingcapaciteit is de potentiële belastingopbrengst die ontstaat als het opcenten-tarief (83,0) zou worden verhoogd tot het landelijk gemiddelde tarief (87,4).

De weerstandscapaciteit wordt in het begrotingsjaar per 1 januari en in de jaarstukken per 31 december weergegeven.

Tabel 2.4: Weerstandscapaciteit

	JV 2020	PB 2022	JV 2021	PB 2023	JV 2022	PB 2024	JV 2023	PB 2025	JV 2024
Incidenteel									
Algemene reserve	21,3	22,2	22,5	24,4	26,3	32,8	26,1	37,3	38,3
Oormerk 'Autoleasemaatschappijen'	-9,1	-8,6	-8,4	-7,9	-8,3	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9 (*)
Oormerk 'Calamiteitenfonds'	0	0	0	0	0	-5,0	0	-5,0	-5,0
Oormerk 'Egalisering meerjarenperspectief'	0	0	0	0	0	-2,2	0	-2,2	-2,2
Incidentele weerstandscapaciteit	12,2	13,5	14,1	16,5	18,0	16,7	17,2	20,9	22,2
Structureel (jaarlijks)									
Belastingcapaciteit	1,5	1,0	1,0	1,0	1,8	3,4	1,5	2,5	2,3
Onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Structurele weerstandscapaciteit	1,6	1,1	1,1	1,1	1,9	3,5	1,6	2,6	2,4
Totaal	13,8	14,6	15,3	17,6	19,9	20,1	18,8	23,5	24,6

x € 1 mln.

De weerstandscapaciteit is ten opzichte van Programmabegroting 2025 toegenomen van € 23,5 mln. naar € 24,6 mln.

(*) In overeenstemming met de Perspectiefnota 2025-2028 (paragraaf 6.2.4 van die nota) zal het oormerk 'Autoleasemaatschappijen' vanuit de 'Algemene reserve' in 2025 vrijvallen, ten gunste van de 'Brede Bestemmingsreserve'. Daarom hoeft in het vervolg hiervoor geen correctie meer worden gemaakt in de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de benodigde weerstandscapaciteit (voor het afdekken van risico's) kan een uitspraak worden gedaan over het weerstandsvermogen. De weerstandsratio bij de Jaarrekening 2024 bedraagt 1,9.

Tabel 2.5 Weerstandsvermogen

	JV 2020	PB 2022	JV 2021	PB 2023	JV 2022	PB 2024	JV 2023	PB 2025	JV 2024
Risicoprofiel (A)	9,3	9,5	9,9	8,8	13,9	13,1	12,9	12,8	12,9
Weerstandscapaciteit (B)	13,8	14,6	15,3	17,6	19,9	20,1	18,8	23,5	24,6
Weerstandsvermogen (=B-A)	4,6	5,0	5,4	8,9	6,1	7,0	5,9	10,7	11,7
Weerstandsratio (=B/A)	1,5	1,5	1,5	2,0	1,4	1,5	1,5	1,8	1,9

x € 1 mln.

2.5 Toelichting op de risico's

Financiële risico's (top 10)

1. Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)

Provinciale Staten (PS) hebben in juli 2017 besloten om de buitendijkse ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) risicodragend te ontwikkelen. In december 2018 is het investeringskrediet verhoogd. In het weerstandsvermogen is op basis van een Monte Carlo risicoanalyse een risicobedrag van € 4,0 mln. opgenomen. In juni 2019 hebben PS de Servicehaven een maatschappelijke functie toegekend. In september 2022 is het inpassingsplan voor de MSNF onherroepelijk geworden. De volgende stap in de daadwerkelijke realisatie van de MSNF is het starten van de aanbestedingsprocedure. Hiertoe dient er voldoende investeringskrediet te zijn en een sluitende businesscase met een acceptabele terugverdientermijn.

In het vierde kwartaal van 2022 is hiertoe een geactualiseerde raming gemaakt. De uitkomst daarvan was dat het investeringskrediet niet toereikend zou zijn. In juli 2023 hebben PS besloten om het investeringskrediet te verhogen. In juni 2024 is bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 door PS besloten om in de 'Brede Bestemmingsreserve' € 2 mln. te oormerken voor MSNF om mogelijke aanloopverliezen voor de realisatie van MSNF te dekken.

In 2024 is gewerkt aan de voorbereiding van de aanbestedingsprocedure en het opstellen van de privaatrechtelijke overeenkomsten. Voorwaarde voor het aangaan van een overeenkomst is dat een integriteitstoets met goed gevolg is doorlopen. Bij één van de MSNF partij is die toetsing nog niet afgerond. Hierop hebben GS begin september 2024 besloten om met alle partijen de overeenkomst aan te vullen met de kanttekening dat in de overeenkomsten de Bibob clausule wordt aangescherpt (positief doorlopen bibob-toetsing als opschortende voorwaarde). Deze aanpassing en overeenstemming hierover met de verschillende partijen kent een behoorlijke doorlooptijd en heeft tot gevolg dat de overeenkomsten nog niet getekend zijn (ultimo 2024). Getekende overeenkomsten voor alle percelen is een randvoorwaarde vanuit PS om te starten met de aanbesteding. Wanneer de overeenkomsten getekend zijn, kan er op korte termijn gestart worden met de aanbestedingsprocedure.

Wij onderkennen een aantal risico's in de ontwikkeling van de MSNF.

De geraamde kosten voor de realisatie van de MSNF zijn de laatste jaren fors zijn gestegen. De geraamde inkomsten (marktconforme canon) zijn weliswaar ook gestegen, maar in absolute zin minder hard dan de kosten. Daarmee is het benodigde investeringskrediet toegenomen en de looptijd van de businesscase langer dan een aantal jaren geleden. Bij de besluitvorming over het investeringskrediet (in juli 2023) is ook ingegaan op de looptijd van de businesscase en de financieringsrisico's. Toen is besloten om de risicoreservering in het weerstandsvermogen onveranderd te laten. Eventuele tegenvallers in de businesscase kunnen opgevangen worden binnen de afspraken van de erfpachtovereenkomst. Om te voorkomen dat de looptijd te lang wordt worden verschillende beheersmaatregelen genomen.

Vanwege de financiële omvang zal externe financiering nodig zijn. Met als gevolg een renterisico. Wanneer de rente hoger is dan dat wij hebben geraamd zal de terugverdiendtijd toenemen.

In 2025 start de aanbestedingsprocedure. Wanneer die is afgerond wordt de risicoberekening geactualiseerd, omdat het op dit moment nog niet tot betere inzichten leidt.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
O.b.v. Monte Carlo Analyse	Incidenteel	n.v.t.	€ 4,0 mln.

Beheersmaatregelen

De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

Aanbestedingsfase

Voorafgaand aan de gunning dient aan de volgende voorwaarden te zijn voldaan:

- er zijn juridisch bindende grondovereenkomsten met het Rijk, Waterschap en gemeente Urk;
- met de individuele bedrijven en het consortium MSNF zijn juridische bindende overeenkomsten over langjarige afname gesloten;
- er zal niet gegund worden bij een aanbestedingsresultaat dat boven budget is;
- pas op het moment dat de contracten zijn getekend en de aanbesteding is geslaagd zal externe financiering daadwerkelijk worden aangetrokken. Daardoor wordt voorkomen dat er rentelasten zijn zonder dat die kunnen worden vergoed vanuit de opbrengsten (uit erfpacht).

Om het renterisico te beperken zijn wij voornemens om de rente zo lang mogelijk vast te zetten, wanneer dat past binnen de businesscase. Er is dan ook meer zekerheid over de financieringslast.

Realisatie- en exploitatiefase:

- begeleiding realisatie door afdeling INFRA en uitvoering binnen de projectbeheerssystemen van deze afdeling;
- periodieke rapportage over de voortgang van de realisatie van het project 'MSNF' aan GS en PS;
- voor de monitoring van de voortgang wordt aangesloten bij de reguliere P&C cyclus.

2. Persoonsgegevens (AVG)

Alle organisaties moeten aan de AVG ('Algemene Verordening Gegevensbescherming') voldoen. Hierop wordt toezicht gehouden door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

De maximale boete, bij het niet naleven van de wet, is substantieel en afhankelijk van de omvang van de overtreding, het omzetriveau en de soort overtreding.

De gegevensverwerkingen, die plaatsvinden binnen de provincie, hebben met name betrekking op eigen medewerkers, aanvragers en verzoekers van provinciale diensten en relaties. De kans op het risico is ongewijzigd gebleven omdat in 2024 is gebleken dat de borging van privacy nog steeds om nog meer aandacht en acties vraagt. Het verbeterplan loopt als onderdeel van het programma 'Digitale Weerbaarheid'.

De financiële impact is ongewijzigd gebleven op basis van een interne AVG-compliance analyse. De uitkomsten daarvan zijn gekwantificeerd aan de hand van een uitgevoerd self assessment op basis van het boetebesluit 2023 van de Autoriteit Persoonsgegevens

([wetten.nl - Regeling - Boetebeleidsregels Autoriteit Persoonsgegevens 2023 - BWBR0049034 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Boetebeleidsregels-Autoriteit-Persoonsgegevens-2023-BWBR0049034-overheid.nl)). De interne audit op de Wet politiegegevens (WPG) laat ook een verhoogd risico zien. Een verbeterplan voor implementatie van deze wet loopt sinds april 2024.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
40%	Incidenteel	€ 8,6 mln.	€ 3,4 mln.

Op risicovolle processen worden Data Protection Impact Assessments (risicoanalyse) uitgevoerd. De meeste zijn in een vergevorderd stadium en voor toekomstige DPIA's is externe capaciteit ingeregeld.

- Het verwerkingsregister wordt aangevuld en geactualiseerd.
- De implementatie van de Wet politiegegevens vindt momenteel plaats naar aanleiding van uitgevoerde externe audit.
- Er wordt gewerkt aan implementatie van de EU AI Act (algoritme register).
- Er wordt gewerkt aan een camerabeleid.
- Er is een part time privacy officer aangesteld om beter aan de wettelijke taken op het gebied van privacy te voldoen.

De bewustwording met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens moet onderdeel zijn van onze dagelijkse werkzaamheden en de projecten met een informatiehuishoudingscomponent. Dit valt onder het ambtelijk vakmanschap/digitale weerbaarheid. Een meerjarige programmatische aanpak ondersteunt door een externe partij is aanbesteed en gestart januari 2025. Voor nieuwe medewerkers zal dit een verplicht onderdeel worden in het zogenaamde OnBoarding proces, zoals de wet dat voorschrijft.

3. Informatieveiligheid

Door de toenemende digitalisering – in de bedrijfsvoering, maar vooral ook steeds meer in de primaire processen - worden de risico's op het gebied van informatieveiligheid groter. Als basisnorm hanteert de provincie de (verplichte) Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Deze geldt als integraal kader voor alle overheden. Bovendien wordt op basis van de Europese NIS2 richtlijn vanaf oktober 2025 de nieuwe Nederlandse implementatiewet CBW (=Cyber Beveiliging Wet) van kracht. Daarin wordt een zorgplicht, meldplicht en toezicht op naleving van kracht.

Omdat de provincie ook voor de maatschappijkritische infrastructuur beheert (zoals de procesbesturing van bruggen, sluizen en verkeer regelinstallaties, wordt naar verwachting ook de Europese CER richtlijn, middels de nieuwe Nederlandse implementatiewet WWKE (Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten) van kracht (via IenW). Ook daarin is een zorgplicht, meldplicht en toezicht op de naleving opgenomen.

Het aantal informatiebeveiligingsincidenten blijft toenemen en is in 2024 met 30% toegenomen ten opzichte van 2023. Te noemen oorzaken hebben betrekking op de toename in het aantal wereldwijde cyberdreigingen, in softwarematige kwetsbaarheden en door onbewust/onbekwame medewerkers. Mede door het verloop in medewerkers en verschillende externe inhuur wordt dit effect versterkt.

In het bijzonder vraagt geheime en vertrouwelijk informatie binnen de organisatie (die alleen toegankelijk mag zijn voor de geautoriseerden) de aandacht. Ook onjuiste of onvolledige informatie kan direct invloed hebben op maatschappelijke inrichtingskeuzes.

De ingezette digitale transformatie vergroot het risico, de verrichtte inspanningen om de digitale weerbaarheid te verhogen, verlagen het risico. De kans is per saldo gelijk gebleven ten opzichte van jaarrekening 2023 op 30%.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
30%	Incidenteel	€ 10,0 mln.	€ 3,0 mln.

De kans op het voltrekken van het risico handhaven we op 30%, gezien enerzijds de snelle ontwikkelingen, zoals nieuwe Europese wetten op het gebied van cybersecurity en anderzijds de trage voortgang van de implementatie daarvan, alsmede de aanhoudende dreiging van cybercriminaliteit. De financiële impact handhaven we op hetzelfde niveau, er is een nieuw risico op een boete op basis van de (vernieuwde) wet CBW, de reeds verrichtte inspanningen qua digitale weerbaarheid compenseren dit enigszins. Feit blijft dat een cyberaanval direct kan leiden tot een ernstige verstoring van kerntaken van de provincie. Indirecte kosten kunnen betrekking hebben op extra personele inzet en/of vervanging van IT-apparatuur.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen onderhanden:

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen onderhanden:

- (verdere) implementatie van 'baseline informatieveiligheid overheid' (BIO);
- implementatie van het internationale normenkader ISO 27001;
- uitvoering van risicomanagement op de basis faciliteiten van informatieverwerking;
- uitvoering en implementatie van het uitvoeringsplan Digitale weerbaarheid;
- bewustwording binnen de organisatie vergroten, wat een wettelijke verplichting wordt in 2024 is geworden.

4. Paviljoen

PS hebben in 2014 besloten om te investeren in een innovatiepaviljoen op het terrein waar in 2022 de Floriade heeft plaatsgevonden. Het innovatiepaviljoen is functioneel onderdeel van de Flevo Campus. De voorlopige uitgangspunten voor het gebruik van het pand zijn:

- hoofdzakelijk het faciliteren van vergaderingen (dependance provinciehuis);
- het innovatiepaviljoen blijft in eigendom van de provincie;
- het beheer van het innovatiepaviljoen is intern belegd.

De voornaamste (resterende) risico's:

- afhankelijk van het toekomstige gebruik van het pand bestaat het risico dat een deel van de omzetbelasting over de bouwkosten terugbetaald moet worden (kostenverhoging). Bij behoud van het pand voor honderd procent eigen gebruik door de provincie tot en met minimaal 2030 is de verwachting dat er geen omzetbelasting moet worden terugbetaald. Hierover is fiscaal advies ingewonnen bij EFK Belastingadviseurs;
- een eventueel besluit om het pand toch te verkopen zal leiden tot een afwaardering, vanwege de lager geschatte marktwaarde. Dit wordt ingeschat op € 1,3 mln.;
- er is sprake van een juridisch geschil over de mate van duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de gebruikte materialen tijdens de bouw van het innovatiepaviljoen. De gerechtelijke uitspraak hieromtrent is in 2024 in het voordeel van de provincie besloten. Er is overeenkomstig geen risicobedrag of financiële middelen op de balans gereserveerd.

Incidenteel / structureel	Risicobedrag
Incidenteel	€ 1,3 mln.

Beheersmaatregelen

Voor de specifieke risico's zijn beheersmaatregelen getroffen, waaronder het duurzaam gebruik van het pand als dependance, werklocatie en vergaderfaciliteit.

5. OMALA

OMALA N.V. is een verbonden partij van provincie Flevoland. De handelsnaam is Lelystad Airport Businesspark (LAB). De provincie heeft twee financiële belangen, namelijk het verstrekte aandelenkapitaal en de verstrekte leningen voor de financiering van het werkkapitaal. De ontwikkeling van een deel van het bedrijventerrein is in

het verleden vertraagd door de latere besluitvorming omtrent het luchthavenbesluit voor Lelystad Airport en door de landelijke economische situatie. De ontwikkeling betreft zowel de verwerving als de ontwikkeling en verkoop van gronden.

Wij onderkennen het risico dat er een negatief resultaat kan ontstaan in de grondexploitatie van de ontwikkelingsmaatschappij doordat:

- de verkoop van de gronden niet, later of tegen een lagere prijs wordt gerealiseerd;
- de kosten voor de ontwikkeling hoger blijken te zijn dan geraamd.

Wanneer het risico zich voordoet kan het gevolg daarvan zijn dat de waardering van het door de provincie verstrekte kapitaal en de leningen naar beneden moet worden bijgesteld vanwege incurantheid of lagere marktwaarde.

De kans is geschat op basis van de voortgang van de grondexploitatie. Door de verkoop van een grote hoeveelheid grond en de stijgende marktprijzen is de achterstand in de grondexploitatie voor een groot deel ingehaald en tevens is de afronding van LAB 1 in zicht. Het besluit over het in operationeel gebruik nemen van Lelystad Airport voor groot handelsverkeer heeft wel invloed op het onderdeel grondexploitatie Flight District. Voor het overige deel van het gebied is er sprake van een beperkter risico door het aantal verkopen en de stijgende marktprijzen. Er zijn 2 leningen verstrekt met een totaalbedrag van € 1,6 mln. en deze lopen beide af op 28 december 2025.

Samen met het verstrekte aandelenkapitaal (€ 1 mln.) bedraagt de omvang van de uitgezette middelen (op peildatum 31 december 2024) € 2,6 mln.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,6 mln.	€ 0,3 mln.

Beheersmaatregelen

Om risico's te beperken zijn de volgende beheersingsmaatregelen ingesteld:

- er zijn concrete beheersingsafspraken gemaakt tussen de betrokken aandeelhouders en afgesproken is welke investeringsbeslissingen vooraf worden goedgekeurd door de aandeelhouders;
- de kosten in de grondexploitatie zijn versoberd, onder andere voor het onderdeel bedrijfsvoering;
- de grondexploitatie wordt periodiek (met behulp van externe deskundigen) geactualiseerd en vervolgens door de bestuurders en aandeelhouders geëvalueerd;
- voor het verstrekken van leningen is een plafond overeengekomen;
- per kwartaal wordt er door OMALA gerapporteerd aan de aandeelhouders over de voortgang en de financiële positie. Deze rapportages worden zowel ambtelijk (per kwartaal) als bestuurlijk geëvalueerd en besproken (per half jaar);
- SRE (Schiphol Real Estate) heeft een aandeel overgenomen in Flight District, wat leidt tot risicobeperking voor de provincie.

6. Informatievoorziening

De afgelopen jaren is de informatievoorziening van provincie Flevoland een nieuwe fase ingegaan. In 2024 is de opgave 'Digitalisering' gestart. De Informatiestrategie 2024-2028 is tot stand gekomen.

De digitalisering van de samenleving (en de provincie) gaat de komende jaren in snel tempo voort. Het niet tijdig en/of goed aansluiten op de digitale ontwikkelingen zal leiden tot gebrekkige ICT-voorzieningen bij alle opgaven met alle risico's van dien. Bijvoorbeeld onvoldoende dienstverlening (aan bedrijven en ketenpartners), verstoorde (bedrijfsvoering) processen, gebrekkige (kwaliteit van) data en/of inbreuk in systemen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,5 mln.	€ 0,3 mln.

Digitale afhankelijkheden en ontwikkelingen (zoals datagedreven werken) vragen de benodigde aandacht. Het risicobedrag wordt geschat op € 2,5 mln.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen onderhanden:

- actualisatie en invulling geven aan de Informatiestrategie op de thema's 'informatiebeveiliging',
- 'informatiebeheer' en 'data' middels de nieuw opgestelde Digitaliseringsstrategie;
- ontwikkeling van digitale kennis en vaardigheden;
- interprovinciale samenwerking op het gebied van digitalisering (AAC Digitalisering);
- continue ontwikkeling (kennis, vaardigheden en capaciteit) van de afdeling IV.

7. Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)

Het risico bestaat dat de middelen in de voorziening 'APPA' (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) niet toereikend zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen.

Met ingang van 01-01-2024 wordt jaarlijks door PROAmbt een actuariële berekening ten tijde van het opstellen van de jaarrekening van de benodigde middelen in de voorziening 'APPA' ten behoeve van de jaarrekening opgesteld.

De onderliggende variabelen zijn onder meer de rente, de levensverwachting van en het aantal bestuurders, de huidige leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en het behaalde rendement op de uitzettingen.

Omdat deze variabelen constant aan verandering onderhevig zijn fluctueert het benodigde bedrag met als mogelijk gevolg dat er een extra storting moet plaatsvinden in de voorziening 'APPA' om deze op peil te houden. Dit heeft zich in afgelopen jaren meerdere malen voorgedaan.

Per 2028 zal bovengenoemde voorziening APPA worden ondergebracht bij het ABP, consequentie daarvan zal zijn dat de financiën binnen de voorziening wordt overgeheveld naar het ABP.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,5 mln.	€ 0,3 mln.

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van de Jaarrekening 2024.

Beheersmaatregel

De frequentie van jaarlijkse actualisatie voorkomt dat er in enig jaar te veel of te weinig dekking is voor de betreffende verplichtingen in dit kader.

8. Nazorgfonds

Op basis van de wet Milieubeheer is de provincie verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Via bij de exploitant opgelegde heffingen wordt vermogen opgebracht om deze nazorg te bekostigen. Dat vermogen is ondergebracht in het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland (Nazorgfonds) en dient voldoende te renderen om de dekking van toekomstige uitgaven zeker te stellen. Het Nazorgfonds heeft (langjarig) een doelrendement van gemiddeld 4,4%. Wij onderkennen een risico dat het werkelijke rendement lager is, waardoor het vermogen van het Nazorgfonds niet toereikend zal zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Dit risico is tweeledig en ziet toe op de:

1. lange termijn (eeuwigdurend);
2. korte termijn (meerjarige begrotingshorizon tot 5 jaar).

Indien op lange termijn de rendementsdoelstelling niet haalbaar is, moet er een kapitaalstorting plaatsvinden om ervoor te zorgen dat het vermogen over de totale looptijd toereikend is om de onderhoudskosten te dekken. Voor de reeds gesloten stortplaatsen (nu alleen Het Friese Pad) is de provincie risicodragend voor dergelijke tekorten. Het uitgangspunt is een gemiddeld rendement van 4,4% over de lange termijn, namelijk een eeuwigdurende beleggingshorizon. Vooralsnog hanteren wij het uitgangspunt dat dit op de (zeer) lange termijn gemiddeld gerealiseerd kan worden, waardoor dit risico niet in onderstaand risicobedrag is meegenomen.

Voor de korte termijn kunnen lagere rendementen leiden tot (tijdelijke) verliezen en daarmee tot een negatief eigen vermogen van het fonds. De rendementsinkomsten zijn dan ontoereikend om de jaarlijkse nazorgkosten en/of de benodigde aangroei van de 'langlopende schulden' (vooruit ontvangen bedragen) te dekken. Als het doelrendement niet kan worden gerealiseerd zal de provincie het eigen vermogen van het Friese Pad moeten

aanvullen. Voor het kwantificeren van het risico gaan we uit van het geprognosticeerde resultaat over 2024 (ongeveer 7,8% positief rendement). Voor de jaren 2025 tot en met 2029 gaan wij uit van een te realiseren rendement van gemiddeld 3% (in plaats van de rekenrente van 4,4%). Dit komt neer op een financiële impact van circa € 0,15 mln. per jaar, waarvan de kans van optreden op 50% is geschat. Ultimo 2029 zou dan het eigen vermogen € 0,4 mln. negatief zijn. Het risico is (nagenoeg) gelijk gebleven ten opzichte van de inschatting voor de Programmabegroting 2025, vooral door de incidentele storting van € 0,95 mln. in 2023 door de provincie en vanwege de gunstige rendementen in 2023 en 2024.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,6 mln.	€ 0,3 mln.

Beheersmaatregelen

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder (ABN Amro MeesPierson). Samen met deze vermogensbeheerder wordt, binnen de (wettelijke) kaders die gesteld zijn aan het beleggingsprofiel en risico, gezocht naar een optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille, om gegeven de huidige marktomstandigheden een optimaal rendement te realiseren.

Vanwege een lopend nationaal onderzoek naar een nieuwe systematiek om de rekenrente te berekenen bestaat er een kans dat de rekenrente in de toekomst wordt bijgesteld. Het effect van een lagere rekenrente kan zijn dat het vermogen incidenteel aangevuld moet worden. In 2024 heeft het college besloten om de rekenrente niet te verlagen voor 2026.

9. Overige risico's

De resterende financiële risico's bedragen circa € 0,12 mln.

Risicovolle ontwikkelingen met (mogelijk) een financiële impact

Onder meer de volgende risicovolle ontwikkelingen kunnen worden genoemd zonder dat deze kunnen of worden gekwantificeerd:

Flevokust Haven

Flevokust Haven is in het derde kwartaal van 2018 in gebruik genomen. Eén terreindeel (B) is voor de middellange termijn verpacht aan een containerterminal bedrijf. Het andere terreindeel (A) is de afgelopen jaren verpacht voor korte periodes aan diverse logistieke bedrijven voor projectladingen, zoals windmolenonderdelen en assemblage. Eind 2024 heeft betreffende containerterminal bedrijf aangegeven ook terreindeel (A) voor middellange termijn te willen pachten vanaf 1 september 2025. Formalisatie van het contract zal plaatsvinden in Q1 2025. Na contractondertekening is het financiële risico ten aanzien van de opbrengsten beperkt, mede ook omdat deze conservatief zijn geraamd.

Recent is bekend geworden dat er mogelijk ingrijpende herstelwerkzaamheden voor de terreinverharding nodig zijn. De komende maanden (Q1-Q3 2025) wordt onderzocht wat de oorzaak is en welke maatregelen nodig zijn om deze te herstellen. De financiële impact hiervan is momenteel nog niet bekend.

(Grottere) infrastructurele projecten

Programma Mobiliteit

Sinds de vaststelling van het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' worden we geconfronteerd met forse kostenstijgingen. De hardnekkig hoge inflatie in combinatie met noodzakelijke en onvoorziene scope wijzigingen voortkomend uit technische vereisten leiden met name bij de grote infrastructurele projecten tot substantiële dekkingsproblemen. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan nu reeds worden geconcludeerd dat de door u gekozen balans tussen ambitie en middelen niet langer meer realiseerbaar is. Bij uitblijven van aanvullende middelen is het neerwaarts bijstellen van de ambitie in kwalitatieve en/of kwantitatieve zin onvermijdelijk.

(Grottere) infrastructurele projecten

De project overstijgende risico's van de infrastructurele projecten met een financiële omvang van meer dan € 20,0 mln. worden meegenomen in het risicoprofiel op concernniveau. Deze vallen niet onder het programma 'Mobiliteit'.

In 2024 is het *Oeverprogramma* gestart met het aanpakken van een deel van de risicolocaties, dit betreft ca. 13 km. Het ontwerpproces van deze oevers wordt in de tweede helft van 2025 afgerond. Naar verwachting start de realisatie in januari 2025.

Parallel aan dit werk zijn onderzoeken uitgevoerd om de precieze opgave verder te inventariseren en prioriteren. In 2025 willen we meer inzicht verschaffen over het vervolg.

De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

- een grondige (integrale) voorbereiding met stakeholders zorgt voor een beheerste voorbereiding en uitvoering van de projecten;
- daarnaast worden de projecten gestuurd met inachtneming van de risico's en zijn ervaren projectteams geformeerd om de projecten voor te bereiden en te realiseren.

Dossier Stikstof

De Raad van State heeft op 29 mei 2019 het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ongeldig verklaard als basis voor vergunningverlening voor activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Deze uitspraak betekende een omslagpunt: projecten vereisen sindsdien een vergunning onder de Wet natuurbescherming, waarbij significante effecten op natuurherstel moeten worden uitgesloten.

In februari 2024 heeft de RvS bepaald dat bij extern salderen het **additionaliteitsvereiste** geldt. Dit houdt in dat stikstofruimte alleen kan worden ingezet als wordt aangetoond dat deze ruimte niet nodig is voor natuurherstel. Daarnaast heeft RVS in een recente uitspraak (18 december 2024) verklaard dat intern salderen opnieuw vergunning plichtig is, ook met terugwerkende kracht op projecten die tussen 2021 en 2025 zijn uitgevoerd.

Deze beslissing heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen - woningbouw, de aanleg van infrastructuur, de bouw van nieuwe bedrijventerreinen - en agrarische activiteiten die kunnen leiden tot een toename van dergelijke depositie. Waar het onder het PAS mogelijk was om relatief kleine nieuwe emissies met een melding af te doen is nu een vergunning vereist. Eerder gedane meldingen hebben hun rechtskracht verloren.

Het wegvallen van het PAS vereist nu voor veel ontwikkelingen, zelfs op afstand van Natura 2000-gebieden, vooraf bewijs dat er geen significante schadelijke effecten zijn. Toestemming wordt verleend via een Wet natuurbescherming-vergunning na positieve beoordeling door GS of het ministerie van LVVN. Bestemmingsplannen moeten mogelijke significante effecten op Natura 2000-gebieden meenemen, en indien nodig moet stikstofuitstoot elders worden verminderd (salderen) met een passende beoordeling.

Rijk en provincies hebben een nieuwe stikstofaanpak ontwikkeld om natuurdoelen te halen en een basis te leggen voor nieuwe vergunningen. De reductieambities zijn vastgelegd in de Wet stikstofreductie en natuurherstel: 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. Deze doelen waren opgenomen in het ontwerp 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG). Echter heeft het kabinet een streep door dit programma gezet. Van de 24 miljard die eerst beschikbaar De aanpak omvat zowel generieke maatregelen door het Rijk als een gebiedsgerichte aanpak door de provincies.

Flevoland heeft een bijzondere positie in deze aanpak, aangezien wij geen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden hebben. We moeten echter wel bijdragen aan de vermindering van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden, zoals De Wieden – Weerribben. Dit heeft vooral impact op de landbouw, maar ook andere sectoren worden beïnvloed.

In de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) is onze gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt. Een vrijwillig gebiedsproces is gestart in de oostrand van de Noordoostpolder, waar we streven naar een reductie van 50%. In de rest van de provincie is het reductiedoel 20%. Het FAS is geïntegreerd in de ambitie van het FPLG. De stikstofdoelen worden gebiedsgericht aangepakt, waarbij een integrale aanpak wordt gehanteerd om meekoppelkansen voor agrariërs te benutten. Daarnaast kunnen andere maatregelen, zoals het aanleggen van brede erfsingels en het reduceren van veldemissies, bijdragen aan de vermindering van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

In de uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2024:834) van 28 februari 2024 wordt het principe van additionaliteit bevestigd. Kort gezegd, volgt uit deze uitspraak dat er geen vergunning kan worden verleend waarbij extern gesaldeerd wordt tussen twee projecten zonder dat is aangetoond dat de stikstofruimte

noodzakelijk is voor het behalen van instandhoudingsdoelen. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan het aantonen van de dalende lijn in stikstof depositie vanuit Flevoland. Een eerste inventarisatie van genomen en toekomstige maatregelen geven al hoopvolle resultaten.

Dit betekent voor projecten in Flevoland dat deze niet kunnen worden uitgevoerd als er een toename van stikstofdepositie is op omliggende, overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Naast de uitdaging om passende stikstofruimte te vinden, kan deze ruimte niet worden ingezet totdat additionaliteit is aangetoond.

Er is speciale aandacht voor de PAS-melders, bedrijven (veelal agrariërs) die in het verleden een kleine emissietoename hebben gemeld waarvoor destijds geen vergunning nodig was. Nu is echter duidelijk dat een vergunning wel nodig is, maar het is moeilijk om voldoende stikstofruimte te vinden en uit te geven. Ondertussen verkeren deze ondernemers in een moeilijke positie, verergerd door een toename van handhavingsverzoeken.

Om de PAS-melders te helpen, is in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering een legalisatieprogramma opgenomen. Hiermee kunnen PAS-melders alsnog een vergunning krijgen zodra het Rijk de benodigde stikstofruimte heeft verworven. PS en GS hebben aangegeven actief stikstofruimte te willen verwerven om deze legalisatieslag te versnellen. De verzamelde stikstofruimte wordt ondergebracht in een aparte bank voor PAS-melders. Er zijn inmiddels enkele vergunningen afgegeven voor PAS-melders en momenteel wordt stikstofruimte opgekocht om een deel van hen te kunnen legaliseren.

De risico's binnen het dossier stikstof betreffen voor de provincie:

- de juridische complexiteit van de vraagstukken (en daarmee het formuleren van juridisch houdbare besluiten). Dit risico wordt versterkt doordat verschillende regelingen en besluiten van Rijk en provincies worden aangevochten (onder andere het besluit om niet handhavend op te treden bij PAS melders);
- de hoogoplopende kosten van diverse maatregelen, met name het opkopen van bedrijven die stikstof uitstoten. Het transitiefonds (in totaal € 24 mld.) dat door het Rijk was aangekondigd is niet terug te vinden in het coalitieakkoord. De onzekerheid is nu hoeveel geld beschikbaar komt vanuit het Rijk om emissie reducerende maatregelen te nemen;
- het verlopen van aangekochte stikstofruimte, waardoor deze niet meer kan worden ingezet;
- gestelde stikstofdoelen niet tijdig behaald worden, mede door hierboven genoemde juridische complexiteit, frictie tussen verschillende belangen: PAS-melders legaliseren, Natuur en nieuwe activiteiten;
- het niet kunnen aantonen van additionaliteit waardoor vergunningverlening tot stilstand komt met gevolgen voor economische ontwikkelingen en het legaliseren van PAS-melders. Tot dat er voldoende maatregelen zijn genomen om depositie op omliggende stikstofgevoelige N2000 naar beneden te brengen;
- vertraging / stilstand van economisch grote projecten Flevoland: 'Rondweg Lelystad', 'Verbreding A6', 'Oplossen netcongestie'; doordat additionaliteit niet kan worden aangetoond of de benodigde stikstofruimte niet tijdig voorhanden is. Het risico dat de PAS-melders (circa 140) worden belemmerd in hun activiteiten, doordat zij niet tijdig worden gelegaliseerd; bijvoorbeeld doordat het Rijk haar planning aangaande herstel legalisering PAS-melders niet zou halen (2025).

Beheersmaatregelen

- In maart 2020 hebben PS extra budgetten beschikbaar gesteld. Dit betrof een structureel budget voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (circa € 0,3 mln.) en een incidenteel budget voor maatregelen en gebiedsprocessen (€ 2,5 mln.) dat zo nodig wordt opgehoogd. Bij de Perspectiefnota 2023-2026 is incidenteel een aanvullend bedrag van € 2,4 mln. beschikbaar gesteld.
- Het is zaak voldoende deskundige capaciteit op het stikstofdossier in te zetten. Daarom is er structurele en incidentele capaciteit beschikbaar voor advisering aan GS, rapportage van de voortgang aan PS en participatie in externe processen. Ten aanzien van dit laatste punt heeft de provincie een actieve rol in (juridisch) afstemmingsoverleg met betrekking tot actuele vraagstukken rondom het stikstofdossier, ook wanneer er een relatie is met andere opgaven. Zo loopt er een apart spoor via het IPO (AC en BC-stikstof) en participeert Flevoland in het bestuurlijk overleg (BO) stikstof met het Rijk. Hierdoor kunnen PS snel geïnformeerd worden bij knelpunten.
- Extra inzet op het aantonen van dalende trend van stikstof depositie op omliggende N2000 gebieden. Hiermee zou potentieel additionaliteit kunnen worden aangetoond.

Openbaar vervoer

Inleiding

De bekostiging van de openbaar vervoer concessie IJssel-Vecht 2023-2035 komt uit twee bronnen: de exploitatiebijdrage vanuit de provincie (circa 65%) en de reizigersopbrengsten die uiteenvallen in twee groepen:

1. Opbrengsten uit de OV-studentenkaart (een bijdrage van het ministerie van OCW – circa 17% (incl. incidentele middelen 'motie Krul');
2. Overige reizigersopbrengsten (verkoop abonnementen, reizen op saldo e.d.) – circa 30% (incl. structurele middelen 'motie Bikker').

Ad 1. Opbrengsten OV-studentenkaart

Het aantal studenten in het OV is als gevolg van de coronapandemie met ruim 20% gedaald en het ministerie van OCW past haar bijdrage voor de studentenkaart hierop aan. In de opbrengstenprognose concessie IJssel-Vecht voor 2025 gaat vervoerbedrijf EBS uit van een structureel lagere opbrengst uit de OV-studentenkaart van circa € 0,78 mln. per jaar (prijsspeil 2024). Hoe groot de invloed van deze tegenvaller op het uiteindelijk concessieresultaat gaat zijn moet nog blijken. In 2025 geldt nog de contractuele opbrengstgarantie (zie ad 2.) en de lagere vergoeding voor de OV-studentenkaart wordt in deze berekening betrokken.

Ad 2. Opbrengstgarantie

Sinds de coronapandemie is het reisgedrag in het openbaar vervoer veranderd en zijn de reizigersopbrengsten nog steeds lager dan in 2019. Met ingang van 2024 is het Rijk gestopt met het geven van compensatievergoedingen voor tegenvallende reizigersopbrengsten. Om de risico's voor EBS te beperken is door de opdrachtgevers van de concessie (provincies Gelderland, Overijssel en Flevoland) tot en met 2025 een opbrengstgarantie gegeven op het niveau van 90% van de reizigersopbrengsten in 2019 (€ 9,2 mln. op basis van prijspeil 2024). Gelukkig kunnen we constateren dat de voorlopige reizigersopbrengsten in 2024, inclusief de Bikker en Krul gelden, circa € 9,65 mln. bedragen en derhalve € 0,45 mln. hoger waren dan het gegarandeerde opbrengstenniveau van 90%.

Op basis van de opbrengstenprognose 2025, zoals door de vervoerder opgesteld, blijkt dat het met de garantstelling samenhangend risico wordt ingeschat op € 0,22 mln., hetgeen dus voornamelijk wordt veroorzaakt door wegvallende opbrengsten uit de OV-studentenkaart (zie ad 1).

Beheersmaatregelen

De nieuwe concessie IJssel-Vecht 2023-2035 is met de nodige tegenvallers op het vlak van de uitvoeringskwaliteit in 2024 echt van start gegaan in Flevoland. Het opbrengstenrisico is zoals hierboven ook opgemerkt binnen kaders bij de vervoerder gelegd. De aanbestedende provincies (Gelderland, Flevoland en Overijssel) hebben bij de aanbesteding gesteld dat zij tot en met 2025 garant staan voor 90% van de reizigersopbrengsten ten opzichte van 2019 (geactualiseerd prijspeil). Mocht deze omzet niet worden gehaald, dan verstrekken de provincies een extra bijdrage of stemmen zij in met een kleiner OV-aanbod. In 2025 gaan de opdrachtgevers met elkaar en met EBS in gesprek over het (financieel) perspectief van de concessie voor de komende jaren. Binnen de concessie is afgesproken iedere 3 jaar een review te doen om de afspraken en prestaties met elkaar tegen het licht te houden.

Dekking

Voor het afdekken van de provinciale financiële risico's in het openbaar vervoer is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' bij het vaststellen van de Najaarsnota 2020 een bedrag van € 2,25 mln. geoormerkt. Met het vaststellen van de Zomernota 2023 hebben PS dit bedrag beschikbaar gesteld tot en met 2025. Het verwacht maximaal financieel risico wordt vooralsnog ingeschat op € 0,22 mln. De gereserveerde middelen zijn naar verwachting voldoende om de geïdentificeerde risico's in 2025 mee af te kunnen dekken. Over het perspectief voor de jaren 2026 en verder volgt later meer duidelijkheid.

Belemmeringen vanuit het perspectief

De beantwoording van de vraag welke risico's zich hebben voorgedaan of welke risico's onze ambities de komende tijd kunnen doorkruisen is zonder enige afbakening niet goed mogelijk. Om die reden is voor de ontwikkeling van Flevoland in de laatste perspectiefnota gebruik gemaakt van drie perspectieven om onze werkelijkheid weer te geven. Bij beleidsbeslissingen en besluitvorming is het aannemelijk dat er een relatie is met één of meer van deze lagen. En daarin kunnen zich onzekere gebeurtenissen voordoen, die de ontwikkeling van Flevoland benadelen of zelf belemmeren. Deze lagen zijn:

- het natuurlijk fundament: waarin veranderingen in biologische- en bodemwaterprocessen en -systemen pas na vele generaties zichtbaar worden, maar ook moeilijk te keren zijn;
- de laag van netwerken, (digitale) verbindingen, stromen, dijken en gebiedsinrichtingen. Deze is bijvoorbeeld in het landschap van stad en land zichtbaar in de patronen. Deze stroomverbindingen gaan soms honderden jaren mee en we transporteren van alles: goederen, voedsel, (circulaire) grondstoffen, nutsvoorzieningen, informatie;
- de leeflaag (occupatie), waar mensen wonen, werken en leven. Menselijk ingrijpen is direct zichtbaar en het meeste wordt niet ouder dan 100 jaar.

Als vertrekpunt heeft de provincie gekozen voor 'het bouwen van een samenleving'. Die ambitie vindt haar uitwerking in de Strategische Agenda Flevoland (SAF) en daarover zoeken we de afstemming met het kabinet over de gezamenlijke aanpak van nationale vraagstukken in onze regio. Daarnaast is het afgelopen jaar een begin gemaakt met een nieuwe Omgevingsvisie waarin PS de ontwikkelingsrichting van Flevoland bepalen. In vier scenario's is de ontwikkeling van Flevoland verkend. Daarbij wordt met diverse risico's en risicoprofielen aangegeven welke oplossingen voorkeur krijgen. Ook de nationale vraagstukken, geopolitieke ontwikkelingen, veranderingen in internationale verhoudingen hebben invloed op de mogelijke de ontwikkelingsrichting van de samenleving in Flevoland.

Een goede beheersmaatregel is dat Flevoland duidelijk voor ogen staat en opschrijft welke ontwikkeling voor het gebied en voor onze inwoners nodig is. Dit verhaal wordt krachtig wanneer we aansluiten bij de drie pijlers van de SAF (welzijn, welvaart en leefomgeving; brede welvaart) en daarbij toetsen aan de effecten op de drie eerdergenoemde lagen.

Externe onzekerheden:

Niet alles kan (overal) en dus zullen er (ruimtelijke) keuzes moeten worden gemaakt. Strategische investeringen in de economische, fysieke, ecologische, digitale en sociale infrastructuur zijn nodig voor het behoud van onze brede welvaart. Met dergelijke externe ontwikkelingen zal ook de provincie in strategisch risico denken rekening moeten houden. Tegelijkertijd doen zich problemen voor of zijn er onzekerheden waar te nemen:

- afstemming op de koers van het kabinet en de beschikbaarheid van middelen;
- externe, globale ontwikkelingen en internationale relaties leiden tot maatregelen ook in Flevoland (bijvoorbeeld op het gebied van energie, economie en bereikbaarheid);
- landelijke wet- en regelgeving (of het gebrek daaraan), financiële beperkingen en capaciteit zijn risico's waarmee bij besluitvorming over de ontwikkeling van Flevoland rekening moet worden gehouden (bv. Stikstofbeleid);
- de toenemende spanningen in de wereld leiden tot forse investeringen op het gebied van defensie om onze samenleving en democratie te beschermen. Met als gevolg ruimtebeslag en minder beschikbare middelen voor andere doelen.

Belemmeringen in Flevoland

De ontwikkeling van Flevoland kan worden belemmerd door beperkingen in de drie lagen. Daarnaast kunnen zich bestuurlijke en maatschappelijke risico's voordoen. Voorbeelden zijn:

- de kwaliteit en kwantiteit van grondwater, zoetwater, drinkwater en bodem;
- de beschikbaarheid van essentiële grondstoffen;
- netcongestie: de beschikbare capaciteit is ontoereikend voor toekomstige ontwikkelingen met een stijgende vraag;
- infrastructuur: stijgende behoefte aan verkeer en bereikbaarheid (mede door de groei van het aantal inwoners en bedrijven) en beperkte middelen voor beheer, onderhoud en nieuwbouw. Dit geldt voor data, voor vervoer per weg, water, lucht. Vertraging of uitstel van dergelijke verbindingen kunnen het bouwen aan een samenleving in Flevoland bemoeilijken of hinderen;
- maatschappelijke en bestuurlijk-politieke tegenstellingen in belangen kunnen zo groot zijn dat draagvlak, samenwerking en gezamenlijke aanpak van de ontwikkeling van Flevoland worden belemmerd.

Verdeelmodel Provinciefonds

Sinds 2019 onderzoekt het Rijk het [verdeelmodel van het provinciefonds](#). Het doel van het onderzoek is om een nieuwe kostengeoriënteerde verdeling te maken, waarbij recht gedaan wordt aan de eigenheid en autonomie van de provincies. Omdat het gaat om de 'verdeling' zal met dit traject niet de omvang van het provinciefonds aanpast worden. Er zullen wel herverdelingseffecten plaatsvinden. Dus waar sommige provincies meer uit het fonds zullen krijgen moeten anderen inleveren. De voorziene herverdeeleffecten kunnen een omvangrijk gevolg hebben voor de financiële positie van onze provincie. Voor Flevoland is de voorlopige uitkomst van het voorgenomen model negatief, de uitkering uit het provinciefonds zal afnemen.

Wij hebben bezwaren tegen het invoeren van het door Cebeon opgestelde model, zowel financieel als inhoudelijk. Het model van Cebeon leidt tot grote herverdelingseffecten en onduidelijkheid,

BZK heeft in maart 2024, samen met de provincies, advies gevraagd bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over de verdeling van het provinciefonds en het rapport van Cebeon. Op 20 september 2024 heeft de ROB haar advies gepresenteerd aan zowel BZK als de provincies. Volgens de ROB vormt het rapport van Cebeon een vertrekpunt voor een nieuwe verdeling, maar het is niet toekomstbestendig. Er wordt nog onvoldoende rekening gehouden met de eigenheid van de provincies. Daarom is het nodig om normatieve keuzes te maken. Die moeten gaan over de mogelijkheden van de provincies die zij hebben om invulling te geven aan hun rol, taken en verantwoordelijkheden.

Wij hebben het risico van een nieuw verdeelmodel niet gekwantificeerd in deze paragraaf. Het is namelijk niet mogelijk om de impact van het model voor de komende jaren in te schatten. Dat komt enerzijds doordat Cebeon alleen de financiële impact voor het jaar 2020 heeft berekend en anderzijds door de vele parameters in het model die onmogelijk door onszelf te bepalen zijn.

Het is nu aan de fondsbeheerders om invulling te geven aan het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Dat omvat aanpassingen op het model van Cebeon en verdere onderzoeken naar de parameters, clusters en andere uitgangspunten.

Arbeidsmarkt

De ontwikkeling van de arbeidsmarkt is een landelijk vraagstuk. In veel sectoren is een tekort aan personeel. Om onze samenleving te kunnen dienen is een goed overheidsapparaat nodig. Bovendien is het vertrouwen in de overheid gedaald en zal zij zich moeten inspannen om de brug tussen samenleving en overheden te kunnen slaan. Een tekort aan goed gekwalificeerd en toegewijde medewerkers is dan ook een strategisch risico, ook voor onze provincie. De ambities zijn hoog en de maatschappelijke opgaven groot. Maar wanneer de provincie niet kan realiseren, dan wordt die kloof eerder groter dan kleiner. De praktijk in Flevoland is dat het aantrekken van het juiste personeel lastig is en soms veel langer duurt dan gepland. Daardoor blijft realisatie uit, mede omdat partners met dezelfde krapte te maken hebben. Hier is sprake van een risico voor de langere termijn.

2.6 Niet financiële risico's

Naast de hiervoor beschreven financiële risico's zijn er ook bestuurlijk relevante niet-financiële risico's te identificeren. Bij het opstellen van de Jaarrekening 2024 zijn deze opnieuw geïnventariseerd.

Beheer grote grazers/dierenwelzijn

De Oostvaardersplassen zijn een internationaal vogelnatuureservaat. In de Oostvaardersplassen leven ook grote grazers (heckrunderen, konikpaarden en edelherten) ten dienste van het vogelnatuureservaat. Staatsbosbeheer is als eigenaar van de Oostvaardersplassen belast met de uitvoering van het beheer, waaronder het beheer van de grote grazers. GS zijn – met inachtneming van de regelgeving – verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van dierenwelzijn van de grote grazers.

GS voeren het Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen uit, dat in juli 2018 door PS is vastgesteld. Vanaf 2018 zijn – conform het beleidskader – veel stappen gezet en is gewerkt aan de afronding en implementatie van de kortetermijnmaatregelen (zoals deze in het beleidskader zijn opgenomen en in 2018/2019 in gang zijn gezet): de reset van de grote grazers, het realiseren van beschutting en de moeras-reset.

Via populatiebeheer en/of uitnemen van dieren wordt het aantal Grote Grazers op de gewenste doelstand gehouden. Er lopen nog wel diverse juridische procedure gericht op de grote grazers en inzake (fysieke) maatregelen in het gebied. Regulier beheer van de aantallen grote grazers blijft wel van toepassing vanwege de jaarlijkse aanwas. Afhankelijk van het beschikbare voedselaanbod in de winter en hoe de winter zich ontwikkelt, kan het onderwerp bijvoeren en de aandacht voor deze procedures mogelijk weer leiden tot maatschappelijke onrust. Dit kan leiden tot imagoschade voor het gebied, Staatsbosbeheer en de provincie.

Het uitvoeren van de wetenschappelijke review van het beleid in de Oostvaardersplassen is in 2024 in gang gezet en zal in 2025 verder invulling krijgen. De review is erop gericht en heeft als doel antwoord te geven op de volgende onderdelen, inclusief uitgewerkte voorstellen op adviezen die mogelijk voortkomen uit de review:

- op welke wijze is in de uitvoering invulling gegeven aan het beleid? Is dit conform het beleidskader Oostvaardersplassen? Dit is breder dan alleen de grote grazers, maar gaat ook om de andere opgenomen onderdelen;
- op welke wijze zijn de verschillende adviezen uit het beleidskader opgepakt en ingevuld? Is opvolging gegeven aan de adviezen en hoe is dat gedaan? Zo niet, wat zijn daarvan de redenen;
- heeft het gevoerde beleid ook het gewenste resultaat opgeleverd? Zijn er resultaten waarneembaar welke toe te schrijven zijn aan de genomen maatregelen uit het beleidskader?

Kans	Impact
20%	matig

De onderstaande beheersmaatregelen zijn/worden (onder meer) getroffen:

- provincie Flevoland zorgt ervoor dat de communicatie ten aanzien van het beleid helder, volledig, tijdig en juist is en wordt afgestemd met Staatsbosbeheer, die communiceert over het beheer;
- er wordt voortvarend gewerkt aan de verdere implementatie van de nog resterende maatregelen uit het beleidskader;
- er is door Staatsbosbeheer een meerjarenplan voor het beheer van het Oostvaardersplassengebied (op basis van het beleidskader) vastgesteld.

Informatievoorziening

Zowel op het gebied van privacy (AVG) en informatieveiligheid kunnen zich incidenten voordoen met een gevolg voor de reputatie en dataveiligheid (vertrouwelijke/geheime informatie) van de provincie.

Kans	Impact
30%	Groot

Beheersmaatregelen

Hier wordt verwezen naar de beheersmaatregelen genoemd onder financiële risico's.

Voorzieningsniveau provincie Flevoland

Op dit moment wordt er gewerkt aan een 'voorzieningenmonitor'. De opzet hiervan is om inzichtelijk te maken hoe het voorzieningsniveau ervoor staat in Flevoland, maar om ook een ijkpunt te hebben richting een verdubbeling van het aantal inwoners in de provincie in 2050. Het is een geleidelijk proces waarin gekeken wordt welke voorzieningen het eerst 'ingeladen' kunnen worden en hoe er gefaseerd opgeschaald kan worden. Als er besloten wordt met referentiegemeenten te gaan werken, kunnen wij vergelijken in hoeverre het niveau afwijkt van andere regio's in Nederland.

De monitor moet helpen inzichtelijk te maken hoe groot de achterstand in Flevoland is ten aanzien van verschillende voorzieningen (sociaal, cultureel of zorg). En in hoeverre dit afwijkt van andere regio's in Nederland of wellicht vergelijkbaar is met bepaalde regio's. Vervolgens zullen er bestuurlijk keuzes gemaakt moeten worden over een acceptabel of gewenst voorzieningsniveau. Op basis van een geobjectiveerd beeld kan vervolgens een risicoprofiel worden opgesteld en eventuele beheersmaatregelen geformuleerd.

Lelystad Airport

Een eventueel verder uitstel of afstel van de besluitvorming over de openstelling van Lelystad Airport leidt tot risico voor Flevoland. Daarnaast zal het een nadelige invloed hebben op de economische groei in de provincie. Verwezen wordt verder naar programma 3.

2.7 Financiële kengetallen BBV

In dit onderdeel worden aanvullende financiële kengetallen weergegeven, zoals voorgeschreven door het BBV. Deze kengetallen maken inzichtelijk in welke mate de provincie over voldoende financiële ruimte beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Gezien hun karakter maken ze onderdeel uit van de financiële diagnose van de provincie. Vanwege de uniform voorgeschreven berekeningswijze kunnen de waarden desgewenst worden vergeleken met die van andere provincies.

Tabel 2.6: Financiële kengetallen BBV (in %)

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Rekening 2024
Netto Schuldquote	-24%	18%	-40%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-35%	9%	-49%
Solvabiliteitsratio	77%	81%	75%
Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	6%	4%	13%
Opcenten	97%	94%	98%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee aan in hoeverre de provincie in staat is haar schulden terug te betalen (hoe lager, hoe beter). De netto schuldquote van provincie Flevoland bedraagt 40% negatief in 2024. Doordat de provincie geen netto schuld heeft (vorderingen zijn hoger dan schulden), is het percentage negatief. Na correctie voor de verstrekte leningen ligt het percentage op 49% negatief. Het percentage is iets hoger dan voorgaand jaar.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is de verhouding van het eigen vermogen (reserves) ten opzichte van het totale vermogen, uitgedrukt in een percentage. Dit weerspiegelt de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter deel van de activa gefinancierd is met eigen middelen. Voor provincie Flevoland is het solvabiliteitspercentage nagenoeg gelijk gebleven met 75%. De oorzaak hiervan ligt met name in zowel een toename van het eigen vermogen als een toename van de vlottende passiva als gevolg van vooruit ontvangen doeluitkeringen in 2024. De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Grondexploitatie

In het kengetal voor grondexploitatie dienen gronden te worden opgenomen die als 'voorraad' bouwgronden op de balans zijn opgenomen. Dit om inzicht te geven in de terug te verdienen boekwaarde van de gronden bij verkoop of exploitatie. Provincie Flevoland voert zelf geen bouwgrondexploitatie uit. Het kengetal heeft daarom de waarde 0. De gronden van provincie Flevoland die op de balans staan, zijn overeenkomstig de verslaggevingsregels opgenomen als materiële vaste activa. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, welke lager is dan de huidige marktwaarde.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel/meerjarig beleid, om bedrijfsvoerings- en kapitaallasten. Stortingen in en onttrekkingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel en hebben alleen een structureel karakter wanneer ze bedoeld zijn om structurele lasten te dekken of wanneer de reserve een egaliserende functie of een financieringsfunctie voor investeringen heeft. Uit het kengetal (13%) blijkt dat de structurele baten in 2024 hoger waren dan de structurele lasten.

Opcenten

Dit kengetal is het percentage opcenten dat de provincie heft ten opzichte van het landelijk gemiddelde percentage. Het geeft aan hoeveel relatieve ruimte de provincie heeft om de inkomsten uit de opcenten te verhogen om zo de structurele baten te verhogen (onbenutte belastingcapaciteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde). Uit het percentage blijkt dat de hoogte van de opcenten van de provincie relatief dicht bij het gemiddelde ligt. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen waarin de provincie heeft geïnvesteerd en die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. Een goed onderhouden infrastructuur is essentieel voor een goede bereikbaarheid en veilige doorstroming en is daarmee een belangrijke voorwaarde voor onder andere de woningbouwopgave, economische ontwikkeling van Flevoland en draagt bij aan een brede welvaart waar het prettig wonen, werken en recreëren is in Flevoland.

De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en in stand houden van de provinciale infrastructuur. Deze infrastructuur omvat wegen, fietspaden, kunstwerken inclusief beweegbare bruggen en sluisen, vaarwegen, groen, verkeersregelinstantaties en openbare verlichting. De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor deze kapitaalgoederen. Het provinciale areaal is weergegeven in onderstaand overzicht.

3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Infrastructuur

Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027 Flevoland (SUP3.0)

In 2024 hebben PS het 'Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027' (SUP 3.0) vastgesteld. Het SUP 3.0 biedt een overzicht van het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur, inclusief bijbehorende budgetten. Deze infrastructuur (het areaal of de kapitaalgoederen) omvat wegen, kunstwerken, vaarwegen, groen, openbare verlichting, verkeersregelinstantaties en andere objecten. Gezamenlijk vertegenwoordigen deze kapitaalgoederen een aanzienlijke maatschappelijke waarde voor provincie Flevoland.

Om invulling te kunnen geven aan de wettelijke zorgplicht stellen PS vierjaarlijks een SUP vast. Het SUP 3.0 heeft als doel de uitgangspunten en kaders vast te stellen, waarbinnen GS het beheer en onderhoud van de bestaande en toekomstige provinciale infrastructuur uitvoeren. Binnen de kaders en uitgangspunten van het SUP 3.0 kan op een effectieve en efficiënte manier onderhoud uitgevoerd worden in relatie tot het vastgestelde onderhoudsniveau. Hiermee wordt achterstallig onderhoud en daarmee kapitaalvernietiging voorkomen.

Beheerstrategie

Een belangrijk onderdeel van het SUP 3.0 is de beheerstrategie die gehanteerd wordt voor de instandhouding van de provinciale infrastructuur. Het SUP 3.0 geeft inzicht op welke wijze invulling wordt gegeven aan het beheer en onderhoud en welke doelstellingen provincie Flevoland daarbij hanteert. Provincie Flevoland heeft de volgende doelstelling ten aanzien van haar beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur.

Het **veilig** en **beschikbaar** houden van de provinciale infrastructuur, op een **(kosten)efficiënte** manier.

Onderhoudsniveau

Om te kunnen voldoen aan de doelstelling van het SUP 3.0 is het onderhoudsniveau vastgesteld. De Staten hebben met de vaststelling van het SUP 3.0, het onderhoudsniveau B vastgesteld. Dit is een algemeen gangbaar onderhoudsniveau. Dit is het niveau dat het meest kostenefficiënt is: de inrichting is functioneel, de technische staat van het areaal is zodanig dat de verkeersveiligheid niet in gevaar komt en de kans op claims of imagoschade is klein. Het onderhoudsniveau B wordt landelijk gezien als rationeel en verantwoord voor beheer en onderhoud. Met dit onderhoudsniveau kiest de provincie voor een evenwichtige vorm van onderhoud aan haar infrastructuur, waarbij balans is tussen het uitvoeren van degelijk onderhoud in relatie tot de kosten.

Prestatie indicatoren

Jaarlijks worden via het jaarverslag en het 'Meerjarenprogramma beheer, onderhoud en vervangingsinvesteringen' (MBVI) de Staten op de hoogte gehouden van de scores op de indicatoren. Er zijn prestatie-indicatoren vastgesteld ten aanzien van: de kwaliteit van de wegen, vaste kunstwerken en oeverconstructies en beschikbaarheid van de Verkeersregelinstanties, gladheidsbestrijding en de beschikbaarheid van de bruggen en sluizen.

Kwaliteit

<u>Type</u>	<u>Indicator</u>	<u>Norm</u>
Kwaliteit wegen	Onderhoudstoestand wegen	Minimaal 90% van de wegen heeft niveau B of hoger
Kwaliteit vaste kunstwerken	Onderhoudstoestand vaste kunstwerken met uitzondering van duikers	Minimaal 90% van de vaste kunstwerken heeft niveau B of hoger
Kwaliteit oeverconstructies	Onderhoudstoestand oeverconstructies	Minimaal 85% van de oeverconstructies wegen heeft niveau B of hoger

Beschikbaarheid

Type	Indicator	Norm
Beschikbaarheid verkeersregelinstallaties (VRI)	Uitval VRI als gevolg van storingen	De beschikbaarheidsgraad van de VRI's is minimaal 98%
Gladheidsbestrijding	Uitruk en actietijd gladheidsbestrijding	98% van de gladheidsbestrijdingsacties is uitgevoerd binnen de CROW-norm
Beschikbaarheid bruggen en sluizen	Beperking beschikbaarheid bruggen en sluizen als gevolg van storingen	De beschikbaarheidsgraad van de bruggen en sluizen is minimaal 98%

Toelichting gladheidsbestrijding

Bij preventieve strooiacties, dus bij strooiacties op wegdekken die nog niet glad zijn maar naar verwachting glad worden, wordt de minimale tijd voor uitrukken en strooien bepaald door de zekerheid waarmee voorspeld kan worden wanneer het wegdek glad wordt. Met de huidige stand van de techniek bedraagt de termijn waarop met zeer grote waarschijnlijkheid kan worden gesteld waar en wanneer het wegdek glad wordt twee uur. Afhankelijk van het type gladheid kan deze periode langer zijn. Wanneer een gladheidscoördinator dus met vrij grote zekerheid wil beslissen of hij wel of niet terecht laat strooien, moet ernaar gestreefd worden de uitruk- en actietijden niet langer te laten zijn dan **twee uur**.

Provinciehuis en vestigingen

Onderhoud voor het provinciehuis, de vestigingen en het pand aan de Oostvaardersdijk is gebaseerd op het 'Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) 2022-2026'. Met dit plan wordt gewaarborgd dat de gebouwen, en de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een drietal zaken geïnventariseerd, namelijk het jaarlijks onderhoud, het meerjaren ofwel niet-jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Tevens wordt dit onderhoud uitgevoerd om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijvoorbeeld garantiebepalingen).

Het meerjaren onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, de installaties, apparatuur en inrichting. Dit onderhoud omvat onder andere schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering en dakbedekking. De uitvoering vindt plaats variërend tussen 5 en 20 jaar, afhankelijk van de voorgeschreven vervangingstermijn. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert voor dit type gebouwen is hierbij de leidraad.

In het MJOP zijn de vervangingsinvesteringen meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair en apparatuur voor de repro en keukens. De vervanging is begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn), maar op het beslismoment van de feitelijke vervanging wordt ook bezien of het investeringsgoed langer mee kan. De afschrijvingstermijnen voor de investeringen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2024'.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Het meerjaren onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gebracht. Om de voorziening op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. Op basis van het 'MJOP 2022-2026' wordt jaarlijks € 0,47 mln. toegevoegd aan deze voorziening. Het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis', maken onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering.

Vestigingen

Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is met betrekking tot het onderhoud van de vestigingen in Zeewolde, Dronten en Emmeloord een planmatige aanpak naar analogie van het provinciehuis vastgesteld. Deze is in het 'MJOP

2022-2026' geïntegreerd in het onderhoudsplan voor alle provinciaal vastgoed. Voor het niet jaarlijks onderhoud is een voorziening ingesteld, gebaseerd op het in 2016 vastgestelde meerjarig onderhoudsplan. Bij instelling van deze voorziening in 2017 is hier incidenteel een bedrag in gestort (€ 0,75 mln.). Jaarlijks wordt hier € 0,1 mln. aan toegevoegd.

Voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum

De provincie heeft in 2016 besloten een deel van het vastgoed van het Nieuw Land Erfgoedcentrum, gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad, over te nemen van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land. Om de conditie van dit vastgoed te waarborgen is een voorziening gevormd voor het uitvoeren van het niet-jaarlijks onderhoud (voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud NLE'). Deze is bij de overname van het vastgoed gevoed met € 0,6 mln., dat is overgekomen uit de hiervoor bestemde voorziening bij de latende partij. Daarnaast wordt, op basis van het MJOP 2022-2026, jaarlijks € 0,1 mln. aan deze voorziening toegevoegd.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Wij hebben een berekening laten maken voor de beheer- en onderhoudskosten van het haventerrein, de kade, de toegangsweg, etc. Het onderhoud en beheer is deels verlegd naar de exploitant die gebruik maakt van de haven.

Het jaarlijkse onderhoud, wat nu voor rekening van de provincie komt, is in de begroting opgenomen in de exploitatie van de haven op het desbetreffende budget.

Om in de toekomst het groot onderhoud van Flevokust Haven uit te kunnen voeren is in 2022 gestart met het vormen van een voorziening waardoor de meerjarige onderhoudslasten worden geëgaliseerd. De eerste jaren van de exploitatie hebben wij geen gebruik gemaakt van een voorziening voor lastenegalitatie omdat de onderhoudslasten nog beperkt waren. In tweede helft 2022 is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld en is bij de Zomernota 2022 hiervoor structureel budget beschikbaar gesteld. Op basis van dit onderhoudsplan hebben wij in 2023 € 0,2 mln. toegevoegd aan de voorziening 'Groot onderhoud Flevokust Haven'.

3.3 Middelen

In onderstaande tabellen is weergegeven welke kosten geraamd zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provincie, gebaseerd op de daaraan ten grondslag liggende onderhoudsplannen.

Jaarlijks onderhoud

Het jaarlijks onderhoud komt ten laste van de jaarlijks daartoe in de exploitatie opgenomen onderhoudsbudgetten.

Tabel 3.3: Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil	Begroting 2025
Landwegen	8.742	9.606	8.862	8.890	-27	9.884
Vaarwegen	2.571	1.736	2.513	3.214	-701	1.786
Provinciehuis	463	404	519	454	65	516
Vestigingen	139	54	144	109	35	156
NLE	168	92	127	106	21	144
Flevokust Haven	133	272	272	111	162	280
Totaal	12.216	12.164	12.438	12.883	-446	12.767

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud (NJO)

Voor de bekostiging van het niet jaarlijks onderhoud wordt jaarlijks ten laste van de exploitatie een bedrag toegevoegd aan de onderhoudsvoorzieningen NJO (dotatie). De kosten van het niet jaarlijks onderhoud worden vervolgens conform het BBV rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht.

Tabel 3.4: Ontwikkeling voorziening Niet jaarlijks onderhoud Infrastructuur

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1/1	13.617	15.777	18.897	5.374	3.154	1.008
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	14.079	11.335	11.664	11.664	11.664	11.664
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-11.919	-8.215	-25.187	-13.884	-13.810	-9.392
Stand per 31/12	15.777	18.897	5.374	3.154	1.008	3.280

x € 1.000

In tabel 3.4 is het verloop weergegeven van de voorziening 'NJO Infrastructuur' op basis van de vastgestelde financiële kaders van de SUP 3.0.

Kenmerkend voor projecten infrastructuur is dat ze uitgevoerd worden met tijdsspanne van vaak meerdere jaren. De onderhoudskosten in 2024 zijn hoger dan in de andere jaren. Dit komt omdat bedragen van projecten uit 2024 en daarvoor en die ultimo 2024 nog niet waren afgerond, zijn opgeteld bij de gerealiseerde onderhoudskosten 2024. De geprogrammeerde uitgaven voor 2025 en latere jaren hebben tevens een kans op een uitloop naar latere jaren. Uit het verloop is het geprognosticeerde saldo van de voorziening aan het einde van ieder jaar toereikend.

Tabel 3.5: Ontwikkeling voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis'

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1/1	2.218	1.876	1.679	2.067	1.835	1.520
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	472	472	472	472	472	472
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-814	-669	-84	-704	-787	-1.494
Stand per 31/12	1.876	1.679	2.067	1.835	1.520	498

x € 1.000

Tabel 3.6: Ontwikkeling voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Vestigingen'

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1/1	511	481	372	306	306	356
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	100	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-130	-209	-166	-100	-50	-53
Stand per 31/12	481	372	306	306	356	403

x € 1.000

Tabel 3.7: Ontwikkeling voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud NLE'

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1/1	386	420	391	444	512	608
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	100	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-66	-129	-47	-32	-4	-34
Stand per 31/12	420	391	444	512	608	674

x € 1.000

Tabel 3.8: Ontwikkeling voorziening 'NJO Flevokust Haven'

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1/1	167	334	501	577	710	842
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	167	167	167	167	167	167
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	0	0	-91	-34	-35	-79
Stand per 31/12	334	501	577	710	842	930

x € 1.000

4 Financiering

4.1 Algemeen

De 'Wet Financiering decentrale overheden' (Wet Fido) en de ministeriële 'Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden' (Ruddo) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regelgeving is vertaald in het door PS vastgestelde 'Treasurystatuut provincie Flevoland 2014'.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasuryfunctie is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormt een (meerjarige) liquiditeitenplanning.

4.2 Ontwikkelingen

Door het jaar heen volgen wij de actuele ontwikkelingen van financiering. Een voorbeeld daarvan is onze deelname aan het interprovinciale Vakberaad Treasury Provincies. Op die manier staan wij open voor (toegestane) mogelijkheden die zich aandienen. De nogal lastig voorspelbare ontwikkeling van onze liquiditeitspositie maakt dat wij slechts beperkt geld voor een langere periode uitzetten.

Er zijn geen activiteiten op het gebied van het uitzetten van middelen geweest. De vergoeding in rekening-courant bij de schatkist in de loop van het jaar is weliswaar gedaald richting de 3% maar wij zijn nog steeds van mening dat deze vergoeding in combinatie met het feit dat er dagelijks over beschikbaar kan worden een verantwoorde keuze is.

Na een aantal jaren waarin de omvang van onze financiële middelen gestaag terug liep zien we dit jaar, en dan met name in de 2e helft, een beweging de andere kant op.

Deze is, voor een deel, te verklaren door een forse toename van het aantal SPUK-regelingen en de bedragen die daarmee zijn gemoeid. Het totaal aan vooruitontvangen doeluitkeringen bedraagt € 57,6 mln. per ultimo 2024 (voor een nadere specificatie en toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans in deze jaarstukken).

Ondanks de hierboven geschetste ontwikkeling (toename omvang financiële middelen) laat de meerjarenplanning op de langere termijn een saldo onder de nullijn zien.

Er was dit jaar (nog) geen aanleiding om financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitsproblemen.

4.3 Performance en uitzettingen

Tabel 4.1: Middelen, opbrengst en rendement

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024na wijziging	Rekening 2024
Middelen op 31 december (x € 1 mln.)	95	69	69	168
Middelen gemiddeld (x € 1 mln.)	71	74	74	112
Opbrengst (x € 1.000)	2.252	2.002	3.542	4.006
Rendement (%)	3,17%	2,82%	4,79%	3,58%

Onder het begrip 'Middelen' wordt verstaan de gelden die in rekening courant worden aangehouden bij de Schatkist (het schatkistbankieren) en de leningen die zijn verstrekt aan gemeenten (het onderling lenen aan openbare lichamen).

Omvang middelen 2024 (per jaareinde en gemiddeld)

In 2024 zagen we een toename van de middelen van € 95 mln. eind 2023 naar € 168 mln. eind 2024. Een belangrijke reden hiervoor is de forse toename van ontvangen gelden uit zo genaamde SPUK-regelingen richting jaareinde (dus wel ontvangen voorschotten van verschillende ministeries maar die hebben dit jaar niet direct geleid tot het doen van uitgaven).

Het gemiddelde steeg van € 71 mln. in 2023 naar € 112 mln. in 2024. Het saldo bij de schatkist heeft dit jaar nogal gefluctueerd. Er waren bijvoorbeeld uitschieters naar boven van € 171 mln. en naar beneden van € 65 mln.

Omvang opbrengst 2024

Er is in de Programmabegroting 2024 uitgegaan van de opbrengst over de op dat moment reeds verstrekte leningen aan gemeenten en renteopbrengst rekening courant bij de schatkist.

Het grootste deel van de renteopbrengst komt weg bij de schatkist. De schatkist heeft ons een creditrente vergoed van ca. 4% (begin 2024) welke gaandeweg het jaar is gedaald tot een percentage van bijna 3% aan het einde van het jaar.

Rendement 2024

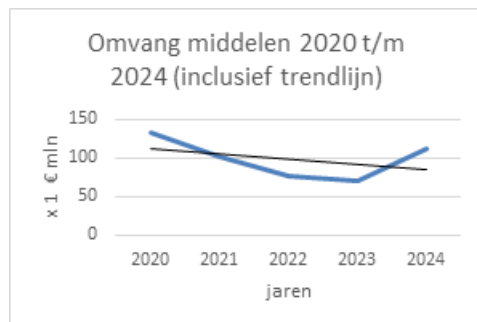
Het rendement (3,58%) is hoger dan het geraamde percentage in de Programmabegroting 2024.

(maar lager dan opbrengst Begroting 2024 na wijziging aangezien bij deze wijziging niet is voorzien de forse toename van de omvang van de middelen in de 2e helft van het jaar)

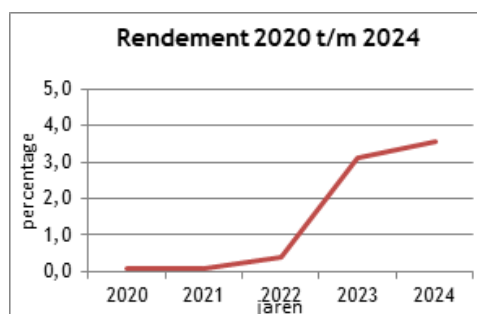
Trend 2020-2024

Er is in dit tijdvak sprake van een forse afname van de omvang van de middelen, met name in het laatste jaar is dit echter stevig afgezwakt. Dit vertaalt zich in een inmiddels nagenoeg horizontale trendlijn over deze periode.

Grafiek 4.1: Gemiddelde omvang middelen met trendlijn

Grafiek 4.2: Behaald rendement

Activiteiten vermogensbeheerder

Het afgelopen jaar waren er weinig contactmomenten met de vermogensbeheerder en zijn er geen nieuwe uitzettingen geweest.

ASR Vermogensbeheer heeft, op verzoek van de provincie, de volgende tarieven afgegeven:

Tabel 4.2: Tarieven

Tarieven	31-12-2023	31-12-2024	21-01-2025
Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 2 jaar	2,80%	2,19%	2,36%
5 jaar/fixe	2,50%	2,45%	2,59%
10 jaar/fixe	2,73%	2,76%	2,88%
10 jaar/lineair	2,61%	2,52%	2,68%

Per saldo zijn rentes op de meeste Europese staatsobligaties in 2024 niet heel sterk veranderd, ondanks soms flinke tussentijdse fluctuaties. Dit in tegenstelling tot het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, waar de rentes op 10-jaars staatsobligaties in 2024 met zo'n 75-100 basispunten opliepen, waarvan het grootste deel in het vierde kwartaal. Dit als gevolg van toenemende inflatieangst door de (her-) verkiezing van Donald Trump als president in de VS en twijfels over de houdbaarheid van de begrotingsplannen van de nieuw aangetreden Labour-regering in het Verenigd Koninkrijk. Eind 2024 lag de Nederlandse 10-jaars rente op 2,60% (eind 2023: 2,39%). De Duitse rente lag hier zo'n 25 basispunten (0,25%) onder.

In 2024 bleef de rentecurve invers, met een hoge korte rente (tot 3 jaar) en een lagere lange rente (10 jaar). De daling van de korte rente werd veroorzaakt door renteverlagingen door de centrale banken Fed en ECB. Omdat de Amerikaanse economie flink groeit, neemt het tempo van renteverlagingen door de Fed af. In Europa is de economische groei beperkt. De ECB lijkt daarom door te gaan met renteverlagingen om de economie te stimuleren. De markt prijsde eind 2024 voor 2025 4 renteverlagingen (van elk 25 basispunten) door de ECB in, voor de VS maar 1.

In 2024 daalde de kerninflatie in zowel de eurozone als de VS. Dit gaat echter zeer traag. Dat komt vooral omdat de loongroei toeneemt bij een krappe arbeidsmarkt. Wederom is er hier een verschil tussen de eurozone en de VS. In de VS is kerninflatie hoger (4%) dan in de eurozone (2%) en daalt deze minder hard omdat de Amerikaanse economie beduidend harder groeit dan de Europese.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de per balansdatum (31 december 2024) verstrekte leningen in het kader van het onderling lenen. Het behaalde rendement over de uitgezette leningen bedroeg in 2024 totaal 0,51% over een gemiddeld uitstaand bedrag van € 4,0 mln.

Tabel 4.3: Onderling verstrekte leningen aan gemeenten

Gemeente	Oorspronkelijke hoofdsom (x € 1 mln.)	Oorspronkelijke looptijd (maanden)	Rentepercentage (%)	Restant lening per 31-12-2024 (x € 1 mln.)	Einddatum
Heemskerk	7,0	120	0,495	0,7	10-03-2025
Veenendaal	11,0	120	0,590	1,1	27-05-2025
Meerijstad	5,0	120	0,695	1,0	05-01-2026
Totaal				2,8	

4.4 Risicobeheer

Risicobeheer

Het vigerende beleid binnen provincie Flevoland geeft aan dat wij prudent omgaan met de financiële middelen. Wij trekken geen gelden aan om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren). De provincie heeft tot op heden geen leningen aangetrokken en een positief rekening courant saldo. In het huidige treasury statuut worden vier risico's onderkend waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Tabel 4.4: Risico's en maatregelen

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	De kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Dit gebeurt door gedurende het jaar de ruimte boven/onder de limiet te monitoren. Kasgeldlimiet: 7% van de omvang van de Programmabegroting 2023 bedraagt € 18,6 mln. Kasgeldoverschot: gemiddelde omvang vlottende middelen, dit bedraagt € 74,1 mln. Dit bedrag plus de kasgeldlimiet van € 18,6 mln. levert een ruimte onder de limiet op van € 92,7 mln. Gezien deze ruimte is er van een risico (nog) geen sprake. Renterisiconorm: deze norm stelt een grens aan de financiering op de lange termijn. Financiering was dit jaar (nog) niet aan de orde. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn dan zal tevens de ruimte boven/onder deze limiet worden gemonitord.
Valutarisico	Positieve dan wel negatieve gevolgen van koersschommelingen wanneer er gehandeld wordt met andere munteenheden dan de euro.	Er wordt uitsluitend gehandeld met de euro als munteenheid. Dit risico is dan ook uitgesloten.
Krediet- risico	De kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement.	Sinds 2013 worden nagenoeg al onze middelen, op bedrag aangehouden in rekening-courant bij BNG Bank van max. € 0,25 mln. na, aangehouden bij de schatkist dan wel zijn/worden deze in het kader van onderling lenen uitgeleend aan medeoverheden. Het risico van niet terugbetalen is hierbij (nagenoeg) nihil. Voor reguliere debiteuren wordt een adequate incassoprocedure toegepast. Waar zich financiële risico's voordoen worden deze tijdig afgedekt.
Liquiditeit- risico	De kans dat erop korte en/of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.	Er is ook dit jaar gewerkt met een versoepelde (meerjarige) liquiditeitenplanning voor de komende jaren. Hierin zijn de uitgaven en inkomsten (vertaald naar geldstromen) zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd. Gegeven de ambities voor de komende jaren kan het nodig zijn op enig moment financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitstekorten. Dat moment heeft zich echter dit jaar niet voorgedaan.

4.5 Renteschema

Conform voorschriften uit het BBV wordt met onderstaand renteschema inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Omdat de provincie thans niet over (rentedragende) externe financiering beschikt beperkt dit overzicht zich tot de rentebaten.

Tabel 4.5: Renteschema

Omschrijving	Bedragen	Bedragen
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
De externe rentebaten (idem)		(4,0)
Saldo rentelasten en rentebaten		(4,0)
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		(4,0)
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op het taakveld Treasury in 2024		(4,0)

x € 1 mln.

Externe rentebaten

Het betreft hier rentebaten uit leningen verstrekt aan gemeenten en uit leningen verstrekt vanuit de publieke taak. Daarnaast zijn er de rentebaten vanwege het (verplichte) Schatkistbankieren.

De overige componenten zijn niet van toepassing.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering van provincie Flevoland. Een groot deel van het provinciale werkpakket is structureel van aard. De provincie heeft in veel gevallen wettelijk verplichte taken uit te voeren. In een begroting krijgen deze onderwerpen minder aandacht, terwijl deze taken essentieel zijn om de provincie mooi en leefbaar te houden. Een aanzienlijk deel van de inzet van mensen en middelen wordt hieraan besteed. Veel meer aandacht gaat – ook in de begroting - uit naar de ontwikkeling van Flevoland, de opgaven, de ambities en speerpunten uit het coalitieakkoord *Toekomst voor het nieuwe land. Van voor en door* Flevoland. Bij bedrijfsvoering gaat het niet zozeer over inhoud maar over de invulling van randvoorwaarden die nodig zijn om Flevoland te beheren en te ontwikkelen. In de organisatie worden ze de concerttaken genoemd of de provinciale basistaken.

Voordat op een aantal gerichte onderwerpen wordt ingegaan kan in algemene zin worden geconstateerd dat de organisatie in staat is geweest uitvoering te geven aan de opdrachten uit de Programmabegroting 2024. Niet alles is gerealiseerd, soms is er sprake van uitstel, soms van afstel. Nieuwe ontwikkelingen hebben ongepland inzet gevraagd. De directie heeft de organisatie enerzijds inhoudelijk gestuurd op bewustwording voor de strategische maatschappelijke vraagstukken die langjarige inzet vragen, op de integraliteit van deze opgaven en op samenwerking over interne en externe grenzen heen. De inhoudelijke expertiseteams hebben zich gevormd, concernbrede sturing door management en directie is gestart en brede portefeuillehoudersoverleggen zijn vormgegeven. In de tweede plaats heeft de directie geïnvesteerd in de kwaliteit van het management, integriteit, het perspectief om vanuit de inwoner van Flevoland aan de slag gaan en de inzet op vanuit de organisatie in regionale en landelijke netwerken.

De organisatie en de aanpak van maatschappelijke vraagstukken

De provinciale organisatie is in 2021 gestart met het opgavegericht werken om optimaal in te kunnen spelen op de dynamische omgeving en de behoeften van onze inwoners. Opgavegericht werken is een middel om als overheid maximaal van betekenis te kunnen zijn in een snel veranderende omgeving. Deze manier van werken vraagt een continue afstemming binnen de organisatie op kwaliteit en inzet.

De werkwijze van opgavegericht werken houdt in dat de:

- belangrijkste maatschappelijke vraagstukken (de opgaven) het uitgangspunt zijn;
- de provincie samenwerkt met andere belanghebbenden, wanneer deze iets kunnen toevoegen aan de aanpak van concrete opgaven, op basis van gedeelde belangen;
- de provincie zoveel mogelijk ruimte geeft voor de uitvoering;
- toegevoegde waarde het uitgangspunt voor de betrokkenheid van de provincie is.

Voor de organisatie betekent dit een blijvende verandering in aanpak en manier van denken en werken. In de eerste plaats is niet het uitgangspunt adaptief te zijn op wat in de samenleving als maatschappelijk vraagstuk moet worden opgepakt. Wat de provincie als haar taakopvatting ziet is dan secundair. Dit kan ertoe leiden dat nieuwe opgaven urgent en belangrijk worden gevonden. We voeren dit uit conform de visie van de organisatie; De organisatie zet de maatschappelijke opgaven centraal en maakt daarop de cultuur (dat wat in harten en hoofden van mensen leeft), de structuur en het management passend. In 2024 het Management Development programma afgerond. Dit meerjarig programma was gericht op zowel de managers als opgavemanagers in het werken met opgaven als op het samenwerken.

In de tweede plaats is een leidraad voor de organisatie zich te focussen op resultaten. Dit hebben we aangepakt met de opstelling van een concernbreed jaarprogramma. Door te sturen op 'output' (resultaat) en op maatschappelijk effect ('outcome') wordt de toegevoegde waarde van de provinciale inzet duidelijker. Aan de hand van het jaarprogramma hebben we:

- meer focus op resultaten in plaats van activiteiten;
- betere zichtbaarheid van basistaken en de rol ervan in de organisatie;
- meer inzicht in kosten en capaciteit, zodat middelen effectief worden ingezet;
- grenzen tussen teams vervagen; inzet wordt bepaald door maatschappelijke opgaven.

Niet alles kan; het jaarprogramma helpt om prioriteiten te stellen. Hierdoor maakt de organisatie weloverwogen keuzes over wat haalbaar is en wat niet. Zo werken we doelgericht aan gemaakte afspraken tussen GS en PS en een aantal transities.

Door de vraag van de inwoners en de omgeving van Flevoland voorop te stellen is een verandering van de organisatie op zich en de wijze van het werken nodig. Kwalitatief, om die verbindende rol op een goede manier te kunnen invullen. Om aan de voorkant te zorgen voor draagvlak van beleid en uitvoering. Maar ook kwantitatief, omdat de omvang en complexiteit van het werk verder toenemen. Dat heeft te maken met de groei van onze provincie (aantal inwoners), mondiger inwoners, maar vooral met de extra werkdruk omdat intensieve samenwerking tijd en inzet vraagt. Verder werkt de organisatie niet langer sectoraal maar wordt het werk organisatiebreed bepaald. Daarbij stuurt en organiseert het management gezamenlijk op opgaven en resultaten. Zo is de Programmabegroting 2025 concernbreed en integraler dan voorheen voorbereid. Gezamenlijk wordt afgewogen welke resultaten de organisatie kan realiseren.

Als derde element moet worden genoemd dat vraagstukken niet exclusief van de provincie zijn. In toenemende mate wordt vanuit de inwoners maar ook vanuit het Rijk naar de regio's gekeken, met name wat betreft concretisering, uitwerking en realisatie. De uitvoering van de Strategische Agenda Flevoland, de gezamenlijke voorbereiding van het Ruimtelijk voorstel, de Omgevingsvisie en dergelijke zijn het afgelopen jaar meer en meer op regionale schaal aangepakt. We zien dat terug in de volle breedte van het 'bouwen aan een samenleving' in Flevoland. Het afgelopen jaar heeft geleerd dat het de nodige inspanningen vraagt om op regionale schaal tot uitvoering over te gaan, elkaar op te zoeken en uitvoeringsprogramma's op te stellen, menskracht en middelen toe te kennen.

Dergelijke afstemming en samensmelting kost de komende jaren inzet van mensen en middelen; tegelijkertijd draagt het bij aan draagvlak en realisatiekracht. Al met al vraagt dit een sturende rol van de directie, een andere invulling van de managementrol en aan ambtelijk vakmanschap. Het is een meerjarig traject dat uiteindelijk het strategisch vermogen moet versterken, de professionaliteit en innovatiekracht verhoogt en de kwetsbaarheid op sleutelfuncties vermindert.

5.2 Sturing en beheersing

Herijking formatie

Om een deel van de achterstand in de formatie te halen en de formatielast op een meer vergelijkbaar niveau te brengen met de andere provincies, is een structurele verhoging van de personele budgetten van € 1,35 mln. toegekend, met daarbovenop een ruimte van € 0,5 mln. per jaar gedurende deze bestuursperiode om de extra ambities met aanvullende inzet te kunnen realiseren tot 2027.

Doorontwikkeling organisatie

Het afgelopen jaar hebben de expertiseteams de interne organisatie en sturing ingericht. Daarnaast zijn de opgaven opgepakt, waarbij de resultaten voor de opgaven worden geleverd vanuit de expertiseteams. Deze ontwikkeling moet verder worden vormgegeven. Door de opgaven leidend te laten zijn en de deskundigheid van de expertiseteams daarop in te zetten hebben we ervoor gezorgd dat medewerkers niet uitsluitend aan een bepaald beleidsterrein bijdragen, maar inzetbaar zijn op diverse gebieden. - op grond van hun expertise - voor meerdere opgaven en programma's inzetbaar zijn. Hiermee neemt de flexibiliteit en effectiviteit van de organisatie toe en hebben medewerkers meer mogelijkheden zich te ontwikkelen in hun functie. We hebben als organisatie geïnvesteerd in al onze medewerkers. Hiervoor zetten we instrumenten in als strategische personeelsplanning, ambtelijk vakmanschap. We hechten veel waarde aan het inzetten van de kwaliteiten van medewerkers en faciliteren medewerkers hierin door onder andere de inzet van een TMA Talentanalyse.

Interne sturing

De verbreding van de inzetbaarheid van de medewerkers draagt bij aan een effectieve sturing op resultaten. De programmabegroting verwoordt de opdracht van het college aan de organisatie. Het afgelopen jaar heeft de directie een jaarprogramma opgesteld met een totaaloverzicht van alle op te leveren resultaten waarop het management zich concentreert. Op basis van periodieke rapportages stuurt het management bij in afstemming met het college van GS. Met de medewerkers wordt het gesprek gevoerd over hun bijdrage aan de resultaten van de organisatie. In dit verband heeft de directie een impuls gegeven aan de cyclus van managementcontrol.

Monitoring aanbevelingen

Onderzoeken rekenkamer

PS hebben gevraagd om de uitvoering van de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer te monitoren. De Rekenkamer voert onderzoeken uit naar doelmatigheid en doeltreffendheid en richt zich daarbij op PS. De onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer worden gemonitord door na te gaan hoe het is gesteld met de uitwerking van de aanbevelingen. Gelijktijdig met het Jaarverslag 2024 wordt deze monitor opgeleverd over de periode 2019 - 2024. Op deze wijze kunnen PS volgen hoe de overgenomen aanbevelingen zijn uitgevoerd. Een monitor wordt jaarlijks gelijktijdig met de jaarstukken als bijlage meegestuurd.

De nieuwe monitor richt zich op de jaren 2019 – 2024. Eerdere onderzoeken zijn te veel verouderd en in het algemeen worden de overgenomen aanbevelingen in de eerste twee jaren opgepakt en uitgevoerd. Zo kunnen PS zien wat er met de aanbevelingen is gedaan. Nieuw zijn de onderzoeken rond Horizon, de energiecongestie, participatie windpark Hanze, energiebesparing en handhaving (Doe Mee onderzoek) en energiecongestie. De onderzoeken naar Natuurcompensatie en Beheer wegen en kunstwerken treft u niet langer in deze monitor.

Onderzoek Provinciewet 217a

Met een periodiek onderzoek volgens artikel 217a van de Provinciewet gaat het dagelijks bestuur na of het eigen handelen doelmatig en doeltreffend is. Het laatste onderzoek naar 'transparant bestuur' is gepubliceerd in 2023. In 2024 is geen onderzoek volgens de hiervoor geldende verordening uitgevoerd. In 2025 staat dit wel gepland.

Het thema 'transparant bestuur' gaat in op de vraag of er sprake is van voldoende openheid in het openbaar bestuur. Het college heeft laten onderzoeken hoe met name richting de media de provincie haar openheid en transparantie kan bevorderen. PS zijn over de resultaten van het onderzoek op de hoogte gebracht. Aan de volgende leerpunten uit het onderzoek wordt in bestuur en organisatie uitwerking gegeven:

- breng het informatiebeheer van de provincie (verder) op orde, met name via de Wet open overheid wordt daaraan gewerkt;
- investeer in relaties en ga de interactie aan;
- ga van bestuurlijke hiërarchie naar netwerksamenwerking. Dit sluit aan bij de beweging naar opgavegerichtheid ook van het bestuur en de wens om samen met inwoners aan de slag te gaan;
- richt de organisatie (beter) op deze manier van werken in; de lopende organisatieverandering is precies hierop gericht;
- werk binnen GS gezamenlijk aan openheid en transparantie door elkaars (voorgenomen) handelen te bevragen.

5.3 Onderdelen bedrijfsvoering

HRM

Capaciteit en kwaliteit op niveau brengen

Door middel van het jaarprogramma krijgen we geleidelijk inzicht in de daadwerkelijke inzetbare capaciteit. Het jaarprogramma, welke nog in ontwikkeling is, geeft ons al wel een eerste beeld dat de beschikbare capaciteit nog niet helemaal in overeenstemming is op hetgeen gevraagd wordt. De arbeidsmarkt is hier een van de oorzaken van, naast het verloop binnen de organisatie. We streven ernaar medewerkers kwalitatief op te leiden en in te zetten op hun kwaliteiten.

Dit vraagt ook een andere aanpak van vacatures die we uitzetten. We hebben goede ervaringen opgedaan met zogenaamde brede werving. Vacatures niet meer uitzetten op een specifiek profiel maar meer generiek. We blijven daarnaast inzetten op duurzame inzetbaarheid van medewerkers en besteden aandacht voor werkbelasting en werkdruk.

Diversiteit Inclusie en Gelijkwaardigheid (DIG)

Diverse activiteiten zijn uitgevoerd om de acceptatie en het onderlinge begrip in de organisatie te vergroten. Dit varieerde van de Diversity Week, publicatie van artikelen en de informatiepagina DIG op Intranet, tot het uithangen van de regenboogvlag, en het organiseren van workshops en lezingen. Het doel van deze activiteiten is dat medewerkers hun onderlinge verschillen meer gaan erkennen, waarderen en benutten. Dit kan een positieve uitwerking hebben op de kwaliteit van hun werk en de onderlinge verhoudingen.

Het totaal aan activiteiten heeft geleid tot meer belangstelling voor diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid. Ook zijn in samenwerking met medewerkers en teams nieuwe initiatieven van de grond gekomen.

Verduurzaming woon-werkverkeer

Als ondertekenaar van het Klimaatakkoord zetten wij ons in voor het verminderen van de CO2 uitstoot en de congestie op de wegen in het regiogebied. Dit geldt ook voor het werkverkeer van ons personeel. In dat kader is een enquête gehouden naar de motieven en voorkeuren van medewerkers in hun reisgedrag en keuze van vervoermiddelen. De uitkomsten van de enquête bieden aanknopingspunten voor het ontwikkelen van ideeën en plannen op het terrein van Duurzaam reizen.

Participatiewet

In afwijking van de afgelopen vijf jaar hebben wij dit jaar net niet aan de quotumnorm van de Participatiewet kunnen voldoen. Door de groei van de organisatie en het vertrek van medewerkers uit de doelgroep van de Participatiewet, zijn we 0,6 fte onder de quotumnorm van 19,6 fte gebleven.

Wel is een participatiewerkplek opgevuld door een medewerker uit een andere doelgroep dan de Participatiewet. Deze persoon telt niet mee voor de quotumnorm.

Regionale samenwerking

Het afgelopen jaar heeft het Kernteam Regio Flevoland de praktische ondersteuning van de samenwerking tussen alle Flevolandse overheden kunnen professionaliseren. Over de continuering van dit kernteam wordt bestuurlijk in het begin van 2025 een besluit genomen. Hiertoe heeft een externe evaluatie plaatsgevonden. De acht overheden zijn op bestuurlijk en ambtelijk niveau intensiever dan daarvoor betrokken bij de uitwerking en uitvoering van de Strategische Agenda Flevoland (SAF). In de Bestuurlijke Contactgroep 'Samen Maken We Flevoland' (BCG) bestaat sinds dit jaar uitsluitend uit de kroonbenoemden (burgemeesters, dijkgraaf, commissaris van de Koning). Deze BCG richt zich met name op de kwaliteit van het proces, op de onderlinge afstemming tussen overheden, colleges met de raden en staten en het Algemeen Bestuur, op de coördinatie van de diverse processen en het bevorderen van de eenheid in de regio. De bestuurlijke portefeuillehoudersoverleggen (BPO's) hebben vanuit de Agenda de meest relevante inhoudelijke punten aangegeven waarop samen met het Rijk afspraken nodig zijn. Daarnaast is een regionaal directeurenoverleg gestart dat de uitvoering van de SAF aanstuurt. Ambtelijk en bestuurlijk heeft periodiek overleg plaatsgevonden tussen Rijk en regio. En een eerste actualisatie van de Uitvoeringsagenda van de SAF is opgestart. Deze wordt medio 2025 bestuurlijk vastgesteld.

Digitalisering en Informatievoorziening

Het inzetten van de digitale transitie voor onze opgaven, onze digitale economie en de digitalisering van de provinciale organisatie maakt van de digitale transitie een meervoudige opgave en raakt alle opgaven, beleidsterreinen en onze wettelijke taken en hiermee de hele provinciale organisatie. Daarom vraagt dit om een aanpak die de brug slaat het naar het tastbaar en toepasbaar maken van digitalisering voor onze opgaven, onze digitale economie, onze provinciale organisatie en al onze taken. We creëren allereerst een weerbaar digitaal fundament langs de resultaatgebieden 'veilige connectiviteit en toegang', 'digitale weerbaarheid', de 'werkplek van de toekomst' en zorgen ervoor dat bestaande en nieuwe wetgeving, zoals de implementatie van de 'Wet Digitale Overheid (WDO)' in de basisinrichting van onze systemen wordt meegenomen.

We willen de kansen die Artificiële Intelligentie (AI) biedt omarmen en werken interprovinciaal samen om goede voorbeelden van het toepassen van AI op te schalen naar meerdere provincies zonder de menselijke maat te verliezen. We werken langs 3 sporen, te weten Toepassingen, Platform en Ethiek. We experimenteren met CoPilot (Microsoft) in onze eigen omgeving maar onderzoeken ook de interne Open Source mogelijkheden.

In de tweede helft van 2024 is de migratie van onze netwerkinfrastructuur afgerond en is de implementatie van de 'Werkplek van de Toekomst', een moderne werkomgeving, gestart. Als start uitgangspunt hebben we de grafische omgeving genomen. Enerzijds om het datagedreven werken goed te kunnen ondersteunen en anderzijds omdat we in afwachting waren van de uitkomsten van de impactanalyse op duurzaam informatie-, data- en archiefbeheer, zodat we deze in de volgende fase van de Werkplek van de Toekomst kunnen toepassen.

In 2024 hebben we de aanbesteding gestart van onze Cloud dienstverlening. De totale overgang van onze systemen naar de Cloud bleek echter een te grote stap om in 1 jaar te kunnen volbrengen. Omdat het contract

met de huidige leverancier tot februari 2025 liep, hebben we ervoor gekozen om een kortlopende aanbesteding uit te schrijven voor het onderbrengen van ons huidige ICT-omgeving. De aanbesteding wordt in het eerste kwartaal van 2025 gegund.

De alsmaar groter wordende cyberdreiging op zowel onze eigen ICT-infrastructuur als de fysieke infrastructuur (bruggen, sluisen en wegen) vraagt in wetgeving om proactieve maatregelen ten behoeve van bewustwording en (her)inrichting van processen en systemen om onze organisatie te beschermen. In het laatste kwartaal 2024 is het nieuwe Informatiebeveiligingsbeleid 2024 – 2028 afgerond. De volgende fase is het implementeren van dit beleid en het werken aan de bewustwording rond informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Privacy geborgd

We geven uitvoering aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de bijbehorende Uitvoeringswet (UAVG). In de organisatie wordt permanent aandacht besteed aan het thema privacy en het verwerken van persoonsgegevens. In 2025 worden trainingen aangeboden op het gebied van de privacy-regelgeving. Daarnaast wordt per casus een advies gegeven. Op deze wijze worden de medewerkers bewust gemaakt van privacyaspecten en zijn ze in staat privacy te waarborgen in de uitvoering van het werk en bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Wet open overheid

In 2024 heeft provincie Flevoland belangrijke stappen – uit het meerjarige programma - gezet in de implementatie van de Wet open overheid (Woo) om transparantie en toegankelijkheid structureel te verbeteren. Dit meerjarige programma benadrukt een culturomslag binnen de organisatie en introduceert nieuwe werkwijzen om informatiebeheer en -verstrekking in lijn te brengen met de Woo. Hieronder worden de belangrijkste onderdelen van het implementatieprogramma belicht.

Ambtelijk vakmanschap

Het vergroten van bewustwording en deskundigheid onder medewerkers is een van de speerpunten van het programma. In 2024 heeft het projectteam 'Dienstverlenend Open en Transparant' een curriculum ontwikkeld, genaamd 'Openbaar tenzij'. Dit curriculum biedt handvatten om medewerkers te trainen in het creëren en beheren van informatie met aandacht voor begrijpelijke taal en privacyregels. In 2025 wordt dit curriculum omgezet naar een e-learning module voor de gehele organisatie.

Organisatie en beleid

Om openbaarheid verder te borgen, zijn in 2024 beleidskaders en governance aangescherpt. Dit omvat onder meer een actualisatie van het kwaliteitsbeleid en de ontwikkeling van een plan voor risico gestuurde openbaarmaking. Het uitgangspunt 'openbaar, tenzij' staat hierbij centraal, met aandacht voor het zorgvuldig omgaan met informatie die niet openbaar mag worden. Begin 2025 start de implementatie van deze nieuwe richtlijnen.

Optimalisatie van processen en informatiebeheer

Het proces rondom openbaarmaking wordt vanaf de basis opnieuw ingericht, zodat het voldoet aan de eisen van de Woo. In 2024 is gestart met het vernieuwen van het digitale postproces en het invoeren van elektronische handtekeningen. Deze verbeteringen maken het mogelijk om processen efficiënter en transparanter te laten verlopen.

Systemen en tooling

De juiste technische ondersteuning is cruciaal voor een effectieve invoering van de Woo. In 2024 heeft de provincie een nieuwe sjabloongenerator aangeschaft en er is een impactanalyse uitgevoerd om te bepalen hoe het documentbeheersysteem eDocs optimaal kan functioneren in samenhang met andere applicaties, zoals Djuma. Deze inzichten worden in 2025 verder uitgewerkt en toegepast. Met deze maatregelen bouwt provincie Flevoland gestaag verder aan een toekomst waarin openbaarheid en toegankelijkheid stevig zijn verankerd in de dagelijkse praktijk. Het programma biedt een solide basis voor een datalandschap dat dienstbaar is aan de samenleving en de integrale opgaven van de provincie.

Verbouwing huis van de provincie

Op basis van de vastgestelde inrichtingsprincipes en de, daaruit voortgevloeide hoofdlijnen *hospitality, ruimte, openbaarheid van bestuur & Circulaire en energieneutrale provincie*, zijn de architect, de conceptontwikkelaar en het team van facilitaire zaken gekomen tot een voorlopig ontwerp. De voorbereidingen voor de behandeling in PS zijn vorig jaar begonnen. Besluitvorming vindt plaats in de eerste helft 2025. In 2024 is daarnaast gewerkt aan het verder verduurzamen van het provinciehuis, het traject voor de Solar Carport en de voorbereidingen voor het gasloos maken van het provinciehuis zijn in volle gang.

Het gebouw is ondertussen zo ingericht dat naast de provincie ook andere organisaties, zoals medewerkers van het Rijk, van andere overheden en verbonden partijen gebruik kunnen maken van werkplekken en andere voorzieningen. Dit zogeheten Rijksontmoetingsplein (ROP) is een veelgebruikte plek voor ontmoeten, vergaderen en werken gebleken.

Overige provinciale vestigingen

Het voormalig provinciale paviljoen op de Floriade heet inmiddels Proeflokaal Flevoland en wordt ingezet als locatie voor samenkomsten, werkbijeenkomsten, ontmoetings- en vergadercentrum. Het geschil wat liep bij de raad van arbitrage is beslecht in ons voordeel. Daarmee is het onderwerp ook afgevoerd van de risicoparagraaf en kan de Provincie weer rekenen op een hernieuwde garantietermijn en een herstelde buitengevel.

De vestigingen in Dronten, Emmeloord en Zeewolde zijn eveneens duurzaam verbeterd qua energievraag en -opwek. Dit moet resulteren in een prettiger werkklimaat en uiteindelijk een verbeterd (minimaal) energielabel A. Hiermee geven we verder invulling aan de voorbeeldrol van ons als overheid.

5.4 Interne beheersing en rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

De Jaarrekening 2024 is de tweede jaarrekening waarin een RMV is opgenomen. Op basis van de door PS vastgestelde verantwoordingsgrens verklaren GS of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig of niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. De zekerheid die het college verkrijgt om verantwoording af te kunnen leggen over de rechtmatigheid, komt voort uit de (verbijzonderde) interne controles die worden uitgevoerd. De basis hiervoor is vastgelegd in de 'Financiële verordening 2024'. In deze verordening is geregeld dat het college zorgdraagt voor een periodieke interne controle ten behoeve van het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening.

De verbijzonderde interne controles worden periodiek uitgevoerd, waarbij wordt gecontroleerd op het voorwaarden criterium (naleving van bepalingen in wet- en regelgeving). Deze controles richten zich op de grootste geldstromen binnen de provinciale begroting (inkoop en aanbesteding, subsidies en personele lasten).

Aangevuld met controles op begrotingswijzigingen, begrotingsrechtmatigheid, misbruik & oneigenlijk gebruik en periodiek wisselende onderwerpen. De wijze waarop de controles worden uitgevoerd is gebaseerd op de documenten 'Beleid Verbijzonderde Interne Controle' en het 'Intern Controleplan 2024' die door het college zijn vastgesteld.

Grondslag RMV

Op 28 februari 2024 hebben PS de Financiële verordening 2024, die van toepassing is op het verslagjaar 2024 en volgende jaren, vastgesteld. In deze verordening zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording, de verantwoordings- en de rapportagegrens vastgelegd. De verantwoordingsgrens waarboven de rechtmatigheidsafwijkingen moeten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van de jaarrekening (zie pagina 251) bedraagt 3% van de lasten, inclusief dotaties aan reserves. De rapportagegrens, de grens waarboven afwijkingen worden gerapporteerd, bedraagt € 125.000.

Rechtmatigheid - geconstateerde onrechtmatigheid

We hebben voor het verslagjaar 2024 geen rechtmatigheidsfouten vastgesteld boven de verantwoordingsgrens van € 9,2 mln. (3% van € 306,0 mln.). Daarnaast hebben we tevens over 2024 geen onduidelijkheden vastgesteld. Wel zijn er bevindingen die de rapportagegrens van € 125.000 overschrijden. Doordat het totaal

aan rechtmatigheidsafwijkingen voor 2024 binnen de gestelde grens van 3% blijft, worden de bevindingen niet in de rechtmatigheidsverantwoording, maar in de paragraaf Bedrijfsvoering gerapporteerd.

De bevindingen die de rapportagegrens van € 125.000 overschrijden, worden overeenkomstig de 'Financiële verordening 2024' hieronder - voor de drie rechtmatigheidscriteria - nader toegelicht. Bovendien hebben we fouten kleiner dan € 125.000, die we belangrijk vinden om te vermelden, in de toelichting opgenomen.

Het totaal aan rechtmatigheidsafwijkingen bedraagt voor 2024:

Begrotingscriterium	X € 1000
1A. Overschrijding lasten programmaonderdeel	1.144
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties (1.301 + 5.149)	6.451
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	7.595
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geëvalueerd. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht	7.595
Voorwaardencriterium	
5. Inkoop ten onrechte niet Europees aanbesteed	552
M&O criterium	
6. Geen bevindingen	0
Totaal Onrechtmatigheden (7.595 + 552)	8.147
Waarvan acceptabel	7.595
Waarvan niet-acceptabel	552

a. Begrotingscriterium

Programmaonderdeel	Rekening 2024	Begroting 2024	Overschrijding
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	€ 42.202	€ 41.058	€ 1.144
9.1 Reserves (Stortingen)	€ 31.654	€ 30.353	€ 1.301
9.1 Reserves (Onttrekkingen)	€ 22.935	€ 28.084	€ 5.149
Totaal*			€ 7.595

x € 1.000

*Acceptabele begrotingsoverschrijding.

b. Voorwaardencriterium

Europese aanbestedingen

Categorie	Rechtmatigheidsfout	Doorlopfouten ≤ 2023	Waarvan nieuw 2024
1. Soft- en hardware	€ 397	€ 397	
2. Verkeersregelingsystemen	€ 96	€ 96	
3. Datacenter	€ 58		€ 58
Totaal	€ 552	€ 493	€ 58

x € 1.000

c. Misbruik & Oneigenlijk gebruik

Bij de uitgevoerde controles zijn er geen bevindingen geconstateerd met betrekking tot het misbruik & oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen. Bepalingen aangaande het voorkomen van misbruik & oneigenlijk gebruik zijn opgenomen in de verordeningen en daarmee voldoende geborgd.

Toelichting op de rechtmatigheidsfouten

Ad. a Begrotingscriterium

1. Uit de verschillenanalyse blijkt dat de lasten op het programma '8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering' worden onderschreden, maar door interne toerekening van kosten er een overschrijding is ontstaan van € 1,1 mln. op het programmaonderdeel '8.3 Overhead en vennootschapsbelasting'.
2. Het betreft hier hogere stortingen en lagere onttrekkingen aan de algemene reserve, bestemmingsreserves en overige niet aan GS gemandateerde reserves, die passend zijn binnen het provinciaal beleid.
Hogere stortingen in de reserves dan begroot: € 1,3 mln.
Lagere onttrekkingen aan reserves dan begroot: € 5,1 mln.

Ad b. Voorwaardencriterium

Naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Tijdens de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij geconstateerd dat er vijf opdrachten zijn verstrekt in afwijking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De rechtmatigheidsfout van deze opdrachten bedraagt € 0,56 mln. Dit betreffen:

- Van vóór 2024 geconstateerde afwijkingen van € 0,49 mln. Dit zijn de zogenaamde doorlooppfouten uit 2023 en voorgaande jaren, die blijven meetellen (voor de jaarlijkse kosten) in de berekening van de rechtmatigheidsfout totdat deze fouten zijn opgelost.
en
- In 2024 geconstateerde afwijkingen van € 0,06 mln. Dit betreft de verlenging van de overeenkomst voor het datacenter.

1. Soft- en hardware

- 1a. In 2020 is vastgesteld dat het contract voor het Documentmanagementsysteem (DMS) onrechtmatig is. Om deze onrechtmatigheid op te heffen, moet er een nieuwe aanbesteding plaatsvinden. Voor een goede aanbesteding van het DMS is eerst een impactanalyse voor de Werkplek van de Toekomst uitgevoerd, gericht op duurzaam data-, informatie- en archiefbeheer. Dit is noodzakelijk omdat het DMS een kritische bedrijfsapplicatie is die alle processen ambtelijk en bestuurlijk ondersteunt en een belangrijk aandeel levert in de uitvoering van de Wet open overheid, de Archiefwet en de Privacywet. De uitkomst van deze analyse is eind 2024 in concept opgeleverd. Naar verwachting zal de voorbereiding voor de Europese aanbesteding voor het DMS in de eerste helft van 2025 worden opgestart.
- 1b. Het contract voor veilige connectiviteit is op 1 juni 2024, na een Europese aanbesteding, volledig in gebruik genomen. Hierdoor is er sinds 1 juni 2024 geen sprake meer van een onrechtmatigheid.
- 1c. Bij de overeenkomst voor het leveren, installeren en onderhouden van audiovisuele (AV) apparatuur is in 2023 geconstateerd dat de maximale contractwaarde is overschreden. Medio 2024 is de voorbereiding begonnen voor een aanbesteding om alle AV-middelen opnieuw in de markt te zetten. Gestart is met een markt oriëntatie, daarvoor is ook een AV-adviseur in de arm genomen om de (on)mogelijkheden en hernieuwde eisen en wensen in kaart te brengen. Een mogelijke verbouwing van het provinciehuis heeft hier ook een zeer grote impact op.

2. Verkeersregelingsystemen

Gedurende de contractvoorbereiding van de 'Raamovereenkomst borden en bewegwijzering' is gestreefd naar het opnemen van effectieve en uitvoerbare duurzaamheidseisen en voorwaarden. Deze essentiële onderdelen hebben pas eind 2024 een vaste vorm aangenomen. De aanbesteding en opdracht wordt voorzien in Q2 van 2025.

3. Datacenter

Eind 2024 is er een onrechtmatigheid ontstaan van € 0,06 mln. op het contract van het datacenter. Dit was al voorzien begin 2024. Hierop is actie ondernomen door een aanbesteding te starten passend bij onze strategie om volledig naar de Cloud te migreren en afscheid te nemen van ons eigen Datacenter. Hiervoor is een marktconsultatie gehouden naar de (on)mogelijkheden in de markt en de behoefte van de provincie in de nabije toekomst. Na een grondige analyse waaruit onder meer is geconcludeerd dat er nog geen Europese partijen zijn die een volledige veilige Cloud-strategie ondersteunen, is besloten een aanbesteding te doen op basis van dezelfde principes als waarop het huidige contract gebaseerd is, een hybride Cloud-oplossing. De gunning voor deze aanbesteding is zoals gepland begin 2025 gedaan. Omdat het contract reeds eind 2024

financieel was uitgenut is er een onrechtmatigheid in 2024 ontstaan. Deze zal in 2025 nog beperkt doorwerken vanwege de overgang naar de nieuwe leverancier.

Interne beheersing inkoop- en aanbestedingsproces

Uiteraard zullen wij maatregelen blijven nemen die de rechtmatigheid van inkopen en aanbestedingen preventief waarborgen. Dat proces is reeds in gang gezet in 2021, waarbij continu sprake is van intensief en constructief overleg met de accountant. Daarbij zullen wij, in nauw overleg, in 2025 verder gaan met het nemen van beheersmaatregelen vooraf - en bij voorkeur integraal - op basis van de in eerdere jaren en in 2024 ingerichte of voorbereide processen.

Om het risico op inkoop- en aanbestedingsonrechtmatigheden in de toekomst proactief verder te verlagen, blijven wij werken aan de continue verbetering van het inkoopinstrumentarium in de volle breedte. Onze focus ligt bovendien op de verbetering van het contractmanagement om zo beter te kunnen sturen op bestedingen en wederzijdse nakoming van de afspraken uit overeenkomsten. In dat kader wordt toegewerkt naar een verbeterd contractenbeheersysteem.

Doorwerking in 2025:

Zoals hiervoor beschreven is sprake van een aantal dossiers die in 2025 worden aanbesteed. Omdat de aanbestedingen niet bij aanvang van boekjaar 2025 zijn afgerond zal derhalve de onrechtmatigheid (deels) ook nog in 2025 bestaan. Deze onrechtmatigheden worden ook (deels) over het boekjaar 2025 betrokken in de foutenevaluatie van dat jaar.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) rechtspersonen waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Een financieel belang houdt in dat we financiële middelen ter beschikking hebben gesteld aan een verbonden partij en we deze middelen niet meer kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat. Een bestuurlijk belang betekent zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

De indeling van de verbonden partijen wordt in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie 'Verbonden partijen' in vijf categorieën gesplitst. Dit zijn de categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen, overige verbonden partijen en de organisaties met een maatschappelijk belang.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de 'Kadernota verbonden partijen 2015' die op 28 oktober 2015 door PS is vastgesteld. De nota schetst een visie en een beeld van de beleidsvoornemens die bij het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen en beschrijft ook de positie van PS in relatie tot de verbonden partijen.

Volgens de definities is stichting DE-on formeel geen verbonden partij, echter wordt deze wel opgenomen om PS blijvend te informeren en omdat de provincie momenteel de enige financier is.

In de benadering van verbonden partijen gaan wij uit van de diversiteit aan verbonden partijen. Waar sprake is van een aandeelhoudersbelang is de positie van provincie Flevoland beperkt. Onze invloed in dergelijke partijen is navenant gering en onze inzet is gericht op het uitoefenen van invloed op specifieke maatschappelijke of strategische onderwerpen. In die gevallen waar wij een groot aandeel hebben of alle zeggenschap hebben plegen wij grote inzet, alleen of samen met anderen om te zorgen dat de verbonden partij de opdracht optimaal uitvoert.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen (GR)
Horizon B.V.	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
Sportservice Flevoland B.V.	Het Flevolands Archief
Visit Flevoland B.V.	Stichtingen en verenigingen
OMALA N.V.	Interprovinciaal Overleg (IPO)
Airport Garden City C.V.	Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.
Afvalzorg Holding N.V.	Overige verbonden partij(en)
Vitens N.V.	Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Organisatie(s) met een maatschappelijk belang
Alliander N.V.	Stichting DE-on
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	
Groefonds Flevoland B.V.	

Wijzigingen in de lijst van verbonden partijen

Ten opzichte van de Programmabegroting 2025 zijn er geen wijzigingen opgetreden in de lijst verbonden partijen.

6.2 Overzicht verbonden partijen

1

Horizon		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Bevorderen werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	113	113
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	7.748	7.929
Omvang vreemd vermogen	5.688	5.688
	2023	2024
Financieel resultaat	-796	181
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2023 en de Q3-rapportage 2024, waarin opgenomen het geprognosticeerd geconsolideerd resultaat 2024. x € 1.000

Aanvullende informatie

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. Horizon zet zich in om ondernemers te laten groeien en tegelijkertijd maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarbij laat zij zich leiden door voorspoed voor de inwoners van Flevoland. Dit doet Horizon langs drie lijnen, namelijk: 1) innoveren (het ondersteunen van bedrijven die nieuwe verdienmodellen zoeken en het verder uitwerken van innovatieve businesscases), 2) internationaliseren (exportbevordering en acquisitie van nieuwe bedrijven) en 3) investeren (verstrekken van financiering aan Flevolandse bedrijven, daar waar er sprake is van marktfalen). De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in een drietal Flevolandse entiteiten: De Aanjager B.V. (100%), het MKB Fonds Flevoland B.V. (81,5%) en het Technofonds Flevoland B.V. (62,5%). Met deze entiteiten worden Flevolandse bedrijven ondersteund. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2024 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2024 nog niet beschikbaar.

2

Sport Service Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.sportflevo.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van sport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	162	162
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	442	442
Omvang vreemd vermogen	158	158
	2023	2024
Financieel resultaat	95,9	17,4
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2023 en de begroting 2024

x € 1.000

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van sportactiviteiten uit voor de provincie.

3

Visit Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.visitflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van toerisme	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	100	100
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	240	242
Omvang vreemd vermogen	184	184
	2023	2024
Financieel resultaat	1,68	2,11
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2023 en de begroting 2024

x € 1.000

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van recreatief toeristisch activiteiten uit voor de provincie.

4

OMALA N.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	N.V.	
Website		
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. Klopman & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	25	25
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	511,13	518
Omvang vreemd vermogen	63,61	75
	2023	2024
Financieel resultaat	76,63	70
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

Omala N.V. is de enig beherend vennoot van Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City (AGC). Vanaf 2016 handelen OMALA NV en AGC CV onder de handelsnaam Lelystad Airport Businesspark (LAB). Omdat het luchthavenbesluit is genomen kan Amsterdam, Lelystad Airport zich ontwikkelen tot luchthaven voor Low Cost Carriers, zakenvluchten, lesvluchten en onderhoudsvluchten. De aanleg van provinciale infrastructuur en de aansluiting van een halve afslag op de A6 versterken de ruimtelijke positionering van het OMALA gebied.

5

Airport Garden City C.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	C.V.	
Website		
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. Klopman & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	1.000	1.000
Financieel belang van de provincie (lening €)	1.600	1.600
Omvang eigen vermogen	3.001	3.001
Omvang vreemd vermogen	5.313	5.400
	2023	2024
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

De beherend vennoot van Airport Garden City C.V. is OMALA N.V. Voor deze partij zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen van toepassing als bij de verbonden partij OMALA N.V.

Afvalzorg Holding N.V.		
Vestigingsplaats	Assendelft	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.afvalzorg.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	10,00	10,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	4	4
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	77.752	80.884
Omvang vreemd vermogen	156.043	138.334
	2023	2024
Financieel resultaat	6.136	2.566
Dividend	125	106

Prognose o.b.v. begroting 2025

x € 1.000

Aanvullende informatie

Het publiek belang van afvalverwerking en milieuzorg komt voort uit de voormalige nutsbedrijven. Zowel bestuurlijk als financieel is er voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

De provincies zijn conform de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Als de exploitant zijn verplichting niet na kan komen (afdichten van de stortplaats), dan komen deze kosten voor rekening van de provincie. Afvalzorg heeft twee actieve stortplaatsen in Flevoland. Afvalzorg Deponie BV (dochteronderneming Afvalzorg Holding N.V.) dient conform de vergunningvoorschriften financiële zekerheid te stellen aan provincie Flevoland voor de aan te brengen bovenafdichtingen. De omvang van de te stellen zekerheid bedraagt € 2,27 per gestorte ton afval conform artikel 12 Stortbesluit bodembescherming. Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand gegeven aan provincie Flevoland als financiële zekerheid voor de aanleg van bovenafdichtingen op stortlocaties Braambergen in Almere en Zeeasterweg in Lelystad. Daarnaast is er zowel bestuurlijk als financieel voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel (10%) in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn verdere beheersmaatregelen niet aan de orde. De provincie is belast met de nazorg van gesloten stortplaatsen. De kosten hiervan worden door de exploitant (Afvalzorg) van de stortplaats opgebracht door middel van een nazorgheffing en in het provinciale nazorgfonds beheerd. De hoogte van de jaarlijkse nazorgheffing wordt in belangrijke mate bepaald door de gehanteerde rekenrente en de vastgestelde milieuhygiënische maatregelen in het nazorgplan. Op dit moment is er discussie over de te hanteren rekenrente gezien tegenvallende opbrengsten van het vermogen in het nazorgfonds. Door de provincie is besloten om in 2024 en 2025 onderzoek hiernaar te doen en in 2026 de nazorgheffing aan te passen. Een sterke verlaging van de door de Provinciale Nazorgfondsen gehanteerde rekenrente zal afhankelijk van de wijze waarop dit wordt geëffectueerd en de periode waarin eventuele additionele heffingen worden opgelegd, een zeer grote financiële impact hebben op Afvalzorg. De continuïteit van de onderneming zou daarmee mogelijk in gevaar komen.

7

Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.vitens.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Drinkwatervoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,08	0,08
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	250	250
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	685.000	706.000
Omvang vreemd vermogen	1.537.000	1.674.000
	2023	2024
Financieel resultaat	32.100	28.000
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Financieel jaarplan 2024-2028

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. De provincie loopt geen substantiële risico's. In de planperiode is de verwachting dat de solvabiliteit rond de 30% zal uitkomen. Jaarlijks zal worden beoordeeld of uitkering van dividend mogelijk is. Vitens wil de solvabiliteit de aankomende jaren laten stijgen naar een minimumniveau van 35% en blijvend voldoen aan de financiële ratio's zoals gesteld door de kredietverstrekkers. Hiervoor zal de aankomende jaren het nettoresultaat moeten worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

8

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	N.V.	
Website		
Openbaar belang dat behartigd wordt	Financiële dienstverlening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,14	0,14
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	572	572
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	4.721.000	4.709.000
Omvang vreemd vermogen	110.819.000	120.850.000
	2023	2024
Financieel resultaat	254.000	158.000
Dividend	188.125	162.540

<https://www.bngbank.nl/>

x € 1.000

Aanvullende informatie

bron: Halfjaarbericht 2024 BNG Bank

De bank is door de toezichthouder De Nederlandse Bank (DNB) in 2015 aangemerkt als systeembank. De bank voldoet aan de hoogste long-term credit rating (Standard&Poors's AAA, Moody's Aaa en Fich AAA) met, in alle gevallen, een "stable outlook". De aandelen geven een goed rendement en de provincie loopt geen substantiële risico's.

9

Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.alliander.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,05	0,05
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	201	201
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	4.749.000	4.749.000
Omvang vreemd vermogen	6.897.000	5.252.000
	2023	2024
Financieel resultaat	267	879
Dividend	38	80

Prognose o.b.v. halfjaarcijfers 2024

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. Zowel bestuurlijk als financieel is er voor provincie Flevoland nauwelijks sprake van risico's anders dan een 'normaal' aandeelhoudersrisico in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappij en netwerkbedrijven. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.

Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.pocfondsflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Economische ontwikkeling	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	8.952	9.017
Omvang vreemd vermogen	59	59
	2023	2024
Financieel resultaat	-198	65
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2023 en de Exploitatiebegroting 2024. x € 1.000

Aanvullende informatie

Sinds 2018 verstrekt TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen aan Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen om op deze wijze innovatie in een vroeg stadium al te ondersteunen. Hierbij is het uitgangspunt dat het fonds minimaal 50% revolverend is. Het fonds heeft tot en met 2023 een toegezegd fondsvermogen van € 13,3 mln., waarvan € 5,3 mln. afkomstig is uit EFRO-middelen (incl. € 1,3 mln. rijkscofinanciering). De overige € 8 mln. is afkomstig van de provincie. Hieruit worden ook de beheerkosten aan de fondsbeheerder (Horizon B.V.) betaald. De provincie heeft een aandeel van € 1 en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit. Onder het vreemd vermogen van de entiteit zijn opgenomen het reeds overgemaakte provinciaal fondsvermogen en de vooruitbetaalde EFRO-middelen, inclusief cofinanciering van het Rijk. Zodra het fondsvermogen wordt uitgezet via leningen wordt dit geconverteerd naar het vennootschappelijk eigen vermogen. De jaarstukken van de vennootschap over het boekjaar 2024 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2024 nog niet beschikbaar.

Aan de inzet van EFRO-middelen en de daarmee samenhangende rijkscofinanciering zijn voorwaarden verbonden. Hierbij is het risico dat deze middelen niet volledig ingezet worden in de periode tot en met 2023. Als gevolg hiervan kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting aan Europa / Den Haag. Om dit risico te mitigeren is een deskundige fondsmanager aangetrokken. Deze fondsmanager is bekend met het Flevolandse financieringslandschap en beheert de bestaande fondsen. Het gaat hier naast het PoC-fonds om het Technofonds Flevoland en het MKB-fonds Flevoland. Na 2023 zijn er vooralsnog geen nieuwe middelen beschikbaar om nieuwe financieringen te verstrekken, tenzij bestaande financieringen worden terugbetaald. Dit laatste wordt voor de komende jaren echter nog niet voorzien. De provincie, als aandeelhouder, en de fondsbeheerder verkennen verschillende mogelijkheden om nieuw kapitaal te verwerven om ook na 2023, naast het beheren van de al bestaande portefeuille, meer innovatief Flevolands MKB te kunnen ondersteunen.

11

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.ofgv.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Milieu	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	28,06	28,81
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	2.267	2.506
Omvang vreemd vermogen	5.590	4.769
	2023	2024
Financieel resultaat	1.331	240
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Jaarstukken 2023 en begroting 2025

x € 1.000

Aanvullende informatie

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de deelnemende provincies en gemeenten. Naast de verplichte milieutaken heeft de provincie ook de vergunningverlening-, toezicht en handhavingstaken op een breed terrein van bodem, ontgroning en water ondergebracht bij de OFGV.

12

Het Flevolands Archief		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	https://www.hetflevolandsarchief.nl/	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Archiefbeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	J. Klopman	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,00	8,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	383.578	349.822
Omvang vreemd vermogen	120.337	120.337
	2023	2024
Financieel resultaat	116.417	0
Dividend	0	0

Bron van de cijfers: 31-12-2023 uit jaarrekening 2023 (cijfers 1-1-2024) en begroting/rapportages 2024 voor (prognose) cijfers 31-12-2024

x € 1.000

Aanvullende informatie

Sinds 1 juli 2017 bestaat het Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (hierna: HFA) als opvolger van het Erfgoedcentrum Nieuw Land. Deelnemers zijn de gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde, Urk, het Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland en het ministerie van OCW. HFA voert een deel van de archiefwettelijke taken uit voor haar deelnemers en houdt toezicht op, adviseert en beheert de archiefcollecties van haar deelnemers en uit de regio.

13

Inter Provinciaal Overleg		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	https://www.ipo.nl/	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Samenwerking en belangenbehartiging	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,33	8,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	9.393.432	6.888.752
Omvang vreemd vermogen	38.268.737	38.268.737
	2023	2024
Financieel resultaat	5.588.752	0
Dividend	0	0

Cijfers 31-12-2023 o.b.v. van de jaarrekening 2023 en begroting 2024 en rapportages voor cijfers 31-12-2024. In het eigen vermogen 31-12-2023 is o.a. een bedrag van +/- € 1,9 mln. restitutie aan de provincies opgenomen (betaald in boekjaar 2024). x € 1.000

Aanvullende informatie

Het IPO is een vereniging van twaalf provincies. Het is het samenwerkingsverband van twaalf provincies en de belangenbehartiger namens de provincies richting medeoverheden (rijk, gemeenten, waterschappen) en andere partners, maatschappelijke organisaties. Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie om kennis te delen. Daarvoor worden het IPO-Jaarcongres, themadagen en denktank bijeenkomsten georganiseerd. Gezamenlijk worden standpunten bepaald en initiatieven ontplooid ter versteviging van de positie van de provincies als middenbestuur en ter verbetering van de interbestuurlijke verhoudingen.

Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ndovloket.nl - www.dova.nu	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Openbaar vervoer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	6,67	6,67
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	826	885
Omvang vreemd vermogen	4.484	4.484
	2023	2024
Financieel resultaat	316	59
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vereniging opgestelde Jaarstukken 2023 en de Exploitatiebegroting 2024. x € 1.000

Aanvullende informatie

De organisaties NDOV en DOVA hebben de handen ineengeslagen en zijn met ingang van 2019 samen verdergegaan. Op 31 oktober 2018 is hiertoe de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. Het samenwerkingsverband telt 15 leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering. De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger. Jaarlijks maakt het bestuur een jaarplan (activiteiten en begroting), bestuursverslag en jaarrekening op. De vereniging brengt na de jaarlijkse vaststelling van het jaarplan door de algemene ledenvergadering voor het gebruik van het NDOV-programma en het Samenwerkingsprogramma DOVA de daarmee samenhangende kosten bij de leden in rekening conform de vastgestelde verdeelsleutels. De jaarstukken van de vereniging over het boekjaar 2024 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2024 nog niet beschikbaar.

Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Publiek rechtspersoon	
Website		
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg en milieubeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	College vormt Dagelijks- en Algemeen bestuur	
Betrokken bestuurder(s)		
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	536	971
Omvang vreemd vermogen	32.584	30.455
	2023	2024
Financieel resultaat	433	1.483
Dividend	n.v.t.	n.v.t.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Provincies zijn verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen binnen hun grenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Zodra een stortplaats vol is, zorgt de exploitant voor de afdichting. Na de technische eindinspectie neemt de provincie de nazorg en de financiering hiervan over. Elke provincie heeft hiervoor een Nazorgfonds opgericht, dat volgens artikel 15.47 van de Wet Milieubeheer een rechtspersoon is met een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur, en een eigen begroting en jaarstukken. GS beheren het fonds en vormen het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee gedeputeerden met de portefeuilles Financiën, Milieu en Afvalzorg. Het Nazorgfonds heeft twee doelen: het beheren van de middelen voor de eeuwigdurende nazorg en ervoor zorgen dat deze middelen alleen hiervoor worden gebruikt. De rentetoevoeging aan de voorzieningen is jaarlijks gelijk aan het doelrendement (4,4%), ongeacht het werkelijke rendement. De afgelopen jaren was het werkelijke rendement hoger dan het doelrendement, waardoor het eigen vermogen (de buffer voor schommelingen in het rendement) is toegenomen.

Financiële risico's: Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een 182 financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn. Voor de provincie speelt dit risico alleen voor de gesloten stortplaats Het Friese Pad. Beheersmaatregelen: Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse nazorgheffingen betrekken we het beleggingsrendement van het Nazorgfonds. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen. De nazorgplannen en rekenmodellen voor de nog niet gesloten stortplaatsen zullen worden geactualiseerd aan de hand van de IPO checklist en het rekenmodel RINAS 4.

Stichting DE-on		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Stichting	
Website	www.eef-flevoland.nl/	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Duurzame energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Geen	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,00	0,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	8.500	10.100
Omvang eigen vermogen	-2.906	-3.037
Omvang vreemd vermogen	8.882	10.333
	2023	2024
Financieel resultaat	-2.080	-131
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Jaarplan 2025

x € 1.000

Aanvullende informatie

Stichting DE-on is formeel geen verbonden partij, echter is met PS afgesproken dat DE-on wordt behandeld als ware het een verbonden partij. DE-on draagt bij aan de ontwikkeling van duurzame energie in Flevoland. Deze bijdrage vindt plaats door het financieren van projecten gericht op zowel besparing en/of het duurzaam opwekken van energie, in die delen van de markt welke zich autonoom onvoldoende ontwikkelen. In 2023 is de looptijd van de drie uitstaande leningen met 8 jaar verlengd, tot en met 2042. GS hebben bij besluit van 30 augustus 2022 een aanvullende lening van € 6,5 mln. beschikbaar gesteld aan DE-on. Ten tijde van het opstellen van de Programmabegroting 2024 heeft DE-on geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Op basis van leningsvoorwaarden loopt de provincie het risico dat de lening in de toekomst mogelijk (deels) oninbaar is. Jaarlijks wordt over de inzet gerapporteerd. In de subsidievoorwaarden zijn voorwaarden opgenomen voor het tempo van investeringen. Indien niet aan de voorwaarden is voldaan kan (een deel van) de lening worden teruggevorderd. Om het risico af te dekken dat de lening niet wordt terugbetaald, is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' een bedrag van € 7,7 mln. geormerkt en voor het negatieve eigen vermogen van DE-on een voorziening getroffen ter grootte van € 3,0 mln.

GroEIFonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl/groEIFonds-flevoland	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Versterken van de economische structuur en stimuleren werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2023	31-12-2024
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	50,00	50,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	10.700	10.700
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	20.296	19.950
Omvang vreemd vermogen	8	8
	2023	2024
Financieel resultaat	-422	-346
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2023 en de Exploitatiebegroting 2024. x € 1.000

Aanvullende informatie

GroEIFonds Flevoland B.V. heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. Dit doet zij door het participeren in alsook het aangaan en verstrekken van (achtergestelde) geldleningen aan vennootschappen en andere ondernemingen die in de ruimste zin een bijdrage kunnen leveren aan dit doel. De Nederlandse Staat en provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaatsgevonden bij de oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders (naar rato van ieders belang) volgestort. In december 2023 heeft door beide aandeelhouders een tweede kapitaalstorting van € 8 mln. op het initiële fondsvermogen plaatsgevonden. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2024 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2024 nog niet beschikbaar.

7 Grondbeleid

Door de provincie wordt grondbeleid ingezet voor integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie acteert daarin enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid).

Het taakgebonden grondbeleid is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het gebiedsgerichte grondbeleid is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het Omgevingsplan.

Kaderdocumenten

Wij hebben het grondbeleid doorvertaald in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het Omgevingsplan (<https://geo.flevoland.nl/omgevingsplan>), de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' welke het visiedeel van het Omgevingsplan vervangt en de 'Kadernota Grondbeleid'. In deze kadernota zijn zowel het bestaande beleid als de volgende beleidsuitgangspunten neergelegd:

- bij de grondverwerving voor infrastructurele werken wordt in samenloop met elke minnelijke onderhandeling tevens een aanvang gemaakt met de administratieve fase van de onteigeningsprocedure. Het definitieve besluit om over te gaan tot onteigenen wordt pas genomen als het minnelijke traject niet tot het gewenste resultaat heeft geleid;
- per concreet project of programma wordt de inzet van provinciale middelen en de daarbij behorende projectmatige aanpak bepaald. Een voorbeeld hiervan is het 'Programma Nieuwe Natuur', waarvoor in het besluit ten behoeve van een werkbudget voor grondverwerving aanvullende voorwaarden zijn opgenomen voor deze grondhandelingen.

We beschouwen de regeling van de bouwgrondexploitatie in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten en private partijen. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van PS - van dit uitgangspunt worden afgeweken. Hiervan is voornamelijk nog geen sprake. De provincie participeert in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V., waarin wel bouwgrondexploitaties plaatsvinden.

Met het provinciale grondbeleid beogen we tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij we in overleg met andere overheden zodanig opereren dat marktverstoringen (prijsoptijdrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gronden in eigendom (gebiedsgericht grondbeleid)

De provincie heeft een beperkte hoeveelheid grond in eigendom ten behoeve van het gebiedsgerichte grondbeleid (niet zijnde ondergrond van infrastructuur en dergelijke). Deze gronden zijn oorspronkelijk aangekocht ten behoeve van het voormalig plangebied Oostvaarderswold en nu opgenomen in het 'Programma Nieuwe Natuur'. Omdat deze gronden zich niet in een transformatieproces bevinden en veelal (tijdelijk) een vaste bestemming kennen worden deze in de jaarrekening gepresenteerd als Materieel Vast Actief (MVA). Aan deze gronden wordt geen rente toegerekend.

Gronden 'Flevolands Programma Landelijk Gebied' (FPLG)

Voor het 'Flevolands Programma Landelijk Gebied' (FPLG) is het nodig om gronden, terreinen en opstallen aan te kunnen kopen. Die aankopen zijn nodig om voorwaarden te scheppen voor de doelen uit programma. Voorbeelden daarvan zijn aankopen van vastgoed en bedrijven om verplaatsingen mogelijk te maken (ruilgronden) of het verkrijgen van stikstofemissieruimte.

Dergelijke aankopen worden gezien als (tijdelijk) bezit en moeten als zodanig op de balans van de jaarrekening worden gezet, in plaats van als besteding ten laste van een budget uit de programmabegroting.

Waardering grond

De gronden worden in de balans gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, bestaande uit de aankoopprijs voor de grond en opstallen, vermeerderd met de kosten voor schadeloosstelling en verminderd met ontvangen bijdragen van derden. Indien afwaardering noodzakelijk is, zullen de daaruit volgende kosten ten laste worden gebracht van de rijksmiddelen die voor de uitvoering van het FPLG beschikbaar worden gesteld.

8 Openbaarheidsparagraaf Woo

Algemeen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de Openbaarheidsparagraaf Woo een verplicht onderdeel in de programmabegroting. De omschrijving van wat in deze paragraaf naar voren wordt gebracht is globaal aangeduid: "een bestuursorgaan besteedt in de jaarlijkse begroting dan wel de jaarlijkse begroting van het openbaar lichaam of de rechtspersoon waarvan het bestuursorgaan deel uitmaakt, aandacht aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en doet in de jaarlijkse verantwoording verslag van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De 'Wet open overheid' (Woo) is per 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de 'Wet openbaarheid van bestuur' (Wob). GS hebben op basis van een impactanalyse in 2022 vastgesteld in vier jaar toe te willen groeien naar de variant 'Maximaal transparant en maximaal toegankelijk'. Daartoe is een vierjarig gefaseerd programma met vier programmasporen opgezet dat is ondergebracht bij de pijler 'Digitaal fundament' van de 'Digitale Transitie'. PS hebben middelen ter beschikking gesteld voor invoering van de wet.

Specifiek

De eerste fase van het programma hebben zich gericht op 'Basaal transparant en basaal toegankelijk'. Daarin zijn flinke vorderingen gemaakt. Belangstellenden kunnen bijvoorbeeld zeven van de 17 informatie-categorieën via onze website raadplegen. Deze informatie wordt actief openbaar gemaakt op <https://www.flevoland.nl/loket/openbare-documenten/Overzicht-openbare-documenten>. De overige categorieën volgen in 2025 waarbij we de fasering van het Rijk volgen, zo ook wat betreft de aansluiting op het landelijke zoekportal (de Woo-index). Zoek en vind-opties zijn vanuit het perspectief van de burger geoptimaliseerd op onze website, die wat de openbaarheidspagina betreft ook geoptimaliseerd is qua structuur. Flevoland is geregistreerd in het Register van Overheidsorganisaties, waarin de zoekfunctie van de landelijke Woo-index (het landelijk zoekportaal) is geïntegreerd; zie (https://organisaties.overheid.nl/woo/14866/Provincie_Flevoland). Via deze Woo-index worden burgers en andere belanghebbenden naar onze webpagina 'Openbare documenten' geleid met de bij hun zoekvraag relevante documenten, hoewel de meesten rechtstreeks onze website bevragen. Deze landelijke Woo-index is overigens nog niet geheel uit-ontwikkeld. De doorontwikkeling van de Woo-index valt onder de verantwoordelijkheid van KOOP (Kenniss- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties), een onderdeel van Logius en vallend onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van BZK).

Het is de ambitie van GS om te komen tot een organisatie die 'Maximaal transparant en maximaal toegankelijk' is, maar wel op een effectieve en efficiënte wijze. Binnen de organisatie is daarom via het spoor 'Ambtelijk vakmanschap' een inhoudelijk kennisprogramma over openbaarmakingsvereisten voorbereid. Dit heeft geresulteerd in de specificaties voor een inmiddels in ontwikkeling zijnde e-learning die in de eerste helft van 2025 aan alle medewerkers aangeboden zal worden.

Tevens is ingezet op de verbetering van de kwaliteit van de GS- nota's (training en opleiding) en afronding van een aanbesteding om tot aanschaf van een nieuwe sjabloongenerator te komen, waarbij de eisen voor openbaarmaking en de ambities vanuit de Woo integraal worden meegenomen. Implementatie start in 2025.

Uitvoering en vooruitblik actieve openbaarmaking

In 2024 is een Koninklijk Besluit vastgesteld voor de eerste fase van actieve openbaarmaking, waaraan provincie Flevoland volledig heeft voldaan. De implementatie hiervan heeft beperkte inzet gevraagd, mede dankzij de bestaande digitale structuren en voorbereidingen die reeds getroffen waren. Voor 2025 wordt echter een aanzienlijke intensivering van de inspanningen verwacht, omdat de eisen voor de tweede fase aanzienlijk uitgebreider zijn. Dit betekent dat er niet alleen aan de verplichtingen moet worden voldaan, maar ook dat er op technisch vlak verdere aanpassingen en verbeteringen noodzakelijk zijn. De provincie bereidt zich hierop actief voor door aanvullende maatregelen en middelen in te zetten om deze complexe uitdaging op een gedegen wijze te adresseren.

IV Jaarrekening

1 Jaarrekening 2024 op hoofdlijnen

1.1 Omvang resultaat

Het rekeningresultaat bedraagt afgerond € 10,6 mln. positief. Hieronder is de opbouw van het resultaat weergegeven.

Opbouw resultaat

Zoals uit onderstaande tabel blijkt zijn de totale lasten € 34,1 mln. lager dan de begrotingsraming na wijziging. Daarnaast is sprake van € 1,9 mln. lagere baten. Tenslotte is € 8,1 mln. meer toegevoegd aan de reserves en is € 13,5 mln. minder onttrokken. Hiermee ligt het resultaat € 10,6 mln. hoger dan geraamd.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
Lasten	227.311	239.707	261.482	227.404	34.078
Baten	-248.341	-232.751	-274.261	-272.372	-1.890
Saldo van lasten en baten	-21.029	6.956	-12.780	-44.967	32.188
Stortingen in reserves	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
Onttrekkingen aan reserves	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
Saldo van reservemutaties	7.954	-6.956	12.780	34.376	-21.596
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-13.075	0	0	-10.592	10.592

x € 1.000

1.2 Analyse resultaat

In het jaarverslag is bij de programmaonderdelen een verschillenanalyse opgenomen met daarin een toelichting op de afwijkingen (> € 0,1 mln.) ten opzichte van de begroting na wijziging. Alle afwijkingen tezamen vormen het resultaat na bestemming van de jaarrekening 2024 en bedraagt totaal afgerond € 10,6 mln. In onderstaande tabel zijn de verschillen per programmaonderdeel opgenomen.

Tabel 1.2: Verschillen per programmaonderdeel

Programmaonderdeel	Verskil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	1.371	495	876
2.1 Landbouw & Visserij	772	7	765
2.2 Natuur	5.380	4.439	941
2.3 Water	1.045	661	384
3.1 Economische ontwikkeling	2.726	2.230	496
3.2 Gebiedsopgaven	2.967	3.248	-281
4.1 Recreatie, toerisme en sport	618	39	579
4.2 Cultuur en erfgoed	1.415	1.310	107
4.3 Vitale samenleving	568	558	10
5.1 Regionale energiestrategie	1.634	1.471	164
5.2 Milieu	987	668	320
5.3 Klimaatakkoord	13	13	0
6.1 Openbaar vervoer	1.527	1.527	0
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	1.131	1.131	0
6.3 Infrastructuur	2.360	2.135	225
7.1 Bestuur	-3	-149	146
7.2 Provinciale Staten	437	169	268
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.937	0	4.937
8.2 Bedrijfsvoering	3.774	1.644	2.128
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	-1.470	0	-1.470
9.1 Reserves	0	0	0
Eindsaldo	32.188	21.596	10.592

Toelichting op verschillen

De belangrijkste oorzaken (effect op rekeningssaldo > € 0,25 mln.) worden hieronder kort toegelicht. Voor een toelichting op de overige verschillen wordt verwezen naar de desbetreffende programmaonderdelen.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap: voordelig saldo € 0,9 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Actualisatie omgevingsvisie en het omgevingsprogramma (€ 0,1 mln.):* Start van de nieuwe omgevingsvisie in 2024 en uitstel van de 'Nota Ruimte' naar 2025. Vanwege de gewenste afstemming tussen de 'Nota Ruimte' en de provinciale Omgevingsvisie is ervoor gekozen om ook voor de Omgevingsvisie meer tijd te nemen. Van het begrote bedrag (€ 0,51 mln.) is ongeveer de helft besteed;
- *Landmeetkundig werk, GIS-ontwikkeling en innovatie, ontwikkeling data-analyse en monitoring (€ 0,3 mln.):*
Onderbesteding door:
 - Verschuiving van kosten voor landmeetkundig werk en GIS-ontwikkeling binnen organisatie, waardoor deze niet volledig zichtbaar zijn binnen de oorspronkelijke begrotingsposten;
 - Begrote bedrag voor inwonerspeiling is gebaseerd op 1-jarig traject, terwijl budget eigenlijk bedoeld was voor drie jaar (verschil van € 0,11 mln.). Enkele geplande activiteiten zijn doorgeschoven naar 2025 of niet uitgevoerd, waardoor een deel van het budget niet is benut.
- *Lelystad Next Level (€ 0,1 mln.):* Afspraken met de gemeente Lelystad over gezamenlijke inzet van procesgeld zijn in 2024 niet tot stand gekomen, maar worden voor 2025 wel verwacht.
- *Omgevingswet (€ 0,1 mln.):* De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Veel uitvoering heeft plaatsgevonden met interne capaciteit. Niet alle geplande activiteiten hebben geleid tot uitgaven.

2.1 Landbouw & Visserij: voordelig saldo € 0,8 mln.

Volgens het coalitieakkoord is definitieve afronding van LMS voorzien in 2025. In het afgelopen jaar is veel gewerkt aan het opstellen van een 'Visie op landbouw' en het vormen van coalities voor het realiseren van de ambities in het landelijk gebied. Door afronding van LMS en veel onduidelijkheid over het 'Transitiefonds' en het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' in 2024 heeft zich een beperkt aantal nieuwe projecten gemeld, waardoor sprake is van onderbesteding.

2.2 Natuur en landelijk gebied: voordelig saldo € 0,9 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Oostvaardersplassen / juridische kosten (€ 0,1 mln.):* Beperkte juridische kosten in 2024. Ook hebben geen onderzoeken plaatsgevonden, waardoor het budget niet volledig is besteed.
- *Flevoland Natuurinclusief / Invasieve exoten (€ 0,3 mln.):* Extra middelen uit het coalitieakkoord (€ 0,25 mln.) voor het beleidsterrein invasieve exoten, die in 2024 niet vielen onder dit financiële kader. Deze middelen zullen in het nieuwe uitvoeringsprogramma vanaf 2026 worden meegenomen, waarmee onder andere de subsidieregeling uitgebreid kan worden.
- *Flevoland Natuurinclusief / Programma Natuur (€ € 0,3 mln.):* In 2024 is een subsidieregeling vermaatschappelijking natuur opgesteld. Door korte aanvraagtermijn was voor organisaties weinig tijd om gebruik te maken van de subsidieregeling en zijn middelen nog beschikbaar.
- *Transitie Landelijk Gebied (-/- € 0,2 mln.):* In 2024 ontvangen specifieke uitkeringen voor provinciale versnellingsgelden transitie landelijk gebied zijn begroot. Echter door een lastige technische uitvoerbaarheid (en gehanteerde bottom-up benadering) zijn deze middelen nog niet besteed. Hierdoor is zowel bij de lasten als de baten een onderbesteding ontstaan. De uitkeringen zijn niet gebonden aan besteding binnen één boekjaar en blijven beschikbaar. Daarnaast is budget overgeheveld in 2024 voor dekking van uitvoeringskosten transitie landelijk gebied ter hoogte van € 0,8 mln.
- *GLB (€ 0,5 mln.):* GS GLB programmering vastgesteld en daarbij de verplichte provinciale co-financiering beschikbaar gesteld. Er zijn in 2024 nog nagenoeg geen GLB-projecten afgewikkeld, waardoor dit budget alleen voor uitvoeringskosten is ingezet en nog niet voor cofinanciering.
- *IBP Vitaal Platteland (-/- € 0,2 mln.):* Voor het 'Interbestuurlijk Programma (IBP) Vitaal Platteland' is een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen, waarmee subsidies zijn verstrekt. De realisatie van deze baten en lasten is afhankelijk van de voortgang gerapporteerd door de subsidieontvangers, wat in 2024 minder geweest dan provinciaal is begroot.

2.3 Water: voordelig saldo € 0,4 mln.

In 2024 zijn acties uit het Flevolandse 'Waterprogramma' uitgevoerd. Door personeelstekort en het stopzetten van het Transitiefonds zijn niet alle voorziene resultaten behaald en is sprake van onderbesteding (€ 0,1 mln.). Daarnaast is sprake van een voordeel van € 0,1 mln. door de financiële bijdrage van gemeenten en het waterschap aan de subsidieregeling voor klimaatadaptieve en biodiverse maatregelen, welke niet in de begroting was opgenomen.

3.1 Economische ontwikkeling: voordelig saldo € 0,5 mln.

Als uitwerking van de Omgevingsvisie zijn de doelen en activiteiten van de opgave 'Circulaire economie' vastgesteld tot en met 2024, welke incidenteel zijn gedekt ten laste van het begrotingssaldo. In 2024 is sprake van een lagere besteding van € 0,5 mln., voornamelijk ontstaan door uit voorgaande jaren doorgeschoven, maar niet bestede middelen. Nu het beleidskader is afgelopen, de geplande activiteiten niet allemaal zijn uitgevoerd en het thema 'Circulaire economie' is opgenomen als onderdeel van de lijn 'Toekomstbestendig bedrijfsleven' van het 'Economisch programma', vallen de niet bestede middelen vrij ten gunste van het rekeningssaldo. Verder is er een aantal EU-projecten afgewikkeld waarin de provincie ook partner was en waarvoor een EU-bijdrage is ontvangen.

3.2 Gebiedsopgaven: nadelig saldo € 0,3 mln.

Eind 2024 is Flevokust Haven weer getaxeerd. De marktwaarde is iets gedaald ten opzichte van 2023, waardoor meer is afschreven in 2024 dan begroot (€ 0,3 mln.). Daarnaast waren de baten voor verhuur terreinen Flevokust Haven voorzichtig begroot door het niet volledig aanwezig zijn van doorlopende huurcontracten. Door het afsluiten van een nieuwe huurovereenkomst voor een deel van het terrein in 2024 zijn de baten hoger uitgekomen (€ 0,3 mln.). Daarnaast zijn in 2024 geen grote ontwikkelingen geweest waarvoor het budget overige procesgelden gebiedsontwikkeling moest worden ingezet.

4.1 Recreatie, toerisme en sport: voordelig saldo: € 0,6 mln.

De afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- *Stimuleren waterrecreatie (voordelig saldo € 0,1 mln.):* Het budget voor stimuleren waterrecreatie is niet volledig ingezet, doordat er vanuit de regio zuidelijk IJsselmeergebied geen gezamenlijke projecten waren waar financiële middelen voor benodigd waren.

- *Gebiedsbranding (voordelig saldo € 0,1 mln.):* De uitvoeringsagenda van het Brandteam Flevoland is als het gevolg van diverse organisatorische belemmeringen pas halverwege het jaar operationeel geworden en is het budget niet tot volledige benutting gekomen.
- *Afwikkelingsverschillen (voordelig saldo € 0,1 mln.):* In 2024 is een drietal subsidies over eerdere jaren (voor uitvoering van jaarplan branding 2023 en twee projecten vanuit nadere regels Vergroten belevingswaarde) lager vastgesteld vanwege het niet volledig uitvoeren van de prestaties.

5.2 Milieu: voordelig saldo € 0,3 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Omgevingsdiensten (€ 0,1 mln.):* De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) besteedde minder uren dan begroot. Het verschil tussen de betaalde voorschotten en de voorlopige afrekening is als vordering opgenomen.
- *Brede bodemtaken (€ 0,1 mln.):* Het Rijk heeft een specifieke uitkering verstrekt ter ondersteuning bij het afronden van bodemsaneringstaken en het signaleren en aanpakken van nieuwe bodemkwaliteitsopgaven. Daarnaast fungeert de provincie als penvoerder voor het programma 'Regionaal Schakelpunt Flevoland' namens de zes gemeenten, die hier financieel aan bijdragen. Deze middelen waren in 2024 niet geraamd.
- *Specifieke Uitkering Meetstation (€ 0,1 mln.):* In 2024 is het luchtmeetstation, 'Ankerstation Almere' gerealiseerd en maakt deel uit van het landelijke meetnet luchtkwaliteit van het RIVM. Het Rijk heeft hiervoor een specifieke uitkering verstrekt. Deze middelen waren in 2024 niet geraamd.

7.2 Provinciale Staten: voordelig saldo € 0,3 mln.

De onder 'Overige kleine verschillen' hierboven gepresenteerde begrotingsonderschrijding van € 0,27 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine begrotingsafwijkingen, waarvan de grootste slechts € 0,05 mln. is. Een specificatie van de totale afwijking van de begroting is terug te vinden in de Productenrealisatie 2024. Dit budgettaire voordeel komt ten gunste van het rekeningsaldo.

8.2 Bedrijfsvoering: voordelig saldo € 2,1 mln.

Het voordelig rekeningsaldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Voorziening HR (-/- € 0,3 mln.):* Jaarlijks worden, bij de opmaak van de jaarrekening, bedragen toegevoegd in danwel aangewend aan de voorziening spaarverlof en voorziening vitaliteitsverlof.
- *Capaciteitsbeheer (€ 0,1 mln.):* Door de gespannen arbeidsmarkt is niet gelukt om de totale geraamde formatie voor 2024 in te vullen. Daardoor zijn de salarislasten lager ten opzichte van de begroting. De lasten voor tijdelijke inhuur zijn grotendeels gedekt uit de onderbezetting en overige bestaande financiële middelen (zoals de egaliseringsreserve 'Personeel'). Per saldo is het financiële effect positief. Ook een stijging van het aantal specifieke uitkeringen, die ook (deels) zijn bedoeld voor de dekking van de capaciteitskosten, versterkt dat effect.
- *Vrijval stelposten en vertrekregeling (-/- € 0,3 mln.):* Binnen de bedrijfsvoering zijn in 2024 een aantal stelposten ter dekking van diverse lasten opgenomen. Deze zijn grotendeels benut. De stelpost 'Friciekosten' (€ 0,3 mln.) is feitelijk wel besteed via budget 'Vertrekregeling'.
- *Adviezen en Media (€ 0,4 mln.):* Door voldoende budgettaire dekking binnen het reguliere communicatiebudget is er sprake van een lagere besteding (€ 0,15 mln.) op de beschikbaar gestelde middelen voor het gebruik van multimedia in beeldvormende (PS)vergaderingen. Door efficiënte inzet van bestaande middelen en mensen, heeft dit niet geleid tot volledige besteding van hetgeen geraamd. Daarnaast waren er in boekjaar 2024 relatief weinig financiële adviezen en fiscale vraagstukken, welke niet met de interne kennis en eigen medewerkers konden worden opgelost. Dit heeft op dit onderdeel geleid tot een onderbesteding van € 0,14 mln. en is het budget voor doorontwikkeling en intranet niet volledig benut.
- *Facilitaire lasten (€ 0,3 mln.):* Onder ander de lasten van uitbestede diensten (€ 0,142 mln.) zijn lager dan begroot. Daarnaast sprake van lagere onderhoudslasten Batavialand (€ 0,05 mln.) in afwachting van het liggende Statenbesluit (2025) voor de doorontwikkeling en een onderbesteding bij gas, water en elektriciteit (€ 0,08 mln.) door een lager tarief dan geraamd. Het totaal van deze posten bedraagt ongeveer € 0,3 mln.
- *Doorbelasting overhead (€ 1,5 mln.):* Dit betreft de doorbelasting van de lasten samenhangend met de overhead naar programmaonderdeel 8.3.

Voor een nadere toelichting op de bedrijfsvoeringsactiviteiten wordt verwezen naar onderdeel II Programmaverantwoording, paragraaf 5.3 Bedrijfsvoering.

8.3 Overhead: nadelig saldo € 1,5 mln.

In deze jaarstukken zijn de lasten van overhead afzonderlijk weergegeven, om te voldoen aan de voorschriften. Deze weergave leidt niet tot financiële effecten, omdat het om een verschuiving gaat van een

deel van de kosten voor 'bedrijfsvoering' (programmaonderdeel 8.2) naar het onderdeel 'overhead' (programmaonderdeel 8.3).

1.3 Financiële kengetallen

Voor de financiële kengetallen en een toelichting daarop wordt verwezen naar [paragraaf '2.7 Financiële kengetallen' van de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'](#).

2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening

2.1 Detaillering baten en lasten per programma

Onderstaande tabellen geven per programma de lasten, baten en saldi voor het jaar 2024 weer. De programma's zijn onderverdeeld naar programmaonderdelen, een specificatie hiervan vindt u terug in het programmaplan.

Tabel 2.1: Lasten per programma

Lasten per programma	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	9.951	11.001	13.603	12.244	1.359
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	34.057	28.052	32.039	22.222	9.817
3 Bloeiende economie	9.041	13.032	16.141	10.318	5.823
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	11.069	12.869	15.022	12.326	2.695
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	13.771	13.452	14.669	11.288	3.382
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	78.277	78.904	84.278	79.756	4.522
7 Eigentijds bestuur	5.994	5.671	6.972	6.503	469
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	65.150	76.726	78.758	72.748	6.010
Lasten	227.311	239.707	261.482	227.404	34.078
Stortingen in reserves	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
Lasten inclusief toevoegingen reserves	291.474	272.740	332.056	306.041	26.015

x € 1.000

Tabel 2.2: Baten per programma

Baten per programma	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-1.394	-832	-2.125	-2.137	12
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-10.371	-7.034	-7.148	-4.527	-2.621
3 Bloeiende economie	-3.396	-953	-1.819	-1.689	-130
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-551	-372	-652	-558	-94
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-2.876	-3.271	-3.555	-2.807	-747
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	-12.028	-2.810	-2.860	-3.356	496
7 Eigentijds bestuur	-212	-27	-447	-412	-35
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-217.512	-217.451	-255.655	-256.885	1.231
Baten	-248.341	-232.751	-274.261	-272.372	-1.890
Onttrekkingen aan reserves	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
Baten inclusief toevoegingen reserves	-304.550	-272.740	-332.056	-316.633	-15.423

x € 1.000

Tabel 2.3: Saldo van baten en lasten per programma

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	8.557	10.169	11.478	10.107	1.371
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	23.686	21.018	24.891	17.694	7.196
3 Bloeiende economie	5.645	12.079	14.322	8.629	5.693
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	10.518	12.497	14.369	11.768	2.601
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	10.895	10.181	11.115	8.480	2.635
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	66.249	76.094	81.418	76.400	5.018
7 Eigentijds bestuur	5.783	5.644	6.525	6.091	434
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-152.363	-140.725	-176.897	-184.137	7.240
Saldo lasten en baten	-21.029	6.956	-12.780	-44.967	32.188
Stortingen in reserves	64.164	33.033	70.574	78.637	-8.063
Onttrekkingen aan reserves	-56.209	-39.989	-57.795	-44.261	-13.533
Gerealiseerd resultaat (=overschot)	-13.075	0	0	-10.592	10.592

x € 1.000

2.2 Specificatie diverse baten en lasten

A. Algemene dekkingsmiddelen

Conform de voorschriften van het BBV volgt hieronder een specificatie van de algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 2.4: Algemene dekkingsmiddelen (baten)

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Vershil
a. Provinciefonds	-161.915	-172.821	-203.293	-205.482	2.188
b. Opcenten MRB	-49.043	-40.400	-42.350	-43.494	1.144
c. Dividend	-351	-303	-409	-345	-63
d. Rente	-2.252	-42	-3.542	-4.005	463
e. Vrijval voorziening	0	0	0	0	0
Totaal	-213.562	-213.567	-249.595	-253.327	3.733

x €1.000

Tabel 2.5: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: dividend

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
Dividend BNG	-188	-100	-100	-163	0
Dividend Afvalzorg	-125	-150	-150	-106	-44
Dividend Aliander	-38	-37	-37	-76	-4
Dividend Publiek Belang	0	-3	-3	0	-3
Dividend Vitens	0	-12	-12	0	-12
Dividend Attero	0	-2	-2	0	-2
Afwikkelingsverschillen	0	0	0	0	0
Totaal dividend	-351	-303	-303	-345	-63

x € 1.000

Tabel 2.6: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: rente

	Rekening 2023	Begroting 2024 ontwerp	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil
Rente provincie	-2.236	-34	-3.534	-3.925	392
Overige rentebaten	-17	-9	-9	-80	71
Totaal	-2.253	-42	-3.542	-4.006	463

x €1.000

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting na wijziging en de Jaarrekening 2024 wordt verwezen naar de toelichting op de middelen in onderdeel II Programmaverantwoording bij programmaonderdeel '8.1 Algemene dekkingsmiddelen'.

B. Kosten van overhead

Provincie Flevoland verantwoordt alle apparaatskosten (personeel en materieel) op het programmaonderdeel '8.2 Bedrijfsvoering'. Overhead betreft de totale apparaatskosten na aftrek van het personeel dat direct aan de taakvelden moet worden toegerekend. De provincie hanteert hiervoor de door de commissie BBV vastgestelde definitie. De kosten voor de overhead zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 2.7: Specificatie kosten van personele- en materiële overhead

	Rekening 2023	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Totaal personeel en organisatie (8.2.1)	50.245	57.544	57.165
Af: direct personeel	-27.608	-33.070	-30.542
Saldo personeel en organisatie indirect	22.638	24.474	26.624
Financiën, communicatie en juridische zaken (product 8.2.2)	781	2.079	797
Bestuurlijke samenwerking (product 7.1.2)	72	86	74
Facilitaire zaken (product 8.2.3)	4.494	4.864	4.757
Informatievoorziening (product 8.2.4)	5.556	6.189	6.391
Totale kosten overhead	33.540	37.692	38.643

x € 1.000

De overhead is in bovenstaand overzicht gesaldeerd weergegeven. De lasten en baten overhead zijn afzonderlijk gepresenteerd in de jaarrekening onder de taakvelden (bijlage 2 van de jaarrekening). Uit de verhouding tussen ingezet personeel op directe taken en op (indirecte) ondersteunende taken, volgens de definities van het BBV, is de verhouding voor personele overhead berekend (tabel 2.8). De verhouding ligt met afgerond 42% in lijn met de Programmabegroting 2024 en volgende jaren.

Tabel 2.8: Specificatie verhouding direct personeel vs. indirect personeel

	Rekening 2023	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Personele lasten indirect (ondersteunend) personeel	20.283	23.474	22.035
Personele lasten direct personeel	27.608	33.070	30.542
Personele overhead in %	42%	42%	42%

x € 1.000

C. Heffing vennootschapsbelasting

Voor zover de provincie ondernemersactiviteiten verricht is de provincie vennootschapsbelastingplichtig. Dit betreft vooralsnog enkel de activiteiten in de verbonden partij Airport Garden City C.V. De aanslagen / beschikkingen over de jaren tot en met 2022 zijn inmiddels definitief. De aangifte 2023 zal in de eerste helft van 2025 worden ingediend.

Ultimo 2022 was sprake van een met toekomstige jaren te verrekenen verlies van € 0,65 mln. Rekening houdend met deze compensabele verliezen uit voorgaande jaren is de verwachting dat over de jaren 2023 en 2024 geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

D. Incidentele lasten en baten

Op basis van de voorschriften van het BBV is hieronder een tabel opgenomen waarin per programma de incidentele en structurele baten en lasten zijn weergegeven. Op basis van deze gegevens, welke in bijlage 3 van deze jaarstukken verder worden gespecificeerd, kan worden geconcludeerd dat er in 2024 sprake is van een materieel structureel evenwicht, aangezien de totale structurele baten hoger liggen dan de totale structurele lasten. Het kengetal structurele exploitatieruimte, welke is opgenomen onder 2.7 Financiële kengetallen BBV (paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'), is gebaseerd op onderstaande verdeling van baten en lasten.

Tabel 2.9: Incidentele en structurele lasten en baten

	Incidenteel 2024	Structureel 2024	Totaal 2024
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	3.364	8.879	12.244
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	5.989	16.233	22.222
3 Bloeiende economie	3.495	6.823	10.318
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	2.521	9.805	12.326
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	3.445	7.842	11.288
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	7.546	72.210	79.756
7 Eigentijds bestuur	234	6.269	6.503
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	377	72.372	72.748
Totaal lasten	26.971	200.433	227.404
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-2.038	-98	-2.137
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-2.981	-1.546	-4.527
3 Bloeiende economie	-374	-1.315	-1.689
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-515	-43	-558
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-2.037	-770	-2.807
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	0	-3.356	-3.356
7 Eigentijds bestuur	-346	-66	-412
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-15.506	-241.379	-256.885
Totaal baten	-23.797	-248.574	-272.372
Totaal saldo van lasten en baten	3.174	-48.141	-44.967
Saldo van stortingen en onttrekkingen reserves	22.734	11.642	34.376
Geraamd resultaat	25.908	-36.499	-10.592

E. EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De Rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. De afspraak is gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor het jaar 2024 totaal 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedraagt. Het aandeel van de provincies hierin is vastgesteld op 0,1%. Per provincie zijn individuele referentiewaarden bepaald. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor provincie Flevoland bedraagt de referentiewaarde in 2024 - € 36,1 mln.

Tabel 2.10: Bijdrage aan EMU-saldo in 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024 boekwerk*	Rekening 2024	Begroting 2025
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	21.029	-6.956	44.967	-8.698
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.716	9.395	7.851	10.314
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	15.997	12.399	14.202	12.895
- investeringen vaste activa	-40.798	-27.253	-34.269	-35.204
+ bijdragen van derden in investeringen	14.609	47	24.198	0
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-13.278	-12.599	-9.683	-7.893
Bijdrage aan EMU saldo (- =tekortverhogend)	3.275	-24.967	47.266	-28.586

*de berekening van het EMU-saldo wordt tussentijds niet bijgesteld

x € 1.000

Het EMU-saldo is € 47,3 mln. en daarmee hoger dan in de ontwerpbegroting 2024 werd voorzien. In 2024 hebben diverse begrotingswijzigingen plaatsgevonden die op het EMU-saldo van invloed zijn geweest.

Het grootste verschil (ten opzichte van de ontwerpbegroting 2024) zit in het groter aantal ontvangen doel- en decentralisatieuitkeringen. Voor een nadere toelichting op deze projecten wordt verwezen naar de toelichting op de balans (tabel 3.23).

F. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen en taakveldenoverzicht

Op grond van de voorschriften van het BBV bestaat de jaarrekening tevens uit de volgende bijlagen:

- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ('SiSa-bijlage').

Deze bijlagen zijn opgenomen als respectievelijk bijlage 2 en 4 in deze jaarstukken.

2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Binnen deze wet wordt de bezoldiging van topfunctionarissen genormeerd. De wet geeft specifiek aan wie bij het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen als topfunctionaris wordt aangemerkt en onder de WNT valt. Voor provincie Flevoland zijn dit de secretaris en de griffier. Politieke ambtsdragers

vallen niet onder deze wet. De salarissen van andere functionarissen van de provincie moeten ook openbaar gemaakt worden, indien zij de norm overschrijden.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op provincie Flevoland van toepassing zijnde regelgeving in 2024:

- wet normering topinkomens;
- uitvoeringsbesluit WNT;
- uitvoeringsregeling WNT;
- controleprotocol WNT 2024;
- beleidsregels WNT 2024.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor provincie Flevoland is € 233.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Er is geen sprake van onverschuldigde betalingen aan topfunctionarissen.

Tabel 2.11: Topfunctionarissen Provincie Flevoland

	D.J. Tijd	A. Kost
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2024		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	181.715	133.939
Beloningen betaalbaar op termijn	23.919	20.222
<i>Subtotaal bezoldiging</i>	<i>205.633</i>	<i>154.161</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2024	205.633	154.161
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2023 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2023	170.724	121.783
Beloningen betaalbaar op termijn	22.446	21.174
Totaal bezoldiging 2023	193.170	142.958

x € 1

Toeziethoudende topfunctionarissen

De provincie kent geen toezichhoudend orgaan zoals bedoeld in de WNT. Deze categorie is derhalve niet van toepassing.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er hebben in 2024 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen plaatsgevonden.

Bezoldiging of ontsluitkering niet-topfunctionarissen

In 2024 hebben ontsluitkeringen aan niet-topfunctionarissen plaatsgevonden. In 2024 waren geen niet-topfunctionarissen waarvan de bezoldigingsgegevens op grond van de WNT gepubliceerd zouden moeten worden.

3 Balans (incl. toelichting)

Tabel 3.1: Balans

Activa	2024 31 dec.	2023 31 dec.	Passiva	2024 31 dec.	2023 31 dec.
<u>Immateriële vaste activa</u>	0	0	<u>Eigen vermogen</u>		
			Algemene reserve	38.348	26.063
<u>Materiële vaste activa</u>			- Bestemmingsreserves	340.090	304.924
- Investerings met economisch nut	24.416	25.824	- Gerealiseerd resultaat	10.592	13.075
- Investerings met maatschappelijk nut	262.620	258.993	- Totaal eigen vermogen	389.030	344.062
Totaal materiële vaste activa	287.036	284.817	<u>Vreemd vermogen</u>		
<u>Financiële vaste activa</u>			Voorzieningen	31.564	27.043
Kapitaalverstrekkingen aan:					
- Deelnemingen	12.127	12.127			
- Overige verbonden partijen	1.000	1.000			
Leningen aan:					
- Openbare lichamen (art. 1a wet Fido)	2.800	5.100			
- Deelnemingen	277	277			
- Overige verbonden partijen	8.582	7.320			
Overige langlopende leningen	27	27			
Totaal financiële vaste activa	24.813	25.851	Totaal vaste passiva	420.594	371.105
Totaal vaste activa	311.849	310.668	<u>Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar</u>		
<u>Uitzettingen looptijd < 1 jaar</u>			Overige schulden	9.080	16.661
- Vorderingen op openbare lichamen	20.308	23.980	-		
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0	<u>Overlopende passiva</u>		
- Rekening-courant verhouding Rijk	164.275	89.378	Transitorische verplichtingen	26.337	24.601
- Overige vorderingen	2.592	1.219	- Vooruit ontvangen doeluitkeringen	57.593	33.237
Totaal uitzettingen	187.175	114.577	- Overige vooruit ontvangen bedragen	6.774	1.085
<u>Liquide middelen (kas- en banksaldi)</u>	251	251	- Totaal overlopende passiva	90.704	58.924
<u>Overlopende activa</u>					
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen	20	306			
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	21.082	20.887			
- Totaal vlottende activa	208.528	136.021	Totaal vlottende passiva	99.784	75.585
Totaal activa	520.378	446.690	Totaal passiva	520.378	446.690
			Gewaarborgde geldleningen	0	60

x € 1.000

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. In de volgende paragrafen is de toelichting op de balans opgenomen.

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waarderingsgrondslagen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2024'.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De algemene grondslag voor de waardering van activa, alsmede voor de resultaatbepaling, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

In de kolom 'Begroting 2024 Ontwerp' in de diverse tabellen van deze jaarstukken zijn zowel de baten en lasten vanuit de Programmabegroting 2024 (vastgesteld in de Statenvergadering van 8 november 2023).

Toerekening subsidielasten

Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte boekjaar- en exploitatiesubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend waarop de subsidiebeschikking betrekking heeft, tenzij de subsidieontvanger een afwijkend boekjaar kent en de in de subsidiebeschikking genoemde periode het boekjaar van de provincie overstijgt. In dat geval wordt de subsidielast naar rato over de verschillende boekjaren verdeeld.

Verstreckte meerjarige projectsubsidies

Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies – boven een door PS vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit grensbedrag bedraagt € 0,025 mln. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. Het nieuwe stelsel is redelijk in lijn met het stelsel dat tot en met voorgaand jaar door provincie Flevoland werd toegepast, deze stelselwijziging heeft daarmee een beperkte financiële impact. Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,025 mln. wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan € 0,125 mln. aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten. Bij subsidies tussen de € 0,025 mln. en de € 0,125 mln. wordt geen financiële voortgangsrapportage gevraagd, hier dient de subsidieontvanger significante verschillen te melden. Onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, voor zover de verstrekte meerjarige

projectsubsidies nog niet als last in het boekjaar zijn verantwoord, de resterende verplichtingen uit hoofde van de verstrekte meerjarige projectsubsidies toegelicht.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel; voor verstrekte meerjarige projectsubsidies voor 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast.

Verbonden partijen

Organisaties die volgens de definitie van het BBV kwalificeren als verbonden partij zijn opgenomen en toegelicht in paragraaf 6 'Verbonden partijen'. Overeenkomstig de voorschriften van het BBV worden deze verbonden partijen niet geconsolideerd in de jaarrekening van de provincie.

Toerekening provinciefonds

De bate inzake het provinciefonds wordt toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking heeft. Op grond hiervan wordt in de jaarrekening van jaar t de provinciefondsuitkering opgenomen overeenkomstig de in jaar t laatst gepubliceerde circulaire, te weten de decemercirculaire van jaar t.

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Normenkader

Om te kunnen bepalen of de provincie financieel rechtmatig handelt, hebben PS op 26 februari 2025 het 'Normenkader rechtmatigheid 2024' vastgesteld. Het Normenkader betreft een inventarisatie van alle voor de financiële rechtmatigheid van belang zijnde externe en interne wet- en regelgeving. Hierbij gaat het zowel om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen als eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door PS. Maar ook andere besluiten van PS met een kaderstellend karakter en die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, zijn een verplicht onderdeel van het normenkader (begroting, PS besluiten over investeringsvoorstellen, beleidsnota's).

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa van derden: deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de gestelde voorwaarde moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven.

Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie als incidentele baten of lasten verantwoord. Investerings < € 0,05 mln. worden niet geactiveerd.

Tabel 3.2: Materiële vaste activa

	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	40
Gebouwen*	30
Grote motorvoertuigen	30
Technische installaties bedrijfsgebouwen, overige motorvoertuigen	15
Kantoormeubilair, veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen	10
Kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en – programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen	4
Servers	4

*Mocht sprake zijn van erfpacht, dan is afschrijvingsduur aangepast naar erfpachtperiode.

In 2021 is de aangepaste financiële verordening vastgesteld, waarbij afschrijvingstermijnen van kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en –programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen zijn aangepast van 5 naar 4 jaar en de afschrijvingstermijn van servers van 3 naar 4 jaar. Dit heeft in 2021 geleid tot verschillen ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.

Binnen provincie Flevoland zijn geen investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Deze categorie is dan ook niet opgenomen in de balans.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven.

Tabel 3.3: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	Afschrijvingstermijn in jaren
Verhardingen en kunstwerken	40
Overige investeringen in de openbare ruimte	20

Financiële vaste activa

Binnen de financiële vaste activa zijn de volgende categorieën te onderscheiden:

- deelnemingen (participaties in het aandelenkapitaal van vennootschappen): deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Tot dusver is een afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld;
- kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende leningen: deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode).

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste passiva (reserves en voorzieningen)

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzondering hierop is de pensioenvoorziening voor (oud) gedeputeerden (APPA); deze is berekend op basis van recente actuariële grondslagen zoals toegelicht in bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen'. Per 31 december 2020 is de berekening van de pensioenvoorziening gewijzigd naar de berekeningswijze van de uitvoeringsinstantie APG. Daarmee worden andere uitgangspunten gehanteerd dan in voorgaande jaren (op basis van de zogenaamde 'FTK-grondslagen').

Aan de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen (tegen nominale waarde).

3.2 Toelichting op de balans (activa)

3.2.1 Materiële vaste activa

Tabel 3.4: Onderdelen materiële vaste activa

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Investerings met economisch nut	24.416	25.824
Investerings met maatschappelijk nut	262.620	258.993
Totaal	287.036	284.817

x € 1.000

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut is in onderstaande tabel uiteengezet.

Tabel 3.5: Boekwaarde investeringen met een economisch nut en met maatschappelijk nut

	Boekwaarde per 1 januari 2024	Reclass	Vermeerderingen	Verminderingen en herwaarderingen	Bijdragen derden	Afschrijving 2024	Boekwaarde per 31 december 2024
1. Investerings met economisch nut							
Bedrijfsgebouwen:							
a. Provinciehuis	5.867	0	0	0	0	-656	5.211
b. Proeflokaal	3.252	0	0	0	0	-116	3.136
c. Nieuwland Erfgoedcentrum	2.618	0	0	0	0	-11	2.607
d. Steunpunten	667	0	0	0	0	-50	617
Gronden en terreinen*	14.572		0	0	0	-416	14.156
voorziening gronden en terreinen	-5.268	0	0	0	0	251	-5.017
Machines, apparaten en installaties	3.992	0	718	-233	0	-893	3.583
Overige materiële vaste activa	125	0	11	0	0	-13	123
Totaal investeringen met economisch nut	25.824	0	729	-233	0	-1.905	24.416
2. Investerings met maatschappelijk nut							
Gronden en terreinen	2.118	-2.114	6.308	0	0	0	6.311
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	256.875	2.114	27.465	0	-24.198	-5.947	256.309
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	258.993	0	33.773	0	-24.198	-5.947	262.620
Totaal materiële vaste activa	284.817	0	34.502	-233	-24.198	-7.851	287.036

x € 1.000

Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven

In de materiële vaste activa is een beperkt aantal gronden opgenomen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Dit betreft voornamelijk grond langs provinciale wegen die in erfpacht zijn uitgegeven aan pompstationhouders en ondergrond van de gesloten stortplaats Friese Pad. Dit betreft in totaal circa 50,84 hectare grond met een totale boekwaarde van circa € 0,1 mln. Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. De totale erfpachtopbrengst van deze grond bedraagt jaarlijks circa € 0,05 mln.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit diende op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) lager is dan de boekwaarde van de investering is er een voorziening voor de duurzame waardevermindering opgenomen. Conform de verslaggevingsvoorschriften is deze voorziening gesaldeerd met de boekwaarde van de activa. In 2024 heeft er een nieuwe taxatie plaats gevonden, welke heeft geleid tot een vrijval van de voorziening 'Duurzame waardevermindering Flevokust Haven' van € 0,3 mln.

Afschrijvingen 2024

De afschrijvingen over 2024 bedragen circa € 7,9 mln. Verder heeft er in 2024 een afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden voor totaal 0,2 mln.

Tabel 3.6: Geactiveerde investeringsuitgaven 2024

	Vermeerderingen 2024	Bijdragen derden 2024	Netto investeringsen
Gronen en terreinen			
Landelijk gebied	6.308	0	6.308
Totaal gronden en terreinen	6.308	0	6.308
Grond- weg en waterbouwkundige werken			
Bruggen en sluizen	2.373	0	2.373
Hogering	1.059	-23.467	-22.408
Urkervaart	1.697	0	1.697
Ledarmatuur openbare verlichting	1.472	0	1.472
Marknesser- en Urkerweg fietspaden	1.289	0	1.289
Larserpad en Futenweg	2.883	0	2.883
Laan van Nieuwland	4.567	0	4.567
Droogteschade	1.553	0	1.553
Urkerweg rotonde	1.118	0	1.118
Oosterringweg fietspad	1.937	0	1.937
Overige	7.517	-731	6.786
Totaal grond- weg en waterbouwkundige werken	27.465	-24.198	3.267
Investeringsen met economisch nut			
Overige investeringen	729	0	729
Totaal investeringen met economisch nut	729	0	729
Totaal	34.502	-24.198	10.304

x € 1.000

3.2.2 Financiële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloop van de financiële vaste activa in het jaar 2024 weergegeven.

Tabel 3.7: Verloop financiële vaste activa in 2024

	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen (a)	12.127	0	0	12.127
- overige verbonden partijen (b)	1.000	0	0	1.000
Leningen aan:				
- openbare lichamen - art. 1a Wet Fido (c)	5.100	0	-2.300	2.800
- deelnemingen	277	0	0	277
- overige verbonden partijen (d)	10.095	1.600	0	11.695
- voorziening 'Oninbare leningen' (d)	-2.775	-338	0	-3.113
Overige langlopende leningen (e)	27	0	0	27
Totaal financiële vaste activa	25.851	1.262	-2.300	24.813

x € 1.000

In onderstaande tabellen worden de diverse posten gespecificeerd.

Tabel 3.8: Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

a. Deelnemingen (aandelen)	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Alliander	201	0	0	201
Vitens N.V.	250	0	0	250
BV Afvalzorg Deponie	4	0	0	4
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V.	113	0	0	113
OMALA N.V.	25	0	0	25
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	572	0	0	572
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	0	0	0	0
Sport Service Flevoland BV	162	0	0	162
Visit Flevoland BV	100	0	0	100
Groiefonds Flevoland BV	10.700	0	0	10.700
Totaal deelnemingen	12.127	0	0	12.127

x € 1.000

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.

Tegen een verkrijgingsprijs van € 1 (-zeer lage- registratiewaarde in duizendtallen is afgerond € 0) heeft de provincie op 5 april 2018 een aandeel in het TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. verkregen dat zij per ultimo 2024 nog bezit. Zij is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit.

Sport Service Flevoland B.V.

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op het gebied van sportactiviteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Sportservice Flevoland. De kapitaalstorting van € 0,2 mln. heeft in 2019 in twee tranches plaatsgevonden.

Visit Flevoland B.V.

Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Visit Flevoland BV. De kapitaalstorting van € 0,1 mln. heeft in 2019 plaatsgevonden.

Groiefonds Flevoland B.V.

Op 18 maart 2021 is Groiefonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaatsgevonden bij de oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders volgestort. In december 2023 heeft door beide aandeelhouders een tweede kapitaalstorting

van € 8 mln. op het initiële fondsvermogen plaatsgevonden. De Nederlandse Staat en provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit.

Tabel 3.9: Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

b. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Airport Garden City C.V.	1.000	0	0	1.000
Totaal deelnemingen	1.000	0	0	1.000

x € 1.000

Tabel 3.10: Leningen aan openbare lichamen

c. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Lening u/g Gemeente Heemskerk	1.400	0	-700	700
Lening u/g Gemeente Veenendaal	2.200	0	-1.100	1.100
Lening u/g Gemeente Meierijstad	1.500	0	-500	1.000
Totaal leningen openbare lichamen	5.100	0	-2.300	2.800

x € 1.000

Er zijn in 2024 geen nieuwe leningen verstrekt aan openbare lichamen. Voor de bestaande leningen hebben de aflossingen conform het reguliere aflossingsschema plaatsgevonden.

Tabel 3.11: Leningen aan deelnemingen

d. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Hybride obligatielening Alliander	277	0	0	277
Totaal leningen openbare lichamen	277	0	0	277

x € 1.000

Alliander N.V. is een verbonden partij van de provincie. Op 25 november 2021 is besloten om deel te nemen in de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening ter versterking van de kapitaalstructuur van deze entiteit om de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven. Dit voor een bedrag naar rato van Flevolands aandelenbezit op 31 december 2020, te weten € 0,3 mln. (0,05%). Op 15 december 2021 heeft de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening plaatsgevonden.

Tabel 3.12: Leningen aan overige verbonden partijen

e. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Airport Garden City C.V.	1.600	0	0	1.600
Stichting DE-on	8.495	1.600	0	10.095
Voorziening 'Oninbare leningen'	-2.775	-338	0	-3.113
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	7.320	1.262	0	8.582

x € 1.000

In 2021 zijn twee leningen verstrekt aan Airport Garden City C.V. (100% dochter van deelneming OMALA N.V.). Dit betroffen een lening van € 0,6 mln. (in oktober) en een lening van € 1,0 mln. (in december). In 2024 zijn deze leningen verlengd. Deze leningen zijn verstrekt op basis van de financieringsafspraken in de samenwerkingsovereenkomst met OMALA.

De lening aan EEF (FVA) wordt deels voorzien, gelijk aan het saldo van het negatieve eigen vermogen per ultimo 2024 en het verwachte rekeningresultaat voor 2025. Op basis hiervan is de voorziening voor oninbare

leningen in 2024 met € 0,3 mln. verhoogd, ten laste van het oormerk 'Achtervang lening DE-on' binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'.

Tabel 3.13: Overige langlopende geldleningen

f. Overige langlopende leningen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Lening Kredietbank Nederland MKB	27	0	0	27
Totaal	27	0	0	27

x € 1.000

Op 20 mei 2014 hebben PS besloten maximaal € 2,0 mln. beschikbaar te stellen aan Stichting Kredietbank Nederland ten behoeve van het 'MKB Doorstartfonds Flevoland'. Hiervan is € 0,4 mln. daadwerkelijk verstrekt. De overeenkomst kent een looptijd van tien jaar, maar met ingang van 1 juli 2019 mogen er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt. Er hebben in 2024 geen mutaties plaatsgevonden.

Op 22 april 2020 hebben PS besloten geen wensen en bedenkingen te uiten bij de continuering van het MKB Doorstartfonds, waarbij een kredietfaciliteit van maximaal € 0,65 mln. beschikbaar zal worden gesteld voor de periode tot 1 juni 2030. Van de beschikbaar gestelde faciliteit heeft de stichting nog geen gebruik gemaakt. De in 2020 gesloten overeenkomst van geldlening kent een looptijd tot 1 juni 2030, waarbij in de eerste vijf jaar geldleningen uit het fonds kunnen worden verstrekt.

3.2.3 Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 3.14: Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Vorderingen op openbare lichamen	20.308	23.980
Rekening-courant verhouding Rijk	164.275	89.378
Overige vorderingen	2.643	1.409
Af: voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen	-51	-190
Totaal	187.175	114.577

x € 1.000

Vorderingen op openbare lichamen

Deze balanspost bestaat grotendeels uit de nog te ontvangen omzetbelasting uit het btw-compensatiefonds over 2024 (€ 18,5 mln.). Daarnaast zijn hieronder ook verantwoord de nog te ontvangen bedragen van medeoverheden, bijvoorbeeld gemeentelijke cofinanciering of terugvordering van te veel betaalde subsidies.

Rekening-courant verhouding met het Rijk

Door de invoering van het schatkistbankieren is de provincie verplicht haar overtollige liquide middelen bij het Rijk aan te houden. De stijging van de rekening-courant verhouding met het Rijk van circa € 74,9 mln. wordt met name veroorzaakt door de toename van de vooruitbetaalde doeluitkeringen en kortlopende schulden.

Overige vorderingen

Onder deze post zijn onder andere de schadevorderingen opgenomen.

Voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen

Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van circa € 0,05 mln. opgenomen die in mindering gebracht wordt op de overige vorderingen. Deze voorziening heeft geheel betrekking op nog openstaande vorderingen.

3.2.4 Liquide middelen

Tabel 3.15: Specificatie van de liquide middelen

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Banksaldi	251	251
Totaal	251	251

x € 1.000

De liquide middelen zijn geheel vrij beschikbaar.

Met tabel 3.16 wordt inzicht gegeven in de mate van benutting van het drempelbedrag dat in het kader van het verplicht schatkistbankieren voor openbare lichamen is geïntroduceerd. Hieruit blijkt dat wij in 2024 het drempelbedrag niet hebben overschreden.

Tabel 3.16: Benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2024

		2024			
1	Drempelbedrag	5.355			
		1 ^e kwartaal	2 ^{de} kwartaal	3 ^{de} kwartaal	4 ^{de} kwartaal
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	155	168	140	168
3a = 1 > 2	Ruimte onder het drempelbedrag	5.201	5.187	5.215	5.188
3b = 2 > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

x € 1.000

3.2.5 Overlopende activa

Tabel 3.17: Specificatie overlopende activa

Programma	Doeluitkering	1 januari 2024	Ont- vangsten	Onttrek- kingen	31 december 2024
Energie, duurzaamheid en milieu	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting (L32)	306	0	-306	0
Energie, duurzaamheid en milieu	SLA Ankerstation 2024	0	20	0	20
Totaal		306	20	-306	20

x € 1.000

Te ontvangen doeluitkeringen

De te ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel worden ontvangen. Deze zijn besteed aan het specifieke doel. De bijdrages zijn nog niet ontvangen of gedeeltelijk ontvangen.

Tabel 3.18: Specificatie overlopende activa

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Waarborgsommen	30	8
Vooruitbetaalde kosten	11.504	10.361
Nog te ontvangen baten	9.548	10.518
Totaal	21.082	20.887

x € 1.000

De overlopende activa hebben betrekking op reeds in 2024 vooruitbetaalde kosten voor het boekjaar 2025, en nog in 2025 te ontvangen baten die betrekking hebben op het boekjaar 2024.

Vooruitbetaalde kosten

Onder de vooruitbetaalde kosten zijn onder andere opgenomen de vooruitbetaalde abonnementen en bijdragen 2025.

Nog te ontvangen baten

Onder deze post is de actualisering van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting opgenomen voor € 4,3 mln.

3.3 Toelichting op de balans (passiva)

3.3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de 'Algemene reserve' en de bestemmingsreserves. De 'Algemene reserve' is vrij te besteden en dient ter dekking van algemene risico's. De bestemmingsreserves bestaan uit middelen die gealloceerd zijn aan specifieke bestemmingen. De kaders zijn opgenomen in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020–2023'. In tabel 3.19 is de opbouw van en de ontwikkeling in het eigen vermogen opgenomen (exclusief rekeningresultaat 2024).

Tabel 3.19: Opbouw en ontwikkeling in eigen vermogen

	Eind-saldo 2023	Resultaat 2023	Begin-saldo 2024	Bij 2024	Af 2024	Eind-saldo 2024
A001 Algemene reserve	26.063	6.948	33.011	7.204	-1.867	38.348
Totaal Algemene reserve	26.063	6.948	33.011	7.204	-1.867	38.348
Bestemmingsreserves						
B008 Monumentenzorg	1.682	0	1.682	370	0	2.052
B009 Brede Bestemmingsreserve	77.421	5.402	82.824	30.331	-16.815	96.340
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.246	0	1.246	1.000	-935	1.311
B029 Bodem	1.392	0	1.392	0	-109	1.283
B032 Nieuwe Natuur	4.379	0	4.379	0	-2.000	2.379
B035 Almere 2.0	223	0	223	6.700	-6.750	173
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	3.730	0	3.730	5.000	-1.347	7.383
Totaal bestemmingsreserves	90.072	5.402	95.474	43.401	-27.956	110.921
Uitvoeringsreserve						
B011 Sport	143	0	143	0	0	143
B016 Zuiderzeelijngelden	10.794	0	10.794	0	-923	9.871
B027 POP	8.061	0	8.061	500	-1.959	6.602
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	3.147	0	3.147	953	-509	3.591
B040 Doorgeschoven activiteiten	1.225	0	1.225	594	-1.225	594
B044 Duurzame energie	1.841	0	1.841	1.600	-183	3.258
B046 Fonds Culturele Ontwikkeling	2.508	0	2.508	33	-1.327	1.214
B047 Krachtige Samenleving	918	0	918	0	-317	601
B048 Fonds Vitaal Platteland	1.215	0	1.215	0	-1.208	7
B050 Flevoland Natuurinclusief	3.077	0	3.077	2.000	-720	4.357
B052 GLB	8.180	0	8.180	654	-923	7.911
B054 Uitvoering coalitieakkoord	0	0	0	4.950	-37	4.913
Totaal uitvoeringsreserves	41.110	0	41.110	11.284	-9.331	43.062
Egalisatiereserve						
B003 Personeel	4.978	0	4.978	1.613	-1.965	4.626
B017 Technische bijstand Europa	589	0	589	0	-65	524
B033 Activering vervangingsinvesteringen	19.147	0	19.147	2.000	-108	21.039
B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur	569	0	569	0	-569	0
B037 Mobiliteit	121.117	0	121.117	7.503	0	128.620
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	7.392	0	7.392	1.820	-903	8.309
B043 Economisch Programma	13.991	0	13.991	3.013	-1.443	15.561
B049 Informatievoorziening	659	0	659	0	-54	605
B051 Afschrijvingslasten Batavialand	2.300	0	2.300	0	0	2.300
B053 MSNF	3.000	0	3.000	0	0	3.000
B055 Wet open overheid	0	725	725	799	0	1.524

	Eind-saldo 2023	Resultaat 2023	Begin-saldo 2024	Bij 2024	Af 2024	Eind-saldo 2024
Totaal egalisereserves	173.742	725	174.467	16.748	-5.107	186.108
Totaal reserves	330.987	13.075	344.062	78.636	-44.261	378.439

x € 1.000

De totale omvang van de reserves (na verwerking resultaat 2023) is in 2024 toegenomen met € 34,4 mln. (begroot was een afname met € 7,0 mln.). Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds de (hogere) toevoegingen aan de reserves 'Personeel', 'Brede Bestemmingsreserve', 'Activering vervangingsinvesteringen', 'Mobiliteit', 'Beheer en ontwikkeling natuur', 'Economisch programma' en 'Wet open overheid' en anderzijds de (lagere) onttrekkingen aan de reserves 'Algemene reserve', 'Brede Bestemmingsreserve', 'Zuiderzeelijngelden', 'POP', 'Nieuwe natuur', 'Activering vervangingsinvesteringen', 'Jaarlijks onderhoud infra', 'Fonds culturele ontwikkeling', 'Flevoland Natuurinclusief' en 'GLB'.

Een nadere toelichting op deze mutaties is opgenomen in programmaonderdeel '9.1 Reserves'. In bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen' zijn de individuele mutaties van iedere reserve weergegeven. Daar is ook een nadere toelichting opgenomen op de doelstellingen van de reserves.

3.3.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de provincie. Het verloop van de voorzieningen in 2024 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.20: Verloop voorzieningen

	Boek-waarde per 1 januari 2024	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Vrijval 2024	Boekwaarde per 31 december 2024
Niet jaarlijks onderhoud:					
- Infrastructuur	15.778	11.335	-8.215	0	18.898
- Vestigingen	481	100	-210	0	371
- NLE	420	100	-130	0	390
- Flevokust Haven	334	167	0	0	501
- Provinciehuis	1.875	472	-669	0	1.678
Totaal niet jaarlijks onderhoud	18.887	12.174	-9.224	0	21.838
Grondwaterbeheer	503	0	-66	0	437
Pensioenen (oud) leden GS (APPA)	6.818	1.670	-393	0	8.095
Spaarverlof	707	239	0	0	946
Vitaliteitsverlof	128	119	0	0	247
Totaal overige verplichtingen	8.156	2.028	-459	0	9.725
Totaal voorzieningen	27.043	14.202	-9.683	0	31.563

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud

De dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen. Daardoor kan er in een jaar sprake zijn van hogere uitgaven (onttrekking) dan toevoegingen en vice versa. Dit is inherent aan het karakter van dergelijke voorzieningen, welke bedoeld zijn om de onderhoudskosten gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Overige voorzieningen

Voor een nadere toelichting op het doel van de voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 1 bij deze jaarstukken. Hierin zijn tevens de voorzieningen weergegeven die conform de voorschriften van het BBV gesaldeerd zijn met de activa (voorzieningen voor oninbare vorderingen, oninbare leningen en Flevokust Haven).

3.2.3 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar

De belangrijkste schulden op korte termijn bestaan uit te verrichten betalingen aan crediteuren die op de balansdatum nog niet zijn voldaan. Dit zijn doorgaans facturen waarvan de betaaltermijn op balansdatum nog niet was vervallen. Deze zijn begin 2025 geheel afgewikkeld. Het verloop van de vlottende passiva is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.21: Verloop overige schulden

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Crediteuren	4.653	14.763
Kruisposten	2	0
Overige	4.425	1.897
Totaal	9.080	16.661

x € 1.000

Crediteuren

Het saldo van de crediteuren laat in per 31 december 2024 een daling zien ten opzichte van 31 december 2023. De betalingen aan crediteuren wordt gedaan zodra de facturen goed zijn gekeurd. Hierdoor kan het openstaande saldo crediteuren sterk variëren.

Overige

Deze post bestaat vrijwel geheel uit nog te betalen salariskosten en loonheffing.

Overlopende passiva

Het gaat bij overlopende passiva voornamelijk om nog door de provincie te betalen subsidies en goederen en diensten die zijn toegekend of geleverd in 2024, waarvan de eindafrekening en betaling in 2025 zal plaatsvinden. Het verloop van de overlopende passiva is in tabel 3.22 weergegeven.

Tabel 3.22: Verloop overlopende passiva

	Boekwaarde per 31 december 2024	Boekwaarde per 31 december 2023
Transitorische verplichtingen	26.337	24.601
Vooruit ontvangen doeluitkeringen	57.593	33.237
Overige vooruit ontvangen bedragen	6.774	1.085
Totaal	90.704	58.924

x € 1.000

Transitorische verplichtingen

Onder de transitorische verplichtingen is onder andere € 14,4 mln. opgenomen voor nog te betalen bijdragen en subsidies.

Vooruit ontvangen doeluitkeringen

De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Tabel 3.23: Verloop vooruit ontvangen doeluitkeringen per programma

Programma	Doeluitkering	1 januari 2024	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2024
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Living Lab	266	19	0	285
	Regionale woondeals (J81)	275	0	-222	53
	Regionale woondeals (J103)	641	0	0	641

Programma	Doeluitkering	1 januari 2024	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2024
	Flexibele inzet woningbouw (J210)	1.630	0	-1.630	0
	Geluidsisolatie Lelystad Airport (E92)	425	0	-200	225
	Ondersteuning woondeals 3e tranche (J5)	0	637	0	637
	Derde tranche SPUK Flexibele inzet (J6)	0	1.419	0	1.419
	Subtotaal	3.238	2.075	-2.052	3.260
Landbouw, visserij en natuur	Floriade werkt!	0	0	0	0
	Natuurmonitoring (L29)	124	0	-22	102
	Na-isoleren (C117)	777	980	0	1.757
	PAS-melders (L27)	0	0	0	0
	Verduurzaming IJsselmeervisserij	817	0	-122	695
	EHS-compensatie	0	0	0	0
	IBP Vitaal Platteland (L7)	1.606	0	-748	858
	Programma Natuur (L16)	7.483	0	-2.175	5.308
	Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders (L24)	21	0	0	21
	Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	3.220	0	0	3.220
	Provinciale maatregelen PAS-melders (L37)	0	7.896	0	7.896
	Indirecte uitvoeringskosten Reg. prov. maat (L34)	0	459	-459	0
	Programma Natuur 2e fase (L34)	0	6.296	0	6.296
	Indirecte uitvoeringskosten Landelijk Gebied (L35)	0	7.713	0	7.713
	Subtotaal	14.048	23.344	-3.526	33.866
Economie	Samenwerking leven lang leren	32	0	0	32
	MKB Deals (F11)	81	0	0	81
	MIT-regeling 2021 (F14)	42	0	25	67
	MIT-regeling 2022 (F25)	372	293	-13	652
	MIT-regeling 2023 (F25)	122	231	-51	303
	MIT-regeling 2024 (F25)	0	308	-234	73
	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer (L13)	19	0	0	19
	Ontzorgingsprogramma MKB (J118)	0	1.303	0	1.303
	Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (J118)	0	663	0	663
	Subtotaal	668	2.799	-273	3.193
Aantrekkelijk Flevoland en krachtige samenleving	Doorontwikkeling Erfgoedpark Batavialand (D26)	5.841	1.227	0	7.068
	Impuls versterking regionale Culturele Infrastructuur (D13)	37	333	-370	0
	Impuls jongeren en talent (D28)	0	193	0	193
	Subtotaal	5.878	1.753	-370	7.261

Programma	Doeluitkering	1 januari 2024	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2024
Energie, duurzaamheid en milieu	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed (J13)	496	0	-136	360
	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche (J86)	363	744	-6	1.101
	Sanering windpark Zeewolde (K7)	376	1.706	-974	1.108
	Schone lucht akkoord (E53)	242	0	-177	65
	Bodem 2022 (E83 en E97)	51	0	-51	0
	CDOKE (K28)	575	2.388	-503	2.460
	Aanpak Piekbelasting (L32)	288	247	0	536
	Naderingsdetectiesystemen (K43)	0	270	-164	106
	Tijd. reg. uitk. bodemopgaven 24-30 (E113)	0	214	-6	208
	Regie opv. Oekr. ontheemden (A29)	0	397	-346	51
	Subtotaal	2.391	5.966	-2.363	5.995
Mobiliteit	Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	51	0	-25	26
	Bermmaatregelen N-wegen (E12)	300	0	0	300
	Aansluiting A6	988	0	-14	974
	Realisatie N307/Roggebotsluis (E29)	4.084	0	-3.205	879
	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E56)	41	0	0	41
	Verkeersveiligheid 2022-2023	335	0	0	335
	Zero Emissie Bussen 2022-2024 (E57)	479	102	0	581
	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2022 (E86)	212	0	-212	0
	Transitievergoeding openbaar vervoer 2023 (E105)	522	0	315	837
		Subtotaal	7.012	102	-3.141
Vernieuwend bestuur	BZK Regionale Flexpools (C41)	0	0	0	0
	Digital Twins (C111)	0	107	-107	0
	Compensatie Woo	0	44	0	44
	Subtotaal	0	151	-107	44
	Totaal	33.237	36.190	-11.832	57.593

x € 1.000

Living Lab decentrale waterzuivering

Binnen het programma 'Almere 2.0' worden projecten uitgevoerd voor een Waterlab Flevoland en voor innovaties in de decentrale waterzuivering. Voor deze projecten zijn bijdragen vooruit ontvangen van de gemeente Almere, het waterschap Zuiderzeeland en Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA). De projectlasten worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdragen.

Regionale woondeals (J81, J103 en J5)

Er is in Nederland een tekort aan woningen. Om het Flevolandse deel van de opgave om extra woningen te realiseren van 2022 tot en met 2027, werken Rijk, provincie en gemeenten als één overheid gezamenlijk deze opgave uit tot regionale woondeals.

Voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals zullen knelpunten in kaart te worden gebracht en zal de geïnvesteerd worden om de woningbouwprogrammering regulier te monitoren en te bespreken op de

voortgang. Met deze informatie kan er betere sturing plaatsvinden binnen de woningbouwprogrammering. Hiervoor is (tijdelijke) capaciteit en/of externe expertise nodig. Om dit te realiseren ondersteunt het ministerie van BZK provincie Flevoland met het verstrekken van drie specifieke uitkeringen ter hoogte van € 0,31 mln. in 2022, € 0,641 mln. in 2023 en €0,637 in 2024. De uitvoeringsperiode is tot en met eind 2025, respectievelijk eind 2026 en 2027.

Flexibele inzet woningbouw (I210 en I6)

Met deze regeling stelt het Rijk provincies in de gelegenheid om onder andere gemeenten en regio's met een flexibele inzet van capaciteit en expertise te ondersteunen in de planvorming en vergunningverlening voor woningbouw- en herstructureringsprojecten en in gebiedsontwikkelingen. Daarmee wordt beoogd om de snelheid te bevorderen in de voorfase van woningbouwprojecten, bestaande uit zowel binnenstedelijke, transformatie- als herstructureringsprojecten, waarmee woningen worden toegevoegd aan de voorraad. Ook voorziet de regeling in de mogelijkheid om flexibele inzet van capaciteit in te zetten voor het ontwikkelen en lokaal dan wel regionaal afstemmen van integrale woonzorgvisies voor aandachtsgroepen met als resultaat betaalbare huisvesting voor aandachtsgroepen met passende zorg en ondersteuning.

Het ministerie van BZK heeft hiervoor twee specifieke uitkeringen verstrekt met een bedrag van € 1,63 mln. beschikbaar en betaald in 2022 en 2023 en € 1,42 mln. in 2024. De regelingen hebben betrekking op de periode 1 december 2022 tot en met 31 december 2024 respectievelijk 1 december 2024 tot en met 31 december 2026.

Geluidsisolatie Lelystad Airport (E92)

Het ministerie van IenW heeft op 12 december 2022 een bedrag van € 0,5 mln. beschikbaar en betaald als incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport. Het doel van de uitkering is een vergoeding voor het beperken van overlast en (geluid) hinder voor (circa 20) woningen rondom Lelystad Airport passend binnen de regelgeving en reikwijdte van het Luchthavenfonds. De regeling heeft betrekking op de periode 1 december 2022 tot en met 31 december 2025.

Natuurmonitoring (L29)

Door het ministerie van LNV is d.d. 6 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Capaciteit natuurmonitoring' een bedrag beschikbaar van € 0,12 mln. en in 2023 bevoorschot. Doel van deze specifieke uitkering is om provincies te ondersteunen in de uitvoering van de businesscase 'VHR Compleet: Samen op Pad' middels het opschalen van capaciteit. De regeling heeft betrekking op de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024. In het vierde kwartaal zijn kosten gemaakt. De niet bestede middelen worden teruggestort naar het ministerie.

Na-isolatie (C117)

Door het ministerie van BZK is d.d. 13 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Versnelling natuurinclusief isoleren' een bedrag van € 0,78 mln. beschikbaar. Het gehele bedrag is in 2023 bevoorschot. Op 11 december 2024 is met een wijzigingsbeschikking de tweede tranche toegevoegd. Hiermee is het bedrag verhoogd naar € 1,76 mln. Het bedrag van de ophoging is in 2024 volledig bevoorschot.

Een deel van de middelen is bedoeld om door te verstrekken aan gemeenten ten behoeve van het voorbereiden, opstellen, implementeren, uitvoeren of monitoren van soortenmanagementplannen. Het overige deel is bedoeld voor het adviseren van gemeenten, het beoordelen van aanvragen van gemeenten, toezicht houden en dergelijke. De uitvoeringsperiode is in 2024 gewijzigd van 31 december 2027 naar 31-12-2030.

Verduurzaming IJsselmeervisserij

Op 14 december 2020 hebben de ministeries van LNV en IenW en de provincies Flevoland, Noord-Holland en Fryslân een bestuursovereenkomst ondertekend met afspraken voor het actieplan 'Toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied'. Binnen dit actieplan is € 0,85 mln. gereserveerd voor de flankerende maatregelen. De provincies Noord-Holland en Fryslân hebben samen deze € 0,85 mln. beschikbaar gesteld en overgemaakt naar provincie Flevoland. Subsidies passend binnen dit actieplan worden hieruit vergoed.

IBP Vitaal Platteland (L7)

In 2020 is een specifieke uitkering ontvangen van het ministerie van LNV voor het IBP. Samen met diverse partners is deze subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de projecten van die partners in het Nationaal Park Nieuw Land.

Programma Natuur (L16)

Door het ministerie van LNV is d.d. 21 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Programma Natuur' een bedrag van € 9,6 mln. beschikt. Doel van deze specifieke uitkering is het natuurherstel in de meest kwetsbare natuurgebieden. De inzet richt zich met name op overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en leefgebieden van soorten. In 2024 is de uitvoeringsperiode verlengd van 31 december 2025 naar 31 december 2026, waarbij de bestuurlijke verplichtingen uiterlijk 31 december 2025 dienen te zijn aangegaan. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 2,17 mln.

Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders (L24)

In de startnotitie voor het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (hierna NPLG) heeft het kabinet de transitieopgave van het NPLG aangekondigd.

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de 'Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders' een bedrag van € 2,4 mln. beschikt. Met deze specifieke uitkering voor de uitvoeringskosten worden provincies in staat gesteld om extra inzet te plegen op het realiseren van hun regionale gebiedsprogramma's (i.c. het FPLG) boven op hun bestaande werkzaamheden. Deze regeling is eind 2023 afgerond. Het restant bedrag zal terugbetaald moeten worden.

Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied een bedrag van € 3,63 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2022 en 2023 volledig ontvangen.

Via de provinciale versnellingsvoorstellen werken de rijksoverheid en de provincies samen aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak om in een specifiek gebied bij te dragen aan de doelen van het NPLG en de ambitie van Flevoland zoals verwoord in het concept-ontwerp FPLG. Specifiek gaat het om beleidsdoelstellingen op het gebied van de versterking van de natuur (waaronder de reductie van stikstof), de verbetering van de waterkwaliteit en, de klimaatopgave. Het versnellingstraject is een voorloper op de gebiedsprogramma's van de provincies. Concreet gaat het om praktijkproeven perceelafspooling, versnellen implementatie verschonen maatregelen melkrundveehouderij en versnelling aanleg en herstel erfsingels in gebiedsproces.

Provinciale maatregelen PAS-melders (L37)

Op 17 oktober 2024 heeft het ministerie van LVVN op grond van de Regeling Provinciale maatregelen PAS-melders (RPMP 2024) een specifieke uitkering verstrekt van €7,89 mln. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2026.

Indirecte uitvoeringskosten Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (L34)

Op 23 juli 2024 heeft het ministerie van LVVN op grond van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied een specifieke uitkering verstrekt van € 0,46 mln. voor het maken van apparaatskosten die samenhangen met de gebiedsgerichte aanpak maar niet direct zijn toe te rekenen aan de gebiedsprocessen en maatregelen. Deze uitkering is in 2024 volledig besteed.

Programma Natuur 2e fase (L34)

Op 1 november 2024 heeft het ministerie van LVVN op grond van de 'Regeling specifieke uitkering Programma Natuur' 2e fase een bedrag van € 19,38 mln. beschikt. Hiervan is in 2024 een voorschot van € 6,30 mln. ontvangen.

Deze specifieke uitkering is beschikbaar gesteld voor natuurherstel met het oog op een duurzame instandhouding van de overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en overige natuurgebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland met een overschrijding van de Kritische Depositiewaarde. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2032.

Provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen (L35)

Op 5 september 2024 heeft het ministerie van LVVN op grond van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen een specifieke uitkering verstrekt van € 12,86 mln. voor twee maatregelpakketten, te weten 'Toekomstbestendig landbouw' (€ 3,97 mln.) en 'Biodiversiteit door ontwikkeling van GBDA' (€ 8,89 mln.)

Hiervan is in 2024 een bedrag van € 7,7 mln. ontvangen. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2028.

MKB Deal (F11)

Door het ministerie van EZK is d.d. 4 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering MKB-deals een bedrag van € 0,35 mln. beschikbaar. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter dekking van de uitvoeringsactiviteiten zoals opgenomen in de MKB-deal (versterking regionaal MKB). Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 geen bestedingen ten laste van rijksmiddelen meer verantwoord. De specifieke uitkering is inmiddels vastgesteld en het vooruit ontvangen bedrag zal worden terugbetaald aan het ministerie van EZK.

MIT-regeling 2021 (F14)

Door het ministerie van EZK is d.d. 22 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2021' een bedrag van € 0,81 mln. beschikbaar. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 correcties op eerdere bestedingen verantwoord ten bedrage van -€ 0,02 mln.

MIT-regeling 2022 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 10 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2022' een bedrag van € 0,98 mln. beschikbaar. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 0,29 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,01 mln.

MIT-regeling 2023 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 18 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2023' een bedrag van € 0,77 mln. beschikbaar. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 0,23 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,05 mln.

MIT-regeling 2024 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 6 november 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2024' een bedrag van € 0,77 mln. beschikbaar. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 0,31 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,23 mln.

Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer L13)

Op 20 januari 2022 heeft het ministerie van LNV € 0,05 mln. beschikbaar en verstrekt als eenmalige specifieke uitkering voor het Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeervisserij. Inhoudende het verstrekken van subsidies in de vorm van een voucher aan aanvragers die in de IJsselmeervisserij werkzaam zijn voor de overstap naar de maritieme techniek of een andere branche of sector. Deze regeling is eind 2023 afgerond. Het restant bedrag zal terugbetaald moeten worden.

Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (J118)

Door het ministerie van BZK is d.d. 26 april 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'Bedrijfsmatig vastgoed' een bedrag van € 0,66 mln. beschikbaar. Dit bedrag is in 2024 volledig ontvangen. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van ondernemingen op een bedrijventerreinen bij het opzetten en/of verbeteren van organisatiegraad ten behoeve van de verduurzaming. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 nog geen bestedingen verantwoord.

Doorontwikkeling Erfgoedpark Batavialand (D26)

Door het ministerie van OCW is d.d. 10 november 2023 in het kader van de regeling Middelen Stichting Erfgoedpark Batavialand een bedrag van € 5,84 mln. beschikbaar. In 2024 is het beschikte bedrag opgehoogd naar € 7,07 mln. In 2023 respectievelijk 2024 zijn de gehele bedragen bevoorschot. Batavialand is aangewezen als beheerder van de rijkscollectie maritieme archeologie en als Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NS). Doel van deze specifieke uitkering is te kunnen investeren in de bouw van een nieuw depotgebouw. Er heeft nog geen besteding plaatsgevonden ten laste van deze middelen.

Impuls jongeren en talent (D28)

Door het ministerie van OCW is op d.d. 18 juni 2024 een bedrag van € 0,19 mln. beschikbaar met als doel het geven van een impuls aan culturele talentontwikkeling en het versterken en aanjagen van jongerencultuur in de cultuurregio's. De looptijd is 1 januari 2024 tot en met 31 december 2025. In 2024 heeft er nog geen besteding plaatsgevonden ten laste van deze middelen.

Impuls versterking regionale culturele infrastructuur (D13)

Door het ministerie van OCW is d.d. 6 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering ter versterking van de regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing' een bedrag van € 1,33 mln. beschikbaar. Hierop is in 2024 het vierde en laatste voorschot ontvangen van € 0,33 mln. Doel van deze specifieke uitkering is een tijdelijke extra impuls te geven aan de culturele infrastructuur van de provincie. Het gaat hierbij om versterken en ondersteunen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,37 mln. verantwoord. Daarmee is de SPUK volledig besteed. De eindverantwoording vindt bij de jaarrekening 2024 plaats.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed (I13)

Door het ministerie van BZK is d.d. 1 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed' een bedrag van € 1,88 mln. beschikbaar. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,15 mln. verantwoord. De looptijd van deze regeling is tot en met 31 december 2024. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,34 mln. zal worden teruggestort naar het Rijk.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche (I86)

Door het ministerie van BZK is d.d. 23 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche' een bedrag van € 0,62 mln. beschikbaar. Het doel van de regeling is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,01 mln. verantwoord.

Sanering windpark Zeewolde (K7)

Door het ministerie van EZK is d.d. 24 februari 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Sanering Windpark Zeewolde' een bedrag van maximaal € 16 mln. beschikbaar. In de gemeente Zeewolde is een gebied aangewezen waarin nieuwe grotere windturbines mogen worden gerealiseerd, het windpark Zeewolde. In dit gebied gaan 91 windturbines 221 bestaande windturbines, die gesaneerd moeten worden, vervangen. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 1,7 mln. Dit voorschot is gebaseerd op de meerprijs die het Rijksvastgoedbedrijf van het ministerie van BZK ontvangt ten opzichte van de prijs die zij voor de gronden ontving met daarop de oude molens. Jaarlijks ontvangt de provincie een voorschot op basis van de gerealiseerde inkomsten. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 1,4 mln. verantwoord.

Schone lucht akkoord (E53)

Voor het treffen van maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord (Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord) is door RVO op 4 november 2022 een bedrag van € 0,1 mln. beschikbaar. Hiervan is in 2022 een voorschot van € 0,08 mln. ontvangen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,1 mln. verantwoord. De looptijd van deze regeling is tot en met 31 december 2024.

Bodem 2022/2023 (E83 en E97)

Door het ministerie van IenW is op 27 september 2022 en 18 november 2022 in het kader van Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 een bedrag van in totaal € 0,11 mln. beschikbaar gesteld om bevoegde gezagen in staat te stellen een taken op het gebied van bodemsanering goed af te ronden en nieuwe bodemkwaliteits-opgaven te signaleren en daarop te reageren met een passende aanpak. Door hetzelfde ministerie is voor hetzelfde onderwerp op 24 oktober 2023 een tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023, onderdeel historische spoedopgaven een bedrag van in totaal € 0,01 mln. beschikbaar gesteld. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,05 mln. verantwoord.

Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (K28)

Op 25 oktober 2022 hebben de provincies en gemeenten een brief ontvangen van de minister voor Klimaat en Energie. Hierin is vermeld welk budget de provincies en gemeenten in de periode 2023–2025 zullen ontvangen ter dekking van de uitvoeringskosten van het klimaat- en energiebeleid, zoals verwoord in het Klimaatakkoord en het beleidsprogramma Klimaat. Deze middelen zijn bestemd voor de personele en bijbehorende materiële kosten van gemeenten en provincies.

Flevoland ontvangt respectievelijk in 2023, 2024 en 2025 een bedrag van € 0,7 mln., € 0,7 mln. en € 1 mln. Ten laste van de ontvangen doeluitkering is in 2024 voor € 0,5 mln. aan bestedingen verantwoord.

Daarnaast zijn in 2024 onder dezelfde regeling aanvullende uitvoeringsmiddelen ontvangen van in totaal € 2,5 mln.:

- Bedrijventerreinen € 0,2 mln.
- Energieinfrastructuur € 1,7 mln.
- Energiehubs € 0,6 mln.

Aanpak Piekbelasting (L32)

Het ministerie van LNV heeft in januari 2024 met terugwerkende kracht een specifieke uitkering beschikbaar voor de uitvoering aanpak piekbelasting. Met deze uitkering wordt de provincie in staat gesteld om regionale uitvoeringsteams te vormen/bezetten en/of te ondersteunen om de doelgroep extra mogelijkheden te bieden om versneld hun uitstoot van stikstof te reduceren. Voor de periode vanaf 1 maart tot en met 31 december 2025 wordt een bedrag van € 0,8 mln. beschikbaar gesteld, waarvan € 0,31 mln. betrekking heeft op 2023 en € 0,24 mln. op 2024.

Naderingsdetectiesystemen (K43)

Het ministerie van KGG heeft op 24 oktober 2024 een specifieke uitkering van € 0,27 mln. verstrekt aan provincie Flevoland voor het verminderen van lichthinder bij windturbines op land door het subsidiëren van het aanbrengen van naderingsdetectie. Ten laste van deze doeluitkering is in 2024 een bedrag van € 0,16 mln. verantwoord voor bestedingen.

Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 24-30 (E113)

Het ministerie van IenW heeft op 3 december 2024, in het kader van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2024, een bedrag van € 0,04 mln. beschikbaar gesteld voor historische spoedopgaven op de locaties Houtwijk (Dronten) en Lange Nering (Emmeloord). Ten laste van deze doeluitkering is in 2024 voor € 0,01 mln. aan bestedingen verantwoord.

Daarnaast heeft hetzelfde ministerie op 3 december 2024 een bedrag van € 0,38 mln. toegekend voor de buitenproportionele opgave rondom PFAS en andere niet-genormeerde stoffen. In 2024 heeft hierop nog geen besteding plaatsgevonden.

Regie opvang Oekraïne ontheemden (A29)

Door het ministerie van Asiel en Migratie (A&M) is d.d. 21 oktober 2024 een specifieke uitkering verstrekt van € 0,4 mln. voor de bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen. Met deze specifieke uitkering heeft de provincie de regionale coördinatie en regie verzorgd voor de opvang van de Oekraïense ontheemden in Flevoland. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,35 mln. verantwoord. De looptijd van de regeling is tot en met 31 december 2024. De niet bestede middelen zullen worden teruggestort. In deze jaarrekening vindt de eindverantwoording van deze regeling plaats.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021 (E20)

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,05 mln. beschikbaar. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur veiliger te maken. T/m 2024 bedroegen de cofinanciering € 0,03 mln. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,2 mln. zal worden terug gestort naar het Rijk.

Regeling specifieke uitkeringen bermmaatregelen N-wegen (E12)

Het doel van de door het ministerie van IenW d.d. 18 december 2019 beschikte uitkering is het financieel ondersteunen van de provincie bij het treffen van infrastructurele maatregelen aan de bermen van N-wegen, die niet in beheer zijn bij het Rijk, gericht op het verminderen van ernstige bermongevallen.

In 2019 is als voorschot ontvangen € 1,3 mln. en in 2022 nog eens € 0,5 mln. Cumulatief is besteed (25% cofinanciering) in de jaren tot en met 2022 € 1,5 mln. waarvan in 2023 € 0,3 mln. Deze beschikking heeft een looptijd tot en met 2023. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,3 mln. zal worden teruggestort naar het Rijk.

Aansluiting A6

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor het realiseren van de halve aansluiting op de A6. Van dit bedrag is tot en met 2024 totaal € 16,4 mln. uitgegeven. Het restantbedrag zal in het komende jaar worden uitgegeven.

Realisatie N307/Roggebotsluis (E29)

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor de sloop van de bestaande brug en sluis en de bouw van een nieuwe brug. Van de bijdrage is tot en met 2024 totaal circa € 67,0 mln. uitgegeven. Het project zal worden afgerond in 2025.

Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E56)

Door het ministerie van IenW is d.d. 15 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021' een bedrag van € 0,04 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 volledig ontvangen. Doel van de specifieke uitkering is om uitvoering te geven aan projecten en maatregelen (gericht op het stimuleren van doelmatiger en duurzamer gebruik van verkeersinfrastructuur) die door Rijk en regio zijn afgesproken in de Bestuurlijke Overleggen MIRT. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn geen bestedingen verantwoord.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 (E84)

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,3 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2022 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft nog geen besteding plaatsgevonden. Deze zal naar verwachting in 2025 gaan plaats vinden.

Zero Emissie Bussen 2022-2024 (E57)

Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is d.d. 30 juni 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Zero Emissie Bussen 2022-2024' een bedrag van € 0,78 mln. beschikt. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 0,1 mln. Doel van de specifieke uitkering is emissieloos stads- en streekvervoer in 2030. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn nog geen bestedingen verantwoord. De door RVO beschikte projectperiode loopt tot en met 31 augustus 2025.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2022 (E86)

Door het ministerie van IenW is d.d. 21 december 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022' een bedrag van € 2,16 mln. beschikt. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en met 31 december 2022 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 geen bestedingen ten laste van rijksmiddelen meer verantwoord. De specifieke uitkering is vastgesteld en het vooruit ontvangen bedrag is terugbetaald aan het ministerie van IenW.

Transitievergoeding openbaar vervoer 2023 (E105)

Door het ministerie van IenW is d.d. 29 juni 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Transitievergoeding regionale OV-concessies 2023' een bedrag van € 1,36 mln. beschikt. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en met 31 december 2023 en IJssel-Vecht met ingang van 10 december 2023 een transitievergoeding te verstrekken. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 correcties op eerdere bestedingen ten bedrage van -€ 0,31 mln. verantwoord.

Het ministerie van IenW stemt ermee in dat de provincie om concurrentiegevoelige redenen de gevraagde SiSa-verantwoordingsinformatie met betrekking tot de concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering 'Transitievergoeding regionale OV-concessies 2023' (E105) niet vermeldt in haar jaarstukken, maar wel separaat via het CBS bij het ministerie aanlevert, zodat het ministerie de specifieke uitkering kan vaststellen.

Digital Twins (C111)

Door het ministerie van BZK is d.d. 7 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Digital Twin as a Service' een bedrag van € 0,54 mln. beschikt. Dit bedrag is verdeeld over de boekjaren 2023 tot en met 2028. Doel van de specifieke uitkering is het ontwikkelen van standaarden en afspraken om het instrument Digital Tweeling in te zetten voor maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving (waaronder de woningbouwopgave). Het deel van de doeluitering welk in boekjaar 2024 is ontvangen is (geheel) besteed.

Compensatie Woo (C130)

Door het ministerie van BZK is d.d. 13 december 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'Compensatie VS Woo' een bedrag van € 0,05 mln. beschikt. Dit bedrag is geheel in boekjaar 2024 ontvangen. Doel van de specifieke uitkering is compensatie voor de incidentele aansluitkosten in het kader van de Wet open overheid. Ten laste van deze ontvangen doeluitering heeft nog geen besteding plaatsgevonden. Deze zal naar verwachting in boekjaar 2025 gaan plaatsvinden.

3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In deze paragraaf zijn belangrijke financiële rechten en verplichtingen opgenomen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden en die niet uit de balans blijken.

A. Leaseverplichtingen

Leaseauto's

In totaal zijn er 66 leasecontracten afgesloten, waarvan er 50 betrekking hebben op leaseauto's en 16 voor dynamische route-informatiepanelen (DRIPS). Voor iedere auto en DRIP-systeem is een apart leasecontract afgesloten dat valt onder het raamcontract dat de provincie heeft met een leasemaatschappij. De totale waarde van deze contracten bedraagt € 4,0 mln. De verplichtingswaarde voor de komende 12 maanden bedraagt € 1,0 mln.

B. Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verhuur vleugel provinciehuis

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV) huurt een deel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,1 mln. Daarnaast ontvangt de provincie € 0,05 mln. per jaar voor het doorberekenen van services. Het contract loopt tot en met februari 2028.

Visit Flevoland huurt een deel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,1 mln. Daarnaast ontvangt de provincie € 0,01 mln. per jaar voor het doorberekenen van services. Het contract loopt tot en met september 2028.

Stichting Flever huurt een deel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,05 mln. Daarnaast ontvangt de provincie € 0,02 mln. per jaar voor het doorberekenen van services. Het contract loopt tot en met februari 2029.

Verhuur pand Oostvaardersdijk

Het pand aan de Oostvaardersdijk (voormalig NLE) wordt door provincie Flevoland deels verhuurd aan twee huurders; te weten de stichting Erfgoed Batavialand en Het Flevolands Archief. De huur loopt tot medio 2027 en bedraagt jaarlijks € 0,6 mln.

Huur multifunctionals

Sinds 1 februari 2020 is een contract gesloten voor de huur van 14 multifunctionals, inclusief onderhoud en services. De looptijd van het contract is per 31-12-2024 nog 9 maanden en eindigt 30 september 2025. De contractwaarde is € 0,02 mln.

Openbaar vervoer

Ter doelrealisatie van het provinciaal mobiliteitsbeleid (product Openbaar vervoer) is de provincie voor een aantal toekomstige jaren een belangrijke financiële verplichting aangegaan welke niet in de balans is opgenomen.

Het betreft de openbaar vervoerconcessie IJssel-Vecht. De looptijd van de concessieovereenkomst is tot en met 8 december 2035. De netto-exploitatiesubsidie wordt jaarlijks volgens de in de sector algemeen toegepaste methode geïndexeerd. De jaarlijkse verplichting uit hoofde van de netto-exploitatiesubsidie bedraagt met ingang van 2025 circa € 13,8 mln. (prijsspeel januari 2025).

Financiële zekerheidsstelling Afvalzorg

Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand aan provincie Flevoland gegeven ter zekerheidsstelling voor de aanleg van bovenafdichtingen op stortlocaties Braambergen te Almere en Zeeasterweg te Lelystad. De beleggingsrekeningen bevatten staatsobligaties en eventuele liquiditeiten. Deze twee beleggingsrekeningen zijn bij de ING Bank ondergebracht. De zekerheid bedraagt € 2,27 per ton gestort afval. Om eventuele negatieve koersontwikkelingen van staatsobligaties op te vangen geldt een marge van 10% bovenop het in zekerheid af te geven bedrag.

C. Verplichtingen natuurbeheer

In 2014 is landelijk afgesproken om de doorlopende natuurverplichtingen net als voorgaande jaren, voor de decentralisatie van de Natuurtaken, te vermelden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De subsidieaanvragen voor Natuurbeheer (vanuit de SNL) worden voor de provincie uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Zij hebben een overzicht van de doorlopende verplichtingen ultimo 2024 verstrekt. Het totaalbedrag van deze doorlopende verplichtingen per 31 december 2024 is voor provincie Flevoland € 4,78 mln. Deze verplichtingen kunnen worden gedekt uit de middelen voor Natuur van de komende jaren (2025 en verder), die via het provinciefonds worden verstrekt.

D. Gewaarborgde geldleningen

Tabel 3.24: Gewaarborgde geldleningen

Borg voor lening aan:	Oorspronkelijk bedrag	Waarborg provincie 1 januari 2024	Mutaties waarborg 2024	Waarborg provincie 31 december 2024
Stichting Groenfonds (1,2%)	101.204	60	-60	0
Totaal	101.204	60	-60	0

x € 1.000

Er hebben in 2024 geen nieuwe betalingen plaatsgevonden inzake borg- en garantstellingen.

Stichting Groenfonds

Provincie Flevoland staat borg voor 1,2% van de geldleningen die zijn aangegaan door stichting Groenfonds. Dit betreft zogenaamde convenantsleningen aan provincies uit hoofde van het 'LNV-IPO Convenant 1997' van 15 februari 1997, gesloten tussen het ministerie van LNV en het samenwerkingsverband Interprovinciaal Overleg. De convenantsleningen zijn benut voor de financiering van het provinciale aandeel in grondaankopen ten behoeve van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS). Vanaf 1 januari 2008 zijn er geen opnamen meer mogelijk door provincies uit de convenantsleningen. In 2024 zijn de leningen door Groenfonds volledig afgelost, waardoor er geen waarborg meer openstaat voor de provincie.

E. Overige meerjarige financiële rechten en verplichtingen

Inkopen en aanbestedingen

Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op de financiële rechtmatigheid van inkopen en aanbestedingen. In 2024 is er afgerond € 0,6 mln. geconstateerd waarbij het totaal van aaneengesloten opdrachten het grensbedrag voor Europese aanbestedingen overschrijdt. Daarnaast zijn nog opdrachten (€ 0,5 mln.) die voortvloeien uit voorgaande jaren. De totale afwijking bedraagt circa 0,02% van de omvang van de lasten (inclusief mutaties reserves) onze jaarrekening.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de totale afwijking welke volledig in 2024 wordt verantwoord.

Tabel 3.25: Afwijkingen financiële rechtmatigheid inkopen en aanbesteding

	Afwijking 2024
Totaal	552

x € 1.000

Kredietfaciliteit

Provincie Flevoland beschikt met ingang van 1 januari 2019 over een kredietfaciliteit bestaande uit een kredietlimiet van € 0 en een intra-daglimiet van € 10 mln.

Meerjarige subsidieverplichtingen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Dit is de verplichting voor 2024 en verdere jaren van alle subsidieverstrekingen conform de 'Algemene Subsidieverordening Flevoland' van € 0,025 mln. en groter. Uitgangspunt voor lastneming van deze subsidies is toegepast overeenkomstig de grondslagen zoals opgenomen bij onderdeel 3.1 van de jaarrekening.

Tabel 3.26: Resterende verplichting inzake meerjarige (materiële) subsidies

	Resterende verplichting
Totaal	31.527

x € 1.000

De verstrekte subsidies over de periode 2017 tot en met 2023 zijn te raadplegen in het subsidieregister op de website: <https://www.flevoland.nl/Content/Pages/loket/Subsidies>

Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

In overeenstemming met de stellige uitspraak van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de (Europees aanbestede) meerjarige contracten. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de meerjarige verplichtingen (resultierend uit Europese aanbestedingen) per programma, indien niet reeds toegelicht onder de Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

Tabel 3.27: Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

Programma	Meerjarige inkoopverplichting
5. Toekomstbestendige energie en Klimaat	100
6. Goede bereikbaarheid en Infrastructuur	1.679
7. Eigentijds bestuur	2.264
Meerjarige verplichting inhuur via Flex tender	3.692
Totaal	7.736

x € 1.000

3.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 26 februari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 9,2 mln. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 8,1 mln. bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 9,2 mln. van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 7,6 mln. acceptabel op basis van door de Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen

Behorend bij de jaarrekening:

1. Toelichting reserves en voorzieningen
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden
3. Incidentele lasten en baten
4. Single information Single audit (SiSa)

Overig:

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
6. Lijst met afkortingen

1. Toelichting reserves en voorzieningen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. In november 2019 is de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' vastgesteld. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat het saldo van de reserve beschikbaar is voor de benoemde bestedingsdoelen. Voor een deel zijn de hierin opgenomen middelen reeds geormerkt voor specifieke activiteiten. In deze bijlage is van iedere reserve en voorziening een detailoverzicht van het verloop in 2024 weergegeven, inclusief eventuele resterende oormerken.

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)

De 'Algemene reserve' is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is.

De gewenste omvang van de 'Algemene reserve' wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de 'Nota Risico en weerstandsvermogen 2021', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in begroting en jaarstukken toegelicht.

Voor de 'Algemene reserve' is daarnaast een ondergrens vastgesteld. Deze bedraagt 5% van de begrotingsomvang voor bestemming; met de begrotingsomvang wordt bedoeld het totaal van de geraamde c.q. verantwoorde lasten in het jaar waarop de bandbreedte van toepassing is. Hieraan wordt ultimo 2024 voldaan.

De 'Algemene reserve' wordt gevoed uit rekeningoverschotten, waaraan geen bestemming is gegeven en incidentele meevallers.

Voor de 'Algemene reserve' bestaat geen bestedingsplan, waardoor de 'Algemene reserve' in beginsel volledig als 'vrije' ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit, een en ander behoudens eventuele aangebrachte oormerken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
A001 Algemene reserve	33.011	7.204	-1.867	38.348	16.167
Bij					
Storting oormerk 'Calamiteitenfonds'		5.000			
Storting oormerk 'Egaliseren meerjarenperspectief'		2.204			
		7.204			
Af					
Vrijval Circulaire economie (resultaatbestemming 2023)			-233		
Kapitaallasten GOBS			-210		
Impulsgelden weerbaarheid Gemeenten			-100		
Routeontwikkeling; Doorkijkpanelen			-21		
Tong			-14		
Vergroten belevingswaarde			-32		
Lastneming WUR			-32		
Inzetten nieuwe technologie			-500		
Bestemming rekeningresultaat 2023 Omgevingsvisie			-132		
Bestemming rekeningresultaat 2023 Novex			-300		
Bestemming rekeningresultaat 2023 Personeel			-294		
			-1.867		

Resterende oormerken per 31-12-2024				
Autoleasemaatschappijen				8.963
Calamiteitenfonds				5.000
Egalisering meerjaren perspectief				2.204

Egalisatiereserve Personeel (NR: B003)

Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor verplichtingen mogen worden aangegaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. De reserve wordt ingezet voor:

- (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
- tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
- personele knelpunten;
- vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
- complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten;
- organisatieontwikkeling;
- kosten voortvloeiend uit reorganisatie bedrijfsvoering;
- kosten voortvloeiend uit afspraken gemaakt in de cao.

Bij de Zomernota 2017 is de doelstelling van deze reserve verruimd en de naam gewijzigd (voorheen: reserve 'Personele frictiekosten'). Met ingang van 2017 worden de overschotten/tekorten op de personele budgetten voor medewerkerontwikkeling (inclusief PBDI), management development traject, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit, en stelpost 'Versterking organisatie' bij de jaarrekening toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Deze bredere inzet van budgetten maakt een meer programmatische aansturing mogelijk, waardoor de budgetten beter worden benut en tijdelijk extra personeelslasten beter kunnen worden opgevangen. Hierdoor kan de directie voor wat betreft de personele budgetten beter inhoud geven aan haar verantwoordelijkheid om de bedrijfsvoering binnen de bestaande budgetten uit te voeren en zich daarbij te conformeren aan de cao.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B003 Personeel	4.978	1.613	-1.965	4.626
Bij				
Reguliere storting		921		
Restant budget in het kader van 'Nota Beter ramen'		692		
		1.613		
Af				
salarissen en IKB voor bovenformatieve uren			-8	
Inhuur			-1.700	
Betreft de stelpost 'Frictiekosten' in 2025, deze stelpost is in te zetten voor punten 1 tot en met 6 van het bestedingskader reserve personeel			-21	
Betreft de stelpost 'Frictiekosten' in 2025, deze stelpost is in te zetten voor punten 1 tot en met 6 van het bestedingskader reserve personeel			-236	
			-1.965	

Bestemmingsreserve Monumentenzorg (NR: B008)

De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie van rijksmonumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.

Tevens worden niet bestede middelen in enig jaar voor toevalsvondsten geormerkt toegevoegd aan de reserve conform de nota 'Erfgoedprogramma'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B008 Monumentenzorg	1.682	370	0	2.052	1.112
Bij					
Reguliere storting		195			
Doeluitkering		129			
Toevalsvondsten		46			
		370			
Resterende oormerken per 31-12-2024					
Poldertoren					912
Toevalsvondsten					200
Totaal oormerken					1.112

Brede Bestemmingsreserve (NR: B009)

De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie en niet passen bij het karakter van andere reserves.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- het gaat om – veelal grootschalige – projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland;
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	82.824	30.331	-16.815	96.340	62.424
Bij					
Resultaatbestemming Omgevingsvisie		132			
Resultaatbestemming Novex		300			
Onttrekking Ontwikkelruimte ondernemer		-100			
Storting restant stelpost 'Loon- en prijsontwikkelingen' 2024		1.358			
Storting BBR vrije ruimte stelpost 'Nieuw beleid'		24.308			
Vaststelling Fractievergoedingen 2023		170			
Actualisatie kapitaallasten conform begroting		10			
Aanvulling BBR voor coalitieakkoord		1.700			
Reguliere storting		1.753			
Storting conform amendement zomernota		750			
Onbenutte deel - storting oormerk BBR		-200			
Correctie oormerken BBR/coalitieakkoord		150			
		30.331			
Af					
Batavialand -> subsidies			-51		
Landschapsvisie			-71		
Aanleg vooroever			-300		
Woningbouwopgave			-392		
Netcongestie			-1.600		
Waterstofeconomie			-100		
Motie Koerhuis			-860		
Realisatie evaluatie Flever			-46		
Onttrekking evaluatie OVP			-100		
Onttrekking evaluatie Flever			-50		
Onttrekking beleefbaar en toegankelijke natuur			-500		

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	82.824	30.331	-16.815	96.340	62.424
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel ondd. Capaciteit Waterberg			-150		
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel voorziening electrif.			-500		
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel prov. Klimaatplan			-100		
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel energiemix en altern.			-500		
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel Pilot oppervl. IJsselmeer			-250		
Onttrekking BBR ongeoormerkte deel Flevoland Landbouwvisie			-250		
Energie noodfonds (mkb-ondernemingen)			-41		
Energie noodfonds (culturele instellingen en/of (sport) verenigingen)			-317		
Uitvoering bodemtaken			-44		
Economisch programma 2023-2029, programmalijn 3			-1.262		
GLB-pijler (POP3)			-170		
Oekraïne noodfonds			-286		
Wind			-164		
Poort Lelystad			-645		
Luchthavenfonds			-87		
DE-on Negatieve Eigen Vermogen			-338		
Stikstof maatregelen			-241		
Storting oormerk 'Algemene Reserve' – 'Calamiteitenfonds'			-5.000		
Overboeking naar reserve 'Uitvoering Coalitieakkoord'			-2.450		
Correctie oormerken BBR/coalitieakkoord			50		
			-16.815		
Resterende oormerk per 31-12-2024					
Achtervang lening De-on					7.312
Kredietfaciliteit MKB Doorstartfonds					163
Project 'Digitalisering Statenwerk'					210
Verbreding sluizen Kornwerderzand					2.500
Stimuleringsbudget initiatieven verduurzaming OV					500
Nationaal Park Oostvaardersplassen					219
Wereld erfgoed Schokland					500
NP Nieuw Land (Poort Lelystad)					355
Uitwerking 'Nota Natuur: verrassend Groen'					375
Hoogwaardig OV Luchthaven					1.000
GLB-pijler 1 (POP3)					400
Digicity					2.000
Risicoreservering Groeifonds					1.000
Oostvaardersoevers					4.000
Batavialand					2.014
Krachtige samenleving: Zorgtafel					100
Stikstof maatregelen					4.310
Landschapsvisie					540
Derving opbrengsten OV (corona)					2.095
Human Capital Agenda: klimaatopgave					120
Omgevingswet					293
Onderzoek levensbestendig wonen					78
Luchthavenfonds					38

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	82.824	30.331	-16.815	96.340	62.424
Motie Koerhuis					126
Flevokust Haven					295
Waterprogramma					667
Waterstofeconomie					113
Wind					1.475
Duurzaam gebr. Flevolandse Ondergrond					364
MITC					6.000
Bestuurlijke Vernieuwing					146
Oekraïne noodfonds (amendement)					11
Toezichthouders stikstof					125
Energieweerbaarheid					500
Duurzaam circulair inkopen					650
Compensatie altijd vrij abonnement (motie)					227
Aanleg van een vooroever					1.700
Stikstof procesgelden					540
N50 Ramspol en Hattermerbroek					5.000
Bereikbaarheid dorpen en buitengebied					500
Agrarisch natuurbeheer					1.000
Bodemdaling					2.000
Evaluatie Horizon					100
Analyse economisch profiel					250
Beleefbaarh. en toegankelijkh. natuur					1.500
Evaluatie Flever					4
Versterking zorglandschap					600
Voedselonderwijs					400
Financiële ruimte initiatieven PS					1.858
MSNF					2.000
Initiatieven Vitale Samenleving					750
Loon- en prijsontwikkeling					2.493
Omgevingsvisie en Novex					432
Weerbaarheid gemeenten					475
Totaal oormerken					62.424

Het doel van deze reserve betreft het versterken van provinciale maatschappelijke waarden van sport. De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan grote sportevenementen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B011 Sport	143	0	0	143

Uitvoeringsreserve Zuiderzeelijngelden (NR: B016)

De reserve wordt gebruikt voor de uitvoering van het 'ZZL-programma'. Dit programma omvat de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van provincie Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond, daarna kan de reserve worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B016 Zuiderzeelijngelden	10.794	0	-923	9.871	9.871
Af					
Provinciale bijdrage projecten ZZL			-923		
			-923		
Resterend oormerk per 31-12-2024					
Luchthavenfonds					274
Provinciale bijdrage Maritieme Servicehaven NF					5.810
Provinciale bijdragen overige projecten ZZL/NF					3.787
Totaal oormerken					9.871

Egalisatiereserve Technische bijstand Europa (NR: B017)

Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn middelen beschikbaar gesteld, genaamd 'technische bijstand'. Dit betreft salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egalisatiereserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B017 Technische bijstand Europa	589	0	-65	524
Af				
Egalisatie Technische bijstand Europa			-65	
			-65	

Bestemmingsreserve Procesgelden gebiedsontwikkeling (NR: B025)

Voor de uitvoering van de gebiedsprogramma's is gekozen om de benodigde expertise in te huren, in plaats van het uitbreiden van de formatie. De reden daarvan is dat de vraag naar inzet en expertise afhankelijk is van de fase waarin een gebiedsprogramma zich bevindt. Omdat er vraaggericht wordt ingehuurd is er sprake van een ongelijkmatig verloop van de proceskosten voor de gebiedsprogramma's. Het doel van de reserve is het jaarlijks beslag op de begroting te egaliseren.

Voor elke gebiedsontwikkeling wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de gebiedsontwikkeling zullen worden gedaan.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.246	1.000	-935	1.311
Bij				
Reguliere storting		1.000		
		1.000		
Af				
Oostvaardersoevers 2024			-52	
Markermeer - IJmeer 2024			-30	
Lelystad Airport 2024			-145	
Flevokust Haven 2024			-31	
Regiodeal NF 2024			-44	
MITC 2024			-85	
MSNF 2024			-147	
Overige gebiedsprogramma's			-6	
Batavialand			-180	
Vervangingsinhuur			-215	
			-935	

Uitvoeringsreserve POP (NR: B027)

De reserve heeft als doel in enig jaar niet bestede middelen voor cofinanciering van het 'POP3-programma' beschikbaar te houden voor latere jaren. De provinciale cofinanciering en uitvoeringskosten voor het 'POP3-programma' zijn gelijkmatig over de jaren verdeeld. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en declaratie door derden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	8.061	500	-1.959	6.602	1.610
Bij					
Reguliere storting		500			
		500			
Af					
Uitvoeringskosten POP3/RVO			-483		
Provinciale cofinanciering voor het programma 'POP3'			-1.476		
			-1.959		
Resterend oormerk per 31-12-2024					
Uitvoeringskosten POP3					1.610
Totaal oormerken					1.610

Bestemmingsreserve Bodem (NR: B029)

Het doel van de reserve is het inzetten van middelen (€ 1,8 mln.) voor onder andere gebiedsprocessen, ABW en het ontwikkelen van pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik om de bodemkwaliteit te waarborgen en een geïntegreerde benadering ontwikkelen voor de gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B029 Bodem	1.392	0	-109	1.283	1.283
Af					
Pilot Bodem conform Coalitieakkoord 2019-2023			-109		
			-109		
Resterende oormerken per 31-12-2024					
Bodemdaling conform Coalitieakkoord 2019-2023					758
Pilots grondgebruik (PN22-26)					525
Totaal oormerken					1.283

Uitvoeringsreserve Cofinanciering EU-projecten 2014-2020 (NR: B031)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het 'Europese programma 2014-2020' gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen. De reserve wordt primair ingezet voor de cofinanciering van projecten en de uitvoering van eigen projecten, in het kader van het 'Europese programma 2014-2020'. Daarnaast worden eventuele oninbare vorderingen uit de reserve gedekt en vervult de reserve een rol bij het afdekken van het risico dat de Europese commissie de gedeclareerde programmakosten niet volledig vergoedt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	3.147	953	-509	3.591
Bij				
Reguliere storting		900		
Dotatie Circulaire water		53		
		953		
Af				
Provinciale cofinanciering OP Kansen voor West 2014-2020			-488	
Provinciale cofinanciering Interreg V			-21	
			-509	

Bestemmingsreserve Nieuwe Natuur (NR: B032)

De in de reserve beschikbare middelen worden ingezet voor de realisatie van het 'Programma Nieuwe Natuur' en de afwikkeling van het voormalig Oostvaarderswold. Om het inzicht te verbeteren in de nog beschikbare middelen voor het programma is hiervoor een afzonderlijke reserve ingesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B032 Nieuwe natuur	4.379	0	-2.000	2.379
Af				
Projecten 'Nieuwe Natuur' gronden			-2.000	
			-2.000	

Egalisatiereserve activering vervangingsinvesteringen (NR: B033)

Op basis van de 'Koepelnota integraal infra beheer' is een totaal dekkingsarrangement gemaakt voor de kosten van infrabeheer (jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen) voor de komende jaren. Daarbij worden de vervangingsinvesteringen geactiveerd, waarbij de kapitaallasten ('de stille lasten') worden gedekt uit het beschikbare budget voor de stille lasten (€ 4,5 mln. per jaar vanaf 2014). Dit betekent dat er in de eerste jaren ruimte binnen het stille lasten budget ontstaat, die in latere jaren nodig is om de oplopende kapitaallasten te dekken. Deze egalisatiereserve is bedoeld om de lasten van het infrabeheer in latere jaren te kunnen dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B033 Egalisatiereserve activering vervangingsinvestering	19.147	2.000	-108	21.039
Bij				
Storting coalitieakkoord 2023-2027		2.000		
		2.000		
Af				
Egalisatiereserve vervangingsinvesteringen			-108	
			-108	

Bestemmingsreserve Almere 2.0 (NR: B035)

Het doel van de reserve is om de voor het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) beschikbare provinciale bijdrage beschikbaar te houden totdat deze op basis van gehonoreerde projecten tot besteding komt.

Bestedingen ten laste van de reserve 'Almere 2.0' zullen plaatsvinden op basis van door PS vastgestelde jaarprogramma's voor het FVA (incl. eventuele tussentijds vastgestelde wijzigingen).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B035 Almere 2.0	223	6.700	-6.750	173
Bij				
Reguliere storting		6.700		
		6.700		
Af				
Bijdrage FVA Jaarprogramma 2020 (Algemeen)			-6.700	
Aanvulling Waterlab			-50	
			-6.750	

Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur (NR: B036)

Door de egalisatiereserve 'Jaarlijks onderhoud Infrastructuur' kunnen overlopende activiteiten in het daaropvolgende jaar worden gedekt. Het maximale saldo is € 0,75 mln. In geval van volledige uitputting van de jaarlijkse begrotingspost 'Jaarlijks Onderhoud' wordt de reserve gebruikt om de verdere kosten van het jaarlijks onderhoud te dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B036 Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur	569	0	-569	0
Af				
Onttrekking reserve 'JO Infrastructuur'			-569	
			-569	

Egalisatiereserve Mobiliteit (NR: B037)

Het doel van de reserve is het egaliseren van de lasten voor openbaar vervoer, bereikbaarheid (verkeers- en mobiliteitsmanagement, alsmede infrastructurele projecten) en verkeersveiligheid. Dit draagt bij aan een stabiel begrotingsbeeld, maakt het mogelijk om het beleid op lange termijn te waarborgen en te verbeteren en om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te houden. De voeding bestaat uit in het verleden aan het provinciefonds toegevoegde structurele middelen voor verkeer en vervoer en is bedoeld ter dekking van eerdergenoemde lasten. De reserve draagt bij aan de ambities in het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' dat jaarlijks wordt geactualiseerd bij de begroting.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B037 Mobiliteit	121.117	7.502	0	128.619	8.003
Bij					
Reguliere storting Mobiliteitsmiddelen uit Provinciefonds		1.499			
Verwachte onderschrijding begrotingsproduct 'Mobiliteit'		2.018			
Productsaldo 'Mobiliteit' 2024		2.375			
DU 'OV aanbod verbeteren en op peil houden' (restant)		831			
DU 'Voorkomen tariefstijging regionaal OV' (restant)		115			
DU 'Verbeteren toegankelijkheid OV'		370			
DU 'Verkeersveiligheid'		157			
Kapitaallasten 'Investing provinciale infra' 2024		137			
		7.502			
Resterende oormerken per 31-12-2024					
Bijdrage N50					750
Bijdrage busbanen Almere					4.753
Fietsmaatregelen (Coalitieakkoord 2019-2023)					2.500
Totaal oormerken					8.003

Egalisatiereserve Beheer en ontwikkeling natuur (NR: B038)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten en het uitvoeren van beheermaatregelen in het kader van de decentralisatie van het 'Natuurbeleid'. De reserve zorgt ervoor dat de verschillen in kasuitgaven tussen de jaren worden geëgaliseerd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	7.392	1.820	-903	8.309	357
Bij					
Reguliere storting conform begroting		850			
Onderuitputting natuur		681			
Storting conform september circulaire		289			
		1.820			
Af					
Subsidie faunabeheereenheid			-76		
Faunaschade			-253		
Storting kwaliteitsontwikkeling natuur			-500		
Natuurinclusief na-isoleren			-74		
			-903		

Resterende oormerken per 31-12-2024					
Natuurinclusief na-isoleren					357
Totaal oormerken					357

Uitvoeringsreserve Doorgeschoven Activiteiten (NR: B040)

Doel van deze reserve is het overhevelen van niet bestede budgetten voor specifieke activiteiten die over de jaargrens heen schuiven. Het gaat daarbij uitsluitend om doorgeschoven middelen voor activiteiten waarvoor geen specifieke bestemmingsreserves zijn ingesteld. Indien dit laatste wel het geval is, vindt eventuele overheveling plaats via de daarvoor geëigende reserves.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B040 Doorgeschoven activiteiten	1.225	594	-1.225	594	594
Bij					
Storting Actieplan geluid / SWUNG 2025-2027		300			
Kosten personeel (resultaatbestemming 2023)		294			
		594			
Af					
Omgevingswet			-100		
Actieplan geluid / SWUNG			-700		
Vrijval Circulaire economie			-150		
Omgevingsvisie			-125		
Media Beeldvorming			-150		
			-1.225		
Resterende oormerken per 31-12-2024					
Actieplan geluid / SWUNG 2025-2027					300
Kosten personeel (resultaatbestemming 2023)					294
Totaal oormerken					594

Egalisatiereserve Economisch Programma (NR: B043)

Doel van de 'Economische visie 2030' en het 'Economisch programma 2023-2028' is kwalitatieve economische groei en ontwikkeling en versterking van de brede welvaart in Flevoland. Dit wordt beoogd langs vier programmalijnen, te weten: 'Verdienvermogen mkb', 'Menselijk en sociaal kapitaal', 'Toekomstbestendig bedrijfsleven' en 'Ruimtelijk-economische ontwikkeling'. De reserve wordt ingezet ter dekking van de ingediende projectvoorstellen. Hierbij dienen de projectvoorstellen te voldoen aan de door PS vastgestelde kaders.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B043 Economisch Programma	13.991	3.013	-1.443	15.561	13.677
Bij					
Besluitv. Economisch programma, programmalijn 3 (BBR)		1.263			
Besluitv. Economisch programma, programmalijn 3		265			
Uitvoering MIT-regeling 2024 (F25)		1.210			
Uitvoering MIT-regeling 2021 (F14)		18			
Productsaldo 'Economie' 2024		257			
		3.013			
Af					
Verdienvermogen mkb (oormerk)			-1.063		
Internationaal ondernemerschap (oormerk)			-113		
Human Capital Agenda (PPS-regeling) (oormerk)			-69		
Overig (ongeoormerkt)			-145		
Uitvoering MIT-regeling 2022 en 2023 (F25)			-53		
			-1.443		

Resterende oormerken per 31-12-2024					
Internationaal Ondernemerschap					237
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt					1.168
Internationalisering					134
Verdienvermogen mkb					5.888
Menselijk en sociaal kapitaal					2.400
Toekomstbestendig bedrijfsleven					1.640
Ruimtelijk-economische ontwikkeling					710
Voucherregeling (CA 2023-2027)					500
Risicoreservering Groeifonds Flevoland (CA 2019-2023)					1.000
Totaal oormerken					13.677

Uitvoeringsreserve Duurzame energie (NR: B044)

Het doel van de reserve is het uitvoeren van projecten binnen de opgave 'Duurzame Energie'. Aan de reserve 'Duurzame Energie' worden onttrekkingen gedaan voor projecten zoals subsidieregeling oplossingen voor netcongestie, 'Regionale Energie Strategie', initiatieven energietransitie en het actieplan 'het Goede Voorbeeld' waarmee PS hebben ingestemd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B044 Duurzame energie	1.841	1.600	-183	3.258	2.903
Bij					
Subsidie Oplossingen voor netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving		1.600			
		1.600			
Af					
Subsidie Oplossingen voor netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving			-177		
Subsidie Platform Energiecoöperatie Flevoland 2022			-6		
			-183		
Resterende oormerken per 31-12-2024					
Subsidie Oplossingen voor netcongestie					1.723
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld'					140
Ontwikkeling wamtenet					187
Aanpak grootste gasverbruikers Flevoland					54
Regionale energie Strategie					799
Totaal oormerken					2.903

Uitvoeringsreserve Regiodeal Noordelijk Flevoland (NR: B045)

Het doel is het reserveren van de middelen, de rijksbijdrage en (provinciale) cofinanciering, voor de uitvoering van het 'Regiodeal programma'. De rijksbijdrage en de regionale cofinanciering zullen worden besteed aan het realiseren van de doelen die benoemd zijn in de Regiodeal, gericht op het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, de verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van het groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Het kader voor de besteding is vastgelegd in de Regiodeal.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	3.730	5.000	-1.347	7.383	2.383
Af					
Gerealiseerde kosten Regiodeal 2024			-1.347		
			-1.347		
Resterende oormerken per 31-12-2024					
MCU-Innovatie					2.191
MCU-Talent					192
Totaal oormerken					2.383

Uitvoeringsreserve Fonds Culturele ontwikkeling (NR: B046)

Het doel van deze reserve betreft het financieel ruimte bieden om op het gebied van cultuur te experimenteren.

De te bereiken doelen zijn globaal:

- Met de experimenten die het Fonds mogelijk maakt, wordt de Flevolandse cultuur aantoonbaar vernieuwd en verrijkt.
- De experimenteerruimte draagt bij aan de aantrekkingskracht van Flevoland op 'creatieven'.
- Cofinanciering voor initiatieven van derden op het gebied van grootschalige kunstwerken/landschapskunst.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B046 Fonds Culturele ontwikkeling	2.508	33	-1.327	1.214
Bij				
Reguliere storting		33		
		33		
Af				
Restauratie landschapskunst			-410	
Realisatie Flevolands Fonds culturele ontwikkeling			-917	
			-1.327	

Bestemmingsreserve Krachtige samenleving (NR: B047)

De reserve wordt onder andere ingezet voor:

- een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- een toekomstbestendig, bereikbaar en betaalbaar zorglandschap dat past bij de behoeften en mogelijkheden van Flevoland.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B047 Krachtige samenleving	918	0	-317	601
Af				
Programma 'Krachtige samenleving'			-317	
			-317	

Bestemmingsreserve Vitaal platteland (NR: B048)

De reserve wordt ingezet voor activiteiten gericht op initiatieven die de leefbaarheid van het platteland van Flevoland bevorderen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B048 Vitaal platteland	1.215	0	-1.208	7
Af				
Vrijval restant Reserve Leefbaar Platteland			-750	
Realisatie Leefbaar Platteland 2024			-458	
			-1.208	

Egalisatiereserve Informatievoorziening (NR: B049)

In de samenleving is een 'digitale transformatie' gaande; dit heeft de komende jaren de nodige impact op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie'. Om deze de komende jaren op het juiste niveau te brengen en te houden heeft GS de 'Informatiestrategie 2021-2024' (voor de thema's 'Data', 'Dienstverlening', 'Bedrijfsvoering', 'Innovatie' en 'Medewerker') vastgesteld. Voor elk van deze thema's wordt een groot aantal projecten en activiteiten gerealiseerd die een langere doorlooptijd hebben. De duur en kosten per jaar wisselen naar verwachting sterk, waar de inzet van een egalisatiereserve een oplossing voor kan bieden. De reserve kan worden aangewend in jaren waarin er een tekort op de programmakosten ontstaat en worden aangevuld in de jaren waarin een begrotingsoverschot ontstaat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B049 Informatievoorziening	659	0	-54	605
Af				
Egalisatie van resultaat op product Informatievoorziening (8.2.4)			-54	
			-54	

Uitvoeringsreserve Flevoland Natuurinclusief (NR: B050)

In de Najaarsnota 2020 is aangekondigd dat er in 2021 een nieuw programma 'Flevoland Natuurinclusief' wordt ontwikkeld, gezien de noodzaak van een transitie naar een meer natuurinclusieve samenleving. Rijk en provincies werken samen aan een 'natuurinclusieve' agenda, waarin voor de langere termijn het perspectief, de ambities en kansen voor de samenleving in beeld worden gebracht, met versterkte aandacht voor de natuur in onze nabije omgeving, zowel binnen als buiten onze natuurgebieden. Voor het programma is een meerjarige investering nodig, welke parallel loopt aan de investeringen van het Rijk op het gebied van natuur (en stikstof). De aanpak is gericht op samenwerking met verschillende partners en de koppeling met andere belangrijke opgaven. Een groot deel van de kosten zitten in projecten van derden en andere overheden. Dit vraagt om flexibiliteit tussen de verschillende onderdelen en mogelijk ook tussen de jaren. Om deze reden wordt gebruik gemaakt van een reserve.

De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. Dit programma is in 2021 opgesteld en bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- 'actieplan Biodiversiteit';
- 'Bossenstrategie';
- 'Vermaatschappelijking natuur';
- 'Exotenbestrijding';
- 'Natuurmaatregelen stikstof'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B050 Flevoland Natuurinclusief	3.077	2.000	-720	4.357
Bij				
Natuurinclusief (PN2023-2026) van B032		2.000		
		2.000		
Af				
Actieplan Biodiversiteit			-685	
Vermaatschappelijking			-6	
Aanplant bos langs provinciale wegen			-29	
			-720	

Egalisatiereserve Afschrijvingslasten Batavialand (NR: B051)

Het doel van deze reserve is het dekken van de afschrijvingslasten die ontstaan door activering van de investeringen in het vastgoed Batavialand als gevolg van de doorontwikkeling. De reserve wordt ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten voor de investeringen in vastgoed Batavialand. De hoogte van de onttrekking is afhankelijk van de afschrijvingslasten, zoals deze voortvloeien uit de staat van activa.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B051 Afschrijvingslasten Batavialand	2.300	0	0	2.300

Bestemmingsreserve GLB (NR: B052)

De reserve is ingesteld bij de begroting 2023 om provinciale cofinanciering beschikbaar te hebben voor de uitvoering het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid GLB-NSP 2023-2027', alsmede uitvoeringskosten. Het GLBNSP is het vervolg op de programmaperiode van POP3.

De reserve heeft als doel middelen voor cofinanciering en uitvoeringslasten voor het GLB-NSP 2023-2027 beschikbaar te hebben. De feitelijke inzet van de middelen wisselt van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en de declaraties door derden.

In 2023 is een initiële storting opgenomen in de begroting van € 7,75 mln. Daarnaast is de jaarlijkse storting in de reserve POP3 gekoppeld aan de nieuwe GLB-reserve, waardoor de reserve POP3 niet meer met het bedrag wordt gevoed.

Op 13 december 2023 hebben Provinciale Staten (PS) hiervoor de ‘Subsidieverordening GLB Flevoland 2023-2027’ vastgesteld en de ingestelde bestemmingsreserve ‘GLB’ gewijzigd naar een uitvoeringsreserve. In 2024 is gestart met de openstelling van interventies GLB en zijn de verwachte uitvoeringskosten en de provinciale cofinanciering daarvoor op de begroting gezet voor de jaarschijven 2024-2027.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B052 GLB	8.180	654	-923	7.911
Bij				
Reguliere storting		654		
		654		
Af				
Onttrekking reserve uitvoeringskosten GLB			-893	
Onttrekking reserve cofinanciering GLB			-30	
			-923	

Egalisatiereserve MSNF (NR: B053)

De reserve is ingesteld als onderdeel van de besluitvorming over de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. Voor de besluitvorming over de Jaarstukken 2022 zijn PS gevraagd om € 3 mln. van het positieve resultaat te bestemmen voor het project ‘MSNF’. Deze aanvullende middelen zijn nodig als gedeeltelijke dekking van de hogere lasten die het gevolg zijn van de toegenomen investeringsomvang en de rentelasten. Hiermee wordt bijgedragen aan het terugbrengen van de terugverdiendtijd en wordt het risicoprofiel van de ontwikkeling beter beheersbaar. Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het niet toegestaan om bijdragen uit het eigen vermogen (reserve) direct in minderen te brengen op het te activeren bedrag van investeringen. De omvang van de kapitaallasten per boekjaar is nu nog niet concreet in te schatten, omdat die afhangt van de voortgang van de investeringen en het aanvangsmoment van afschrijven (na ingebruikname).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B053 MSNF	3.000	0	0	3.000

Uitvoeringsreserve Coalitieakkoord 2023-2027 (NR: B054)

De reserve is ingesteld bij de Programmabegroting 2024 om de incidentele middelen vanuit het Coalitieakkoord 2023-2027 “Toekomst voor het nieuwe land” beschikbaar te hebben voor de uitvoering van het coalitieakkoord.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B054 Uitvoering Coalitieakkoord 2023-2027	0	4.950	-37	4.913
Bij				
Oormerk ‘Beleefbaar en toegankelijke Natuur’		500		
Oormerk ‘Ontwikkeldruimte ondernemers’		100		
Oormerk ‘Evaluatie OVP’		100		
Oormerk ‘Flever’		50		
Oormerk ‘Flevolandse Landbouwvisie’		250		
Oormerk ‘Onderzoek capaciteit waterberging’		150		
Oormerk ‘Pilot oppervlaktewater IJsselmeer’		250		
Oormerk ‘Energimix en alternatieve energiebronnen’		500		
Oormerk ‘Voorzieningen voor elektrificatie’		500		
Oormerk ‘Klimaatplan’		100		
Overboeking vanuit ‘Brede Bestemmingsreserve’ naar ‘Uitvoering Coalitieakkoord 2023-2027’		2.450		
		4.950		

Af				
Onttrekking 'Uitwerking klimaatakkoord'				-37
				-37

Egalisatiereserve Wet open overheid (NR: B055)

In de Perspectiefnota 2023-2026 zijn er door PS financiële middelen beschikbaar gesteld om te voldoen aan de Wet open overheid (Woo). De toewijzing van de middelen aan de boekjaren is niet altijd in overeenstemming met de uitvoering/implementatie. Middels de egalisatiereserve wordt gewaarborgd dat de toegewezen middelen aan hun doel worden besteed. Het Rijk verwacht dat de implementatie van de Wet open overheid ongeveer 8 jaar duurt (startjaar 2022).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B055 Wet open overheid	725	799	0	1.524
Bij				
Wet open overheid		799		
		799		

Voorzieningen

Grondwaterbeheer (NR: V005)

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoeken ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan. De voorziening wordt gevoed uit de opbrengsten van de grondwaterheffing, voor zover die niet in het jaar van ontvangst zijn besteed.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V005 Grondwaterbeheer	503	0	-66	437
Af				
Egalisatie grondwaterbeheer 2024			-66	
			-66	

Niet-jaarlijks onderhoud provinciehuis (NR: V011)

De voorziening is bedoeld om het provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V011 NJO provinciehuis	1.875	472	-669	1.678
Bij				
Reguliere storting		472		
		472		
Af				
Uitvoering onderhoud 2024 volgens onderhoudsplan			-669	
			-669	

Pensioenen (oud) leden GS (NR: V015)

Uit de voorziening worden de pensioenaanspraken van (voormalige) gedeputeerden betaald. De hoogte van deze voorziening wordt vastgesteld door een externe partner. Hiervoor worden de volgende recente actuariële grondslagen gehanteerd:

- Ervaringscijfers sterftetekansen ABP, inclusief kostenopslag;
- Rekenrente van DNB;
- Overlevingskansen: prognosetafels ABP met CBS;
- Pensioenrichtleeftijd (thans 67 jaar);
- Contante waarde voor het nabestaandenpensioen.

Daarnaast worden de berekeningen aangepast op basis van informatie over neveninkomsten van de betreffende pensioengerechtigden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V015 Pensioenen (oud) leden GS	6.818	1.670	-393	0	8.095
Bij					
Dotatie aan voorziening 'Pensioenen (oud) leden GS'		1.670			
		1.670			
Af					
Betalings pensioenen (oud) leden GS			-393		
			-393		

Niet-jaarlijks onderhoud infrastructuur (NR: V025)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegen- en vaarwegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek groot onderhoud nodig. Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden éénmaal per vijf jaar aangeboden aan PS. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI)'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V025 NJO infrastructuur	15.778	11.335	-8.215	18.898
Bij				
Reguliere storting		11.335		
		11.335		
Af				
Uitvoering onderhoud 2024 volgens onderhoudsprogramma's			-8.215	
			-8.215	

Oninbare vorderingen (NR: V035)

Deze voorziening is bedoeld voor het afdekken van het risico op oninbare vorderingen op debiteuren. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V035 Oninbare vorderingen	190	0	-139	51
Af				
Onttrekking voorziening 'Oninbare vorderingen'			-139	
			-139	

Oninbare leningen (NR: V037)

Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van de risico's van oninbaarheid van verstrekte leningen. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke leningen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V037 Oninbare leningen	2.775	338	0	3.113
Bij				
Dotatie voorziening 'DE-on Negatieve EV 2024'		338		
		338		

Niet-jaarlijks onderhoud vestigingen (NR: V043)

De voorziening is bedoeld om de vestigingen, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. n het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V043 NJO Vestigingen	481	100	-210	371
Bij				
Reguliere jaarlijkse storting		100		
		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2024 volgens onderhoudsplan			-210	
			-210	

Niet-jaarlijks onderhoud NLE (NR: V044)

De voorziening is bedoeld om het pand, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V044 NJO NLE	420	100	-130	390
Bij				
Reguliere storting		100		
		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2024 volgens onderhoudsplan			-130	
			-130	

Spaarverlof (NR: V047)

De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van spaarverlof. In de CAO 2017-2018 is besloten dat met ingang van 1 januari 2018 de vervalttermijn van het bovenwettelijk verlof en aangekocht (IKB) verlof komt te vervallen. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het extra sparen/aankopen van verlof verruimd. Werknemers mogen dan verlof sparen tot maximaal 50 x hun arbeidsduur per week (bij een werkweek van 36 uur kan dus maximaal 1.800 uur verlof gespaard worden). Dit verlof kan bijvoorbeeld ingezet worden voor mantelzorg, een sabbatical, korter werken of eerder stoppen in aanloop naar pensionering.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V047 Spaarverlof	707	239	0	946
Bij				
Voeding op basis van ontwikkeling verlofsaldo en tarieven		239		
		239		

Duurzame waardevermindering Flevokust Haven (NR: V048)

Het doel van de voorziening is het afwaarderen van de boekwaarden van de investeringen in Flevokust Haven. In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit dient op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) eind 2018 lager was dan de boekwaarde van de investering, moest de boekwaarde worden afgewaardeerd. De voorziening wordt in de balans gepresenteerd onder de materiële vaste activa, namelijk als onderdeel van de boekwaarde van Flevokust Haven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V048 Duurzame waardevermindering Flevokust Haven	5.268	0	-251	5.017
Af				
Vrijval voorziening (in verband met afschrijving)			-251	
			-251	

Niet-jaarlijks onderhoud Flevokust Haven (NR: V051)

De voorziening is bedoeld ter dekking van de meerjarige onderhoudslasten van Flevokust Haven. Dit gebeurt op basis van een geactualiseerd onderhoudsplan. Het huidige plan betreft de periode 2022-2026.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V051 NJO Flevokust Haven	334	167	0	501
Bij				
Reguliere storting		167		
		167		

Voorziening Vitaliteitsverlof (NR: V052)

De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van vitaliteitsverlof.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V052 Vitaliteitsverlof	128	119	0	247
Bij				
Voeding o.b.v. ontwikkeling verlofsaldo en tarieven		119		
		119		

2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2024
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	425
3.9 Water, overige baten en lasten	72
6.1 Agrarische aangelegenheden	4
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	8.334
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.429
8.2 Volkshuisvesting	1.335
Totaal 1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	15.598
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	
0.3 Geldleningen en uitzettingen	123
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	702
3.3 Kwantiteit grondwater	270
3.9 Water, overige baten en lasten	934
4.1 Bodembescherming	273
4.6 Duurzaamheid	1.163
5.1 Natuurontwikkeling	3.412
5.2 Beheer natuurgebieden	10.784
5.3 Beheer flora en fauna	1.530
5.9 Natuur, overige baten en lasten	2.387
6.1 Agrarische aangelegenheden	3.007
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	201
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	628
Totaal 2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	25.414
3 Bloeiende economie	
0.4 Deelnemingen	32
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	73
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	77
4.3 Geluidhinder	310
4.6 Duurzaamheid	178
6.1 Agrarische aangelegenheden	83
6.2 Logistiek	472
6.3 Kennis en innovatie	721
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	12.674
Totaal 3 Bloeiende economie	14.619
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	12
6.4 Recreatie en toerisme	1.387
7.1 Cultuur	7.794
7.2 Maatschappij	2.811
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	1.827
Totaal 4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	13.831
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	233
4.1 Bodembescherming	997
4.4 Vergunningverlening en handhaving	5.920
4.6 Duurzaamheid	5.766

4.9 Milieu, overige baten en lasten	806
5.9 Natuur, overige baten en lasten	489
Totaal 5 Toekomstbestendige energie en klimaat	14.211
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	125
2.1 Landwegen	37.931
2.2 Waterwegen	6.374
2.3 Openbaar vervoer	35.407
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	3.745
7.1 Cultuur	7.157
Totaal 6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	90.739
7 Eigentijds bestuur	
1.1 Provinciale Staten	3.594
1.2 Gedeputeerde Staten	5.558
1.3 Kabinetszaken	53
1.4 Bestuurlijke organisatie	83
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	2
1.6 Openbare orde en veiligheid	286
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.205
3.9 Water, overige baten en lasten	3
Totaal 7 Eigentijds bestuur	10.785
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	-10
0.3 Geldleningen en uitzettingen	15
0.6 Overhead	41.272
0.9 Resultaat	10.590
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	930
Totaal 8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	52.797
9 Reserves	
0.8 Mutaties reserves	78.637
Totaal 9 Reserves	78.637
Totaal Lasten	316.631

Baten per programma naar taakveld	Rekening 2024
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	
3.9 Water, overige baten en lasten	-21
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-77
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.817
8.2 Volkshuisvesting	-222
Totaal 1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-2.137
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	
3.3 Kwantiteit grondwater	-544
3.9 Water, overige baten en lasten	-353
4.1 Bodembescherming	-39
5.1 Natuurontwikkeling	-2.183
5.2 Beheer natuurgebieden	-25
5.9 Natuur, overige baten en lasten	-802
6.1 Agrarische aangelegenheden	-459
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-122

Totaal 2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-4.527
3 Bloeiende economie	
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	-105
4.3 Geluidhinder	-200
4.6 Duurzaamheid	-81
6.2 Logistiek	-631
6.3 Kennis en innovatie	-273
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-399
Totaal 3 Bloeiende economie	-1.689
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	
0.6 Overhead	-15
6.4 Recreatie en toerisme	-46
7.1 Cultuur	-485
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	-12
Totaal 4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-558
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	
4.1 Bodembescherming	-525
4.4 Vergunningverlening en handhaving	-253
4.6 Duurzaamheid	-1.939
4.9 Milieu, overige baten en lasten	-90
Totaal 5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-2.807
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	
2.1 Landwegen	-678
2.2 Waterwegen	-127
2.3 Openbaar vervoer	-2.064
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	-486
Totaal 6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	-3.356
7 Eigentijds bestuur	
1.2 Gedeputeerde Staten	-398
3.9 Water, overige baten en lasten	-13
Totaal 7 Eigentijds bestuur	-412
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	
0.1 Uitkering provinciefonds	-205.482
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	-43.494
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-4.006
0.4 Deelnemingen	-345
0.6 Overhead	-3.558
Totaal 8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-256.885
9 Reserves	
0.8 Mutaties reserves	-44.261
Totaal 9 Reserves	-44.261
Totaal Baten	-316.633

x € 1.000

3. Specificatie van incidentele lasten en baten

In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (artikel 28 lid c) dient in de jaarstukken een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen. In de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' van de commissie BBV is het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten nader uiteengezet. Bij het opstellen van het onderstaande overzicht van de incidentele baten en lasten per programma is deze notitie gevolgd. In lijn met de verschillenanalyse in onderdeel II Programmaverantwoording zijn alle incidentele baten en lasten groter dan € 0,1 mln. van een verklaring voorzien.

Programma / post	Bedrag	Bate / last
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling		
Flevoland bouwt aan Nederland	392	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Flevoland bouwt aan Nederland' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld		
Subsidies programma 'Flevoland bouwt'	860	last
Toelichting:		
Dit betreffen incidentele subsidies voor het programma 'Flevoland bouwt'.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	74	last
Subtotaal:	1.326	last
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans		
Bodem	109	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Bodem' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Landbouw Meerdere Smaken	237	last
Toelichting:		
Voor het project 'Landbouw Meerdere Smaken' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Uitvoeringskosten GLB	893	last
Toelichting:		
Betreffen uitvoeringskosten GLB, welke (deels) worden gedekt uit een reserve (en daarmee aangemerkt als incidenteel).		
Waterkwaliteit	195	last
Toelichting:		
Voor het thema 'Waterkwaliteit' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Faunafonds	253	last
Toelichting:		
Voor het 'Faunafonds' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Top-up Waterprogramma	170	last
Toelichting:		
Voor het 'Top-up waterprogramma' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Flevoland Natuurinclusief	676	last

Toelichting:		
Het programma 'Flevoland Natuurinclusief' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	237	last
Toelichting:		
De opgave 'Gebiedsgerichte aanpak stikstof' betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Transitie Landelijk Gebied	145	last
Toelichting:		
De opgave 'Transitie Landelijk gebied' betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. De lasten worden volledig gedekt door de baten.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	93	last
Subtotaal:	3.007	last
3 Bloeiende Economie		
Flevokust Haven	167	last
Toelichting:		
Voor 'Flevokust Haven' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Luchthaven Lelystad regionaal	145	last
Toelichting:		
Voor 'Luchthaven Lelystad' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Noordelijk Flevoland	923	last
Toelichting:		
Voor 'Noordelijk Flevoland' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Servicehaven Noordelijk Flevoland	146	last
Toelichting:		
Voor 'Servicehaven Noordelijk Flevoland' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Luchthavenfonds	105	last
Toelichting:		
Betreft een incidentele bijdrage in 2024.		
Programma Regiodeal NF	1.321	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Regiodeal NF' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Algemene programmamiddelen Economie	104	last
Toelichting:		
De algemene programmamiddelen Economie betreffen incidentele provinciale lasten (mede i.r.t. de reserve).		
Afwikkelingsverschillen	(230)	bate
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	439	last

Subtotaal:	3.121	last
4 Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland		
Speerpunt Landschapskunst	424	Last
Toelichting:		
Voor het Speerpunt Landschapskunst zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Programma Krachtige samenleving	363	Last
Toelichting:		
Voor het programma 'Krachtige samenleving' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Batavialand	232	Last
Toelichting:		
Voor Batavialand zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Energie noodfonds	317	Last
Toelichting:		
Voor het 'Energie noodfonds' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Fonds culturele ontwikkeling	257	last
Toelichting:		
Voor het 'Fonds culturele ontwikkeling' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld (mede i.r.t. reserve).		
Regionale Culturele Infrastructuur	-	
Toelichting:		
Voor de opgave 'Regionale Culturele Infrastructuur' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden volledig gedekt door baten.		
Makers	661	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Makers' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Afwikkelingsverschillen	(240)	bate
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	(8)	bate
Subtotaal:	2.006	last
5 Toekomstige energie en klimaat		
Duurzaamheid en energie	571	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzaamheid en energie' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. De lasten worden volledig gedekt door baten.		
Opgave 'Duurzame energie'	1.030	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzame energie' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
PUL	(197)	bate

Toelichting:		
Voor 'PUL' zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	5	last
Subtotaal:	1.408	last
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur		
Openbaar streekvervoer	6.995	last
Toelichting:		
Betreffen diverse incidentele doeluitkeringen voor openbaar streekvervoer.		
Verkeersveiligheid	177	last
Toelichting:		
Betreffen diverse incidentele doeluitkeringen voor verkeersveiligheid.		
Afwikkelingsverschillen	285	last
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	88	last
Subtotaal:	7.545	last
7 Eigentijds bestuur		
Afwikkelingsverschillen	(119)	bate
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	6	last
Subtotaal:	(113)	bate
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering		
Voorzieningen HR	358	last
Toelichting:		
Betreffen mutaties in voorzieningen, derhalve aangemerkt als incidenteel.		
Provinciefondsuitkering	(15.491)	bate
Toelichting:		
Betreffen diverse ontvangen incidentele decentralisatieuitkeringen.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	3	last
Subtotaal:	(15.130)	bate
9 Reserves		
Algemene reserve	5.337	last
Toelichting:		
Betreeft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Monumentenzorg	370	last
Toelichting:		

Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Brede Bestemmingsreserve	13.516	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
711 Zuiderzeelijngelden	(923)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Procesgeldten gebiedsontwikkeling	65	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Bodem	(109)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Cofinanciering EU-projecten 14-20	445	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
741 Nieuwe Natuur	(2.000)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Almere 2.0	(50)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Doorgeschoven activiteiten	(631)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Duurzame energie	1.417	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Fonds Culturele ontwikkeling	(1.294)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
p-MJP/POP	(1.459)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
431 Krachtige Samenleving	(317)	bate
Toelichting:		

Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Flevoland Natuurinclusief	1.280	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Regiodeal Noordelijk Flevoland	3.653	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
Fonds vitaal platteland	(1.208)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
GLB	(269)	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
Uitvoering coalitieakkoord	4.913	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
Subtotaal:	22.736	last
Totaal per saldo (-=bate / +=last):	25.908	last

4. Single information Single audit (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekkers	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C130	Compensatie VS Woo	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C130/01 € 0				
OCW	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel) Aard controle n.v.t. Indicator: D13/01	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D13/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D13/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D13/04	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: D13/05
			1 Stichting StrandLab	€ 370.162	€ 1.333.320	Ja	n.v.t.
OCW	D26	Middelen Stichting Erfgoedpark Batavialand	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: D26/01 € 0	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D26/02 Nee	Toelichting op niet-afgeronde projecten Aard controle n.v.t. Indicator: D26/03 Het project kent een uitvoeringstermijn tot en met 2027		
OCW	D28	Impuls jongeren en talent	Naam instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/01	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D28/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D28/04	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: D28/05
			1 De Kubus Lelystad	€ 0	€ 0	Nee	n.v.t.
IenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes Provincies	Projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E10/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05
			1 Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	€ 302.242	€ 3.837.070	Ja	Ja
			Kopie projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: E10/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: E10/11
			1 Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	Nee	Nee	Nee	€ 465.172

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekkerscode	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
IenW	E20	Regeling stimuleringsmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04			
			€ 50.544	€ 53.307	€ 26.654	Ja			
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08					
	1	Larserpad - aanleg fietsuggestiestroken	Ja	7	n.v.t.				
	2	Ganzenpad - aanleg fietsuggestiestroken	Ja	7	n.v.t.				
IenW	E29	Realisatie N307/Roggebotsluis in het kader van IJsseldelta fase 2	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: E29/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E29/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E29/03				
			€ 7.826.839	€ 66.999.949	Nee				
IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01	Aard controle R Indicator: E53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06	
			1	SPUKSLA-22-03239565	€ 100.000	€ 100.000	15-10-2022	31-12-2024	Ja
			2	SPUKSLA-23-03585344	€ 97.115	€ 97.115	1-1-2024	31-12-2026	Nee
				Kopie beschikkingnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09			
	1	SPUKSLA-22-03239565	2024	Ja					
	2	SPUKSLA-23-03585344	2026	Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
IenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project <i>Aard controle R Indicator: E56/01</i>	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project <i>Aard controle R Indicator: E56/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project <i>Aard controle n.v.t Indicator: E56/03</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04</i>	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project <i>Aard controle R Indicator: E56/05</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06</i>		
			1 € 0	1 € 0	1 € 0	1 Ja	1 € 0	1 Ja		
			1 Projectnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07</i>	1 Project afgerond (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08</i>						
			1 Project g). Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tank- en laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Nee						
IenW	E57	Tijdelijk Regeling Specifieke uitkering Zero Emissie Bus 2022-2024	Beschikingsnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E57/01</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E57/02</i>	Het aantal gerealiseerde niet-gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving <i>Aard controle R Indicator: E57/03</i>	De som van het totaal aantal gerealiseerde gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving, ZE-touringcars en ZE-bussen met waterstof-elektrische aandrijving <i>Aard controle R Indicator: E57/04</i>	Zijn de bussen binnen drie jaar ingezet in de dienstregeling? <i>Aard controle R Indicator: E57/05</i>	Is voldaan aan het kilometervereiste (Ja/ Nee) (zie invulwijzer)? <i>Aard controle R Indicator: E57/06</i>		
			BUS2200006	Nee	0	0	Nee	Nee		
			Zijn de bussen minimaal drie jaar ingezet in de dienstregeling waar de aanvraag betrekking op heeft of voor de uitvoering van de concessie die op die concessie volgt? (Ja/Nee) <i>Aard controle R Indicator: E57/07</i>							
			Nee							

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05</i>	
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven en onderdeel buitenproportionele opgaven Nr.: 5000005444	€ 46.280	Ja	€ 0	€ 106.313	
			2 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven, aanvraag oktober 2022 Nr.: 5000005696	€ 0	Ja	€ 0	€ 6.427	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>		
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven en onderdeel buitenproportionele opgaven Nr.: 5000005444	Ja	n.v.t.	Ja		
			2 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven, aanvraag oktober 2022 Nr.: 5000005696	Ja	n.v.t.	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>	Ja				
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>					
1 Aanleg rotonde Biddingringweg - Elburgerweg	Nee	0	n.v.t.					
IenW	E92	Incidentele specifieke uitkering Getuïdsisolatie Lelystad Airport	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: E92/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E92/03</i>			
			€ 200.000	€ 274.328	Nee			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023, onderdeel historische spoedopgaven	€ 4.616	Ja	€ 0	€ 8.265	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09		
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023, onderdeel historische spoedopgaven	Ja	n.v.t.	Ja		
25 Eindverantwoording (Ja/Nee)								
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10					
			Ja					
IenW	E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project Geldt alleen voor SiSa 2023	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/02	Aard controle R Indicator: E103/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/06
			1 Categorie g	€ 2.047.315	€ 1.085.034	€ 51.395.120	Ja	Ja
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/07	Aard controle R Indicator: E103/08				
1 Categorie g	€ 0							
1 Eindverantwoording (Ja/Nee)?								
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/09					
			Ja					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E105	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling	Concessienaam zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling	Maximale TVOV	Prestatieafhankelijke bijdragen concessieverlener, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	Totaal subsidies conform contract, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	OCW-contract studentenkaart, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023
			Aard controle n.v.t. Indicator: E105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E105/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E105/03	Aard controle R Indicator: E105/04	Aard controle R Indicator: E105/05	Aard controle R Indicator: E105/06
			1 OV Regio IJsselmond N.V.	IJsselmond	€ 1.243.876	€ 0	€ 0	€ 0
			2 EBS Public Transportation BV	IJssel-Vecht	€ 115.940	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie naam concessie	Directe opbrengsten van reizigers, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	Extra bijdrage concessieverlener om reden transitie 2023, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	Andere opbrengsten, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	Werkelijke kosten in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E105/07	Aard controle R Indicator: E105/08	Aard controle R Indicator: E105/09	Aard controle R Indicator: E105/10	Aard controle R Indicator: E105/11	
1 IJsselmond	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
2 IJssel-Vecht	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
IenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 6.547	Nee	€ 0	€ 6.547	Nee	
EZ	F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle R Indicator: F12/01	Aard controle R Indicator: F12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04		
			-€ 91.398	€ 763.602	Ja	n.v.t.		
EZ	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle R Indicator: F14/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04		
			-€ 24.727	€ 740.735	Nee	n.v.t.		
EZ	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F25/01	Aard controle R Indicator: F25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/05	
			1300035346	€ 234.153	€ 234.153	Nee	n.v.t.	
			1300034462	€ 50.500	€ 236.100	Nee	n.v.t.	

		2	1300033153	€ 13.215	€ 325.318	Nee	n.v.t.
--	--	---	------------	----------	-----------	-----	--------

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: J5/01 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J5/02 € 0	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J5/03 Nee			
VRO	J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/01 € 0	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: J6/02 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J6/03 € 0	Cofinanciering (jaar T) Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/04 € 0	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/05 € 0	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/06 € 0
			Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J6/07 0	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/08 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/09 Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/10 Nee		
VRO	J13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J13/01 € 135.716	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/02 € 1.522.447	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart Aard controle n.v.t. Indicator: J13/03 71	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen Aard controle n.v.t. Indicator: J13/04 15	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma Aard controle n.v.t. Indicator: J13/05 173	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/06 Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/07 Ja	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/08 Ja	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeoverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) Aard controle R Indicator: J13/09 € 36.309			
VRO	J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J81/01 € 255.087	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J81/02 2	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicator: J81/03 Ja	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J81/04 Nee		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: J86/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/02</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/03</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/04</i>	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/05</i>	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/06</i>
			€ 5.550	€ 257.644	26	2	104	nvt
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/07</i>	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/08</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/09</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/10</i>		
			nvt	nvt	Nee	n.v.t.		
VRO	J96B	Regiodeals 4e tranche SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01</i>	Kenmerk/ beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02</i>	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03</i>	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: J96B/04</i>	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. <i>Aard controle R Indicator: J96B/05</i>	
			1 GM0034	2023-0000578557	Werkpakket 1: Onderwijs versterken Tech & Transitie	€ 0	€ 0	
			2 GM0034	2023-0000578557	Werkpakket 2: Innovatiehubs	€ 0	€ 0	
			3 GM0034	2023-0000578557	Werkpakket 3: Triple helix organisatie Nieuw Land	€ 0	€ 0	
			4 GM0034	2023-0000578557	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0	€ 94.870	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06</i>	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: J96B/07</i>	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. <i>Aard controle R Indicator: J96B/08</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09</i>		
			1 GM0034	€ 0	€ 0	n.v.t.		
			2 GM0034	€ 0	€ 0	n.v.t.		
3 GM0034	€ 0	€ 0	n.v.t.					
4 GM0034	€ 0	€ 94.870	n.v.t.					

			GM0034 Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12		
			€ 0	€ 0	Nee		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekkers	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J103/01	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03		
			€ 0	Ja	Nee		
VRO	J111	DMI-Flevoland, Digital Twin as a Service	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: J111/01	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J111/02			
			€ 207.548	Nee			
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: J117/01	Besteding (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/02	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/03		
			1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's		€ 0	€ 0	
			2 Handhaving		€ 0	€ 0	
			3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB		€ 0	€ 0	
			4 Alternatieve verblijfplaatsen		€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: J117/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J117/05			
			€ 0	Nee			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee)	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: J118/01	Aard controle R Indicator: J118/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/06
			1 MKB Ontzorgingsprogramma	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Indicator 10: nee, omdat nog niet is gestart met de begeleiding en ondersteuning van kleine en micro ondernemingen.
			2 Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
		Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee) MKB Ontzorgingsprogramma			
		Programma verduurzaming bedrijventerreinen	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	MKB Ontzorgingsprogramma	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/10		
		0	0	0	Nee			
VRO	J210*	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: J210/01	Aard controle R Indicator: J210/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/06
			€ 1.630.854	€ 815.427	0	0	0	Nee
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: J210/07						
		Nee						
KGG	K7	Regeling specifieke uitkering provincie Flevoland sanering windpark Zeewolde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal afgebroken molens (jaar T)	Aantal afgebroken molens (t/m jaar T)	Aantal gebouwde molens (jaar T)	Aantal gebouwde molens (t/m jaar T)
			Aard controle R Indicator: K7/01	Aard controle n.v.t. Indicator: K7/02	Aard controle R Indicator: K7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K7/04	Aard controle R Indicator: K7/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K7/06
			€ 974.360	€ 2.565.729	5	56	0	91
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: K7/07						

*Ten aanzien van regeling J210 lijkt sprake van een abusievelijke verwisseling met regeling J41. Provincie Flevoland heeft bij het opstellen van de SiSa-bijlage de 'Lijst te verantwoorden regelingen' van de Rijksoverheid gevolgd. Een eventuele onjuistheid zal bij een volgende aanlevering van de SiSa-bijlage worden hersteld.

Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekter	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 168.137	€ 334.753	€ 0	€ 631.728	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					
KGG	K43	Specifieke uitkering naderingsdetectiesystemen voor bestaande windturbines op land	Coördinaten windturbine	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: K43/01	Aard controle R Indicator: K43/02	Aard controle R Indicator: K43/03	Aard controle R Indicator: K43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: K43/05	
			164.953 510.670	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			165.438 511.168	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			165.923 511.666	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			166.423 512.149	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			167.040 512.464	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			167.705 512.666	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.374 512.852	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			169.044 513.039	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			169.713 513.225	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			170.383 513.412	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			171.052 513.598	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			171.722 513.785	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			164.140 511.193	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			164.628 511.692	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			165.115 512.192	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			165.664 512.747	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			166.138 513.145	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			166.771 513.431	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			167.440 513.630	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.113 513.817	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.785 514.004	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			169.458 514.190	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			170.130 514.377	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			170.803 514.564	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.732 507.340	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.716 507.767	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.700 508.195	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.588 508.608	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.476 509.021	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.364 509.434	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.252 509.848	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.136 510.274	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			168.014 510.724	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
			167.886 511.196	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
170.571 507.413	€ 447	€ 447	€ 0	Nee				
170.556 507.841	€ 447	€ 447	€ 0	Nee				
170.542 508.268	€ 447	€ 447	€ 0	Nee				
170.527 508.697	€ 447	€ 447	€ 0	Nee				

37	170.511 509.137	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
38	170.399 509.550	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
39	170.287 509.963	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
40	170.175 510.376	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
41	170.059 510.803	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
42	169.941 511.241	€ 447	€ 447	€ 0	Nee
43					
44					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					169.806 511.737	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					174.498 508.663	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					174.759 509.078	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.020 509.492	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.281 509.906	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.542 510.321	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.803 510.735	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					176.064 511.149	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.554 507.463	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					175.800 507.885	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					176.048 508.311	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					176.296 508.738	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					176.544 509.165	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					176.793 509.592	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					177.041 510.018	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					177.279 510.428	€ 447	€ 447	€ 0	Nee	
					177.529 510.858	€ 474	€ 474	€ 0	Nee	
					180.444 508.824	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.588 508.345	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.732 507.866	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.876 507.388	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.019 506.909	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.165 506.423	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.313 505.931	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.474 505.385	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.446 504.832	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.764 506.951	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.911 506.473	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					183.058 505.995	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					183.058 505.475	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					183.058 504.955	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					183.058 504.435	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.301 504.269	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.157 503.706	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					181.013 503.143	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.869 502.580	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.721 502.000	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.577 501.437	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.432 500.874	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					180.288 500.311	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					179.942 499.852	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					179.498 499.511	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					179.054 499.170	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					178.609 498.829	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					178.165 498.488	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					177.721 498.147	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					177.277 497.807	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.956 503.866	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.853 503.296	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.751 502.727	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.648 502.158	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.546 501.589	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.443 501.019	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	
					182.341 500.450	€ 1.595	€ 1.595	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LVVN	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06</i>
			1 Oostvaardersplassen Poort Lelystad	€ 215.053	€ 667.183	Nee	Nee	n.v.t.
			2 Oostvaardersplassen Poort Almere	€ 0	€ 1.662.500	Nee	Ja	n.v.t.
			3 Etalage A6	€ 86.227	€ 124.530	Ja	Nee	n.v.t.
			4 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Begrazingsbeheer, eutrofe wetlands)	€ 85.345	€ 229.859	Ja	Nee	n.v.t.
			5 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Energie en nutriëntenkringloop)	€ 114.072	€ 301.681	Ja	Nee	n.v.t.
			6 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Diergezondheid vrij levende grote herbivoren)	€ 93.727	€ 198.590	Ja	Nee	n.v.t.
			7 Natuuronderzoek vogels en vissen Marker Wadden	€ 70.115	€ 400.000	Ja	Nee	n.v.t.
8 Onderzoek ontwikkeling dynamische kusten	€ 83.388	€ 120.000	Ja	Nee	n.v.t.			
LVVN	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06</i>
			1 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland Kopie Uitvoeringsprogramma	€ 2.174.676	€ 4.150.267	€ 606.805	Ja	Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09</i>			
1	Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland	n.v.t.	Ja					
100								
LVVN	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			<i>Aard controle R Indicator: L24/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/03</i>			
			€ 0	€ 2.378.771	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
LVVN	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05</i>		
			1 Praktijkproeven perceelafspoeling	€ 0	€ 0	€ 409.981	€ 0	€ 0	
			2 Versnelling implementatie verschonende maatregelen melkrundveehouderij in gebiedsproces Flevoland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
LVVN	L29	Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T)	Besteding (jaar T)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L29/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L29/02</i>					
			1	€ 21.808					
LVVN	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04</i>			
LVVN	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	1 Werkafspraken	€ 0	€ 17.591	Nee			
			Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L33/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03</i>				
			1 Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0				
LVVN	L34	Specifieke uitkering indirecte uitvoeringskosten Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied	2 Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 0	€ 0				
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/05</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L33/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/07</i>			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Besteding (jaar T)						
			<i>Aard controle R Indicator: L34/01</i>						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekkter	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LVWN	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L35/01	Aard controle R Indicator: L35/02	Aard controle R Indicator: L35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/04		
			1 Toekomstbestendig landbouw	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Biodiversiteit door ontwikkeling van groeneblauwe dooradering	€ 0	€ 0	€ 0		
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?		
Aard controle R Indicator: L35/05	Aard controle R Indicator: L35/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/08					
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
LVWN	L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen automatisch berekend	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Automatisch berekend	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/03			
			1 € 0	€ 0	Nee			
			Omschrijving van de maatregel	Karakter van de maatregel	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is de aankoopsooms, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)?	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen?
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/05	Aard controle R Indicator: L37/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/07	Aard controle D1 Indicator: L37/08	Aard controle R Indicator: L37/09
			€ 0	€ 0	N.v.t.	€ 0		
			Pas-melders	Subsidieregeling				
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)?	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)?			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/10	Aard controle D1 Indicator: L37/11	Aard controle D1 Indicator: L37/12			
			1 Pas-melders	Ja	Ja			
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS-project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/13	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/14	Aard controle R Indicator: L37/15	Aard controle R Indicator: L37/16		
			1 Pas-melders	n.v.t.	€ 0	€ 0		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeningscode	Specifieke uitkering juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
AenM	M29	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	Naam Kostensoort	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T)	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M29/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: M29/03</i>			
			1 Meerkosten regie	€ 173.745	€ 173.745			
			2 Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 151.599	€ 151.599			
			3 Meerkosten communicatie	€ 20.400	€ 20.400			
			4 Meerkosten zorgkosten	€ 0	€ 0			
			5 Meerkosten materiele uitgaven	€ 559	€ 559			
Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/06</i>	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld				
1	€ 346.303	Ja	n.v.t.					

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring wordt toegevoegd aan de Jaarstukken 2024 en gepubliceerd op www.flevoland.nl/jaarstukken.

6. Lijst met afkortingen

AAA:	Amsterdam Airport Area
ABW:	Actieplan Bodem en Water
AER:	Assembly of European Regions
AGC:	Airport Garden City
AP:	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA:	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AVG:	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC:	Bestuurlijke adviescommissie
BAR:	Brexit Adjustment Reserve
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BBV:	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BIO:	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BIS:	Basisinfrastructuur
BNG:	Bank Nederlandse Gemeenten
BO MIRT:	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BV:	Besloten Vennootschap
BVOV:	Beschikbaarheids Vergoeding OV
BZK:	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA:	Coalitieakkoord
CBS:	Centraal Bureau voor Statistiek
CISO:	Corporate Information Security Officer
CMO:	Centrum voor Maatschappelijk Ontwikkeling Flevoland
COL:	Corona Overbruggingslening
CPMR:	Conference of Peripheral Maritime Regions
CUP:	College uitvoeringsprogramma
CvdR:	Comité van de Regio's
DGO:	Duurzaam Gebruik Ondergrond
DNW:	Duits-Nederlandse Windtunnels
DOVA:	decentrale OV-autoriteiten
DSO:	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO-LV:	Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
EBN:	Energiebeheer Nederland
EBB:	Evidence Based Beleid
EEF:	Energie Expertise Centrum Flevoland
eDocs:	Documentmanagementsysteem
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS:	Ecologische Hoofdstructuur
EZK:	Economische Zaken en Klimaat
FBE:	Faunabeheereenheid Flevoland

FEA:	Flevolandse Energie Agenda
FG:	Functionaris Gegevensbescherming
Fido:	Wet Financiering decentrale overheden
FTE:	Fulltime-equivalent (fulltime medewerker)
FVA:	Fonds Verstedelijking Almere
GGD:	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GLB:	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GOBS:	Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen
GR:	Gemeenschappelijke Regeling
GS:	Gedeputeerde Staten
HNP:	Huis Nederlandse Provincies
HOF:	Wet Hof
HRM:	Human Resource Management
IBP:	Interbestuurlijk Programma
ICT:	Informatie- en Communicatie Technologie
IDA:	Interprovinciale Digitale Agenda
IDS:	Introductie Duurzaam Stortbeheer
IenW:	Infrastructuur en Waterstaat
IFA:	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IKB:	Individueel Keuze Budget
IPO:	Interprovinciaal Overleg van en voor Provincies
ISO:	Information Security Officer
IT:	Information Technology
IUS:	Invasieve Uitheimse Soorten
IV:	Informatievoorziening
IVN:	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
KO's:	Koninklijke onderscheidingen
KRW:	Kaderrichtlijn Water
LAB:	Lelystad Airport Businesspark
LAW:	Langeafstandswandelroutes
LBI:	Landelijke Bijdrage-Index
LF:	Langeafstandsfietsroutes
LISA:	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
LNV:	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOI:	Letter of Intent
LTO:	Land- en Tuinbouworganisatie
MAAS:	Mobility as a Service
MAB:	Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering
MBVI:	Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud Vervangingsinvesteringen Infrastructuur
MC:	Monte Carlo
MER:	Milieueffectrapportage
MEP:	Model European Parliament

MFK:	Meerjarig Financieel Kader
MITC:	Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum
MIRT:	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJOP:	Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis
MKB:	Midden- en Kleinbedrijf
mld.:	miljard
mln.:	miljoen
MOBLA:	Bereikbaarheid Lelystad Airport
MRA:	Metropoolregio Amsterdam
MRA-E:	MRA Elektrisch
MRB:	Motorrijtuigenbelasting
MGA:	Mutual Gains Approach
MSNF:	Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland
MW:	Megawatt
NBTC:	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NDW:	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NF:	Noordelijk Flevoland
NJO:	Niet-jaarlijks onderhoud
NIE:	Natuurinclusieve energietransitie
NLE:	Nieuwland Erfgoedcentrum
NLR:	Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
n.b.:	niet bepaald
n.n.b.:	nog niet bekend
NNN:	Natuurnetwerk Nederland
NPNL:	Nationaal Park Nieuw Land
NSL:	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP:	Nationaal Strategisch Plan
NV:	Naamloze Vennootschap
OCW:	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODNZKG:	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
OFGV:	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA:	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OMFL:	Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
OV:	Openbaar Vervoer
OV-SAAL:	Openbaar Vervoer - Schiphol Amsterdam Almere Lelystad
OWNHL:	Op Weg Naar Het Lagerhuis
P&C:	Planning & Control
P&O:	Personeel en Organisatie
PAS:	Programmatische Aanpak Stikstof
PBM:	Platform Bereikbaarheid Metropoolregio
PFAS:	Poly- en perfluoralkylstoffen
p-MIRT:	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

PMR:	Programma Mobiliteit en Ruimte
pNN:	Programmaonderdeel Nieuwe Natuur
Plabeka:	Platform Bedrijven en Kantoren
POB:	Persoonlijk Ontwikkel Budget
PoC-fonds:	Proof of Concept Fonds
POP3:	Plattelandsontwikkelingsprogramma 3
PPS:	Publiek private samenwerkingen
PS:	Provinciale Staten
RBT:	Regionaal Beleidsteam
RDW:	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REACT-EU:	Recovery Assistance for Cohesion and Territories of Europe
RES:	Regionale Energiestrategie
RHC HFA:	Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief
RIEC:	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
RMP's:	Regionale Mobiliteitsprogramma's
RMV:	Rechtmatigheidsverantwoording
ROM:	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
RRAAM:	Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer
RRK:	Randstedelijke Rekenkamer
Ruddo:	Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden
RVB:	Rijksvastgoedbedrijf
RVO:	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SBAB:	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
SBA:	Stedelijke bereikbaarheid Almere
SBB:	Staatsbosbeheer
SDG's:	Sustainable Development Goals
SFF:	Stichting Faunabeheer Flevoland
SISA:	Single information Single Audit
SLA:	Schone Lucht Akkoord
SMWF:	Samen Maken We Flevoland
SNL:	Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer
SPV:	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SRE:	Schiphol Real Estate
STOP/TPOD:	Standaard Officiële Publicaties/Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten
SUP's:	Strategische uitvoeringsprogramma's
TBES:	Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem
TBO's:	Terreinbeherende organisaties
TMI:	Technologische MKB Innovatieregeling
UP:	(college) Uitvoeringsprogramma
VNG:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO:	Voortgezet Onderwijs
VTH:	Vergunning, toezicht en handhaving

VRN:	Voortgangsrapportage Natuur
VWS:	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBE:	wildbeheereenheid Flevoland
WKO:	Warmte- en Koudeopslag
Wnra:	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Woo:	Wet open overheid
Wob:	Wet openbaarheid van bestuur
EWNT:	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOL:	Monitor Wind op Land
ZZL:	Zuiderzeelijngelden